

Fremtiden er elektrisk

Innhold

Dette er Statnett	4
Høydepunkter 2018	8
Finansielle rammebetingelser	10
Konsernsjefens betraktninger	12
Konsernledelsen	14
Risikostyring og internkontroll	16
Styret	18
Samfunnsansvar	19
Global Reporting Initiative GRI	43
Uavhengig attestasjonsuttalelse	48
Årsberetning	49
Finansiell rapportering	65
Totalresultat	65
Balanse	66
Endringer i egenkapital	67
Kontantstrøm	68
Noter	69
Revisors beretning	133
Kostnadsutvikling	138

Strøm er ferskvare - den må brukes i samme sekund som den lages. I Norge er det Statnetts oppgave å sikre at det til enhver tid er balanse mellom forbruk og produksjon av strøm.

Statnetts oppdrag er å sørge for en effektiv utnyttelse av kraftsystemet, og sikre god forsyningssikkerhet og leveringskvalitet gjennom utvikling, drift og vedlikehold av hele strømmettet.

Statnett har ansvar for å planlegge utbygging og forbedring av strømoverføringsanlegg i Norge og mot utlandet. Statnett legger til rette for verdiskaping i samfunnet og realisering av Norges klimamål.

Dette er Statnett

Statnett har ansvaret for utvikling og drift av transmisjonsnett, samt et overordnet ansvar for forsyningssikkerhet og effektiv utnyttelse av det norske kraftsystemet. Statnett bidrar til at Norge i dag er et av verdens mest elektrifiserte samfunn. Selskapet tilrettelegger samtidig for videre dekarbonisering i Norge og hos Statnetts handelspartnere.

Samfunnsoppdrag

Statnetts oppdrag er å være det systemansvarlige nettselskapet (Transmission System Operator, TSO) i det norske kraftsystemet. Statnett har ansvar for å utvikle, drifte og vedlikeholde det norske kraftsystemet på en samfunnsøkonomisk rasjonell måte. Selskapets aktivitet påvirker brukerne av transmisjonsnett og et mangfold av aktører i samfunnet for øvrig.

De viktigste områdene Statnett bidrar innenfor er:

- **Forsyningssikkerhet**
Statnett skal sikre den norske strømforsyningen gjennom drift, overvåking og beredskap
- **Verdiskaping**
Statnett skal legge til rette for verdiskaping, både for kunder og samfunn
- **Elektrifisering**
Statnett skal legge til rette for bruk av elektrisitet på nye områder og for fornybarutbygging, slik at Norge kan realisere sine klimamål

Hovedroller

Statnetts ansvar er operasjonalisert gjennom tre integrerte hovedroller:

- **Systemansvarlig**
Sikrer leveringskvalitet og momentan balanse mellom produksjon og forbruk av strøm til enhver tid
- **Netteier**
Eier det norske transmisjonsnett og forbindelser til andre lands kraftsystemer
- **Kraftsystemplanlegging**
Har ansvar for å planlegge transmisjonsnett i det norske kraftsystemet, inkludert forbindelsene til utlandet

Rollene som planlegger av kraftsystemet og systemansvarlig forutsetter nøytralitet, åpenhet og tillit og berører alle aktørene i kraftmarkedet. Samtidig forutsetter rollen som eier av transmisjonsnett at Statnett samarbeider nært med myndigheter og andre aktører i planleggingen av kraftsystemet for å sikre riktig kapasitet til rett tid

Eierforhold

Statnett er et statsforetak opprettet i henhold til statsforetaksloven og eid av staten ved Olje- og energidepartementet (OED). Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) har ansvar for tilsyn innenfor vassdrags- og energilovgivningen. Statnett er organisert som et konsern.

I Norge er kraftoverføringen monopolvirksomhet. Målet med statens eierskap i Statnett er å bidra til samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av transmisjonsnett. Selskapet er ansvarlig for kritisk infrastruktur og oppgaver som er av stor betydning for samfunnssikkerheten. Statens eierskap bidrar til at selskapet oppfattes som en nøytral aktør i markedet. Statnetts inntekter reguleres ved at NVE setter en øvre grense for hvor mye selskapet kan ta betalt for sine tjenester. Reguleringen er basert på at selskapet over tid får dekket sine kostnader og mottar rimelig avkastning på investert kapital, gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet.

Finansielle nøkkeltall	2018	2017	2016	2015	2014
Investeringer	12 377	9 235	7 695	5 820	6 037
Egenkapital	16 194	14 011	13 867	13 605	12 629
Totalkapital	70 281	58 721	50 743	45 547	41 107
Driftsinntekter	9 138	7 401	6 678	5 906	5 563
Resultat etter skatt	2 213	813	645	1 103	829

Selskapets strategiske fundament

Konsernstrategien legger til grunn at elektrifisering av samfunnet fortsetter. Statnetts hovedmål er å utvikle et smart og fremtidsrettet kraftsystem, samtidig som selskapet ivaretar sikker kraftforsyning og tilbyr høy tilgjengelig nettkapasitet til markedet. Statnett skal være ledende på HMS og selskapet vil opprettholde sin posisjon blant de mest kostnadseffektive TSO-er i Europa. I tillegg har Statnett som mål at tariffen for alminnelig forbruk skal flates ut etter kommende fem-årsperiode.

Statnetts hovedstrategi bygger på en ambisjon om å være effektiv, smart og sikker. Viktige forutsetninger for dette er blant annet:

- **Velge smarte løsninger.** Dette innebærer å digitalisere og automatisere der det er mulig og utnytte data som gir raskere og mer presis respons når balansen trues. Samtidig utvikles det effektive og automatiserte markedsinstrumenter og systemløsninger som gjør at systemet lettere holder balanse både nå og i det lange løp. Videre vil selskapet i økt grad samarbeide om integrerte løsninger på tvers av nettnivåer i kraftsystemet
- **Utvikle et mer kostnadseffektivt system.** Dette vil bidra til at kundene ikke betaler mer enn nødvendig for sikker strøm. Summen av digitalisering, velfungerende markeder og reduksjon av kostnader skal gi maksimal forsyningssikkerhet for pengene
- **Være blant de beste TSO-ene i Europa på HMS.** Å drifte og utvikle et kraftsystem innebærer risiko både for ansatte og andre. Statnett skal ha full kontroll på helse, miljø og sikkerhet

Samfunnsansvar

Forsyningssikkerhet, verdiskaping og elektrifisering er definert som vesentlige tema under samfunnsansvar og omtales nærmere i Statnetts samfunnsansvarsrapport. Gjennom å ivareta sitt samfunnsansvar bygger Statnett opp under selskapets strategi om å være effektiv, smart og sikker, samt minimerer klima- og miljømessige fotavtrykk fra virksomheten. Det stilles miljøkrav i Statnetts kontrakter, og klima og miljø skal vektlegges på linje med tekniske og økonomiske hensyn når det tas beslutninger. Samfunnsansvar handler også om hvordan Statnett tar sosiale hensyn og sørger for ordentlige arbeidsforhold. Det bidrar til tillit og aksept for arbeidet selskapet utfører.

Samfunnsøkonomisk utvikling av strømmettet

Utviklingen av strømmettet skal, i tråd med energiloven og Statnetts vedtekter, være samfunnsøkonomisk rasjonell. Dette gjelder både beslutninger som Statnett tar selv, og beslutninger myndighetene gjør for å gi nødvendige tillatelser til tiltak. Samfunnsøkonomiske analyser sikrer at beslutningstakere får faglig gjennomarbeidede og sammenlignbare beslutningsunderlag. Forutsatt dette, vektlegger Statnett bedriftsøkonomisk lønnsomhet og kostnadseffektive løsninger.

Nettnivåer i kraftmarkedet

I Norge skilles det mellom transmisjonsnett og distribusjonsnett.

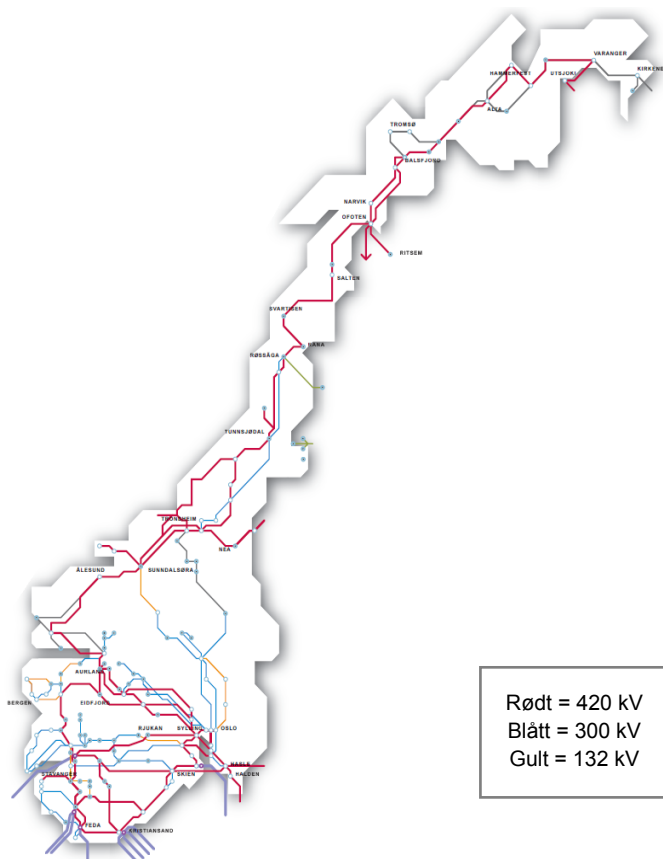
Transmisjonsnett binder sammen store produsenter og forbrukere i et landsdekkende system, og omfatter i tillegg utlandsforbindelsene. Transmisjonsnett er på et høyt spenningsnivå, vanligvis på 300 kV og 420 kV, men i enkelte deler av landet inngår også 132 kV. I Norge er det Statnett som opererer transmisjonsnett.

Distribusjonsnett er de lokale kraftnettene som vanligvis sørger for distribusjon av kraft til mindre sluttbrukere. Distribusjonsnett har spenning opp til 132 kV. Distribusjonsnett kan også omfatte produksjons- og forbruksradialer.

Drift og utbygging

Statnett drifter om lag 11 000 km med høyspentlinjer, 166 transformatorstasjoner og 1 400 km sjø- og landkabler over hele landet. Kraftsystemet utvikles og forvaltes av Statnetts landsdekkende organisasjon som også ivaretar beredskapen. Nettet overvåkes av en landsentral og to regionsentraler. Statnett har videre ansvaret for forbindelser til Sverige, Danmark, Finland, Nederland og Russland. For å overvåke og styre Statnetts anlegg benyttes primært et landsdekkende sambandsnett basert på cirka 10 000 km optiske fiberkabler.

Statnett har en høy utbyggingsaktivitet og mange pågående prosjekter i hele landet. Selskapet har ferdigstilt nesten 1 200 km nybygde eller oppgraderte ledninger og over 90 nye eller oppgraderte stasjoner siden 2014. Statnett bygger også kabler til Tyskland og Storbritannia.

Rødt = 420 kV
Blått = 300 kV
Gult = 132 kV

Operasjonelle nøkkeltall

Kraftledninger på drift fordelt på spenningsnivå¹⁾

Spenningsnivå	Enhet	2018	2017	2016	2015
AC 132	km	2 411	2 411	2 468	2 686
AC 300	km	4 180	4 387	4 601	4 595
AC 420	km	4 132	3 803	3 276	3 138

¹⁾ I 2017 driftet Statnett også kraftledninger på følgende spenningsnivå: 22 kV: 38 km, 66 kV: 35 km, 150 kV: 11 km, 220 kV: 87 km, 230 kV: 28 km, 350 kV: 28 km.

Ledningsnett og kabler i drift ²⁾	Enhet	2018	2017	2016	2015
Kraftledninger i drift	km	10 947	10 855	10 600	10 295
Jordkabler og sjøkabler i drift ¹⁾	km	1 423	1 287	1 282	1 268
Antall km ferdigstilt ny kraftledning	km	225	232	157	137
Antall km spenningsoppgraderte ledninger	km	119	155		
Nybygg anlegg satt i drift	km	141	189	149	162
Sanerte anlegg	km	50	54	25	80
Antall bryterfelt satt i drift	antall	67	50	61	63
Utslipp klimagasser	CO ₂ -ekvivalenter	62 832	55 576	51 794	41 465

²⁾ Prinsippene for rapportering endret i 2016. Verdier er oppdatert for alle år. Tallene viser installert løpemeter kabel, ikke kilometer trase

Balanse i kraftsystemet

I Norge er det Statnett som koordinerer produksjon og forbruk av strøm slik at det til enhver tid er balanse i kraftsystemet. Dette kalles momentan balanse. Hvor mye kraft som vil bli produsert og til hvilken pris, bestemmes i markedet for krafthandel. I dette markedet møtes kraftprodusentene og kraftleverandørene (som kjøper kraft på strømkundenes vegne). Kjøperne og selgerne treffer imidlertid aldri helt presist på sine volum i forkant når det gjelder kraftmengde. Statnett sørger for den endelige balansen og passer på at kraftsystemet holder seg innenfor rammen av de fysiske lovene slik at elektrisiteten kan komme frem.

Kunder

Alle som er tilknyttet transmisjonsnettet er Statnetts kunder. Det vil si kraftprodusenter, kraftforbrukere og regionale nett. Statnett har plikt til å sikre en driftsmessig forsvarlig tilknytning av nytt eller økt forbruk og ny eller økt produksjon. Dersom tilknytning i eksisterende nett ikke er driftsmessig forsvarlig, utløses utrednings- og investeringsplikt. Kunden må vente med å knytte seg til nettet eller øke uttak/innmating til tilknytningen er driftsmessig forsvarlig.

I de fleste tilfeller blir kundene tilknyttet regionale nett. Kundene inngår da tilknytningsavtale med andre nettselskap enn Statnett. Lokale nettselskap må likevel avklare med Statnett om det er tilstrekkelig kapasitet i transmisjonsnettet.

Publisering av rapporter og utredninger

For å møte samfunnets behov gjennomfører Statnett en rekke analyser og utredninger som gir grunnlag for å vurdere mulige tiltak. Dette kan være konseptvalgutredninger, analyser knyttet til spesifikke prosjekter eller grunnlagsarbeid. I tillegg utarbeides en Nettutviklingsplan og Kraftsystemutredning annet hvert år.

Statnett vil gjøre det enklere for nye kunder å få nødvendig informasjon om tilknytning til transmisjonsnettet, se www.statnett.no.

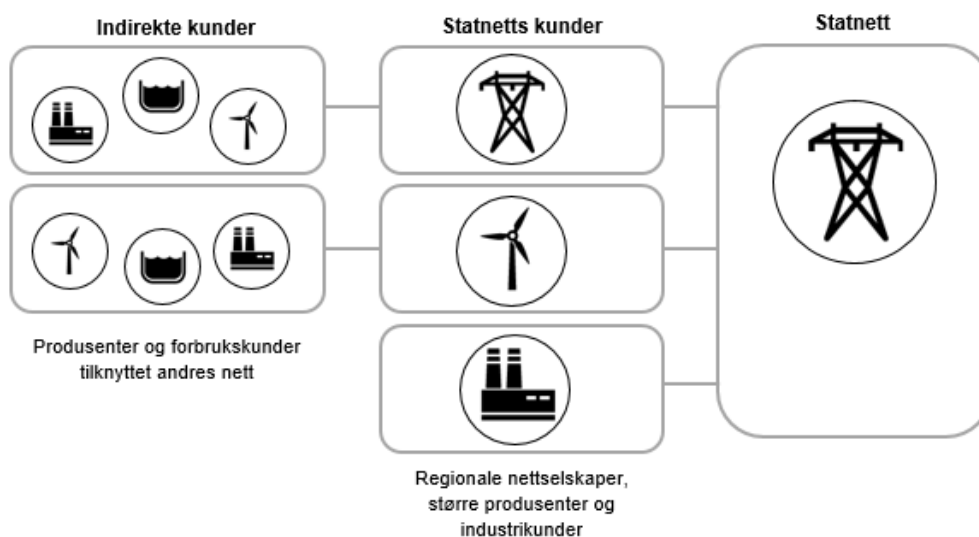
Publiserte rapporter finnes på www.statnett.no.

Verdier

Gjennom et sett med verdier bygger Statnett et fundament for felles adferd basert på samspill, dialog og åpenhet. Statnetts verdier er:

- Langsiktighet
- Respekt
- Felleskap

Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om Statnett.

Høydepunkter 2018

Investeringer de siste årene gir et robust nett

Statnett er inne i en periode med store investeringer hvor selskapet har investert i tidskritiske kapasitetsforbedringer. 2018 ble året med høyest investeringsnivå noensinne, og fremover forventes investeringsnivået å gå ned. De neste fem årene planlegger selskapet å investere 30-40 milliarder kroner samlet.

Idriftsettelse i Vestre korridor

Vestre korridor er en fellesbetegnelse for transmisjonsnettet på Sør-Vestlandet, og her pågår det nå arbeider for å oppgradere til 420kV spenning. Vestre korridor strekker seg fra Kristiansand i sør til Sauda i nord. Strekningen fra Kristiansand til Ertsmyra ble satt i drift på 420kV i september. Strekningen utgjør en viktig del av den sørlige delen av prosjektet. 420kV-ledningen fra Sauda til Saurdal ble satt i drift i oktober. Dette er den første delstrekningen som er oppgradert i den nordlige delen av utbyggingsområdet. Vestre korridor skal stå ferdig i 2021, og vil legge til rette for mer fornybar energi, økt forsyningssikkerhet på Sør-Vestlandet og full utnyttelse av mellomlandsforbindelsene.

Idriftsettelse første delstrekking av Namsos – Surna

Første delstrekking av 420kV-ledningen Namsos - Surna ble satt i drift i september. Realiseringen av Namsos - Surna gjennomføres i to trinn. Første byggetrinn skal ferdigstilles i sin helhet i løpet av 2019, og siste trinn skal i henhold til konsesjonsvedtaket ferdigstilles senest i 2028. Namsos - Surna bygges for å legge til rette for vindkraftutbygging, øke nord-sør kapasiteten i nettet gjennom Midt-Norge og øke forsyningssikkerheten i regionen.

Idriftsettelse av kraftledningen Ofoten – Balsfjord

Ledningsstrekkingen Ofoten – Balsfjord ble spenningssatt i 2017. I 2018 ble stasjonene i Balsfjord, Bardufoss og Kvandal ferdigstilt. Med dette er hele prosjektet satt i drift på 420kV. Kraftledningen er nødvendig for å ivareta forsyningssikkerheten i hele Nord-Norge nord for Ofoten og vil bidra til at utbygging av ny fornybar energi kan realiseres.

Installasjon nye kabler i Indre Oslofjord

Det siste av to nye 420 kV sjøkabelanlegg i Indre Oslofjord ble satt i drift i august. Kablene utgjør en av Østlandets viktigste strømforbindelser og bidrar i stor grad til å trygge strømforsyningen til Stor-Oslo. Første kabelanlegg ble ferdigstilt sommeren 2017.

Mellomlandsforbindelse til Tyskland (NordLink)

Legging av den undersjøiske strømkabelen mellom Norge og Tyskland ble ferdigstilt i norsk sektor i 2018. I tillegg ble installasjon av sjøkabel i dansk og tysk sektor påbegynt. Det er startet testing av strømretteranlegg på Ertsmyra som forventes ferdigstilt i 2019. Kabelen skal være i prøvedrift fra slutten av 2020. Utvekslingskapasiteten bidrar til verdiskapning og forsyningssikkerhet og er del av omstillingen til et mer klimavennlig europeisk energisystem.

Mellomlandsforbindelse til England (North Sea Link)

Første del av den undersjøiske strømkabelen mellom Norge og Storbritannia ble lagt i 2018. Byggearbeidene for strømretteranlegg i Kvilldal og i Blyth i Storbritannia er påbegynt. Kabelen skal settes i drift i 2021. Utvekslingskapasiteten bidrar til verdiskapning og forsyningssikkerhet og er del av omstillingen til et mer klimavennlig europeisk energisystem.

Overdragelse av nett

Statnett har i 2018 overtatt anleggene på strekningen Fana - Kollsnes - Mongstad fra BKK, og Honna stasjon fra Agder Energi. Hjortland transformatorstasjon er solgt til Suldal Elverk. Det er inngått avtale om overdragelse av regionalnett til Helgeland Kraft Nett AS med virkning fra 2019. Her vil Statnett drifte anleggene fram til 2023. Overdragelsene er gjort i henhold til forventet lovendring knyttet til EUs tredje energimarkedspakke. De er videre i samsvar med Statnetts strategi som sier at selskapet skal eie og utvikle transmisjonsnett og selge distribusjonsnett til nettselskap som har fokus på drift og utvikling av nett med lavere spenning.

Nytt driftssentralsystem

Nytt driftssentralsystem (e-Terra) ble satt i drift i desember. Systemet erstatter tidligere driftssentralsystem (SPIDER). Statnetts driftssentraler benytter systemet for å styre og overvåke tilstanden i kraftsystemet basert på målinger og innhentet informasjon fra anlegg, produsenter og forbrukere.

Samarbeid om felles digital plattform

Statnett, Lyse og DigitalNorway har i 2018 gjennomført et forprosjekt for å kartlegge behovet for bedre digital samhandling mellom norske nettselskap. I november ble det igangsatt et arbeid med å etablere en felles informasjonsmodell for bransjen. Prosjektet koordineres av Energi Norge der DigitalNorway bidrar blant annet med å sikre læring fra andre bransjer.

Nordisk balanseringsmodell

De fem nordiske systemoperatørene Svenska kraftnät, Fingrid, Kraftnät Åland, Energinet og Statnett inngikk i mars en samarbeidsavtale om utvikling av en modell for fremtidig balansering av det nordiske kraftsystemet (mACE). Et kraftsystem i endring innebærer mer uregulert fornybar kraftproduksjon og endringer i forbruksmønstre. Konseptet skal møte økende behov for fleksibilitet og sikre bedre kontroll med ubalanse.

Etablering av selskapet Fifty

Svenska Kraftnät og Statnett etablerte i februar det felleseide selskapet Fifty AS. Selskapet har utviklet markedssystemet Fifty MMS for sine eiere og skal utvikle digitale løsninger som støtter balanseringen av det nordiske kraftsystemet (mACE).

Droner passer på Statnetts anlegg

Statnett forsker på bruk av droner i overvåkning av stasjons- og ledningsanlegg. Selskapet samarbeider med IT-utviklere, droneselskap og forskningspartnere hvor bruk av kunstig intelligens for innsamling og behandling av sensordata fra droner kan bli en naturlig del av en fremtidig intelligent anleggsforvaltning. Dette vil gjøre driften av Statnetts anlegg mer kostnadseffektiv, samtidig som risikoen reduseres for selskapets medarbeidere.

Været utfordret driften av kraftsystemet

Været i 2018 var uvanlig, med en kald og snørik vinter og en varm og svært nedbørfattig sommer. Vannmagasinene nådde nye bunnrekorder, og flere linjer gikk med redusert kapasitet da temperaturen nærmet seg 30 grader. Mange fryktet strømkrise, men på høsten kom det store nedbørsmengder, og det oppsto stedvis høstflom. Driften av kraftsystemet har gått bra gjennom året, og oppnådde et historisk lavt antall avbrudd samtidig som Statnett hadde historisk høy aktivitet i utbyggingsprosjektene. Det ble i 2018 bygget mer ledning enn noen gang. I juli ble det bygget hele 35 km, mot 34 km i hele 2010.

Låneopptak

Som følge av betydelige investeringer i nytt nett, la Statnett i 2017 ut sin første store obligasjon i euromarkedet. I mars 2018 fulgte Statnett opp med selskapets andre store obligasjon i samme marked. Hvert av de to lånene er på 500 millioner euro, som tilsvarer cirka 4,8 milliarder kroner. I tillegg la Statnett i november ut en obligasjon på 1,5 milliarder svenske kroner.

Finansielle rammebetingelser

Utvikling inntekter og resultat

Utviklingen i inntekter og resultat de siste fem årene er i hovedsak knyttet til flere idriftsatte anlegg som gir økt nettkapital, samtidig som en noe redusert NVE-rente i perioden har virket i motsatt retning. Statnett har siden 2009 hatt betydelige mer- og mindreinntekter. Dette har gitt store svingninger i Statnetts regnskapsførte driftsinntekter og driftsresultat. Inntekter og resultat justert for mer-/mindreinntekt viser at underliggende virksomhet er mer stabil enn det som fremgår av rapporterte regnskapstall.

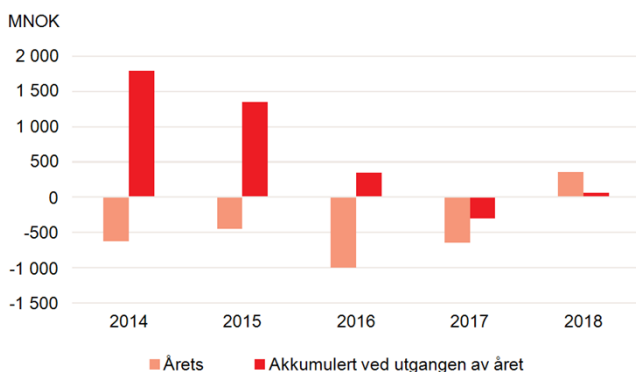
Statnett har utformet en strategi som legger føringer for fastsettelse av den årlige tariffen for transmisjonsnettet. I tråd med retningslinjer fra NVE legger Statnett vekt på hensynet til jevne og forutsigbare tariffen over tid og har valgt å fordele tilbakebetalingen av tidligere akkumulert merinntekt over flere år. Ved utgangen av 2018 hadde Statnetts en akkumulert merinntekt på 59 millioner kroner.

Investeringsnivået påvirker inntekter og balansen

Det er kun ferdigstilte investeringer som inngår som en del av grunnlaget for Statnetts regulerte inntekt. Statnetts egenkapital rapportert i finansregnskapet inkluderer akkumulert mer-/mindreinntekt. For å komme fram til Statnetts reelle egenkapital justeres egenkapitalen for akkumulert mer-/mindreinntekt etter skatt.

Netto rentebærende gjeld har økt i takt med investeringsnivået. I 2014 fikk Statnett tilført ny egenkapital på 3,25 milliarder kroner med målsetting om å sikre minimum 25 prosent egenkapitalandel. På grunn av en lav saldo for merinntekt er egenkapitalandel ved utgangen av 2018 på 23 prosent både før og etter korrigering for mer-/mindreinntekt.

Utvikling mer- /mindreinntekt, konsern

Driftsinntekter regulert virksomhet

Statnetts rapporterte inntekter i finansregnskapet består av fastsatt nettleie fra kundene i transmisjonsnettet og flaskehalsinntekter. Flaskehalsinntekter oppstår når det overføres kraft fra områder med lav kraftpris til områder med høy kraftpris i Norden og på mellomlandsforbindelse mellom Norge og Nederland. Nettleien (tariffen) fastsettes i forkant av hvert kalenderår.

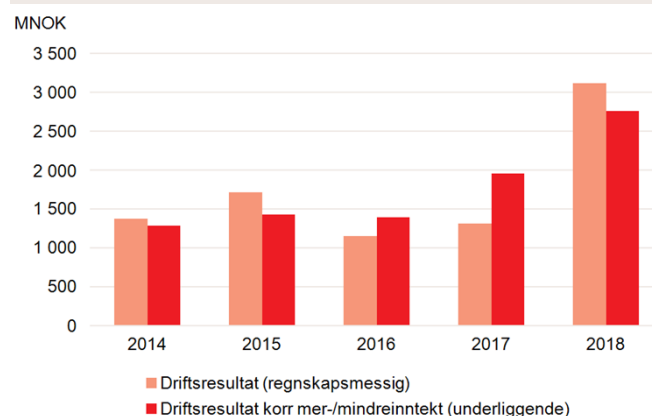
Tillatt inntekt regulert virksomhet

Fordi nettvirksomhet er naturlig monopol reguleres og kontrolleres Statnetts inntekter av myndighetene ved Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), som årlig fastsetter en tillatt inntekt. Tillatt inntekt skal dekke kostnadene knyttet til å utvikle og vedlikeholde nettet, samt gi en rimelig avkastning på investeringene. Forutsetningen er at transmisjonsnettet blir planlagt, bygget, driftet, utnyttet og vedlikeholdt på en kostnadseffektiv måte.

Mer- eller mindreinntekt

Det vil normalt være avvik mellom det enkelte års faktiske regnskapsmessige inntekt fra regulert virksomhet og endelig tillatt inntekt, som NVE fastsetter etter årets utløp. Avviket kalles mer- eller mindreinntekt, og skal i henhold til forskrifter fra NVE utjevnes over tid ved justering av fremtidig nettleie. Mer-/mindreinntekt er derfor midlertidige størrelser i Statnetts regnskap, som i henhold til IFRS ikke balanseføres.

Driftsresultat (EBIT) konsern, justert for mer-/mindreinntekt

Nøkkeltall og alternative resultatmål*

Hovedtall (Beløp i mill. kr)	2018	2017	2016	2015	2014
Regnskapsmessig resultat					
Driftsinntekter	9 138	7 401	6 678	5 906	5 563
Avskrivning og amortisering ¹⁾	-1 941	-2 273	-2 120	-1 516	-1 150
Driftsresultat før avskrivninger og amortisering (EBITDA)	5 061	3 585	3 272	3 230	2 528
Driftsresultat (EBIT)	3 120	1 312	1 152	1 714	1 378
Resultat før skattekostnad	2 701	976	783	1 410	1 120
Periodens resultat ²⁾	2 213	813	645	1 103	829
Justeringer					
Endring i akkumulert mer-/mindreinntekt (+/-) før skatt	362	-646	-1 003	-444	-623
Endring i akkumulert mer-/mindreinntekt (+/-) etter skatt	279	-491	-752	-324	-455
Akkumulert mer-/mindreinntekt (+/-)	59	-303	343	1 346	1 790
Underliggende resultat (justert for endring i mer-/mindreinntekt) ²⁾					
Driftsinntekter	8 776	8 047	7 681	6 350	6 186
Driftsresultat før avskrivninger og amortisering (EBITDA)	4 699	4 231	4 275	3 784	3 151
Underliggende driftsresultat (EBIT)	2 758	1 958	2 155	2 158	2 001
Resultat før skattekostnad	2 339	1 622	1 786	1 854	1 743
Underliggende årsresultat	1 934	1 304	1 398	1 427	1 284
Hovedtall balanse					
Investeringer (tilgang anlegg under utførelse inkl. byggelånsrenter og kjøp)	12 377	9 235	7 695	5 820	6 037
Varige driftsmidler	40 948	35 653	33 861	30 215	27 515
Langsiktig og kortsiktig rentebærende gjeld inkl. effekt av sikring	45 737	39 189	32 633	28 289	24 643
Markedsverdi rente- og valutasikring tilknyttet lån	3 451	2 701	2 844	4 833	2 942
Rentebærende gjeld uten effekt av rente- og valutasikring	42 286	36 488	29 789	23 257	21 701
Egenkapital	16 194	14 011	13 867	13 605	12 629
Egenkapital justert for mer-/mindreinntekt etter skatt	16 149	14 241	13 610	12 622	11 322
Totalkapital	70 281	58 721	50 743	45 547	41 107
Sysselsatt kapital ³⁾	55 507	49 299	41 322	35 859	31 271
Finansielle nøkkeltall					
Avkastning sysselsatt kapital før skatt, justert for mer-/mindreinntekt ⁴⁾	5,3 %	4,3 %	5,6 %	6,4 %	6,9 %
Egenkapitalrentabilitet etter skatt ⁵⁾	14,7 %	5,8 %	4,7 %	8,4 %	6,7 %
Egenkapitalprosent	23,0 %	23,9 %	27,3 %	29,9 %	30,7 %
Egenkapitalprosent etter skatt, justert for mer-/mindreinntekt	23,0 %	24,3 %	26,8 %	27,7 %	27,5 %

¹⁾ Avskrivninger, amortisering og nedskrivning oppgitt i totalresultat redusert for nedskrivninger oppgitt i note 9 anlegg under utførelse.

²⁾ Underliggende resultat er basert på regulert tillatt inntekt, mens regnskapsmessig resultat vil variere avhengig av fastsatte tariffes og flaskehalsinntekter. Forskjellen benevnes som mer- eller mindreinntekt (se note 4).

³⁾ Sysselsatt kapital = Varige driftsmidler + Anlegg under utførelse + Kunde- og andre kortsiktige fordringer + Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld.

⁴⁾ Avkastning sysselsatt kapital før skatt, justert for mer-/mindreinntekt = Driftsresultat (EBIT), justert for mer-/mindreinntekt / Gjennomsnittlig sysselsatt kapital de to siste år.

⁵⁾ Egenkapitalrentabilitet etter skatt = Årsresultat etter skatt / Gjennomsnittlig egenkapital de to siste år.

* For å få en bedre forståelse for Statnetts underliggende resultat presenteres en del alternative resultatmål. Alternative resultatmål er i ESMA's retningslinjer definert som et finansielt måltall for historiske eller fremtidige økonomiske resultater, til forskjell fra et økonomisk måltall som er spesifisert i det anvendte rammeverket for finansiell rapportering. Statnetts alternative resultatmål er justert for mer-/mindreinntekt, og er i tillegg til tall fra IFRS-regnskapet. Akkumulert mer-/mindreinntekt inneholder i tillegg til årlige mer-/mindreinntekter også tillagte renter og korrigeringer fra tidligere år. I tillegg vises utviklingen i utvalgte finansielle og operasjonelle nøkkeltall som benyttes av ledelsen for oppfølging av resultatmål over tid.

Konsernsjefens betraktninger 2018

Vi er på rett vei

Statnetts overordnede strategi er å bygge et sterkere og smartere nett. Dette hjelper oss til å sikre strømforsyning i et tøffere og mer variabelt klima, og det legger til rette for store reduksjoner i norske CO₂-utslipp. Utviklingen i 2018 viser hvor viktig denne strategien er.

Været er viktig for et selskap som Statnett. Været påvirker strømforbruk og fornybar kraftproduksjon, og dermed også overføringsbehovet. Været påvirker også hvor store belastninger nettet utsettes for. 2018 ga oss et forvarsel om mer ekstremt vær, som vi må forberede oss på for å ha en sikker strømforsyning. Året startet med en kald, snørik og lang vinter. Fra mai fikk vi en uvanlig varm og tørr sommer.

"2018 ga oss et forvarsel om mer ekstremt vær som vi må forberede oss på"

Varmen medførte sterkt nedsatt overføringskapasitet på noen av våre kraftlinjer, mens ekstrem tørke førte til skogbranner. Begge deler gjorde det nødvendig å legge om driften av nettet.

Lav magasinfylling løftet kraftprisene betydelig gjennom sommeren. En tørr og kald høst kunne løftet prisene ytterligere, men fra august slo været om, og vi fikk den nest våteste august siden 1900. Deler av Vestlandet fikk flom og perioder med svært lave kraftpriser. Der ble utfordringen å få det store kraftoverskuddet ut av området. Mye nedbør gjennom høsten brakte oss etter hvert tilbake til en mer normal magasinbeholdning.

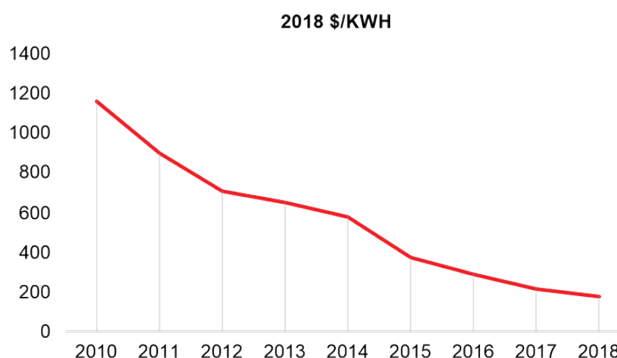
I 2010 startet Statnett arbeidet med å bygge et vesentlig sterkere transmisjonsnett. Et sterkere nett er viktig av to grunner: Det øker forsynings sikkerheten, blant annet ved at kraftsystemet blir bedre rustet til å håndtere ekstreme vær-situasjoner. Et sterkere nett gjør også at vi blir i stand til å ta imot og levere mer fornybar kraft. Det er nødvendig for å realisere en utslippsfri, elektrisk fremtid. I Norge er det behov for 30-50 TWh elektrisitet for å erstatte fossil energi innen transport, oppvarming, industri og offshore virksomhet. Dette dekker kun områder som kan elektrifiseres uten å gå veien om hydrogen. Hvis man erstatter resten av den fossile energien med hydrogen fra elektrolyse er det behov for ytterligere 40 TWh. FNs klimapanel (IPCC) har vist at det haster å redusere CO₂-

utslipp. Vi har nå verktøyene til å gjøre det. Norske myndigheter har gjennom bevisst politikk fremmet elektrifisering i transportsektoren. Teknologitvillingen gjør at denne strategien i økende grad blir lønnsom uavhengig av klimapolitikk.

Kostnadene for batterier til elbiler falt med 85 prosent fra 2010 til 2018. Bedre og billigere hydrogenløsninger kan bidra ved elektrifisering av tyngre transport. Slike løsninger gjør at elektrifiseringen kan skje raskere og på flere områder enn mange forestilte seg for bare noen få år siden.

Prisutvikling batteripakker

Kilde: Bloomberg New Energy Finance

"Vi endrer nå vår organisering for å effektivisere byggevirksomheten ytterligere"

Kostnadene ved fornybar kraft faller også raskt og i Norge er vindkraft i økende grad lønnsom uten subsidier. Ved utgangen av 2018 var det 8 TWh vindkraft under bygging i Norge, mens ytterligere 10 TWh har fått konsesjon. Norge har Europas beste vindressurser på land og mye fleksibel vannkraft som kan kompensere for variasjoner i vindkraften. Vi kan derfor få en betydelig utbygging av vindkraft i årene fremover. Vind- og vannkraft gir oss ressursene vi trenger til elektrifisering og økt verdiskaping. Statnett har i 2018 merket en betydelig økning i interessen fra nye større forbrukere for å knytte seg til nettet. Et sterkt nett er nødvendig for å utnytte våre fornybare ressurser.

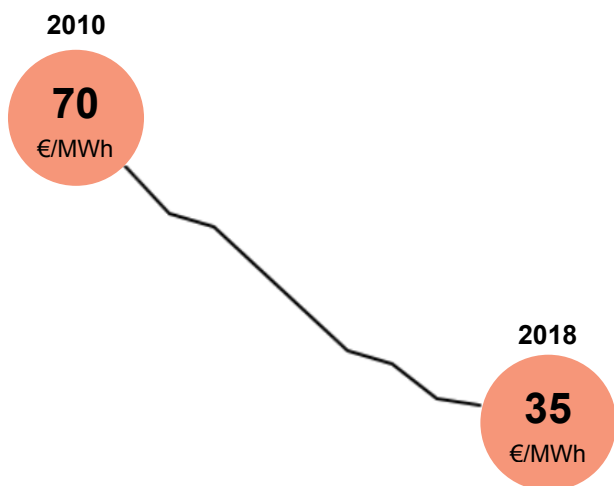
Kostnadene ved fornybar kraft faller også raskt og i Norge er vindkraft i økende grad lønnsom uten subsidier. Ved utgangen av 2018 var det 8 TWh vindkraft under bygging i Norge,

Statnett investerer årlig 7-8 milliarder kroner i det norske transmisjonsnettet. Det er viktig at disse investeringene gjennomføres kostnadseffektivt. Vi har de siste årene redusert byggekostnadene, og endrer nå vår organisering for å effektivisere byggevirksomheten ytterligere. Resultatene fra det pågående effektiviseringsarbeidet vil i innværende 10-årsperiode gi en positiv tariffeffekt for alminnelig forbruk på cirka 5 milliarder kroner, tilsvarende 10 prosent av tillatt inntekt. Vi gjennomfører også en omfattende digitalisering for å kunne drifte og vedlikeholde nettet billigere og for å kunne forlenge levetiden på eksisterende anlegg. Nye digitale løsninger kan også hjelpe oss å utnytte overføringskapasiteten bedre uten at det går på bekostning av forsynings sikkerheten.

Vi har lyktes med å få ned antallet alvorlige personskader, men skal vi nå våre ambisiøse mål innen HMS må vi forbedre oss ytterligere. Vi har dessverre sett en økning i arbeidslivskriminalitet i tilknytning til våre prosjekter. Vi vil bekjempe slik kriminalitet med alle virkemidler.

Kraftmarkedet har tjent Norge godt siden det ble utviklet for mer enn 25 år siden. Markedet blir enda viktigere når vi etter hvert får mer vindkraft. Markedspriser som reflekterer kapasitetsbegrensninger i nettet, er viktig for å oppnå effektiv utnyttelse av overføringskapasiteten og produksjonsressursene. Sammen med anleggsbidrag og andre tariffsignaler bidrar markedet også til en riktigere lokalisering av ny produksjon og nytt stort forbruk. En samfunnsmessig rasjonell utvikling av kraftsystemet forutsetter at markedsaktørene får riktige prissignaler. Spesielt er det viktig at ny kraftproduksjon og nytt stort forbruk betaler kostnadene de påfører nettet.

Kostnadsreduksjon vindkraft

Kilde: Norwea/Statnett

Auke Lont

Konsernledelsen

Fra venstre: Bente Monica Haaland, Håkon Borgen, Elisabeth Vike Vardheim, Auke Lont, Øivind Kristian Rue, Peer Olav Østli, Knut Hundhammer. Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om konsernledelsen.

Auke Lont

Konsernsjef

Ansatt i 2009

Utdannelse: Master i økonomi fra Vrije Universitetet i Amsterdam

Arbeidserfaring: Administrerende direktør i ECON og i Naturkraft, samt ulike lederstillinger i Statoil

Styreverv: Styremedlem i Bane NOR SF og Spekter

Øivind Kristian Rue

Konserndirektør Drift og Marked

Ansatt i 2000 og del av konsernledelsen siden 2000

Utdannelse: Cand. polit. fra Universitetet i Oslo

Arbeidserfaring: Direktør i Saga Petroleum AS, underdirektør i tidligere Nærings- og handelsdepartementet og flere lederstillinger i Statnett

Styreverv: Styremedlem i Fifty AS

Håkon Borgen

Konserndirektør Teknologi og utvikling

Ansatt i 1995 og del av konsernledelsen siden 2004

Utdannelse: Sivilingeniør fra NTNU og Technische Hochschule Darmstadt i Tyskland

Arbeidserfaring: Flere lederstillinger i Statnett og BKK

Styreverv: Styreleder NordLink Norge AS

Elisabeth Vike Vardheim

Konserndirektør Bygg og anlegg

Ansatt i 2007 og del av konsernledelsen siden 2014

Utdannelse: Sivilingeniør fra NTNU, bedriftsøkonom, masterprogram i styrearbeid fra Handelshøyskolen BI

Arbeidserfaring: Flere lederstillinger i Statnett, offentlig sektor, utbyggingsprosjekter / byggherreorganisasjon

Styreverv: Styreleder Statnett Transport AS

Peer Olav Østli

Konserndirektør IKT

Ansatt i 2007 og del av konsernledelsen siden 2007

Utdannelse: Mastergrad i informatikk og videreutdanning i ledelse fra Henley Business School i England

Arbeidserfaring: Lederstilling i Telenor, Schibsted Nett og Scandinavia Online AB, teknologisjef i NRK

Styreverv: Styreleder Elhub AS og Fifty AS, og medlem i DIGITALNORWAY – Toppindustrisenteret AS

Bente Monica Haaland*

Konserndirektør Strategi og kommunikasjon

Ansatt i 1993 og del av konsernledelsen siden 2014

Utdannelse: Sivilingeniør fra Universitetet i Aberdeen og mastergrad i ledelse fra Handelshøyskolen BI

Arbeidserfaring: Lederstillinger i Statnett, Statkraft og Eclipse Energy Group

Styreverv: Medlem Renewables Grid Initiative (RGI)

Knut Hundhammer

Konserndirektør CFO og stabssjef

Ansatt og del av konsernledelsen siden 2011

Utdannelse: Hærens Krigsskole og MBA fra Wharton School of Business i USA

Arbeidserfaring: Kompanisjef i forsvaret, konsulent i McKinsey & Co, SVP Leif Høegh & Co, CFO i Finansbanken ASA, President i Klavenes Commercial management og President i Forsvars og sikkerhetsindustriens forening

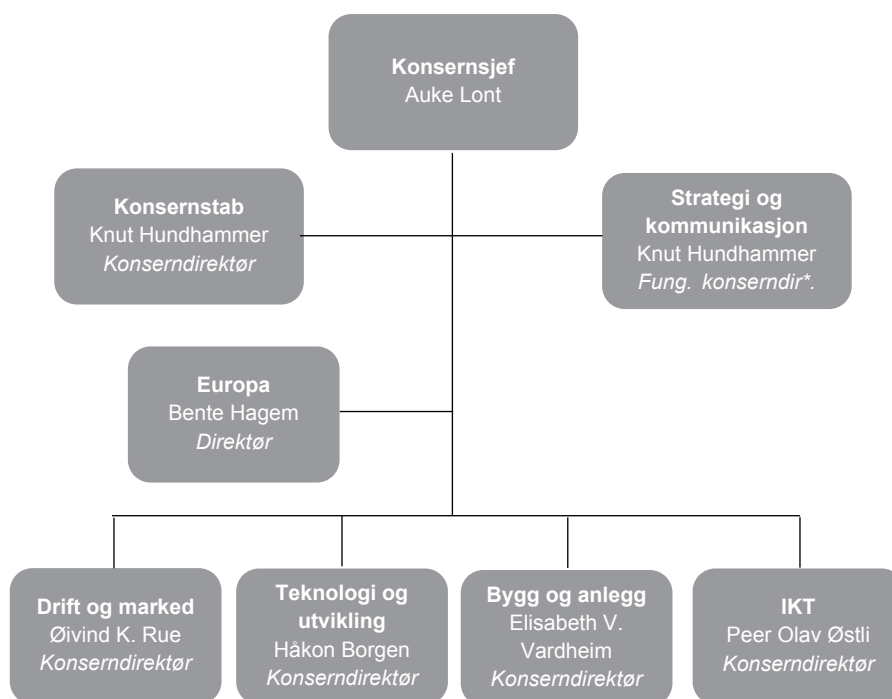
*Lånt ut til DigitalNorway fra 1. mai, og påtatt seg nye oppgaver i konsernet fra 2019. Knut Hundhammer har vært fungerende leder i 2018 og har overtatt ansvaret for divisjonen fra 2019.

Organisasjonsstruktur

Statnett har hovedkontor i Oslo og administrasjonskontorer i Alta, Trondheim, Sandnes og på Sunndalsøra.

Konsernets virksomhet er organisert i fire divisjoner i tillegg til konsernstab og stab for strategi og kommunikasjon. Europaenheten rapporterer direkte til konsernsjef.

Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om Statnetts organisasjon.

*Bente Monica Haaland lånt ut fra Statnett SF til DigitalNorway fra 1. mai, Knut Hundhammer er fungerende leder

Operasjonelle nøkkeltall	2018	2017	2016	2015	2014
Antall ansatte	1 461	1 415	1 326	1 226	1 119
Sykefravær %	3,2	3,4	3,2	3,3	3,1
H-verdi, egne ansatte	1,9	1,6	3,6	4,9	1,9
H-verdi, inkludert leverandører	5,6	3,6	5,6	6,4	4,4

Risikostyring og internkontroll

Statnett forvalter en kritisk infrastruktur og har en helhetlig risikostyring som reflekterer dette.

Statnetts risikostyring dekker hele virksomheten, inkludert strategiske, markedsmessige, operasjonelle og finansielle forhold. Helhetlig risikostyring skal sikre at risikoer innenfor HMS, forsyning av elektrisk kraft, økonomi og omdømme holdes på et akseptabelt nivå.

Statnett har et risikobasert internkontrollsystem som bygger på retningslinjene fra COSO-rammeverket. Internkontrollsystemet i Statnett skal sikre god kontroll og etterlevelse av eksterne og interne krav, samt bidra til at virksomheten når sine mål. God internkontroll øker effektiviteten og forbedrer arbeidsprosessene i Statnett og sikrer at det implementeres kontroll på riktig nivå der risikoen er høyest.

Statnett jobber kontinuerlig med forbedring av risikostyring og internkontroll. Gjennom 2018 er det gjennomført et omfattende arbeid for å vurdere samsvaret med eksterne krav. Dette vil legge grunnlag for ytterligere forbedring og effektivisering av internkontrollsystemet i Statnett. Selskapet jobber også med samordning av risiko- og målstyring for å bidra til effektiv ledelse.

Helse, miljø og sikkerhet

Statnetts første prioritet er å gjennomføre selskapets aktiviteter på en ansvarlig måte. HMS-risiko håndteres gjennom gode og dokumenterte instruksjoner, prosedyrer og ulike beredskapsplaner som revideres jevnlig, og ikke minst gjennom kontinuerlig utvikling av sikkerhetskulturen. Implementering av risikostyring i tidlig fase i prosjekter er viktig, og det gjennomføres risikoanalyser både i planleggings- og gjennomføringsfasen av prosjekter samt i selve driften. Videre har Statnett et avvikssystem for innrapportering av uønskede hendelser, nestenulykker og skader. Alle avvik analyseres fortløpende for å forebygge tilsvarende avvik, redusere eventuelle konsekvenser og iverksette nødvendige tiltak.

For å håndtere miljørisiko er det i 2018 gjennomført flere risikoreduerende tiltak. Blant tiltakene er forbedring av rammene for systematisk miljøarbeid, samt implementering av rapporteringssystem som skal sikre bedre oversikt og kvalitet på miljø- og klimadata.

Statnett vil arbeide videre med å utvikle HMS-kulturen i selskapet. En forenkling og videreutvikling av det systematiske HMS-arbeidet, samt digitalisering av verktøy og systemer, står sentralt. Flere analyser av trender

innenfor selskapets arbeidsoperasjoner vil være til hjelp for å finne årsaker til og forhindre nye ulykker.

Drift- og forsyningssikkerhet

Statnett har som målsetting å levere sikker forsyning av elektrisk kraft og høy tilgjengelig nettkapasitet til markedet. Dette krever at risikonivået er akseptabelt sett i forhold til et trussel- og risikobilde i konstant endring. Avbrudd i strømforsyningen kan blant annet oppstå der Statnett opererer med N-0-drift. Det vil si at utfall av én enkelt komponent kan føre til strømbrydd. I situasjoner med normal driftssikkerhet vil det også kunne oppstå avbrudd dersom flere feil inntreffer samtidig. Værrelaterte hendelser, terror mot fysiske anlegg og angrep/hacking på driftskontrollsystemer er andre hendelser som utgjør en risiko for forsyningssikkerheten.

Enkelte geografiske områder vurderes fortsatt som særlig sårbare. De viktigste risikoreduerende tiltakene her er god drift og riktig vedlikehold av anleggsmassen, herunder tilpasning av driftsbildet ved løpende drift, feilretting og komponentutskiftninger. I tillegg har Statnett fokus på ny kompetanse og kontinuerlig utvikling av ansatte i driften og på driftssentralene. Videre legges det vekt på risiko- og sårbarhetsanalyser, beredskapsplaner og -øvelser og digital sikkerhet. Viktige tiltak som vil gi effekt på lengre sikt er Statnetts investeringsprosjekter.

Klima

Klimarisiko er risiko knyttet til hvordan klimaendringer og overgangen til lavutslippssamfunnet påvirker Statnett og inkluderer fysisk og regulatorisk klimarisiko. Førstnevnte omfatter klimaendringenes fysiske påvirkning på overføringsanlegg, mens regulatorisk klimarisiko omfatter konsekvensene klimapolitiske vedtak har på virksomheten. Fysisk skade på anlegg, økonomi, miljøvirkninger og omdømme er blant konsekvensene vi vurderer.

På grunn av ekstremvær og økt klimapolitisk fokus med påfølgende skjerpede lovkrav i Europa og Norge, har Statnett påbegynt flere risikoreduerende tiltak. Det europeiske kraftsystemet skal utvikles i et klimaperspektiv, samtidig som klimaendringer øker kravene til sikring av nettanlegg på alle spenningsnivåer. Statnett har i 2018 laget en ny miljø- og klimastrategi, og selskapet har identifisert tiltak for å ligge i forkant av klimapolitiske vedtak. Statnett har blant annet startet selskapets første fossilfrie utbyggingsprosjekt på Smestad - Sogn. Statnett vil i 2019 fortsette arbeidet knyttet til klimarisiko og tilrettelegging for klimavennlige løsninger.

Økonomi og finans

Den årlige inntektsrammen med tillegg fastsettes av NVE. Inntektsrammen skal gi Statnett mulighet til å dekke faktiske kostnader i nettvirksomheten, samt gi avkastning på virksomhetens investeringer, gitt effektiv drift, utnyttelse og utvikling av nettet. Statnetts økonomiske resultat er derfor påvirket av NVE-renten, som i henhold til lovgivning (kontrollforskriften) skal gi uttrykk for rimelig avkastning, samt en effektivitetsfaktor som fastsettes av NVE og brukes ved justering av inntektsrammen.

Selskapets fokus på kostnadseffektivisering er viktig for å redusere risikoen. Statnett har i perioden fra 2013 til 2018 oppnådd 15 prosent økning i effektiviteten. Frem mot 2022 har Statnett en målsetting om å være blant de mest effektive TSO-er i Europa.

Konsernet er eksponert for renterisiko i NVE-renten, låneporteføljen, likviditetsporteføljen og finansielle sikringer. Statnett reduserer renterisikoen og svingningene i resultatet ved å inngå rentebytteavtaler tilknyttet Statnetts gjeld. Variasjoner i markedsrenter på inntektssiden (NVE-renten) vil derfor i stor grad bli utlignet av variasjoner i markedsrenter på kostnadssiden. Operasjonell risiko, prosjektgjennomføringsrisiko og feil i nettet kan også påvirke Statnetts finansielle stilling, og håndteres gjennom tiltakene for drifts- og forsyningssikkerhet.

Statnett har tilgang til flere lånemarkeder og har en spredt forfallsstruktur på lån. Lånetilgang støttes av en kreditt-rating for langsiktige låneopptak på A+ og A2 fra henholdsvis Standard & Poor's og Moody's Investor Service. Statnett opprettholder sin likviditetstilgang, som skal sikre finansiering av drift og investeringer på rullerende tolv månedersbasis, også uten opptak av nye lån. Likviditetstilgangen inkluderer en trekkfasilitet på 8 milliarder kroner med løpetid til januar 2024. Dette reduserer risikoen for at Statnett ikke får refinansiert sine lån i perioder med liten tilgjengelig kapital.

Statnetts inntekter er i hovedsak i norske kroner, mens deler av konsernets kostnader er i utenlandsk valuta. Valutarisikoen minimeres blant annet ved at valutaeksponering knyttet til store innkjøp i investeringsprosjekter sikres med valutaterminer eller lignende, samt gjennom innteksreguleringen til selskapet. Alle Statnetts lån i utenlandsk valuta er konvertert til norske kroner gjennom valutabytteavtaler.

Statnett tar kredittrisiko ved plasseringer av overskuddslikviditet i bank og rentefond. Statnett har rammer som setter krav til kredittverdighet for kredittmotparter og definerer maksimal eksponering for hver enkelt plassering av overskuddslikviditet. Statnett har også kredittrisiko gjennom rollen som avregningsansvarlig i regulerkraftmarkedet. Dette er en risiko som håndteres gjennom etablerte rutiner for sikkerhetsstillelse for aktørene som deltar i dette markedet.

Statnett har motpartsrisiko mot sine derivatmotparter. For å redusere denne motpartsrisikoen har Statnett inngått avtaler om sikkerhetsstillelse (CSA-avtaler) med derivatmotpartene.

Styret har gitt prinsipper for finansiell risikostyring for Statnett gjennom vedtatt finanspolicy. Basert på finanspolicy er det fastsatt spesifikke rammer for finansforvaltningen, herunder rammer for kredittrisiko, oppgjørsrisiko og motpartsrisiko. Det er etablert interne kontrollrutiner som utføres på en uavhengig måte.

Omdømme

Statnett har fokus på å håndtere omdømmerisiko internt og eksternt. Statnett jobber forebyggende ved å formidle et konsistent og helhetlig budskap basert på selskapets samfunnsoppdrag, og vil med dette sikre et riktig bilde av Statnetts virksomhet. Åpen kommunikasjon samt tidlig og involverende dialog skal bidra til å bygge tillit rundt selskapets virksomhet, inkludert selskapets prosjekter.

Styret i Statnett

Fra Venstre: Maria Sandsmark, Egil Gjesteland, Einar Anders Strømsvåg, Tove Elisabeth Pettersen, Jon Fredrik Baksaas, Steinar Jøråndstad, Synne Larsen Homble, Ole Bjørn Kirstihagen og Pernille Dørstad Se www.statnett.no for ytterligere informasjon.

Jon Fredrik Baksaas

Valgt inn i 2018, styreleder fra 2018
Styreverv: LM Ericsson AB, Handelsbanken AB og Cloudberry Partners AS
Arbeidserfaring: Internasjonal telecom-rådgiver og rådgiver for teknologi start-ups i Norge, konsernsjef i Telenor 2002-2015, ulike sentrale stillinger i Telenor fra 1989, øvrig arbeidserfaring fra Aker, Stolt-Nielsen Seaway og Det norske Veritas

Synne Homble

Valgt inn i 2013, nestleder fra 2015
Leder av kompensasjonsutvalget
Arbeidserfaring: Konserndirektør i NSB-konsernet og i Cermag Group AS/Cermaq ASA, advokat i Wikborg Rein og medlem av Norges OECD-kontaktpunkt

Einar Anders Strømsvåg

Valgt inn i 2015, styremedlem
Leder av revisjonsutvalget
Styreverv: Leder Helse Vest RHF
Arbeidserfaring: Senior rådgiver i Equinor, samt flere lederstillinger i Equinor, blant annet direktør konsernrevisjonen

Pernille Dørstad

Valgt inn i 2018, ansattvalgt styremedlem, ansatt 2014
Medlem av revisjonsutvalget
Styreverv: Statnett SFs Pensjonskasse, privat sektor og organisasjoner
Arbeidserfaring: Senioringeniør i Bygg og Anlegg, stillinger i utbyggingsprosjekter i Equinor, prosjektleder i Kværner, hovedtillitsvalgt og leder Tekna Statnett bedriftsgruppe

Tove Elisabeth Pettersen

Valgt inn i 2018, styremedlem
Medlem av revisjonsutvalget
Arbeidserfaring: Administrasjonsdirektør i Bane NOR SF og konserndirektør i Hafslund ASA

Maria Sandsmark

Valgt inn i 2013, styremedlem
Medlem av kompensasjonsutvalget og prosjektutvalget
Arbeidserfaring: Forsker Møreforskning Molde AS, førsteamanuensis Høgskolen i Molde og konsulent ECON analyse

Egil Gjesteland

Valgt inn i 2012, styremedlem
Leder av prosjektutvalget
Styreverv: Egypt Solar BV og South Africa Solar BV
Arbeidserfaring: Eier Gjesteland Consulting, IT-sjef og prosjektdirektør for flere olje- og gassprosjekter i Equinor

Steinar Jøråndstad

Valgt inn i 2004, ansattvalgt styremedlem, ansatt 1981
Medlem av prosjektutvalget
Arbeidserfaring: Teamkoordinator i Drift og marked, leder EL&ITs landsdekkende fagforening og medlem arbeidsmiljøutvalget i Statnett

Ole Bjørn Kirstihagen

Valgt inn i 2018, ansattvalgt styremedlem, ansatt 1986
Medlem av kompensasjonsutvalget
Arbeidserfaring: Anskaffelse og drift Statnetts driftssentraler, operatør Norsk Hydros driftssentral, hovedtillitsvalgt og leder for NITO Statnett

Samfunnsansvar

Med samfunnsansvar forstår man det ansvar Statnett forventes å påta seg for mennesker, samfunn og miljø som påvirkes av virksomheten.

Statnetts arbeid for å ivareta samfunnsansvaret skal støtte opp under hvordan vi gjennomfører samfunnsoppdraget. Dette innebærer at sosiale og miljømessige hensyn integreres i konsernets utvikling og drift på en måte som omfatter mer enn de krav som følger av lover og regler.

Statnetts samfunnsoppdrag er å sikre strømforsyningen, bidra til verdiskaping i samfunnet gjennom et effektivt og velfungerende kraftsystem samt å tilrettelegge for bruk av elektrisitet slik at Norges klimamål kan realiseres. Samfunnsoppdraget skal løses på en ansvarlig og samfunnsøkonomisk rasjonell måte.

Slik forvaltes samfunnsansvaret

Bedrifter med statlig eierskap skal arbeide systematisk med samfunnsansvar og være ledende på det. Eierskapsmeldingen (Meld. St. 27 (2013-2014) Et mangfoldig og verdiskapende eierskap) har spesifikke forventninger med hensyn til samfunnsansvar på fire kjerneområder: klima og miljø, menneskerettigheter, arbeidstakerrettigheter og antikorrupsjon.

Styret har det overordnede ansvaret for at Statnett ivaretar sitt samfunnsansvar og har fastsatt en styringspolicy som konkretiserer hvilke prinsipper Statnett skal legge til grunn for dette. Videre har styret ansvar for at samfunnsansvar er integrert i Statnetts strategi og mål, samt i oppfølging av resultater. Konsernsjefen orienterer styret regelmessig om saker som vedrører økonomiske, miljømessige og sosiale tema. HMS-resultater rapporteres i hvert styremøte med oppsummering hvert kvartal. Miljøresultater og etterlevelse rapporteres i årsrapporten.

Om rapporten

Statnett rapporterer samfunnsansvar i henhold til Global Reporting Initiative (GRI) Standards, nivå Core. I tillegg rapporterer Statnett på relevante sektorspesifikke indikatorer for energibransjen (GRI Sustainability Reporting Guidelines & Electric Utility Sector Disclosures). Statnett mener rapporteringen i all hovedsak er i samsvar med GRIs rapporteringsprinsipper og at rapporteringen tilfredsstillende GRI Standards. I GRI-tabellen gis det henvisning til hvor informasjon om de ulike GRI indikatorene er angitt i årsrapporten, samt eventuelle utelatelser. Indikatorer som begynner med EU er spesifikke for energibransjen.

Statnett anser at rapporteringen dekker de krav som er nedfelt i utvidelsen av Regnskapsloven § 3–3c, som ble vedtatt i 2013. Rapporteringen om samfunnsansvar omfatter hele Statnetts virksomhet, inkludert heleide datterselskaper og deleide selskaper hvor Statnett har bestemmende innflytelse. Data er innhentet og sammenstilt slik at fremstillingen skal være enhetlig og hensiktsmessig. Det er lagt vekt på å sikre at opplysningene er fullstendige og korrekte, men det kan likevel være noe usikkerhet knyttet til deler av dataene.

Konsernsjefen er ansvarlig for at Statnetts rammeverk for samfunnsansvar oppdateres og at det integreres i virksomhetsstyringen. Linjeledelsen er ansvarlig for å sikre at prinsipper og rammer er kjent i organisasjonen og at de etterleves. Samfunnsansvaret integreres ved utarbeidelse av mål for virksomheten, og intern oppfølging skjer ved kvartalsvis resultatoppfølging i linjen. Både konsernledelsen og styret godkjenner Statnetts samfunnsansvarsrapport som utarbeides hvert år, og sikrer at alle viktige tema er dekket.

Vesentlighetsmatrisen

Som en del av Statnetts oppdaterte strategi gjennomføres det en vesentlighetsanalyse. Analysen definerer de forhold Statnett per i dag vurderer som viktigst og tilsvarende hva omgivelsene mener det er viktig at Statnett har fokus på. Kartleggingen omfatter en helhetlig vurdering av interessentgrupper og er basert på resultater fra Statnetts kundeundersøkelse og på dialog. Resultatet av analysen fremstilles i vesentlighetsmatrisen som vist under.

Matrisen omfatter kun de tema som ansees som de viktigste. Fra 2017 til 2018 har Statnett justert plasseringen i matrisen for temaene verdiskaping og klima- og miljø.

Verdiskaping handler om verdiskaping for samfunnet og kundene gjennom utvikling av effektive markedsbaserte løsninger og utforming av tariffen på en måte som gir riktige prissignaler. Det inkluderer tilknytninger av ny produksjon og nytt forbruk, noe som har fått økt oppmerksomhet både eksternt og internt på grunn av økt interesse for tilknytning av ny vindkraft og ny industriutvikling som for eksempel datasentre. Samtidig ser Statnett et sterkt behov for å ha fokus på kostnadseffektive løsninger. Verdiskaping er

derfor flyttet litt opp og til høyre i matrisen, fra en allerede høy plassering, med begrunnelse både i nye tilknytningssaker og tariffarbeidet.

Klima og miljø omhandler Statnetts påvirkning på klima og ytre miljø. Eierskapsmeldingen er tydelig i sine forventninger om at statlig eide selskaper og foretak skal være ledende på dette området. Det innebærer blant annet mål om reduserte utslipp fra egen virksomhet. Temaet er forankret i Statnetts styringssystem og har fått økt oppmerksomhet det siste året. Klima og miljø er derfor flyttet noe til høyre i matrisen. Dette reflekterer økt internt fokus, både på å legge til rette for elektrifisering som klimatiltak og på å redusere selskapets egne klimagassutslipp.

Interessenter

Statnett har en rekke interessenter i Norge og Europa. Interessentene strekker seg fra Storting og regjering, til sluttbrukere av Statnetts tjenester i lokalsamfunnet og omfatter også organer og råd i Norden og EU. Oversikten på neste side viser de viktigste interessentene Statnett forholder seg til.

Statnetts interessentgrupper	Forklaring	Interesser	Involvering
Stortinget	Politiske partier i posisjon og opposisjon	Lovgiver	Statnett deltar på møter når selskapet er invitert og inviterer Energi- og miljøkomiteen til informasjonsmøter.
Sametinget	Sametingets partier og lederskap	Nordområdene, reininteresser og naturvern	Sametinget involveres tett i konsesjonsprosesser som berører samiske områder og spesielt reindrift.
Myndigheter	OED NVE DSB (Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap)	OED er eier, NVE og OED fatter beslutninger i konsesjoner og klagesaker. DSB er myndighet for el-sikkerhet og beredskapssaker.	Eiermøtet og eieroppfølging (OED), alle konsesjonsprosesser involverer NVE og OED er klageinstans. DSB håndterer saker rundt elsikkerhet og beredskap i kraftsystemet.
Kunder	Produsenter, nettselskap og industri	Produsenter er opptatt av tilgjengelig kapasitet og markedsløsninger. Nettselskapene er opptatt av forsyningsikkerhet i sitt område, og industrien er opptatt av god forsyningsikkerhet til lavest mulig kostnad.	Alle disse involveres jevnlig gjennom markeds- og driftsforum, regionale kundemøter, individuelle kundemøter, samt i konsesjonsprosesser.
Lokale myndigheter	Kommuner og fylkeskommuner	Kommunene er opptatt av hvordan Statnett påvirker lokale forhold og forholder seg til kommunale planer, samt lokal verdiskaping og eiendomsskatt. Fylkene har et miljøansvar.	Lokale myndigheter involveres som høringspart i alle konsesjonsprosesser og i utviklingen av miljø- og transportplaner for de ulike prosjektene.
Organisasjoner	Bransjeorganisasjoner, LO, NHO etc Arbeidsgiverorganisasjonen Spekter	Organisasjonene har som oppgave å ivareta ulike interesser.	Organisasjonene deltar normalt i høringer på konsesjoner. Bransjeorganisasjonene er også medlem av markeds- og driftsforum.
Internasjonale interessenter	F.eks. EU, nordiske TSO-er, Nordisk Råd, ENTSO-er, europeiske TSO-er,	Omhandler saker som angår selskapets felles synkronområde i Norden, samt regler for handel med EU og annen aktivitet som involverer europeiske forhold.	Statnett har formelle roller. Samarbeid med nordiske og europeiske TSO-er. Besvarer henvendelser og leverer nordisk nettutviklingsplan til Nordisk Råd.
Omsetningsselskaper og kraftbørser	Nord Pool, EPEX SPOT og ulike omsetningsselskaper	Omsetningsselskapene og børsene er opptatt av velfungerende markeder.	Det er jevnlig kontakt ifm utvikling av nye markedsløsninger.
Miljø- og klimaorganisasjoner	NGO-er med klima og miljø som hovedområde	Har miljø og klima som viktigste saker og er opptatt av elektrifisering av samfunnet.	Involveres som høringspart i alle konsesjonsprosesser. I tillegg avholdes det årlige kontaktmøter.
Leverandører	Alle som leverer varer og tjenester til Statnett	Er opptatt av prosjektporteføljen, fremtidige markedsmuligheter og ønsker et høyt aktivitetsnivå. HMS og leverandørsamarbeid er også sentralt.	Involveres gjennom prekvalifiseringsprosesser og tilbudsprosesser i prosjektene. Følges opp gjennom leveranser og kontrakter.
Forsknings og kompetansemiljøer	Universiteter og andre forskningsmiljøer	Har interesse av FoU og utvikling av ny teknologi, samt forskningsoppdrag.	Kontakt gjennom ulike forskningsprogrammer, FoU-arbeidet samt gjennom konsulentbistand betalt av Statnett.
Media	Fagpresse, riksdekkende media, lokalpresse	Har allmenhetens interesse i fokus og forventer god og etterrettelig informasjon fra Statnett.	Offentleglova og meroffentlighet er sentralt i involveringen av media. Følges opp løpende av pressekontakt.
Grunneiere	Grunneiere direkte berørte av Statnetts utbygginger og anlegg	Har interesser som grunneiere og er opptatt av hvordan Statnetts prosjekter påvirker dem.	Er naturlig høringspart i konsesjonsprosesser og involveres tett i utviklingen av prosjekter og trasevalg.
Befolkningen for øvrig	Alle beboere i Norge	Har interesse av god forsyningsikkerhet og lavest mulige tariffer.	Involveres gjennom lokale folkemøter i prosjekter og informeres løpende gjennom Statnetts ulike kommunikasjonskanaler.
Egne ansatte	Ledere og medarbeidere i Statnett	Er tett på Statnett i hverdagen og er opptatt av Statnett som arbeidsgiver og samfunnsaktør.	Involvering ivaretas gjennom internkommunikasjon, interne allmøter og lederkommunikasjon.

Forsyningssikkerhet

Som systemansvarlig i det norske kraftsystemet har Statnett hovedansvaret for forsyningssikkerheten i Norge. Forsyningssikkerheten dreier seg om kraftsystemets evne til kontinuerlig å levere elektrisk kraft av en gitt kvalitet til sluttbruker, herunder energi- og forsyningssikkerhet, driftssikkerhet, leveringspålidelighet og spenningskvalitet. Statnett skal sørge for beredskap for ulike feilsituasjoner, riktig dimensjonerte og vedlikeholdte anlegg, og en sikker IKT infrastruktur.

Systemansvar

Statnett skal ivareta forsyningssikkerheten blant annet ved å sørge for at det er balanse mellom produksjon og forbruk til enhver tid, overvåke flyt i kraftsystemet, iverksette nødvendige tiltak for å sikre forsyningen, håndtere feilsituasjoner og sørge for riktig spenning og lav avbruddsfrekvens.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Frekvensen bestemmes av den momentane balansen mellom produksjon og forbruk og er en viktig indikator på hele kraftsystemets tilstand. I det nordiske kraftsystemet er det Statnett og Svenska kraftnät som har hovedansvaret for å holde frekvensen innenfor normale verdier. Samtidig har hvert enkelt land krav til hvor mye automatiske og manuelle reserver som skal være tilgjengelige for å håndtere ubalanser. I 2018 ble de nordiske systemoperatørene enige om å utvikle et nytt nordisk balanseringskonsept. Dette består blant annet av finere tidsoppløsning på ubalanseoppgjør, utvikling av felles nordiske markedsløsninger for reserver, krav til lokalisering av reserver og frekvensregulering. Innføringen vil skje stegvis frem mot 2021.

Statnett overvåker spenningskvaliteten i henhold til forskrift om leveringskvalitet i kraftsystemet og kan vise til tilfredsstillende marginer de fleste steder i forhold til forskriftsgitte grenseverdier. Kontrollen med driftsspenninger utfordres av flere utviklingstrekk i kraftsystemet, som tettere integrering med andre land, flere nye aktører og nye behov både på produksjons- og forbrukssiden. Statnett jobber kontinuerlig med å utvide antall målepunkter og med å utvikle løsninger for å

dokumentere faktisk spenning og sikre riktig spenningskvalitet.

Leveringspålideligheten målt ved sluttbrukeres tilgang på elektrisk kraft påvirkes av værpåkjenninger som vind, snø/is og lyn. Statnett arbeider systematisk med å avdekke og forbedre utsatte stasjonskomponenter og ledninger for å unngå feil og for å sørge for at konsekvensene blir så små som mulig hvis feil inntreffer. Dette gjøres gjennom systematisk vedlikehold og feilanalyse, samt gjennom forbedringsarbeid som standardisering og kvalitetssikring av materiell, målrettet reinvestering av aldrende anlegg og forebyggende vedlikehold. Statnett gjennomfører forbedringsarbeid på bakgrunn av analyser av enkelthendelser og statistikk, samt data fra strategisk plasserte måleinstrumenter. Tett samarbeid med aktører i bransjen sammen med digitalisering og relevante FoU-prosjekter bidrar til bedre forsyningssikkerhet.

Resultater

Antall minutter med frekvensavvik i 2018 var på nivå med 2017. Etter en nedadgående trend fra 2011, gikk antall minutter med frekvensavvik opp for årene 2015 og 2016, nivået var da blant de høyeste som er registrert. Årsaken til økningen var sammensatt og skyldtes delvis en høyere andel uregulerbar produksjon samt større utveksling mellom landene. I tillegg er det en høyere utnyttelse av systemet, noe som gir mindre fleksibilitet til å håndtere ubalanser. I 2017 og 2018 bidro økte bruk av sekundærreserver til at frekvensavvikene har gått noe ned.

Spenningskvaliteten er fortsatt god i de fleste av Statnetts anlegg. Det har i mange år vært varierende grad av utfordringer med flimmer i Nordland, og i noen av de siste årene utfordringer med resonans i SKL-ringen (Sunnhordland). Økt innslag av vindkraft har i tillegg gitt nye utfordringer, men samarbeid med aktuelle aktører har medført forbedringer i spenningskvaliteten. Stor revisjonsaktivitet med utkobling av flere forbindelser har også medført perioder med redusert spenningskvalitet, særlig i Nordland.

Leveringspålideligheten i kraftsystemet er forbedret de siste årene, målt ved redusert mengde ikke levert energi.

	Enhet	2018	2017	2016	2015	2014
Frekvensavvik*	Minutter	11 471	12 018	13 647	10 616	10 232
Ikke-levert energi (ILE)	MWh	49	772	823	1 279	1 232

* Frekvensavvik måler stabilitet i kraftbalansen. I Norden er kravet at frekvensen skal være innenfor et bånd på 50,00 +/- 0,10 Hz.

Antall driftsforstyrrelser er relativt stabilt, mens konsekvensen for sluttbrukerne er redusert.

Sikkerhet og beredskap

Statnetts anlegg og systemer er kritisk infrastruktur. Svikt i strømforsyningen vil umiddelbart få store konsekvenser for annen infrastruktur, for landets kritiske samfunnsfunksjoner og for befolkningen. Helse og sikkerhet omhandles i et annet avsnitt.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Statnett skal forebygge at ekstraordinære uønskede hendelser fører til at forsyningen svikter. Hvis det likevel skjer, skal Statnetts beredskap sørge for at selskapet raskt får gjenopprettet alminnelig forsyning. Statnett arbeider derfor systematisk med forbedring. Selskapet analyserer sårbarheter, trusler og risikoer. Det gjennomføres forebyggende tiltak, og det planlegges og organiseres for å håndtere hendelser. Selskapet gjennomfører også øvelser og evaluerer beredskapsarbeidet systematisk for å lære.

Statnett er regulert i energilovens forskrift om forebyggende sikkerhet og beredskap i kraftforsyningen. Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) fører tilsyn med Statnetts etterlevelse. Siden 2009 har NVE gjennomført 31 tilsyn. Statnett arbeider systematisk med sikkerhet og beredskap og legger med det grunnlaget for å etterleve NVEs krav.

Fremtidig ambisjon og mål

Den elektriske fremtiden gir nye muligheter, samtidig oppstår nye sårbarheter. Avhengighet av elektrisitet på nye områder stiller økte krav til forsyningssikkerhet. Et diffust, men tilstedeværende trusselbilde stiller krav til robusthet, forutseenhet og samvirke med andre. Norske myndigheters vurdering av kritisk infrastruktur som en del av den nasjonale sikkerheten skaper nye forventninger og krav. Nye digitale tjenester krever omstillingsevne, og evne til å se ulike fag i sammenheng.

Digital sikkerhet

Statnett benytter en rekke kritiske informasjonssystemer og må forholde seg til stadig mer kompliserte digitale omgivelser. Dette innebærer at Statnett er avhengig av en robust digital sikkerhet for å beskytte operasjoner, digitale verdier, personell og omdømme. Den digitale sikkerheten blir i stadig større grad utfordret av et voksende antall trusselaktører med høy kompetanse. Dette må legges til grunn når Statnett utfører sitt samfunnsoppdrag.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Det jobbes målrettet med tiltak innenfor fire områder rettet mot digital sikkerhet: *forutse, oppdage, forhindre og reagere*. Et viktig tiltak i 2019 er oppbygningen av et eget Security Operation Center som skal håndtere flere av disse oppgavene internt i Statnett.

Samarbeidet i bransjen videreutvikles blant annet sammen med sikkerhetsselskapet KraftCERT, der Statnett er deleier. Deling av kunnskap og erfaring fra hendelser er viktig for at bransjen samlet skal kunne håndtere de kommende utfordringer.

Datterselskapet Elhub AS skal prosessere og lagre persondata for 2,7 millioner privatpersoner, og personvern har derfor stått sentralt i utviklingen av selskapets systemer. Det er i løpet av det siste året etablert prosedyrer og retningslinjer i henhold til den nye personvernloven og personvernordningen (GDPR). Dette innebærer blant annet prosedyrer for utredning av personvernkonsekvenser, risikovurderinger, håndtering av persondata, kryptering av sentrale informasjonselementer samt prosedyrer for varsling ved brudd på personvernet. Det er lagt opp til regelmessig gjennomgang av Elhubs prosedyrer og håndtering av personvern. Elhub har utpekt egen personvernrådgiver som samarbeider med Statnetts personvernombud.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett er ansvarlig for en kritisk infrastruktur og tar digital sikkerhet mer alvorlig enn de fleste selskaper. Digitalisering er derfor en viktig del av Statnetts strategi og Statnett vil investere videre for å sikre riktig håndtering av det digitale risikobildet. Dette krever at arbeidet med digital sikkerhet gjøres kontinuerlig, systematisk, strukturert og med god styring. Bevisstgjøring i organisasjonen er en integrert del og et viktig satsingsområde i årene fremover.

Et stadig tettere samarbeid og behov for deling av data på nordisk nivå, krever høy oppmerksomhet om digital sikkerhet og kan være utfordrende blant annet på grunn av forskjellig lovgivning og regulering av de nordiske og europeiske TSO-ene. Statnett arbeider derfor tett sammen med sine nordiske kollegaer for å få til gode og sikre løsninger.

Verdiskaping

Statnetts virksomhet skaper verdier for samfunnet, både direkte og indirekte. Den direkte verdiskapingen fremgår av konsernets regnskap og fordeles til eier, myndigheter, ansatte og långivere som vist i tabellen under. Indirekte verdiskaping skjer ved at Statnett bygger ut nettet og muliggjør produksjon, transport og forbruk av kraft som underbygger produsenters, forbrukeres og leverandørers verdiskaping.

Hvordan Statnett løser oppgaven

Statnett skal drifte og utvikle transmisjonsnettet på en kostnadseffektiv måte, og sikre at all utbygging er samfunnsøkonomisk rasjonell. Statnett bidrar til verdiskaping ved å utvikle velfungerende og effektive markedsbaserte løsninger og ved å tilrettelegge for handel med kraft. Utvekslingen med utlandet styrker forsyningen og skaper verdier gjennom flaskehalsinntekter. Kostnadseffektivitet omfatter også å utforme tariffen på en måte som gir riktige prissignaler, noe som vil bidra til en balansert utvikling av produksjon og forbruk over tid.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett legger til rette for verdiskaping ved gjennom å sikre tilstrekkelig kapasitet og leveringssikkerhet i kraftsystemet. Dermed kan både kraftprodusenter og kraftintensiv industri opprettholde og videreutvikle ønsket virksomhet. Gjennom tilknytningsplikten sikrer myndighetene at Statnett gjør det som skal til for at ny virksomhet kan komme til.

Resultater

I markedet for krafthandel foregår det en kontinuerlig utvikling. Det legges til rette for bedre drift og mer automatisering, noe som i stor grad handler om smarte løsninger for et effektivt kraftsystem og som vil være positivt for den indirekte verdiskapingen. Leveringskvaliteten i det norske kraftsystemet er meget god (99.9999%) og danner et godt grunnlag for

verdiskapende virksomhet med elektrisitet som innsatsfaktor.

Elektrifisering

Et sentralt element i Statnetts samfunnsoppdrag er å legge til rette for elektrifisering og avkarbonisering, slik at Norge når sine klimamål. Gjennom kabelforbindelsene bidrar selskapet også til klimavennlige løsninger i andre land. Dette er viktig både internt, blant samfunnsaktører og hos Statnetts eier.

Hvordan Statnett løser oppgaven

Statnett skal sørge for at det er kapasitet i nettet til å drive alle deler av økonomien, der det er mulig. Det være seg landbasert transport, sjøtransport, havner eller elektrifisering av virksomheten på norsk kontinentalsokkel. Statnett har gjort nødvendige omprioriteringer av ressurser for å møte regelverket om tilknytningsplikt og det økende antall henvendelser fra aktører som vil tilknytte seg nettet. Statnetts planprosesser ivaretar dette hensynet når nye prosjekter vurderes.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett legger til rette for en fullelektrifisering av Norge. Et fullelektrifisert samfunn vil kunne kreve om lag 30-50 TWh nytt forbruk. Slik transmisjonsnettet er utbygget i dag, vil en fullelektrifisering av Norge kunne realiseres.

Resultater

Tydelige resultater er å ferdigstille store investeringsprosjekter. I 2018 idriftsatte Statnett blant annet delstrekninger av Ofoten – Balsfjord, Namsos – Surnadal og Vestre korridor. Generelt vil resultater være at selskapet gjennomfører planlagte tiltak i nettet som legger til rette for økt elektrifisering over hele landet. Statnetts utbygging er på et historisk høyt nivå og gjennomføres i all hovedsak på tid og kostnad.

Fordeling av verdiskaping	Enhet	2018	2017	2016	2015	2014
Ansatte - lønn og sosiale ytelser ¹⁾	MNOK	1 598	1 521	1 364	1 011	1 141
Stat og kommune - skatter og avgifter ²⁾	MNOK	959	620	548	707	613
Rentekostnader	MNOK	772	615	527	514	527
Eier - utbytte ³⁾	MNOK	478	326	350	357	321
Statnett - Tilbakeholdt egenkapital ⁴⁾	MNOK	1 683	402	264	940	98

¹⁾ Lønnskostnad (ekskl. arbeidsgiveravgift).

²⁾ Skattekostnad, eiendomsskatt og arbeidsgiveravgift.

³⁾ Foreslått utbytte for 2018.

⁴⁾ Årets resultat redusert for foreslått utbytte

Kostnadseffektivitet

Statnetts virksomhet er et naturlig monopol, og kostnadene fordeles mellom produsenter og forbrukere gjennom nettleien (tariffing). Reguleringen av Statnett skal bidra til at selskapet løser sine oppgaver effektivt, og en effektivitetsfaktor er derfor inkludert i selskapets inntekter (tillatt inntekt). Det er NVE som setter denne effektivitetsfaktoren. Statnetts kostnader ved å bygge og drifte nettet blir blant annet sammenlignet med tilsvarende kostnader hos andre TSO-er i Europa.

To stortingsmeldinger og et nær samlet Storting støtter oppunder behovet for en omfattende utbygging og oppgradering av transmisjonsnettet og kraftsystemet. Statnetts utbygginger og investeringer har derfor det siste tiåret hatt historisk høyt omfang. Dette utfordrer Statnetts effektivitet, herunder også den regulatoriske. Dette er en utfordring som vil vedvare gjennom 2020-tallet. Statnett har også gjennomført investeringer på systemsiden for å tilrettelegge for markedsløsninger som øker den totale nytten i kraftsystemet. Resultatene fra sammenligningen med andre TSO-er inngår i grunnlaget for å fastsette Statnetts effektivitetsfaktor.

Hvordan Statnett løser oppgaven

Da Statnett behandlet budsjett og finansiell langtidsplan for perioden 2013-2017 satte selskapet som mål å øke effektiviteten skulle øke med 15 prosent innen utgangen av 2018. Samtidig ble det etablert et program for gjennomføringen- «15-prosentprogrammet». Det vedtatte målet skulle realiseres gjennom: å redusere kostnader, utføre mer arbeid med de samme ressursene og/eller balansere ressursinnsatsen opp mot riktig kvalitet.

Statnett har blant annet hatt fokus på å redusere byggekostnader, gjennomføre byggeprosjektene raskere, oppnå reduserte driftskostnader sett i forhold til anleggsmassen, samt hatt fokus på en generell effektivitets- og kvalitetsforbedring i hele organisasjonen. Forbedring, standardisering og dokumentasjon av prosesser har vært viktig for å realisere effektivitetsforbedringene. Det er gjennomført en lang rekke forbedringstiltak som har gitt positive effekter innen alle deler av virksomheten.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett har ambisjoner om videre effektivitetsutvikling, og har en målsetting om å være blant de mest effektive TSO-er i Europa i en tid med et historisk høyt aktivitetsnivå i selskapet. Målsettingen danner grunnlag

for et nytt program som viderefører effektivitetsarbeidet etter «15-prosentprogrammets» avslutning i 2018. For å kunne gjøre en mer presis og løpende vurdering av egen effektivitet, og som en kilde til læring og forbedring, vil selskapet i større grad sammenligne egne prestasjoner og utvikling med andre relevante parter. Ved oppstart av et nytt program er det foreløpig definert tre hovedområder for forbedringer: prosjektkostnader, drift av anleggene og kostnader knyttet til stab- og støttefunksjoner.

Resultater

Europeiske TSO-er deltar med jevne mellomrom i en felles benchmarking som danner grunnlag for en sammenlignbar effektivitetsfaktor. I de tre siste målingene har Statnett vært betydelig mer effektiv enn gjennomsnittet i Europa. NVE har gitt Statnett 100 prosent i sin effektivitetsvurdering og ingen avkortning i inntektsgrunnlaget.

«15-prosentprogrammet» har bidratt til kontinuerlig fokus på kostnader og effektivitet i så vel gjennomføringen av tiltak som løpende målinger og i ledelsens oppfølging. Arbeidet har gitt store besparelser og bidrar til betydelig lavere tariff på omlag fem milliarder kroner akkumulert over tiårsperioden 2016–2025.

Statnett har oppnådd målsettingen om å bli et 15 prosent mer effektivt selskap. Det samlede bildet er positivt for hovedindikatorene i programmet.

Smarte løsninger

Det europeiske kraftsystemet er i endring, med økende innslag av ikke regulerbar fornybar energiproduksjon. Dette utfordrer måten kraftnettet er bygget, vedlikeholdes og driftes på både nasjonalt, nordisk og europeisk nivå. Derfor er det viktig at det utvikles og tas i bruk nye løsninger og metoder, både når det gjelder teknologi og samarbeid. Videre må det tas hensyn til de muligheter som digitaliseringen gir. Gjennom å legge til rette for sikre og smarte løsninger i alle deler av virksomheten, ønsker Statnett å bidra til høyere kvalitet og lavere kostnad på selskapets leveranser.

Innovasjon og teknologiutvikling

Det er en forventning fra både OED og NVE at Statnett, som TSO, er aktiv innen forskning og utvikling (FoU). Dette er blant annet vist gjennom stortingsmeldinger og at NVE har gitt insentiver til FoU gjennom den økonomiske reguleringen. Statnett har i 2018 hatt økt oppmerksomhet på denne muligheten og har innrettet prosjekter slik at de tilfredsstiller kravene under NVE-ordningen. I 2018 var Statnett aktivt inne i 41 av 135 prosjekter som støttes av NVE-ordningen.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Det nordiske kraftnettet er i økende grad integrert, og Statnett jobber med å finne felles løsninger sammen med de øvrige nordiske TSO-ene. I 2018 ledet Statnett det nordiske FoU-samarbeidet mellom Statnett, Fingrid, Svenska kraftnät, Energinet og Landsnet. FoU i Statnett er også medlem av EUs samarbeidsorgan - ENTSO-E RDIC, hvor blant annet nye EU-prosjekter planlegges, diskuteres og følges opp.

Statnett har delt FoU-satsingen inn i tre programmer, som skal vare ut 2019 (se neste side). Mange prosjekter har et omfattende digitaliseringsinnhold, fra robotutvikling og digital stasjon til maskinlæring og sanntidsstyring. HMS er også et område hvor det er fokus på å finne smartere løsninger. Ved utgangen av 2018 har Statnett 63 aktive FoU-prosjekter.

FoU skal både ligge i forkant og støtte oppunder gjennomføringen av konsernstrategien. FoU-programmene inneholder prosjekter som både bidrar til kunnskap om mulige til radikale forbedringer som følge av teknologiutviklingen og mer konkrete inkrementelle forbedringer knyttet til selskapets aktiviteter. FoU-programmene består av kunnskapsprosjekter som har kommet relativt kort i å spesifisere tekniske løsninger og som krever liten egeninnsats, men også pilotprosjekter

som krever mer egeninnsats og som benytter linjeressurser i forbedringsarbeid.

I henhold til Statnetts prosjektmodell skal bruk av ny teknologi vurderes senest ved investeringsbeslutning. Informasjon om relevante FoU-prosjekter blir innarbeidet i et teknologiveikart som viser hvilken ny teknologi som er relevant for hvilke prosjekter, og hvilke gevinster som kan oppnås. Teknologiveikartet er forankret i konsernledelsen.

Det er i 2018 besluttet å etablere et senter for teknologiutvikling med mål om å redusere kostnader og forbedre ledetider, samt forbedre HMS både i prosjektene og i driftsfasen.

Et annet viktig tiltak er en «hybrid organisering», der medarbeidere fra linjeorganisasjonen får deltidsengasjement i FoU-prosjekter. Dette sikrer eierskap til prosjektene som gjennomføres, kompetanseutvikling og bidrar til at resultatene er lettere å implementere.

Det er etablert en FoU-forslagsportal på Statnetts eksterne nettside. Her inviteres både interne og eksterne til å komme med tanker om smarte løsninger og forslag til FoU-prosjekter.

Fremtidig ambisjon og mål

2019 er det siste året i inneværende programperiode. I 2018 har Statnett jobbet med å lage rammer og forankring for en ny programperiode. I dette arbeidet er det viktig at selskapet tar høyde for konsernstrategien og viser vei for kommende strategier ved å avdekke muligheter og trusler. Energi21, OEDs permanente strategiske rådgivende organ, har identifisert tre områder for nettselskapers FoU-satsing innenfor digitaliserte og integrerte energisystemer: fysisk infrastruktur, digitalisering og samfunn, samt miljø, marked og kunder.

Resultater

FoU-prosjekter har levert på fire viktige områder for Statnett: reduksjon av HMS risiko, heving av kompetanse, digitalisering og reduksjon av kostnader. FoU har bidratt betydelig til selskapets utvikling og effektivitet gjennom mange år. FoU i Statnett har i perioden 2014 til 2018 levert prosjekter med en potensiell besparelse beregnet til mer enn 7 milliarder kroner for Statnett og bransjen. Beløpet er basert på estimert besparelse på gjennomførte prosjekter i selskapet.

FoU-satsningen er delt inn i tre programmer

Smarte nett

Pilotprosjektet **Storskala laststyring** har testet ut utkobling av laster som kilde til fleksibilitet i driften av kraftsystemet. Et hovedmål har vært å legge til rette for samarbeid med aktuelle aktører rundt utforming av et konsept, der lasten kan styres fra et sentralt system. Utforming av konsept omfatter rollefordeling, teknisk løsning og kommunikasjons- og styringsløsninger. Det konkluderes med at tester har vært vellykkede, og at læringspunkter tas med videre i arbeidet med fleksibilitetsløsninger.

Sammen med Optimeering og NTNU har Statnett i prosjektet **IMPALA** utviklet kunstig intelligens til å forutse ubalanser i kraftsystemet før de inntreffer. Det er utviklet en prototype, som er testet på offline-data, som viser at treffsikkerheten til IMPALA er opp mot 50 prosent bedre enn dagens system. Det er videre estimert at IMPALA kan bidra til en reduksjon av systemubalanser på 25prosent og dermed bidra til å oppnå systemansvarliges målsetting om maksimalt antall minutter med frekvensavvik. Programmet vil bli implementert i 2019 og vil bidra til økonomiske besparelser for Statnett og samtidig bidra til å bedre frekvenskvaliteten og påliteligheten til kraftsystemet generelt.

Innovativ teknologi

Som en del av EU prosjektet **Best Paths** har Statnett utviklet en robot for montasje av flymarkører. Statnett har jobbet med å få roboten godkjent for arbeid under spenning (AUS). Det jobbes også med å finne en god posisjonsmarkør, slik at det skal bli lettere for helikopterpilot å bedømme avstanden til ledning i de tilfellene ledningen henger veldig høyt over bakken. Det har også vært jobbet med mindre optimaliseringer av roboten som for eksempel montasje av en krok for nød-henting. Roboten ble i 2018 brukt til montasje av 123 markører. Det var ingen feilmontasje i forbindelse med dette, og robotmontasjen ser ut til å være svært pålitelig.

I ICEBOX overvåker Statnett utsatte spenn, forbedrer modeller for å prediktere isoppbygging og lager et isningskart som skal gjøre det enklere å velge trasé ved bygging av nye ledninger. Statnett ser også på teknologi for å hindre isoppbygging samt metoder for fjerning av is. Så langt har Statnett blant annet jobbet med utvikling av nye sensorer med trådløs overføring av data. Det har også vært avholdt en internasjonal workshop på fjerning og forebygging av is på selskapets anlegg. Prosjektet, som er støttet av Norsk forskningsråd (NFR), er blitt startet opp i 2018 og vil gå i fire år.

Bærekraftig nettutvikling

Statnett har flere prosjekter som skal bidra til å oppfylle våre klima- og miljømål. Statnett har begynt å utrede hvordan selskapet kan planlegge og gjennomføre fossilfritt og utslippsfritt elektrisk anleggsarbeid. Første del av prosjektet har fokusert på fossilfri anleggsplass og ble ferdigstilt i februar 2018. Resultatene er brukt i gjennomføringen av Statnetts første fossilfrie utbyggingsprosjekt, samt i planleggingen av to nye prosjekter. Utredningen av utslippsfrie prosjekter startet i september 2018 og vil bli ferdigstilt i 2019. Målet er å utrede hva som kan gjøres utslippsfritt på selskapets anleggsplasser allerede i dag og når fullelektriske utbyggingsprosjekter kan realiseres, noe som ikke vil medføre verken klimagassutslipp eller lokal luftforurensning.

Statnett har sammen med SINTEF, NTNU og flere europeiske aktører deltatt i GARPUR. Prosjektet har sett på hvordan fremtidens kraftnett bør utbygges og driftes på en mer bærekraftig måte og har vist at en risikobasert tilnærming er gjennomførbar og nyttig for samfunnet. Dette har gitt Statnett metoder og bedre verktøy både i anleggsforvaltningen og i nettutvikling.

I dag blir nettselskaper økonomisk straffet dersom nettkunder mister strømmen. For å bidra til en god forståelse av hva det er verdt for samfunnet å unngå strømbrydd, har Statnett startet et FoU-prosjekt for å avklare om dagens metodiske tilnærming i planleggingen og praktisering av KILE-funksjonene er hensiktsmessig. Statnett vil som en del av dette se på andre måter selskapet kan anslå de samfunnsøkonomiske kostnadene av strømbrydd på. I prosjektet inngår det også å se på om det er spesielle situasjoner eller hendelser som skal eller kan tillegges særskilt vekt når det vurderes om et tiltak er samfunnsøkonomisk rasjonelt.

Digitalisering

Statnett har som ambisjon å være langt fremme når det gjelder å utnytte digital teknologi. Selskapet har en høy innovasjonstakt, spesielt innen systemdrift, markedsoperasjoner og anleggsforvaltning.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Digitaliseringen i Statnett har fokus på samhandling med andre aktører, så vel som interne forenklinger og forbedringer. Statnett har i 2018 opprettet tre tverrfaglige forbedringsporteføljer innenfor områdene systemdrift- og markedsløsninger, anleggsforvaltning og felles støttesystemer. Dette for å styrke leveranseevnen for de større utviklingsoppgavene. Samtidig er hverdagsdigitaliseringen videreutviklet for å styrke det kontinuerlige forbedringsarbeidet.

Et solid digitalt fundament er nødvendig for å kunne bli mer datadrevet både i forretningsprosesser som i beslutninger. Et program for implementering av det digitale fundamentet er startet opp, og Statnett har inngått et toårig FoU-samarbeid med selskapet Cognite. Hensikten er å utnytte Cognites teknologi og kompetanse i utviklingen av Statnetts digitale fundament.

Statnett har en Data Science-enhet som skal bidra til bedre analyser og økt beslutningsstøtte. Enheten har en sentral rolle innenfor forvaltning av data og utvikling av nye modeller. Statnett utvikler blant annet en løsning som effektiviserer og hever kvaliteten på innhenting og deling av informasjon om anleggsdata i anleggsdatabasen Fosweb.

Statnett har vært en pådriver for arbeidet med økt digital samhandling og datautveksling i kraftbransjen i regi av DigitalNorway. Dette selskapet ble etablert i 2017 som et ideelt (non-profit) aksjeselskap der Statnett er en av 15 eiere. Statnett har hatt en aktiv rolle i et forprosjekt for økt digital samhandling i kraftbransjen. Hovedprosjektet tas videre i regi av Energi Norge og Statnett tror dette vil legge en ny informasjonsstandard for en samlet bransjes fremtidige produktivetsforbedring. DigitalNorway bidrar for å sikre læring fra andre bransjer.

Fremtidig ambisjon og mål

Utviklingen av digitale løsninger skjer i tett samarbeid med bransjen for øvrig. For aktørene i kraftbransjen er utviklingen av en sentral datahub for måleverdier og markedsprosesser i det norske kraftmarkedet et viktig effektiviserings- og digitaliseringsprosjekt. Datahuben utvikles og driftes av Statnetts datterselskap Elhub AS og

vil daglig samle og prosessere forbruksdata fra nærmere tre millioner forbrukere og produsenter når den blir innført i februar 2019. Den årlige samfunnsøkonomiske kostnadsbesparelsen er beregnet til 200 millioner kroner.

En annen sentral målsetting er økt harmonisering på nordisk nivå og felles nordiske markedsløsninger. De fem nordiske systemoperatørene har inngått en samarbeidsavtale for fremtidig balansering av kraftsystemet (mACE). Avtalen regulerer roller i balanseringsprosessen og bruk av det norsk-svenske IT-selskapet Fifty, som utvikler felles IT-løsninger. Avtalen sikrer implementering av europeiske regler og legger til rette for innfasingen av mer fornybar produksjon.

Smart anleggsforvaltning er et prioritert område for videre digitalisering. Økt datafangst fra sensorer ute på anleggene vil gi bedre grunnlag for å ta beslutninger om vedlikehold og fornyelse.

Kompetanse

Statnett er en kompetansebedrift. Det er viktig å vedlikeholde og videreutvikle kjernekompetanse knyttet til eksisterende anlegg og systemer, samtidig som det er behov for ny kompetanse. Sentralt for Statnetts kompetansebehov er fagkunnskap, samhandling og digitalisering.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Det er viktig at medarbeidere i Statnett besitter riktig kompetanse slik at Statnetts nåværende og fremtidige behov løses. I selskapets strategiske kompetanseutviklingsprosess (SKUP) diskuterer leder og medarbeider årlig resultater fra foregående periode, definerer nye mål og drøfter medarbeiders kompetanse- og karriereutvikling. SKUP inkluderer selskapets karriereutviklingsmodell (KUM) med fire likeverdige karriereveier (første linje drift, fag, prosjekt og ledelse). Kompetansekravene oppdateres årlig for å reflektere endringer i strategi, mål og utviklingstrekk i det enkelte fagmiljø. Statnett holder jevnlig allmøter for de ansatte hvor ledelsen informerer om fremtidig kompetansebehov.

Hensikten med karrierestiger og utviklingsnivåer er å motivere til egen utvikling og gjøre kompetansekravene transparente for medarbeidere. I Kompetanseportalen registreres SKUP og alle opplæringstiltak som enten er lovpålagte, obligatoriske for ansatte i Statnett eller gjennomført i regi av Statnett. Statnett har en rekke interne kurstilbud under rammen av Prosjektakademiet,

innen HMS, samt en bred portefølje av lederutviklingstiltak.

Fremtidig ambisjon og mål

Det er et mål å gjøre SKUP til en mer kontinuerlig prosess, og det vil i 2019 pågå et arbeid for å sikre at det strategiske kompetansearbeidet henger bedre sammen med Statnetts mål, utviklingstrender og det løpende kompetansearbeidet i enhetene. Verktøyene vil bli videreutviklet for å bli enda mer brukervennlige og for å gi økt verdi for organisasjonen.

Organisasjonsundersøkelsen 2018 viser at Statnetts ansatte har stort engasjement for selskapets virksomhet og bekrefter resultatene fra tidligere undersøkelser. Dette, sammen med HMS, peker seg ut som de to viktigste temaene og indikatorene fra årets undersøkelse. Videre fremgår det at medarbeiderne mener Statnett kan bli bedre til å definere hvilken kompetanse og utvikling det er behov for fremover for å nå selskapets ambisjoner. Medarbeiderne uttrykker også at Statnett kan drives mer kostnadseffektivt. Dette går rett inn i kjernen av det forbedringsarbeidet som har preget organisasjonen de siste årene og som vil fortsette. Selskapet arbeider også med å organisere virksomheten optimalt i samsvar med selskapets modell for effektiv gjennomføring av prosjekter.

Resultater

I Kompetanseportalen samles alle kurs- og opplæringstilbud, og den har i tillegg dokumentasjon av gjennomførte opplæringstiltak. Videre sikrer den at de ulike rollene i selskapet tilfredsstiller de kravene Statnett og myndighetene setter, og at opplæring automatisk blir tildelt ut fra hvilke roller de ansatte har. Implementeringen av Kompetanseportalen har styrket målstyringen i Statnett ved at de ansattes kompetansemål kobles mot overordnede mål og strategier.

Helse og sikkerhet

Statnett har som mål å være ledende på helse, miljø og sikkerhet (HMS), og å bidra til en positiv HMS-utvikling i kraftbransjen. Statnetts aktiviteter medfører risiko, som Statnett skal ha full kontroll på. Ytre miljø omhandles i avsnitt for klima og miljø.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Statnett har en systematisk tilnærming til HMS-styringen og tilstreber en proaktiv HMS-kultur. Dette handler om hvordan HMS integreres i beslutningsfasene, at roller og ansvar er tydeliggjort, at rutinene for rapportering er gode og at det er etablert systematisk læring fra hendelser. HMS-kulturen skal preges av kontinuerlig læring og forbedring.

For å rette søkelyset på og anerkjenne gode prestasjoner, ble det i 2014 etablert to HMS-sikkerpriser, en intern og en eksternt. I 2018 gikk den eksterne prisen til entreprenøren Infratek for selskapets HMS-arbeid på Sogn transformatorstasjon i prosjektet Nettplan Stor-Oslo. Den interne prisen ble tildelt FoU-enheten som bidrar til å løfte selskapets HMS-prestasjoner.

Statnett jobber aktivt med å styrke den interne HMS-kultur. Det er i 2018 implementert 9 livreddende regler. De utvalgte reglene er observerbare og relatert til selskapets HMS-utfordringer. I 2018 utviklet Statnett en Virtual Reality-simulator for de livreddende reglene. Dette er en treningssimulator der alle kan trene trygt på å gjenkjenne og avverge farlige situasjoner gjennom en virkelighetsnær opplevelse.

I 2018 har Statnett for første gang arrangert en egen HMS-uke, som var sammenfallende med den internasjonale HMS-ukene. Riktig og god involvering av verneombudene og arbeidsmiljøutvalget var i hovedfokus. Samtidig startet arbeidet med en manual for verneombudene.

Fremtidig ambisjon og mål

For å sikre bredere oversikt og en mer proaktiv måling av HMS-tilstanden, ble det i 2018 utviklet et sett med

måleindikatorer innen HMS. Disse vil bli publisert i 2019. Statnett har et mål om en årlig 15 prosent reduksjon for H1¹, H2² og SIF³. Dette inkluderer både Statnetts ansatte og entreprenører. En prosentvis reduksjon måler positiv utvikling av, og forbedringspotensialet i, HMS-arbeidet. En slik måling synliggjør at HMS-bildet ikke er statisk, og at HMS-resultater er et produkt av tiltakene som iverksettes.

Statnett vil satse videre på tre områder definert i selskapets HMS-handlingsplan: styringssystem, tekniske løsninger og kultur.

Resultater

HMS Handlingsplan ble etablert i 2016 som et strategisk initiativ for å forebygge alvorlige HMS-hendelser, spesielt knyttet til prosjektporteføljen. Implementeringen av initiativene har fortsatt også i 2018 for å sikre full etterlevelse i organisasjonen. Handlingsplanen omfatter et sett med konkrete forbedringsområder. Tydeliggjøring av byggherrerollen er et viktig resultat av arbeidet. HMS-fokuset i prosjekteringen av prosjekter er styrket gjennom en enhetlig risikostyring av HMS. I forbindelse med prosjektkontrakter er prosessen for kvalifisering av leverandører forbedret. HMS-krav i kontrakter er forenklet og tydeliggjort, og kontraktsoppfølgingen er styrket. I 2018 er arbeidet med å bedre internkontrollen på HMS, og dette arbeidet vil fortsette i 2019. Dette omfatter system for etterlevelse av krav og retningslinjer, noe som gir bedre struktur for styrende dokumentasjon, kompetanse og opplæring.

Målet om årlig 15 prosent reduksjon i 2018 er oppnådd for SIF. Dette innebærer en reduksjon av hendelser som kunne ført til alvorlige personskader. Målet er ikke oppnådd for H1 og H2, og utviklingen viser her en prosentvis økning. Av alle fraværsskadene (H1) er 5 inntruffet hos egne ansatte og 28 hos entreprenører. Det har ikke inntruffet alvorlige skader eller dødsfall blant Statnetts ansatte, hos entreprenører eller tredjepart i 2018.

¹ Fraværsskadefrekvens, antall fraværsskader per million arbeidede timer.

² Skadefrekvens, antall skader med og uten fravær fra jobb per millioner arbeidede timer.

³ Antall alvorlige (røde) hendelser innen personskade, nestenulykker, ytre miljø og farlige forhold innen elsikkerhet og arbeid i høyden per million arbeidede timer.

	2018		2017		2016		2015		2014	
Sykefravær (%)										
Kort-tid, 1-16 dager	1,4		2,0		1,5		1,6		1,3	
Lang-tid (>16 dager)	1,8		1,4		1,7		1,7		1,8	
Kvinner	5,2		5,4		4,8		5,1		4,6	
Menn	2,6		2,8		2,7		2,7		2,7	
Totalt	3,2		3,4		3,2		3,3		3,1	
Alvorlig hendelsesfrekvens SIF	Antall	SIF-verdi	Antall	SIF-verdi	Antall	SIF-verdi	Antall	SIF-verdi	Antall	SIF-verdi
Totalt	19	2,4	33	5,7	65	13,0	85	19,0	83	20,0
Fraværsskader H1	Antall skader	H1-verdi	Antall skader	H1-verdi	Antall skader	H1-verdi	Antall skader	H1-verdi	Antall skader	H1-verdi
Ansatte	5	1,9	4	1,6	9	3,6	11	4,9	4	1,9
Entreprenører	28	8,6	16	5,3	19	7,6	17	7,9	15	6,8
Totalt	33	5,6	20	3,6	28	5,6	28	6,4	19	4,4
Skader H2	Antall skader	H2-verdi	Antall skader	H2-verdi	Antall skader	H2-verdi	Antall skader	H2-verdi	Antall skader	H2-verdi
Ansatte	16	6,1	9	3,5	18	7,1	15	6,7	6	2,9
Entreprenører	50	15,4	46	15,0	36	14,5	42	19,4	26	11,8
Totalt	66	11,3	55	9,6	54	10,8	57	12,9	32	7,5
Dødsulykker totalt	0		0		2		0		0	
Fraværsdager frekvens	Antall dager	F-verdi	Antall dager	F-verdi	Antall dager	F-verdi	Antall dager	F-verdi	Antall dager	F-verdi
Ansatte	120	45,0	92	36,0	95	38,0	141	63,0	331	161,0
Entreprenører	366	113,0	426	140,0	423	170,0	234	108,0	209	95,0
Totalt	486	83,0	518	92,0	518	103,0	375	85,0	540	127,0

Skader og fraværsskader skiller ikke på kjønn eller regioner. H1-verdien viser frekvens av arbeidsrelaterte personsikader med fravær per millioner arbeidete timer. H2-verdi viser frekvens av totalt antall arbeidsrelaterte personsikader per millioner arbeidete timer. SIF fanger opp de mest alvorlige hendelsene/forholdene som innebærer personsikader, nestenulykker, skade på ytre miljø og registrerte farlige forhold innen elsikkerhet og arbeid i høyden per million arbeidete timer. Fraværsdager defineres som tapte arbeid dager i forhold til det totale antall arbeid dager den skadede er borte fra og med første dag etter at arbeidsskaden inntrådte. F-verdi viser fraværsmangfoldet eller frekvensen av fravær dager som følge av arbeidsskaden per million arbeidete timer. En dødsulykke regnes som 365 dager fravær, det er lagt til to dødsulykker fra 2016 i F-verdien som gir høye verdier i 2017.

Klima og miljø

Statnett skal være en miljøansvarlig utbygger og eier av transmisjonsnettet. I konsernstrategien gjenspeiles dette gjennom ambisjonen om å være ledende på miljø- og klimaarbeid innen kraftsektoren.

Statnett oppdaterte i 2018 sin miljø- og klimastrategi. Strategien inneholder en handlingsplan som går frem mot 2021. Prioriterte områder er å opprettholde det ledende arbeidet med å bevare naturmangfold og landskapsverdier samt redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet, innkjøp og tjenester.

Miljøpåvirkning fra egen virksomhet

Statnetts miljøpolitikk har fokus på helhetlig miljøansvar i planlegging, utbygging og drift av selskapets anlegg. Miljøpolitikken inngår i de interne policyene for samfunnsansvar og HMS, som ble oppdatert i 2018. Disse beskriver prinsipper for hvordan klima- og miljøhensyn skal ivaretas.

Policyene fremhever at Statnett skal være en kunnskapsbasert premissgiver og en effektiv tilrettelegger for økt bruk av fornybar energi som erstatning for fossile energibærere. Selskapet vektlegger miljø- og klimahensyn på linje med tekniske og økonomiske hensyn i beslutninger.

Det legges vekt på at Statnett skal redusere miljø- og klimamessige ulemper ved utbygging og drift av selskapets anlegg og kontorer. Statnett skal stille høye miljøkrav til selskapets leverandører.

Statnett skal også møte myndigheter og berørte parter med respekt og god miljøkompetanse. Miljøpraksisen skal være transparent ved at miljøvurderinger og prestasjoner skal dokumenteres og kommuniseres åpent.

Det overordnede miljøansvaret ivaretas av konsernledelsen. Ledere på alle nivåer har ansvar for at miljøhensyn ivaretas i egen enhet.

Nye miljø- og klimamål er under utarbeidelse basert på oppdatert miljø- og klimastrategi.

Kontinuerlig forbedring av systematisk miljøarbeid

Statnett har siden 2006 vært sertifisert etter den internasjonale standarden for miljøledelse ISO 14001. I 2018 ble selskapet sertifisert etter den oppdaterte 2015-

versjonen av standarden. Det kontinuerlige forbedringsarbeidet vil bli videreført i årene som kommer.

Miljøvurderinger inngår i alle faser av utbyggingsprosjekter. Tidlig i planleggingen, når konsepter og tekniske løsninger velges, vurderes miljøpåvirkningene av de ulike løsningene ut fra omfang og alvorlighetsgrad. I konsesjonsprosessen settes det krav til detaljert utredning av omfang og konsekvens for natur og biologisk mangfold. Statnett søker alltid løsninger som gir best mulig estetisk tilpasning til omgivelsene og ivaretar hensyn til berørte parter lokalt.

Som en del av konsesjonsvilkårene for større prosjekter setter myndighetene krav om at det utarbeides en miljø-, transport- og anleggsplan (MTA-plan) som beskriver miljøhensyn og avbøtende tiltak i anleggs- og driftsfasen. MTA-planen skal godkjennes av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) før oppstart av anleggsarbeidene. Planen legges også til grunn for kontrakten med entreprenøren som engasjeres i prosjektet. Krav både fra konsesjon og MTA-plan følges opp av NVE. Dette skjer blant annet gjennom tilsyn i anleggsfasen og etter ferdigstilling. Kravene overføres til driftsfasen av anleggene.

Miljøhendelser

Statnetts mål er å ha null større utslipp eller miljøskader. Miljøhendelser rapporteres både i prosjektrapportering til prosjekteier og i HMS-rapportering til konsernledelsen. I 2018 har Statnett hatt tre tilfeller hvor det er rapportert større miljøskade. Det var to tilfeller av SF₆-utslipp og ett tilfelle av større oljelekkasje fra et lager i Horten. Det ene SF₆-utslippet pågikk vinteren 2017/2018, og deler av utslippet ble rapportert i 2017. Statnett ble anmeldt for ulovlig forurensning etter oljelekkasjen i Horten hvor 2500 liter kabelolje lekket ut i grunnen og sjøen i indre havn i Horten. Det ble gjennomført en intern granskning av oljelekkasjen og granskningsrapport med læringspunkter ble behandlet av konsernledelsen og deretter innarbeidet i virksomheten.

Det ble rapportert totalt 628 miljøhendelser i 2018 mot 631 året før. Det har vært flere hendelser med mindre utslipp av olje og drivstoff, og brudd på krav og regelverk knyttet til dette, i tillegg til flere hendelser med terrengskader. Behovet for justering av rutiner vurderes fortløpende. I 2018 har Statnett oppdatert retningslinjer for kjemikaliehåndtering, avfallshåndtering og terrengkjøring med mål om å redusere antall miljøhendelser.

Naturmangfold

Statnett tar hensyn til naturtyper og artsforekomster i planlegging, valg av løsninger, og under bygging og drift av anlegg. I miljø- og klimastrategien fra 2018 er bevaring av naturmangfold ett av selskapets prioriterte områder. Statnett har gode rutiner og praksis for å bevare naturmangfold i planlegging, bygging og drift av anlegg. I miljø- og klimastrategien er det trukket frem at selskapet skal videreføre satsingen på målrettede FoU-prosjekter og aktivt bruke forskningsresultater til å fortsette forbedringsarbeidet. Et eksempel er GRAN (Grønnere naturinngrep og reduksjon av klimagassutslipp i anleggsarbeid), et FoU-prosjekt som startet opp i 2018.

Når Statnett planlegger nye anlegg, gjennomføres det interne og eksterne utredninger som brukes til å velge løsninger med minst mulig påvirkning på naturmangfold. For i størst mulig grad å ta hensyn til naturmangfold, vurderer Statnett behov for restriksjoner på anleggsvirksomheten i særlig sårbare perioder, for eksempel i hekketider for truede og sårbare fuglearter samt i reinens kalvingsperioder. De samme restriksjonene vil også kunne gjelde for driftsfasen, med unntak av beredskapssituasjoner hvor det er behov for å få infrastrukturen raskt opp igjen. For å redusere påvirkning på viktige naturområder, kan det stilles krav til for eksempel begrenset hogst og begrenset eller ingen bakketransport.

Istandsetting av anleggsområder, midlertidige veier, riggområder og eventuelle terrengskader som følge av dette, skal håndteres i tråd med prinsippene gitt i Statnetts håndbok for terrenghåndtering. I 2018 ble det opprettet flere nye verneområder i Norge, mange som naturreservat. I flere tilfeller går det kraftledninger i eller i nærheten av områdene som ble vernet. Dette er årsaken til økningen i kraftledninger i eller nær verneområder (se tabell verneform). Statnett skal unngå vernede områder ved bygging av nye kraftledninger og stasjoner. Ved planlegging av nye anlegg er dette en vurdering som

alltid blir gjort i tidlig fase. Opprettelsen av nye verneområder gjør at Statnett må kartlegge om disse berører selskapets anlegg og deretter gjennomføre tiltak avhengig av prosjektfase.

Landskap

Ved all planlegging er Statnett opptatt av å finne løsninger som gir god estetisk tilpasning til omgivelsene. Statnett benytter laserskanning og tredimensjonal modellering av terrenget for å kunne velge alternativer som tar hensyn til landskapets form og karakter.

Statnett forsøker alltid å løse behovet for ny overføringskapasitet med begrenset bruk av nye naturområder. Blant annet vil det bli vurdert om det er mulig å utnytte eksisterende kraftanlegg bedre, for eksempel gjennom spenningsoppgradering og/eller temperaturoppgradering. I tillegg til å begrense behovet for inngrep i nye naturområder fører spenningsoppgradering til lavere energitap per transportert MWh. I sitt planarbeid vurderer Statnett om det er mulig å restrukturere og sanere eldre ledningsnett når kraftsystemet skal utvikles. Ved sanering tas ledningene ned og mastene fjernes, og vegetasjonen kommer tilbake.

For at kraftledninger i skog skal fremstå mindre fremtredende i landskapet har Statnett utarbeidet en standard for skogrydding i kraftgatene. Standarden angir at vegetasjon skal spares der det er mulig, for eksempel ved bekkekløfter og i områder med kortvokst høyfjellsskog.

Enkelte strekninger kan i tillegg kreve tiltak for å minimere anleggenes synlighet. Det kan for eksempel være kamuflering av liner, master og isolatorer, sanering av gamle anlegg og utvikling av nye mastetyper.

Av hensyn til blant annet flysikkerhet er Statnett gjennom lover og regler pålagt å øke synligheten til enkelte master

Verneform	2018		2017			
	Antall verneområder	Kilometer ledning	Areal (km ²)	Antall verneområder	Kilometer ledning	Areal (km ²)
Biotopvern etter villtloven	4	85	6	4	85	4
Dyrefredningsområde	11	44	3	11	42	2
Landskapsvernområde	14	132	9	15	132	7
Nasjonalpark	0	0	0	1	0	0
Naturreservat	64	117	8	66	92	5
Plantefredningsområde	0	0	0	1	0	0
Totalt*	93	378	26	98	351	18

og kraftledninger. Dette kan gjøres ved å male master hvite og røde, eller ved å montere flymarkører på enkelte liner.

Klimarisiko og -tilpasning

Statnetts klimarisiko er delt i to hovedområder: Fysisk klimarisiko gjennom fysisk påvirkning på selskapets anleggsmasse og politisk klimarisiko som følge av tiltakene som skal bekjempe klimaendringene. Konsekvensene av klimarisiko har vi delt inn i økonomi, miljø, forsyningssikkerhet og omdømme.

Det overordnede risikobildet er mer ekstremvær og økt klimapolitisk fokus med påfølgende skjerpede lovkrav i Europa og Norge. Det europeiske kraftsystemet skal endres i henhold til EUs klimamål, og Statnett øker kravene til sikring av nettanlegg på alle spenningsnivåer.

Kartlegging av klimarisiko og utvikling av tiltak for å håndtere risikoene er et kontinuerlig arbeid. Statnett videreutvikler kompetanse og metodikk for å komme i bedre i posisjon til å utnytte mulighetene som ligger i tidlig tilpasning til forventede klimaendringer.

Det forventes større klimaendringer og mer uforutsigbart vær i de kommende tiårene. Hyppigere forekomst av ekstremvær og økt fare for løsmasseskred og flom er sannsynlig.

En snørik og kald vinter etterfulgt av en tørr sommer i 2018 har gitt en indikasjon på at det kan forventes mer uforutsigbart vær fremover. Statnett møter disse utfordringene ved å samarbeide med andre aktører og fagmiljøer innen meteorologi, geologi og klimautvikling. Statnett jobber for kontinuerlig å forbedre metoder og teknologi for å redusere klimarisiko ved nye og eksisterende anlegg og benytter klimamodeller som grunnlag i planlegging og prosjektering av nye kraftledninger og stasjoner.

Klimagassutslipp fra Statnett sin virksomhet

Statnett har som mål å redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet, samt redusere indirekte utslipp gjennom anskaffelser og tjenester.

I 2018 var det totale utslippet av CO₂ 63 010 tonn (se tabell klimagassregnskap). Dette var en økning på 7 434 tonn fra 2017. Utslppsregnskapet inneholder for første gang utslipp fra datterselskapet Statnett Transport AS og bruk av fjernvarme, og dette forklarer noe av økningen. Utslipp knyttet til Statnett Transport var i 2018 på 3 930 tonn CO₂. Statnett har i 2018 tatt i bruk et nytt IT-system

for registrering av klimagassutslipp. De neste årene skal indirekte utslipp fra innkjøp av produkter og materialer samt utslipp forårsaket av inngrep i naturlige karbonlagre som myr og skog inkluderes i den løpende rapporteringen i dette systemet.

Klimagassutslippene er beregnet etter rammeverket Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen), og det er brukt lokasjonsbasert metode for beregningene. Med en markedsbasert metode, som reflekterer CO₂-utslippene fra kraftproduksjon i hele Europa korrigert for opprinnelsesgarantier, blir de samlede klimagassutslippene for Statnett 1 328 660 tonn CO₂, hvorav nettap utgjør en stor andel.

For Statnett var det overføringstap i nettet og utslipp av SF₆-gass som utgjorde de største utslippskildene i 2018 og som forklarer det meste av økningen av klimagassutslipp sammenlignet med 2017. Årsaken er økende totalbeholdning av gassen og to større hendelser med utslipp av SF₆. Som følge av utslippene har selskapet oppdatert og samkjørt sine rutiner for vedlikehold og planlagt utskifting av anleggsdeler. Nettapet i 2018 var på 2 444 GWh som tilsvarer 2,43 prosent av totalt transportert kraft i transmisjonsnettet.

Klimagassutslippene fra reservekraftverkene Tjeldberg-odden og Nyhamna økte i 2018 på grunn av vedlikeholds- og testkjøring av anleggene. Utslipp fra reservekraftverkene er kvotepiktige utslipp og rapporteres årlig til Miljødirektoratet. Statnett har ingen gratiskvoter og betaler for utslippene i henhold til regelverket for EU ETS (Emissions Trading System).

Frem mot 2021 har Statnett identifisert klimatiltak knyttet til inngrep i naturlige karbonlagre anleggsarbeid og innkjøp av materialer og produkter. I tillegg er det identifisert tiltak i andre deler av virksomheten, blant annet omstilling av egen bilpark i tråd med nasjonale mål, systematisk bruk av livsløpsvurderinger og innfasing av karbonpris i beslutningsunderlag.

I 2018 har Statnett startet opp to prosjekter med fossilfri anleggsplass Smestad - Sogn og Ålfoten stasjon. I førstnevnte prosjekt er også anleggstransporten fossilfri. Statnett planlegger flere slike utbyggingsprosjekter uten bruk av fossilt drivstoff og startet i 2018 en utredning av hvordan selskapet kan planlegge og gjennomføre helt utslippsfrie (elektriske) anleggsplasser.

Utslippintensitet	Enhet	2018	2017	2016	2015	2014
Totalt klimautslipp	tCO ₂	63 010	55 576	61 794	41 465	35 220
Totalt transportert kraft i sentralnettet	TWh	101	98	99	94	92
GHG utslippintensitet	tCO ₂ /TWh	626	568	624	441	383

Utslipp av klimagasser ¹⁾	Enhet	2018	2017	2016	2015	2014
Direkte utslipp (scope 1)	tCO ₂ -ekvivalenter	16 522	11 898	12 190	10 676	8 868
Fra drivstoffbruk ²⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	2 230	2 302	2 136	1 907	1 442
Fra tjenestereiser med bil ³⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	134	158	198	190	201
Fra helikopterbruk (Statnett) ⁴⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	558	800	640		
Fra diffuse utslipp (SF6) ⁵⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	9 173	8 446	7 807	6 210	5 497
Fra Statnett Transport	tCO ₂ -ekvivalenter	3 930				
Fra reservekraftverk (naturgass)	tCO ₂ -ekvivalenter	498	192	1 409	2 369	1 728
Indirekte utslipp (scope 2)⁶⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	40 338	38 008	44 642	25 075	24 710
Elektrisitet	tCO ₂ -ekvivalenter	253	215	255	135	160
Nettap	tCO ₂ -ekvivalenter	40 082	37 792	44 387	24 940	24 550
Fjernvarme og kjøling	tCO ₂ -ekvivalenter	3	1	N/A	N/A	N/A
Andre indirekte utslipp (scope 3)	tCO ₂ -ekvivalenter	6 150	5 671	4 962	5 714	1 642
Fra tjenestereiser med fly ⁷⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	2 229	2 426	2 311	1 875	1 642
Fra helikopterbruk ⁴⁾	tCO ₂ -ekvivalenter	3 921	3 245	2 651	3 839	N/A
Total utslipp	tCO ₂ -ekvivalenter	63 010	55 577	61 794	41 465	35 220

¹⁾ Klimagassutslipp er for Statnett med unntak av helikopter (entreprenører). Konsolideringsmetode er operasjonell kontroll. Tall i tabell er beregnet etter GHG-protokollen og viser utslipp etter lokasjonsbasert metode for utregninger. Total utslipp for scope 2 etter markedsbasert metode, som korrigerer for salg av opprinnelsesgarantier i 2018 er 1 328 660 tonn CO₂ (utslippsfaktor er 531 tonn CO₂/GWh fra NVE)

²⁾ Utslippsfaktor: SSB petroleumssalg og gov.uk Greenhouse gas reporting

³⁾ Utslippsfaktor: Opplysningsrådet for veitrafikken

⁴⁾ Utslippsfaktor JET A-1 (Kerosene): Asplan Viak rapport Notodden flyplassformål - klimagassutslipp fra flyskolen. Utslippstallene for helikopterbruk er basert på estimert gjennomsnittlig timebruk per kilometer ledning, noe som gjør at det finnes noe usikkerhet i tallgrunnlaget.

⁵⁾ Utslippsfaktor: United Nation GWP potential, GWP 23 900

⁶⁾ Utslippsfaktor: NVE varedeklarasjon 2017

⁷⁾ Kilde: Via Egencia

Beholdning og utslipp av SF ₆	Enhet	2018	2017	2016	2015	2014
Beholdning per 31.12 ¹⁾	kg	143 599	135 701	133 063	125 511	121 603
Utslipp av SF ₆	kg	384	353	327	260	230
Stasjoner med gassholdige komponenter	Antall	145	141	138	137	137
Herav gassisolerte stasjoner	Antall	30	30	29	26	28

¹⁾ Beholdning inkluderer SF₆-gass i anlegg og på lager. Tidligere år er også oppdatert med lagerbeholdning.

Avfall og forurensning

Statnetts anlegg skal planlegges og bygges slik at de ikke bidrar til å forurense omgivelsene. Det er etablert tiltak for å redusere risiko for forurensning fra selskapets stasjoner, og det blir stilt krav til entreprenører om å minimere faren for lekkasje og utslipp.

Gjennom nye instruksjoner har Statnett i 2018 forbedret rutinene for avfallshåndtering. Det er også utviklet et IT-system for registrering av avfall. I 2019 vil dette systemet bli implementert i alle enheter i selskapet. Målet er å få bedre datagrunnlag og dermed kunne øke sorteringsgraden og andelen som går til resirkulering og gjenbruk.

Det er inngått en rammeavtale for avfallshåndtering som alle enheter i selskapet skal bruke. Anslagsvis 85 prosent av avfallet er rapportert inn, men det er knyttet usikkerhet til tallene. I 2018 var sorteringsgraden 89 prosent for Statnett SF (se tabell avfall). Sortert avfall går til gjenvinning og farlig avfall leveres til godkjente mottak for håndtering av slikt avfall. Andre fraksjoner behandles i samsvar med ordninger etablert i de enkelte kommuner.

Elektromagnetiske felt

Alle elektriske anlegg omgis av elektriske og magnetiske felt. Fellesbetegnelsen for disse er elektromagnetiske felt.

Grenseverdiene for publikumseksposering for elektriske felt er på 5 kV/meter. Statnett prosjekterer nye ledninger

slik at grenseverdien for elektriske felt ikke skal overskrides der det er eller forventes ferdsel.

For magnetiske felt er grenseverdien 200 μ T. For å ta høyde for vitenskapelig usikkerhet har myndighetene i tillegg satt en utredningsgrense på 0,4 μ T. I tråd med dette, utreder og evaluerer Statnett alternative løsninger dersom årgjennomsnittet er høyere enn 0,4 μ T.

Statnett sørger for å være oppdatert innen forskning på eventuelle helsevirkninger av elektromagnetiske felt fra høyspentledninger. I 2018 fullførte Statnett et FoU-prosjekt for å skaffe til veie data om elektromagnetiske feltverdier og yrkeseksponering på selskapets anlegg. Det er gjennomført målinger på eldre og nyere stasjoner, under spenningsatte ledninger, og i master og på traverser.

Avfallstyper ¹⁾²⁾	Enhhet	2018	2017	2016	2015	2014
Bioavfall og slam	tonn	3 778	-	-	-	-
Papp, papir og kartong	tonn	68	31	26	8	54
Glass	tonn	40	-	-	-	-
Metall	tonn	1 132	1 721	2 844	2 835	763
EE-avfall	tonn	74	181	165	14	84
Masser og uorganisk materiale	tonn	924	-	-	-	-
Plast	tonn	21	14	30	4	3
Kjemikalier	tonn	2	-	-	-	-
Batterier	tonn	3	-	-	-	-
Farlig avfall	tonn	474	314	114	251	581
Total mengde sortert avfall	tonn	6 516	4 709	5 140	4 974	2 458
Blandet avfall	tonn	732	634	605	1 365	322
Sorteringsgrad	prosent	89	87	88	73	87
Anslått innrapportert	prosent	85	85	95	70-80	60-70

1) Statnett klassifiserer avfall etter NS9431

2) Nytt rapporteringssystem for avfallsrapportering er innført og bare historiske sammenlignbare tall er inkludert

Etikk og antikorrupsjon

Statnetts rolle i det norske kraftsystemet krever at selskapet arbeider etter en høy etisk standard som sikrer Statnett nøytralitet, troverdighet og integritet. Statnett har nulltoleranse for korrupsjon.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Styret har vedtatt konsernets etiske retningslinjer. Ledere har ansvar for å gjøre de etiske retningslinjene kjent og for å følge opp at de blir overholdt. Statnett har et etikkombud som har i oppgave å styrke ansattes rettssikkerhet og bidra til å avdekke kritikkverdige forhold i virksomheten, herunder trakassering og diskriminering. Ansatte og andre som ønsker å varsle om kritikkverdige forhold i Statnett, skal i fortrolighet kunne ta opp saker med etikkombudet. Ordningen med etikkombud har gitt etiske spørsmål en mer fremtredende plass, både på Statnetts dagsorden og i de ansattes bevissthet. Etikkombudet holder innlegg på alle introduksjonskurs for nyansatte, og ombudsordningen er gjort kjent via Statnetts intranett og hjemmeside. Etikkombudsordningen blir også presentert på interne dilemmatreninger, tilrettelagt av etikkombudet.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett har nulltoleranse for korrupsjon, trakassering og annen arbeidslivskriminalitet. Selskapet jobber med å sikre at dette ikke forekommer i organisasjonen, eller i selskapets kontakt med samarbeidspartnere.

Resultater

Det er i 2018 etablert en elektronisk varslingskanal, som gir mulighet for å varsle anonymt. Varslingskanalen bidro til å avdekke uakseptable forhold. Denne er tilgjengelig både fra Statnetts intranett og hjemmeside. Etikkombudet rapporterer årlig til konsernsjef og styret om antall henvendelser og antall saker som er blitt behandlet.

Arbeidet med å motvirke ulovlige lønns- og arbeidsvilkår hos leverandører og underleverandører har fortsatt i 2018. Se omtale under tema «Leverandør oppfølging».

Statnett har gjennom 2017 og 2018 gjennomført et antikorrupsjons-program for å skape økt oppmerksomhet om og bedre forståelse av regelverket som omhandler korrupsjon. I tillegg til dilemmatrening er det holdt foredrag om temaet. Programmet er blitt gjennomført i regi av juridisk avdeling.

I organisasjonsundersøkelsen gjennomført høsten 2018 svarte 0,4 prosent at de er blitt utsatt for seksuell trakassering de siste 12 månedene. 1,9 prosent svarte at de er blitt diskriminert, og 2,4 prosent svarte at de har opplevd mobbing i arbeidssammenheng. Disse resultatene samsvarer med etikkombudets rapport. Saker som legges frem for etikkombudet løses ut i fra individuell tilpasning og behov innenfor gjeldende retningslinjer.

Statnett har verken fått bøter eller andre sanksjoner for korrupsjon, trakassering eller arbeidslivskriminalitet i 2018.

Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om etiske retningslinjer.

Åpenhet, dialog og aksept

I rollen som systemansvarlig nettselskap (TSO) legger Statnett viktige premisser for drift og utvikling av kraftsystemet og fatter beslutninger som påvirker andre aktører i kraftsystemet og lokale omgivelser. Åpenhet og dialog er en forutsetning for å få til gode prosesser og legitime beslutninger og derigjennom sikre tillit og aksept fra omgivelsene. Transparente prosesser er sentralt for å ivareta god balanse mellom de ulike aktørene.

Statnett er underlagt regler om informasjon til kraftmarkedet og underlagt krav til informasjon gjennom sikkerhets,- og beredskapslovgivningen. I tillegg publiserer selskapet finansiell informasjon i henhold til gjeldende regler.

Kraftsystemplanlegging

Et helhetlig bilde av fremtidig behov for overføring og investeringer opparbeides gjennom markedsanalyser, konseptvalgutredninger (KVU) og grunnleggende tekniske analyser. Statnett utarbeider hvert annet år en kraftsystemutredning (KSU) for hele transmisjonsnettet. KSU-en består av en hovedrapport, en nettutviklingsplan (NUP), som offentliggjøres og en grunnlagsrapport som oversendes NVE og er unntatt offentlighet. Statnett oversender også annet hvert år en investeringsplan til NVE med forventede idriftsettelsler, kostnader og begrunnelse.

For å ivareta samarbeid om tiltak på tvers av nettnivåene er Statnett pålagt å bidra i regionale kraftsystemutredninger. Etter energiloven har Statnett utredningsplikt for tilknytning av forbruk og produksjon. Statnett må også planlegge for utvikling og fornyelse av egne nettanlegg og for å ivareta fremtidens systemdrift. Statnett er pålagt å følge en rekke prosesser som sikrer tidlig involvering og interessentdialog. Gjennom arbeidet med KSU-er, KVU-er og konsesjonsprosesser gjennomfører selskapet møter med relevante interessenter og aktører og legger vekt på involvering i disse prosjektene.

I løpet av 2018 har antall henvendelser fra aktører som vil tilknyttet seg nettet anslagsvis tredoblet seg fra 2016. Bakgrunnen for økningen er blant annet at utbygging av vindkraft er forventet lønnsomt uten subsidier og at Norge oppleves som et attraktivt marked for datasenteraktører. Det har vært nødvendig å omprioritere og øke ressurstilgangen for å svare ut det økende antall nettilknytningssaker. Samtidig er regelverket om tilknytningsplikt overordnet og myndighetene forutsetter

at nettselskapene selv utformer hvordan regelverkets intensjoner etterleves.

Statnett ser at det er et stort behov for å standardisere stegene i nettilknytningsprosessen i bransjen og har aktivt involvert aktører og interessenter i utformingen av selskapets fortolkning av rammeverket. Dette arbeidet må også sees i lys av det nye regelverket om betaling av utredninger og anleggsbidrag. Mer informasjon om prosessen for tilknytning av nye kunder til transmisjonsnettet er nå lagt ut på Statnetts hjemmesider. I tillegg er det satt i gang arbeid med digitale løsninger for å effektivisere analysearbeidet og forbedre samhandling og informasjonsflyt mellom aktørene.

Statnett har lagt ut informasjon om samfunnsøkonomisk rasjonell utvikling av strømmettet på selskapets hjemmeside og legger i økende grad ut samfunnsøkonomiske analyser. Statnett har ambisjon om å offentliggjøre mer av de samfunnsøkonomiske analysene i enkeltprosjekter. Statnett har publisert selskapets prosjektportefølje og oppdaterer denne jevnlig, slik at estimerte investeringskostnader i prosjektene ulike faser blir lettere tilgjengelig. På denne måten kan kostnadsutviklingen følges over tid. Statnett har videre publisert oversikt over fremtidige anskaffelser. Formålet er blant annet å synliggjøre aktivitetsnivået og styrke koordineringen mellom Statnett og regionale nettselskaper, produsenter, forbrukere og andre aktører i kraftsystemet.

Hvert annet år utarbeider og offentliggjør Statnett også en langsiktig markedsanalyse. Første gang dette ble gjort var i 2016. Analysen har fokus på den langsiktige utviklingen av kraftmarkedet og drivere for nettutvikling.

Nettutviklingsprosjekter

Alle anlegg for overføring av elektrisk energi skal ha konsesjon etter energiloven. Energimyndighetene etterprøver prosjekter gjennom konsesjonsbehandling og gir tillatelse til bygging ved å gi konsesjon. Konsesjonsprosessen sikrer at alle relevante interesser blir hørt og får anledning til å uttale seg før utbygging. Oversikt over de ulike trinnene i en konsesjonsprosess og involveringen av berørte interessenter vises i figuren på neste side.

På hjemmesiden gir Statnett informasjon om enkeltprosjekter, blant annet i form av meldinger, nyheter og ulike dokumenter som konsesjonssøknader og utredninger. Som en del av prosessen rundt det enkelte

prosjekt, vil det også bli holdt dialogmøter med eksterne interessenter.

I tillegg har Statnett en portefølje med mindre vedlikeholds- og reinvesteringsprosjekter som i liten eller ingen grad påvirker omgivelsene direkte. Disse har mindre krav til involvering, men følger interne instruksjoner som sikrer at nødvendig dialog med involverte parter ivaretas.

Systemansvarlig

Statnetts oppgave som systemansvarlig er regulert gjennom forskrift om systemansvar i kraftsystemet (fos). Statnett som systemansvarlig er en del av offentlig forvaltning og dermed også underlagt forvaltningsloven.

Statnett skal sørge for sikker og effektiv drift av kraftsystemet og har det overordnede ansvaret for koordinering av planer og operativ drift. Dette er avhengig av et godt markedsmessig og teknisk samspill mellom mange ulike aktører. For å opprettholde den momentane kraftbalansen og unngå overlast av komponenter kreves det at forbruk og produksjon, kraftflyt og flaskehalsen i overføringsnettene blir kontinuerlig overvåket.

Systemansvarlig skal bidra til en effektiv utvikling av kraftsystemet fremover. Det europeiske kraftsystemet gjennomgår omfattende endringer, blant annet i form av endringer i produksjonsteknologi og felles markeder og regelverk. Dette gir muligheter for økt verdiskaping for Norge. Samtidig er det behov for nye løsninger for å ivareta sikker drift av et mer komplekst kraftsystem med nye egenskaper. Statnett ønsker å være en pådriver for effektive løsninger. Statnett deltar aktivt i nordisk og europeisk samarbeid, både bilateralt og eksempelvis gjennom det europeiske systemoperatørsamarbeidet ENTSO-E.

Statnett har en omfattende og ambisiøs tiltaksplan for systemdrifts- og markedsutvikling (SMUP) de kommende fem årene. Tiltakene i SMUP omfatter utvikling av effektive markeds- og handelsløsninger og nye løsninger blant annet for å sikre balanse og stabilitet i kraftsystemet. SMUP 2017-21 ble for første gang sendt på høring i 2017. Statnett opplevde dette som en nyttig prosess hvor selskapet fikk relevante og gode innspill. Tiltakene i SMUP oppdateres og publiseres jevnlig. Siste oppdatering var Tiltaksplan av juni 2018.

I tillegg publiserer Statnett en verdiskapingsrapport, som gir innblikk i hvordan systemdrifts- og markedsløsningene bidrar til verdiskaping.

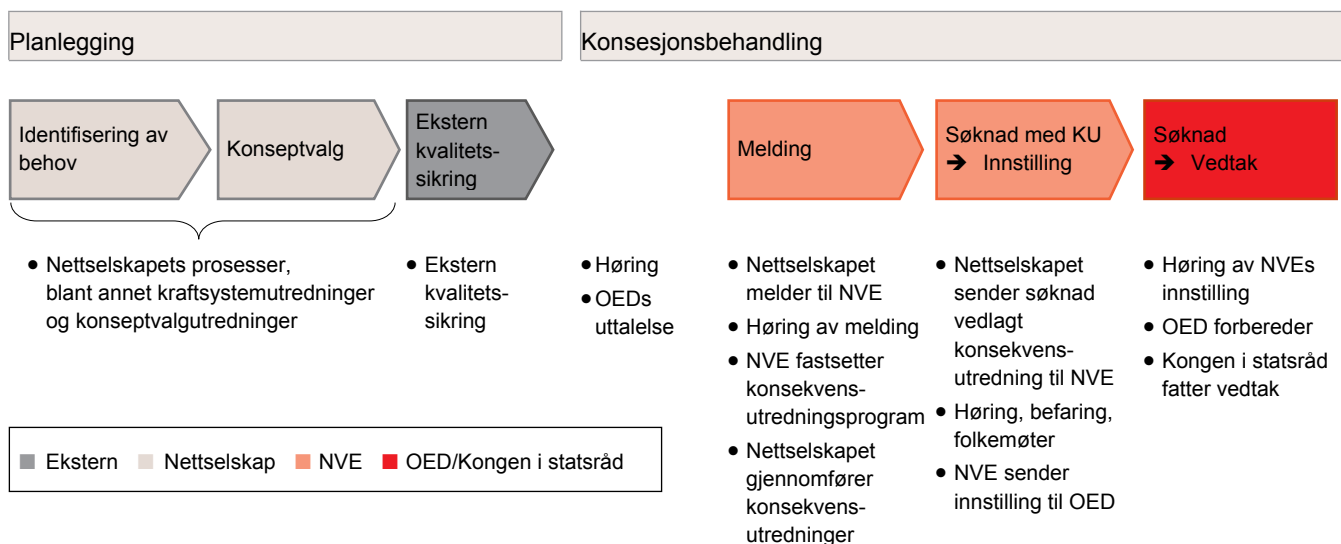
Dialog og samarbeid med bransjen

Statnett er pålagt å involvere berørte parter ved alle endringer i praktiseringen av selskapets rolle som TSO. Både ved nye løsninger og tilpasninger av dagens løsninger skal det gjennomføres høringsprosesser.

Dialog med aktørene i bransjen er viktig for at Statnett skal få god og helhetlig kunnskap om konsekvensene av planlagte løsninger. Slik kunnskap er avgjørende for at løsningen som utvikles fungerer effektivt og for å sikre aksept for Statnetts utøvelse av systemansvaret.

Statnett tilstreber å gi god og relevant informasjon til bransjen gjennom dialog og samarbeid. I løpet av 2018 har selskapet gjennomført forbedringstiltak på dette området, blant annet ved å opprette dialogforum med bransjen, hvor erfaringer og forbedringsmuligheter diskuteres.

Statnett benytter både en meldingstjeneste og selskapets hjemmeside aktivt for å gi god og relevant informasjon om operativ systemdrift og utvikling av nye

løsninger. Statnett inviterer til arrangementer og dialogmøter med bransjen rundt aktuelle tema. I forbindelse med sentrale utviklingstiltak har Statnett etablert flere eksterne referansegrupper og samarbeidsfora med deltakere fra ulike deler av bransjen.

I tillegg har Statnett formalisert dialogen gjennom Markeds- og driftsforum, som har en representativ sammensetning av Statnetts kunder. Forumet diskuterer og deler kunnskap om strategiske og prinsipielle saker som omhandler marked og drift.

Dialog og samarbeid med medarbeidere og arbeidstakerorganisasjoner

Statnett har 1 461 medarbeidere, hvorav mer enn 70 prosent er organisert i fagforeninger selskapet har tariffavtaler med. Statnett har god dialog mellom partene og gjennomfører faste møter for å ivareta og utvikle et godt samarbeid. Dette gjelder så vel gjensidig informasjon som lovpålagte drøftinger, forhandlinger og behandling av personalsaker. Dialog med arbeidstakerorganisasjonene og deres internasjonale søsterorganisasjoner er viktig for å sikre at utenlandske entreprenører overholder norske lønns- og arbeidsvilkår og norske arbeidstidsbestemmelser når de utfører oppdrag for Statnett. I tillegg kommer selskapets egen oppfølging av påseplikten gjennom aktiv kontrollvirksomhet og tydelige krav i kontrakter.

Målinger innenfor kunnskap, omdømme og kundetilfredshet

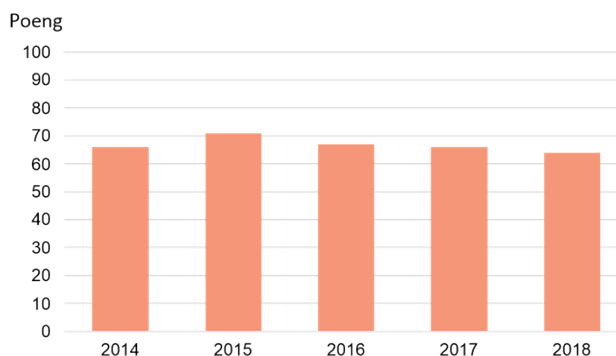
Det gjennomføres årlige omdømmemålinger. Målingene viser at befolkningens tillit til Statnett holder seg på et tilfredsstillende nivå, og at kjennskapen til Statnett de siste årene har etablert seg på et høyere nivå enn tidligere. Totalinntrykket av Statnett lå i 2018 på 61 poeng av 100 mulige. Dette er en svak nedgang fra året før, men indeksen har ligget noenlunde jevnt de siste fem årene. Den opplevde kunnskapen om Statnetts virksomhet lå på 28 poeng i 2018. Dette er 8 prosentpoeng over nivået fra to år tilbake. Samtidig vet 3 av 10 nordmenn at Statnett bruker slagordet "Fremtiden er elektrisk".

For kunder som er direkte knyttet til transmisjonsnettet har tilfredsheten vært relativt stabil med en score på i underkant av 70 av 100 poeng. I 2018 var kundetilfredsheten 64, 2 poeng ned fra 2017. Undersøkelsen viser vedvarende høy tilfredshet med driften av kraftsystemet, og stigende tilfredshet med selskapets planer for utvikling av nettet. Når det gjelder Statnetts bidrag til kundenes verdiskaping og selskapets kostnadseffektivitet, viser målingene synkende

tilfredshet. Medvirkende årsaker til nedgangen kan være økte kostnader som følge av at Statnett har gjennomført utbyggingen av "Neste generasjon sentralnett" og uenigheter rundt fremtidig tariff. Statnett har derfor etablert et nytt effektivitetsprogram, som bygger videre på «15-prosentprogrammet», slik at selskapet holder et vedvarende fokus på kostnadseffektivitet.

Videre får Statnett årlige tilbakemeldinger på hvordan kunder som er direkte tilknyttet transmisjonsnettet oppfatter selskapets åpenhet. Resultatene har vært i bedring de siste årene og viser en svak fremgang fra 65 av 100 poeng for 2017 til 67 for 2018. Det jobbes målrettet med økt åpenhet både i tilknytningssaker og i utviklingen av markeder og drift. Spesielt innen driftsområdet er det opprettet fora der bransjen kan samarbeide om utviklingen av roller og markeder. Dette har vært godt mottatt i bransjen som helhet.

Totaltilfredshet

Leverandøroppfølging

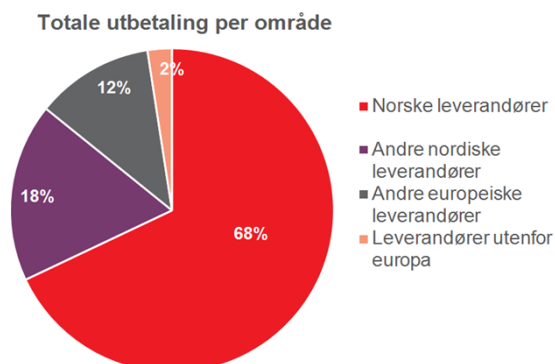
Statnett er inne i en periode med høy byggeaktivitet, og selskapet konkurranseutsetter store deler av utbyggingen. Statnett stiller tydelige krav til alle leverandører og følger opp risikotema gjennom hele anskaffelsesprosessen. Statnett er opptatt av å legge føringer for selskapets leverandører og følger opp at de etterlever lover, forskrifter, arbeidsvilkår og HMS når de arbeider for Statnett. Selskapet arbeider i tillegg kontinuerlig med å videreutvikle leverandørmarkedet for å sikre gode konkurranseforhold og for å oppnå riktig kvalitet og reduserte kostnader.

Hvordan Statnett løser oppgavene

Statnett kjøper inn varer og tjenester til bygging, drift og vedlikehold av kraftledninger, stasjonsanlegg og IKT. I 2018 utbetalte Statnett 8 282 millioner kroner til 3 601 leverandører. Fordelingen av utbetalingene vises i figuren under.

Statnett har etiske retningslinjer som stiller krav til selskapets leverandører. Disse omfatter miljø og klima, menneskerettigheter, arbeidsstandarder, lønns- og arbeidsvilkår, krav til forretningsmetoder og bruk av underleverandører. De etiske retningslinjene er vedlagt alle Statnetts kontrakter. Statnett har også minimumskrav til leverandører på lønns- og arbeidsvilkår. Statnett tillater kun to ledd med underleverandører hos sine entreprenører og har innført krav til bruk av lærlinger.

Statnett bruker kvalifisering av leverandører som metode for å redusere risikoen for manglende etterlevelse av selskapets krav. For å bli kvalifisert må leverandører oppfylle krav til systemer for HMS og kvalitet. For arbeid eller produkter med høy risiko vil revisjoner og kundebesøk inngå i kvalifiseringen. Dette gjøres for å verifisere at kvalifikasjonskravene innfris i praksis. På samme måte skal kvalifiseringen sikre at Statnett inngår

kontrakter med leverandører som forholder seg til kravene til lønns- og arbeidsvilkår.

Underveis i kontraktens levetid blir leverandøren fulgt opp med revisjoner og stikkprøvekontroller for å sikre løpende etterlevelse.

Innenfor de fleste av innkjøpskategoriene bruker Statnett «scorecards» for å måle leverandørenes prestasjoner. Leverandørene følges opp på parametere som økonomi, fremdrift, lønns- og arbeidsvilkår, sikkerhet, helse og arbeidsmiljø (SHA) og miljø.

Fremtidig ambisjon og mål

Statnett har som ambisjon at det skal tas større hensyn til miljø og klima i selskapets anskaffelser. Statnett jobber med å definere hvordan miljøhensyn best mulig kan ivaretas i kontrakter. I tillegg til å stille miljøkrav i kontraktene, ser Statnett på hvordan miljø og klima kan evalueres eller kvalifiseres på en objektiv og forutsigbar måte.

Endringer i sikkerhetsloven pålegger Statnett å gjennomføre risikoreducerende tiltak, samt pålegger selskapet en plikt til å varsle Olje- og energidepartementet ved anskaffelser til kritisk infrastruktur. Det er forventet at ytterligere endringer i relevant regelverk vil medføre en strengere regulering av sikkerhetskritiske anskaffelser.

I 2018 har Statnett kartlagt mulighetene for å ta i bruk bedre verktøy, og selskapet har vurdert effektiviseringsmuligheter innen anskaffelser, analyse, økonomisk oppfølging mot leverandør og leverandørmarkedsutvikling. I 2019 har Statnett som mål om å implementere nye og bedre løsninger.

Resultater

Statnetts kategoriteam jobber mot leverandørmarkedet innenfor ulike produktkategorier. Det gjennomføres jevnlig møter, både med eksisterende og potensielle leverandører for å informere om videre utvikling og planer. Dette har gitt resultater. Statnett opplever konkurranse på anbudsforespørsler og har oppnådd lavere enhetspriser i kontraktene. Statnett har også tildelt kontrakter til flere nye kvalifiserte tilbydere i 2018.

Statnetts omfattende utbyggingsaktivitet krever store mengder bygningsmaterialer, som for eksempel betong og stål til stasjoner, kabler og kraftledninger. I 2018 ble det ikke inngått noen store ledningskontrakter, og dette har medført en kraftig reduksjon både i innkjøpte

materialer for fundamenter og innkjøpte liner sammenlignet med 2017 (se tabell innkjøpte materialer). Det har vært en økning i innkjøpt stål, blant annet til ledningsstrekket Skillemoen - Skaidi.

Bygging av stasjoner settes ofte ut som totalkontrakter der entreprenør kjøper inn materialer til byggingen. Statnett kjøper transformatorer, reaktorer og p-spoler. Innkjøpet av transformatorer var i 2018 høyere enn i 2017.

Statnett har et sentralt program for revisjon av selskapets leverandører. Utbyggingsprosjektene har selv ansvar for revisjon av løpende kontrakter knyttet til det enkelte prosjektet. Anskaffelsesenheten har ansvar for å initiere kvalifiseringsrevisjoner og revisjon av leverandører med rammeavtale. Det er et mål at leverandører som leverer med høy risiko, revideres jevnlig gjennom Utilities – Nordic & Central Europe (UNCE) og Statnetts egne revisjoner. I 2018 har Statnett intensivert arbeidet med egne leverandørrevisjoner og har i løpet av året gjennomført 32 revisjoner.

Statnett har også i 2018 fulgt opp de avvikene som i 2016 ble avdekket hos en slovakisk underleverandør til Siemens. Leverandøren utbetalte for lav lønn til montører

under trafoinstallasjonsoppdrag i Norge. Selskapet ble suspendert som leverandør til Statnett frem til avvikene ble ansett lukket 20. august 2018.

I desember 2018 mottok Statnett informasjon om grove brudd på lønns- og arbeidsvilkår hos en underleverandør til ABB på et av Statnetts prosjekter. Statnett har krevd at ABB redegjør for hvordan dette kunne skje og hvordan selskapet skal sikre at dette ikke skjer igjen.

Statnett har startet arbeidet med å definere produktkritikalitet. Dette inkluderer en analyse av hvorvidt det er fare for liv og helse under installasjon av produktet og i driftsfase. Basert på dette lager Statnett en oppfølgingsplan for de mest kritiske produktene. Dette skal sikre at leverandøren har kontroll på sine produksjonsprosesser og underleverandører, og at leveransene tilfredsstiller Statnetts tekniske krav.

For å sikre etterlevelse av selskapets etiske retningslinjer har Statnett begynt å innarbeide landrisikovurdering som en del av kvalifiseringsprosessen. Statnett vil benytte seg av indekser fra velrenommerte internasjonale kilder. Disse dekker blant annet korrupsjon, sosial risiko og miljø, og vil tilsammen gi et bilde av iboende landrisiko.

Innkjøpte materialer	Enhet	2018	2017	2016	2015	2014
Betong (fundamenter)	tonn	154	4 048	18 643	2 547	Ikke rapp
Herav fjellfundamenter	tonn	79	3 298	12 658	2 059	"
Herav jordfundamenter	tonn	75	750	5 985	488	"
Stål	tonn	7 942	6 225	18 500	9 803	"
Herav stålfundamenter	tonn	0	1 545	1 740	0	"
Liner	tonn	1 786	6 743	2 485	3 378	"
Herav faseliner	tonn	1 655	6 189	2 324	3 200	"
Herav topliner	tonn	132	554	161		"
Transformatorer	tonn	2 400	900	3 000	4 500	"
Transformatorolje	tonn	512	192	640	N/A	"
P-spole	tonn	0	180	120	0	"
Reaktorer	tonn	0	675	225	450	"

GRI

Global Reporting Initiative

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Utelatelser
102-1	Navn på organisasjonen	Statnett SF	
102-2	Viktigste produkter og/eller tjenester	Se Dette er Statnett	
102-3	Lokalisering av hovedkontor	Oslo, Nydalen	
102-4	Land hvor organisasjonen har aktivitet	Se Dette er Statnett og note 20	
102-5	Eierskap og juridisk selskapsform	Se Dette er Statnett og note 20	
102-6	Beskrivelse av de markedene organisasjonen opererer i	Se Dette er Statnett og note 20	
102-7	Organisasjonens størrelse og omfang	Se Dette er Statnett	
102-8	Totalt antall ansatte, etter ansettelsestype, ansettelseskontrakt og region, fordelt på kjønn	Se Årsberetning, Medarbeidere Rapportert for konsernet. Statnett opererer i Norge og rapporterer på det som en region Vesentlig andel innleide via underentreprenører. Ingen spesielle sesongvariasjoner i arbeidsstokken	Tilsvarende statistikk for underentreprenører og leverandører er ikke tilgjengelig Innhenting av demografisk informasjon i anskaffelsesfasen vil kunne oppleves diskriminerende og et brudd på det offentlige anskaffelsesreglementet som Statnett er underlagt. Statnett har heller ingen rettighet til å få levert demografisk informasjon
102-9	Selskapets leverandørkjede	Se Samfunnsansvar, kapittel Leverandøroppfølging	
102-10	Vesentlige endringer i selskapet og leverandørkjeden	Ingen	
102-11	Anvendelse av "føre-var"-prinsippet	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Naturmangfold, Landskap, Forurensning og avfall	
102-12	Eksterne initiativer eller prinsipper	GRI Standards	
102-13	Medlemskap i organisasjoner og foreninger	Se Samfunnsansvar, kapittel Smarte løsninger, avsnitt Innovasjon og teknologiutvikling og avsnitt Digitalisering	
102-14	Uttalelse fra administrerende direktør	Se kapittel Konsernsjefens betraktninger	
102-16	Verdier, prinsipper, standarder og normer for adferd	Se Dette er Statnett og Samfunnsansvar, kapittel Etikk og antikorrupsjon og Leverandøroppfølging	
102-18	Organisasjonens styringsstruktur	Se Samfunnsansvar, avsnitt Slik forvaltes samfunnsansvaret Se Årsberetning, avsnitt Foretaksstyring	
102-40	Oversikt over interessenter	Se Samfunnsansvar, kapittel Vesentlighetsmatrise, avsnitt Interessenter, tabell over grupper av interessenter	
102-41	Kollektive tariffavtaler	Se Samfunnsansvar, kapittel Åpenhet, dialog og aksept, avsnitt Medarbeidere og arbeidstaker-organisasjoner	Tall over fagforeningsgrad hos underentreprenører og leverandører er ikke tilgjengelig på grunn av sensitivitetshensyn
102-42	Identifisering og utvelgelse av interessenter	Se Samfunnsansvar, kapittel Vesentlighetsmatrise, avsnitt Interessenter, tabell over grupper av interessenter	
102-43	Tilnærming til interessentsamarbeid	----- « -----	
102-44	Viktige temaer og spørsmål fremmet i interessentdialog	----- « -----	

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Utelatelser
102-45	Enheter omfattet av selskapets årsregnskap	Se Dette er Statnett og Note 20	
102-46	Bestemmelse av rapportens innhold og avgrensninger	Se Samfunnsansvar, avsnitt Om rapporten	
102-47	Oversikt over vesentlige tema	Se Samfunnsansvar, kapittel Vesentlighetsmatrise	
102-48	Endring av historiske data fra tidligere rapporter	Se Dette er Statnett Prinsipper for rapportering på jordkabler og sjøkabler er endret i 2016. Historiske tall er oppdatert	
102-49	Vesentlige endringer fra forrige rapport	Ingen	
102-50	Rapporteringsperiode	2018	
102-51	Dato for utgivelse av forrige rapport	Mars 2018	
102-52	Rapporteringsfrekvens	Årlig	
102-53	Kontaktperson for spørsmål vedrørende rapporten	Knut Hundhammer, e-mail Knut.Hundhammer@statnett.no	
102-54	Rapporteringsnivå	GRI Standards, nivå Core	
102-55	GRI tabell	Se tabell Global reporting initiativ	
102-56	Ekstern attestasjon	GRI-rapporten er eksternt verifisert i 2018 Se Uavhengig attestasjonsuttalelse	

FORSYNINGSSIKKERHET

103-1,2,3	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Forsyningssikkerhet	
EU28	Strømbryddsfrekvens	Se Samfunnsansvar, kapittel tabell Forsyningssikkerhet og kapittel Verdiskapning/ KPI Leveringskvalitet	Rapportert som frekvensavvik, ikke levert energi (ILE) og leveringskvalitet

VERDISKAPING

103-1,2,3	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se samfunnsansvar, kapittel Verdiskapning	
201-1	Direkte økonomiske verdier skapt og distribuert	Se Samfunnsansvar, tabell i kapittel Verdiskapning Se kapittel Finansiell rapportering, Totalresultat og note 9	

ELEKTRIFISERING

103-1,2,3	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se samfunnsansvar, kapittel Verdiskapning	
-----------	--------------------------------	---	--

KOSTNADSEFFEKTIVITET

103-1,2,3	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se samfunnsansvar kapittel Kostnadseffektivitet	Vurderer å etablere GRI-indikator for 2019
-----------	--------------------------------	---	--

SMARTE LØSNINGER

103-1,2,3	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Smarte løsninger	Vurderer å etablere GRI-indikator for 2019
-----------	--------------------------------	--	--

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Utelatelser
HELSE OG SIKKERHET			
103-1,2,3	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, tabell i kapittel Helse og sikkerhet	
403-2	Skader, yrkessykdommer, fraværsdager, sykefravær og arbeidsrelaterede dødsfall	Se Samfunnsansvar, tabell i kapittel Helse og sikkerhet Norge rapporteres som én region.	Det rapporteres ikke etter kjønn grunnet anonymitetshensyn. Det rapporteres ikke på sykdom grunnet arbeidssituasjon HMS-statistikk for underentreprenører inkluderer arbeid utført direkte på prosjektene
EU25	Antall skader og dødsfall blant tredjeparter knyttet til selskapets anlegg	Se Samfunnsansvar, kapittel Helse og sikkerhet	
KLIMA OG MILJØ			
103-1,2,3	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, informasjon gitt innledningsvis under alle temaer i kapittel Klima og miljø	
EU3	Antall kundekontoer fordelt på type (boliger, kommersielle, etc.)	Statnett har utelukkende profesjonelle kunder i transmisjonsnettet. Disse kundene deles inn i tre kategorier; distribusjonsnettselskaper (46), kraftprodusenter (20) og industrikunder (11) (enkeltuttak over 15 MW). Det er totalt 77 kunder i sentralnettet.	
Miljøpåvirkning fra Statnetts virksomhet			
306-3	Totalt antall og totalt volum av betydelig utslipp	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Miljøpåvirkning fra egen virksomhet	Tall rapporteres manuelt i enhetene, rapporteringsrutiner for konserndata er ikke etablert. System for å hente inn statistikk er etablert februar 2019 og vil bli implementert
Naturmangfold			
304-1	Virksomhet i eller i nærheten av vernede områder eller områder med høyt biologisk mangfold	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Naturmangfold og avsnitt Landskap	
304-2	Vesentlig påvirkning på biologisk mangfold	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Naturmangfold og avsnitt Landskap	
Landskap			
EU4	Lengde på over- og underjordiske overførings- og distribusjonslinjer	Se Dette er Statnett, tabell Ledningsnett og kabler i drift	
Klimarisiko- og tilpasninger			
201-2	Økonomiske konsekvenser og andre risikoer og muligheter som følge av klimaendringer	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Miljøpåvirkning fra egen virksomhet og avsnitt Klimarisiko- og tilpasninger	Økonomiske konsekvenser ikke rapportert Det er planlagt å gjøre en grundig analyse i 2019 som underlag for å rapportere på dette

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Utelatelser
Klimagassutslipp fra Statnett sin virksomhet			
305-1	Direkte klimagassutslipp (scope 1)	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp	
305-2	Indirekte klimagassutslipp fra energi (scope 2)	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp	
305-3	Andre indirekte klimagassutslipp (scope 3)	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp	
305-4	CO2-intensitet	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp	
EU5	Utslippskvoter for CO2, fordelt på ulike rammeverk for kvotehandel	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Klimagassutslipp	
EU12	Nettap som prosent av total kraftoverføring	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt Klimagassutslipp fra egen virksomhet Nettap som andel av total transportert kraft er beregnet som nettap dividert på total kraftransport i transmisjonsnettet i løpet av ett år	
Avfall og forurensning			
306-2	Avfall etter type og håndteringsmetode	Se Samfunnsansvar, kapittel Klima og miljø, avsnitt tabell Avfallstyper	
ETIKK OG ANTIKORRUPSJON			
103-1,2,3	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Etikk og antikorrupsjon	
205-3	Bekreftede tilfeller av korrupsjon og korrigerende tiltak	Se samfunnsansvar, kapittel Etikk og antikorrupsjon og kapittel Leverandøroppfølging	
419-1	Bøter og ikke-finansielle sanksjoner som følge av brudd på lover og regler	Se samfunnsansvar, kapittel Etikk og antikorrupsjon	
406-1	Tilfeller av diskriminering og korrigerende tiltak	Se Samfunnsansvar, kapittel Etikk og antikorrupsjon	

GRI-indikator	Beskrivelse	Rapportering	Utelatelser
ÅPENHET, DIALOG OG AKSEPT			
103-1,2,3	Beskrivelse av ledelsespraksis	Se Samfunnsansvar, kapittel Åpenhet, dialog og aksept	
413-1	Enheter som er i dialog med lokalsamfunn, har gjort konsekvensutredninger og gjennomført utviklingsprogrammer	Se Samfunnsansvar, kapittel Åpenhet, dialog og aksept	Statnett har ikke målt antall prosjekter med involvering i 2018. Prosjektprosessen sikrer at krav ivaretas for alle prosjekter.
LEVERANDØRPPFØLGING			
308-1	Andel av nye leverandører vurdert med hensyn til miljøkriterier	Statnett stiller krav om at leverandører etterlever miljøkrav for kjøp over 500 000 NOK. Statnett vurderer kjøp i fire risikoklasser, der de klassifisert i de to høyeste risikoklassene er gjenstand for egen kvalifikasjon der miljøkrav inngår. For alle kjøp inngår også miljøkrav i kontrakt	Det arbeides med å implementere et system for konsolidering av data som kan bekrefte andelen av leverandører som screenes
414-1	Andel av nye leverandører vurdert med hensyn til sosiale forhold	Statnett stiller krav om at leverandører etterlever krav til sosiale forhold for kjøp over 500 000 NOK. Statnett vurderer kjøp i fire risikoklasser, der de klassifisert i de to høyeste risikoklassene er gjenstand for egen kvalifikasjon der sosiale krav inngår. For alle kjøp inngår også sosiale krav i kontrakt	
301-1	Forbruk av materialer etter vekt eller volum	Se Samfunnsansvar, kapittel Leverandør oppfølging, avsnitt tabell Materialforbruk	Det rapporteres ikke på lager av fast og flytende PCBer fordelt på lavt eller høyt innhold

Deloitte.

Deloitte AS
Dronning Eufemias gate 14
Postboks 221 Sentrum
NO-0103 Oslo
Norway

Tel: +47 23 27 90 00
Fax: +47 23 27 90 01
www.deloitte.no

Til Styret i Statnett SF

REVISORS UTTALELSE TIL STATNETTS RAPPORTERING OM SAMFUNNSANSVAR FOR 2018

Vi har på oppdrag fra ledelsen i Statnett utført kontroller knyttet til Statnett – Årsrapport 2018, kapitlet Samfunnsansvar ("Rapporten"). Rapporten er avgitt av selskapets ledelse. Vår oppgave er å uttrykke våre konklusjoner basert på vårt arbeid.

Vi har basert vårt arbeid på revisjonsstandard ISAE 3000 "Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon", utgitt av International Auditing and Assurance Standards Board. Formål og omfang av vårt arbeid er avtalt med selskapets ledelse og omfatter de forhold som vi har konkludert på nedenfor.

Basert på vurdering av vesentlighet og risiko, har vårt arbeid omfattet analyser og stikkprøvemessig gjennomgang av underliggende dokumentasjon. Vi har gjennomført intervjuer og møter med ansvarlige for rapporteringen og for oppfølging av forhold relatert til samfunnsansvar på konsernnivå.

Vi har utført det arbeid vi mener har vært nødvendig for å avgi vår uttalelse med moderat grad av sikkerhet. Ved slik kontroll oppnås lavere sikkerhet enn om vi hadde utført arbeid av samme omfang som ved en revisjon.

Konklusjon

Vi har gjennom vårt arbeid ikke fått kjennskap til forhold som gir oss grunn til ikke å anta at:

- Statnett har etablert ledelsesprosesser og ledelsessystemer for å ivareta vesentlige forhold knyttet til samfunnsansvar, som beskrevet i Rapporten.
- Statnett har etablert rutiner for å identifisere, samle inn, sammenstille og kvalitetskontrollere informasjon for 2018 til bruk i Rapporten, som beskrevet i Rapporten. Informasjon presentert for 2018 er i samsvar med data fremkommet som et resultat av disse rutinene og er tilfredsstillende presentert i Rapporten.
- Statnetts praksis for rapportering om samfunnsansvar samsvarer i all hovedsak med Global Reporting Initiative (GRI) Standards sine rapporteringsprinsipper og rapporteringen tilfredsstillende nivå Core i henhold til GRI Standards. Statnetts Global Reporting Initiative (GRI) tabell presentert i Rapporten reflekterer på en tilfredsstillende måte hvor informasjon om de ulike elementer og indikatorer i GRI Standards finnes i Statnett – Årsrapport 2018.

Oslo, 4. april 2019
Deloitte AS

Gry Kjersti Bergset
statsautorisert revisor

Frank Dahl
Deloitte Sustainability

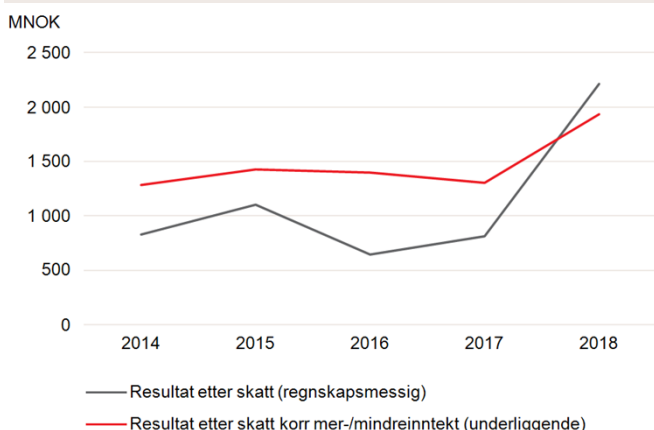

Årsberetning

Statnett har i 2018 oppnådd gode resultater innen investeringer, systemutvikling, drift og effektivisering. Året representerte god fremdrift av en planmessig investeringstopp på over 12 milliarder kroner knyttet til bygging av anlegg, reinvesteringer, mellomlandsforbindelser og digitalisering. Utvikling av systemdriften er betydelig både på nasjonalt, nordisk og europeisk nivå, og inkluderer omfattende digitaliseringsprosjekter. Driften av nettet har vært god, men krevende på grunn av store variasjoner i nedbør og temperatur over året, og flere utkoblinger knyttet til utbygginger. Stabil anleggs- og systemdrift har likevel sørget for god leveringspålitelighet.

Statnetts målsetting om 15 prosent økt effektivitet fra 2013 til 2018 ble oppnådd med et resultat på 17 prosent. Utviklingen og investeringen i transmisjonsnettet tar utgangspunkt i Statnetts nettutviklingsplan, et viktig grunnlag for Nettmeldingen og Energimeldingen som ga nasjonale målsetninger for transmisjonsnettet. Målene i meldingene forventes gjennomført ved utgangen av 2021. Økningen i tariffen som følge av investeringene vil være lavere enn det som var forventet da meldingene ble vedtatt. Reduksjonen skyldes i hovedsak en kombinasjon av gunstig renteutvikling, effektiv prosjektgjennomføring og resultater fra Statnetts effektiviseringsarbeid. Gjennomførte investeringer er i tråd med det som ble forutsatt i meldingene.

Resultat etter skatt, konsern

Statnett-konsernet oppnådde et underliggende resultat¹⁾ etter skatt for 2018 på 1 934 millioner kroner (1 304 millioner kroner i 2017). Regnskapsmessig årsresultat etter skatt var 2 213 millioner kroner (813 millioner kroner). Konsernet investerte for 12 377 millioner kroner (9 235 millioner kroner). Dette er det høyeste årlige investeringsnivået for Statnett historisk sett.

Statnett har gjennom egen utbygging og kjøp av anlegg hatt en volumvekst i nettanlegg i 2018. Dette har gitt økt avkastningsgrunnlag og tillatt inntekt. Driftskostnadene har økt som følge av høyere aktivitet i konsernet. Samtidig har Statnetts effektivitetsprogram bidratt til lavere kostnadsvekst enn økt aktivitet og økt anleggsmasse skulle tilsi. Av- og nedskrivninger er redusert på grunn av høye avskrivninger i 2017 knyttet til endret restverdi på enkelte anlegg. For øvrig er av- og nedskrivninger økt i tråd med høyere anleggsmasse.

Utbytte for regnskapsåret 2018 er foreslått til 25 prosent, i tråd med regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2019. Statnetts underliggende resultat har hatt god utvikling de siste årene, og dette har bidratt til å opprettholde nødvendig egenkapital for å kunne gjennomføre omfattende investeringer. For å sikre tilgang til finansiering på konkurransemessige betingelser vektlegger Statnett å opprettholde en robust A-rating.

I 2018 bygde Statnett 225 kilometer ny ledning, oppgraderte 119 kilometer ledning og satte i drift 67 nye bryterfelt i stasjoner. Blant de største utbyggingsprosjekter er tre stasjoner knyttet til prosjektet Ofoten - Balsfjord, cirka 80 km ny ledning på forbindelsen Namsos – Hofstad, og ferdigstilt kabelforbindelse i Indre Oslofjord. I Vestre korridor er spenningen hevet fra 300 til 420 kV på flere forbindelser. Fremdriften i dette prosjektet er viktig for å legge til rette for de kommende mellomlandsforbindelsene til Tyskland og Storbritannia som skal være ferdigstilt innen 2021. I 2018 ble første del av kabelen til Storbritannia lagt, og legging av kabel til Tyskland er ferdigstilt i norsk sektor. Innenfor digitalisering er nytt driftssentralsystem og Elhub (februar 2019) vellykket idriftsatt. I tillegg er det en rekke større og mindre lednings- og stasjonsprosjekter som er blitt ferdigstilt eller har vært under bygging i 2018. Statnett overtok også deler av ytre ring fra BKK med virkning fra 1. januar 2018.

Statnetts rapport «Langsiktig markedsanalyse 2018-40» viser at utviklingen mot et mer fornybart kraftsystem og økt elektrifisering vil gå vesentlig raskere enn tidligere antatt. De tiltakene i transmisjonsnettet som nå er i ferd med å bli

¹⁾ Underliggende resultat er basert på regulert tillatt inntekt, mens regnskapsmessig resultat vil variere avhengig av fastsatte tariffen og flaskehalsinntekter. Forskjellen, benevnt som mer- eller mindreinntekt, skal balanseres gjennom endring i tariffen, slik at Statnetts regnskapsmessige inntekter over tid tilsvarer regulert tillatt inntekt.

realisert, vil sammen med nye system- og markedsløsninger gjøre det norske transmisjonssystemet godt rustet og forberedt på den elektriske fremtiden. Tiltakene gjør det mulig å ta imot betydelige mengder ny fornybar produksjon og økt forbruk, samtidig som forsynings sikkerheten ivaretas. Gjennom 2018 har det vært stor pågang fra aktører som ønsker tilknytning, spesielt innen småkraft, vindkraft og datasentre. Statnett har i siste halvdel av året gjennomført tiltak som har redusert køen av saker fra aktører som venter på svar om tilknytning.

Driftssituasjonen har vært god, men krevende i 2018. Det store snøfallet i løpet av første kvartal ga flere driftsstyrrelser og forsyningsavbrudd for lokale nettselskap, men det har vært få feil i transmisjonsnettet som har medført avbrudd. I perioder med kaldt vær og høyt forbruk har flere områder hatt redusert forsynings sikkerhet. Et hydrologisk overskudd i starten av året ble til et betydelig underskudd i løpet av en varm og nedbørfattig sommer. Varmen ga også utfordringer i systemdriften fordi enkelte kraftlinjer og komponenter får lavere kapasitet ved høye temperaturer. Dette medførte blant annet avlysning av planlagte driftsstanser og reduserte handelskapasiteter.

En viktig målsetting for Statnett er økt harmonisering på nordisk nivå og felles nordiske markedsløsninger. Rapporten "The Way Forward – Solutions for a Changing Nordic Power System" ble publisert i 2018, og beskriver utfordringer og muligheter i det nordiske kraftsystemet. Løsningene spenner fra markedstiltak, balanse og nettutvikling til IKT-utvikling.

Det europeiske kraftsystemet er i endring, med økende innslag av uregulerbar fornybar energiproduksjon. Dette utfordrer måten kraftnettet bygges, vedlikeholdes og driftes på, så vel nasjonalt som i Norden og Europa for øvrig. Digitalisering vil ha en sentral rolle i denne utviklingen, og Statnett arbeider for å være langt fremme når det gjelder implementering og bruk av digital teknologi. I den forbindelse er det inngått et FoU-samarbeid med selskapet Cognite for å bruke ny teknologi og kompetanse i utviklingen av Statnetts digitale fundament. Statnett har i tillegg vært en pådriver for arbeidet med økt digital samhandling og datautveksling i kraftbransjen i regi av DigitalNorway.

Statnetts initiativer innen digitalisering vil gi bedre beslutningsstøtte og økt kostnadseffektivitet, spesielt innen systemdrift, markedsoperasjoner og anleggsforvaltning. Samtidig vil innføring av ny teknologi medføre nye sårbarheter, og det er avgjørende for Statnett å ha en

robust digital sikkerhet for å beskytte operasjoner, digitale verdier, personell og omdømme.

Statnett har ved utgangen av året avsluttet et omfattende effektivitetsprogram der selskapet har nådd målsettingen om 15 prosent økt effektivitet fra 2013 til 2018. Resultatet viste en forbedring på 17 prosent målt ved Statnetts påvirkbare driftskostnader i forhold til anleggsmasse. Samlet er programmet beregnet til å gi omtrent 5 milliarder kroner lavere tariffgrunnlag i perioden 2016-2025. Programmet har ført til økt effektivitet i drift av eksisterende anlegg, samt i utbyggingsprosjekter og støttefunksjoner. Statnett er i gang med å sette rammene for et effektiviseringsarbeid som skal sikre at selskapet både på kort og lang sikt opprettholder sin posisjon blant de mest effektive TSOene i Europa. Dette er en viktig forutsetning for å kunne levere på målsettingen om en utflating av tariffen til alminnelig forbruk etter 2023.

Helse, miljø og sikkerhet

Statnett har en nullvisjon for ulykker. Selskapet jobber systematisk for å forhindre enhver ulykke, skade på personell, eiendom og andre materielle verdier. Statnett har som mål om å være ledende innen HMS blant TSOene i Europa.

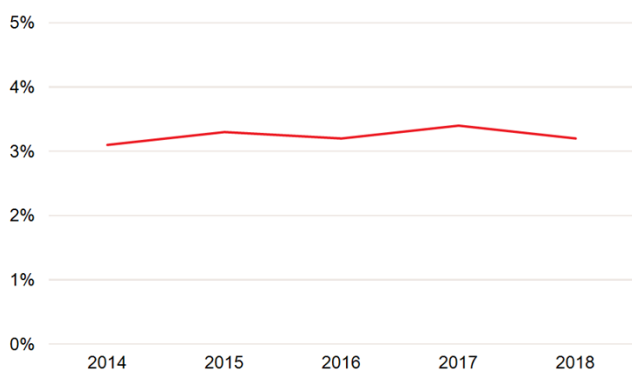
For å sikre bedre oversikt over HMS-tilstanden, ble det i 2018 utviklet et sett med nye måleindikatorer. Disse vil i større grad gi indikasjoner på mulige hendelser, og læringseffekten vil bidra til at selskapet unngår alvorlige hendelser. Statnett har et mål om årlig reduksjon på 15 prosent for måleindikatorene H1¹, H2² og SIF³. Dette inkluderer både Statnetts ansatte og entreprenører. En prosentvis reduksjon måler positiv utvikling av, og forbedringspotensialet i, HMS-arbeidet.

Utviklingen gjennom 2018 har vist noe tilbakegang på H-verdier, samtidig som antall alvorlige hendelser har vist en forbedring. I 2018 er det rapportert 33 fraværsskader i Statnett, hvorav 5 hos egne ansatte og 28 hos entreprenører. Selskapets H1-verdi var på 5,6, og H2-verdien var på 11,3 i 2018. Dette er en økning i H-verdiene fra 2017, som var på henholdsvis 3,6 og 9,6. Til tross for denne uønskede oppgangen viser konsernets SIF-verdi en nedgang fra 5,7 i 2017 til 2,4 i 2018, noe som tilsvarer 58

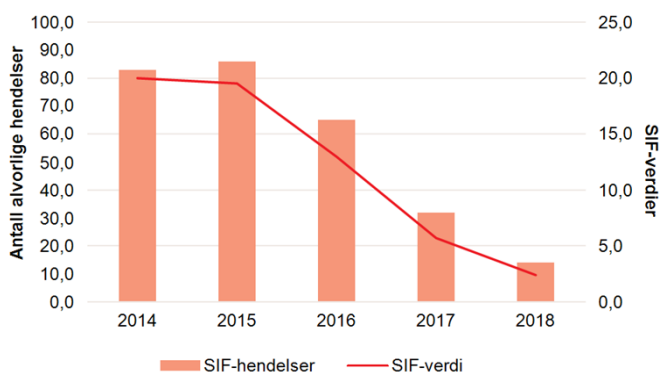
prosent reduksjon i alvorlige hendelser. Reduksjonen knyttes til antall mulige og faktiske alvorlige personskader, færre hendelser med høy risiko, samt bedre rapportering og kvalitetssikring av avvik. En slik måling synliggjør at HMS-bildet ikke er statisk, og at HMS-resultater påvirkes av tiltakene som iverksettes. Arbeidet for bedre sikkerhet handler også om langsiktig kulturbygging i selskapet og bransjen for øvrig.

For 2018 var samlet sykefravær på 3,2 prosent, en reduksjon fra 3,4 prosent i 2017. Selv om Statnetts sykefravær er lavt i forhold til sammenlignbare virksomheter og kraftbransjen samlet sett, arbeides det fortsatt målrettet for å holde sykefraværet på et lavt nivå. Årlige medarbeiderundersøkelser har gjennom flere år synliggjort høy medarbeidertilfredshet. Dette ansees som den viktigste forutsetningen for å opprettholde gode resultater innen sykefravær, også på lengre sikt. Et godt tilrettelagt bedriftshelsetjenestetilbud er en viktig medvirkende faktor til det lave sykefraværet. Se beretning om samfunnsansvar for utfyllende informasjon om Statnetts HMS-arbeid.

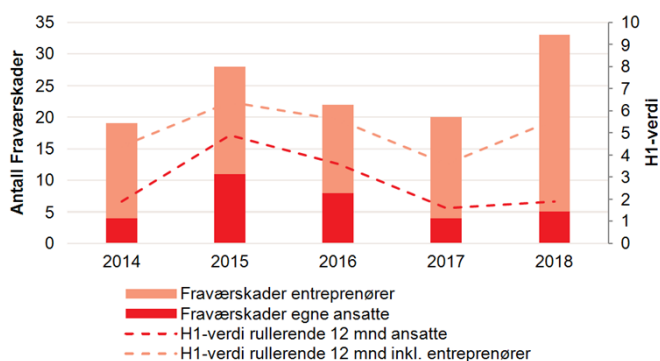
Sykefravær rullerende 12 måneder, konsern

SIF-verdi rullerende 12 måneder, konsern

H-verdi rullerende 12 måneder og fraværsskader, konsern

¹) Fraværsskadefrekvens, antall fraværsskader per million arbeidede timer.

²) Skadefrekvens, antall skader med og uten fravær fra jobb per millioner arbeidede timer.

³) Antall alvorlige (røde) hendelser innen personskade, nestenulykker, ytre miljø og farlige forhold innen elsikkerhet og arbeid i høyden per million arbeidede timer.

Drifts- og markedsinformasjon

Året 2018 var preget av store variasjoner i både nedbør og temperatur. I starten av året hadde kraftsystemet en hydrologisk balanse som viste et overskudd på cirka 9 TWh. Dette overskuddet snudde, blant annet på grunn av den spesielt varme og nedbørfattige sommeren, til et underskudd på cirka 27 TWh ved utgangen av uke 29. Statnett iverksatte da en tettere oppfølging og overvåking av energisituasjonen. Sensommeren og høsten ble nedbørsrik, og underskuddet ble redusert til rundt 5 TWh ved inngangen til tappesesongen (uke 40). Lite snø i de siste månedene av året førte til at den hydrologiske balansen endte med et underskudd på cirka 16 TWh ved utgangen av 2018.

Totalt falt det nedbør tilsvarende 121 TWh i nedslagsfeltene til de norske kraftverkene i løpet av 2018. Dette er cirka 90 prosent av normalt. I første halvår av 2018 kom det 24 TWh mindre nedbør enn normalt, mens det i andre halvår kom 12 TWh mer nedbør enn normalt. Ved inngangen til 2018 var magasinfyllingen 72,3 prosent, 1,7 prosentpoeng over medianen (1990-2017). Ved utgangen av året var magasinfyllingen 63,9 prosent, 6,7 prosentpoeng under medianen.

Norsk kraftproduksjon og -forbruk var totalt på henholdsvis 146 TWh og 136 TWh i 2018. Dette ga en netto eksport på cirka 10 TWh, omtrent 5 TWh mindre enn i 2017. På slutten av året var det en periode med høyt produksjonsnivå, og 14. desember ble det satt ny rekord for produksjon på timesnivå, med 27 514 MWh.

Høyt forbruk på Østlandet (NO1) i første kvartal, kombinert med redusert kapasitet på Flesaker - Tegneby førte til redusert handelskapasitet internt (NO1A - NO1) og mellom Østlandet og Sverige (NO1 - SE3). I ekstra kalde perioder var det i tillegg behov for utkobling av fleksibelt forbruk i NO1, og nettet i Oslo-området ble driftet med redusert forsyningssikkerhet. Også andre områder har i perioder

med kaldt vær og høyt forbruk hatt redusert forsyningssikkerhet grunnet begrenset nettkapasitet. Blant annet gjelder dette Stavanger, Bergen og Vesterålen/Lofoten. Det store snøfallet gjennom første kvartal ga mange driftsforstyrrelser og forsyningsavbrudd for lokale nettselskap.

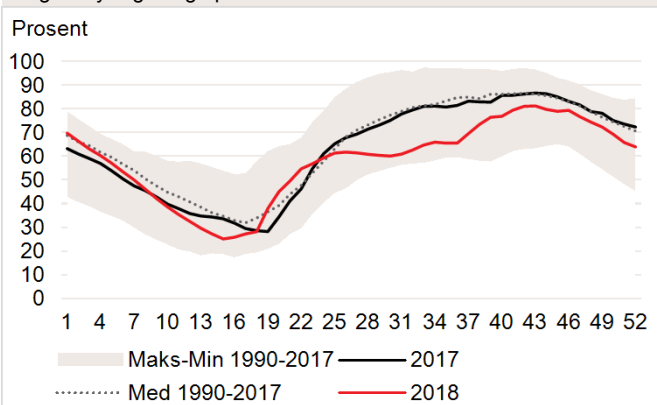
Gjennom sommeren skapte varmen utfordringer for systemdriften, fordi enkelte linjer og komponenter får lav kapasitet ved høye temperaturer. Dette medførte avlysning av planlagte driftsstanser, endrede koblingsbilder og reduserte handelskapasiteter. I Øst-Finnmark var driften preget av stort kraftoverskudd og lav nettkapasitet, noe som blant annet skyldes stor andel installert vindkraft.

Under høstflommen i oktober var det nødvendig å spesialregulere ned store mengder produksjon, dele nettet i produksjonsradialer og avlyse enkelte driftsstanser. I perioden april til november var det mange planlagte driftsstanser, spesielt i forbindelse med prosjektet Vestre korridor på Sør-Vestlandet.

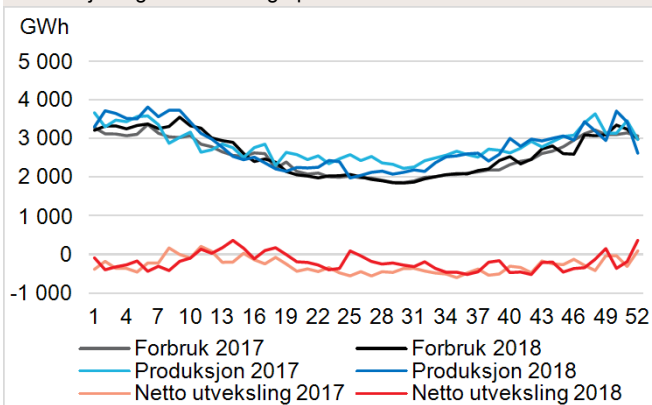
I desember ble nytt driftssentralsystem for Statnett innført. Dette medførte en krevende overgangsperiode fra gammelt til nytt system. I forbindelse med dette hadde både Statnett og eksterne aktører en frysperiode hvor det ikke var planlagte driftsstanser eller idriftsettelse, hverken i transmisjonsnettet eller i regionalt distribusjonsnett.

I 2018 har det vært få feil i transmisjonsnettet som har medført forsyningsavbrudd. Tre driftsforstyrrelser ga langvarige konsekvenser for handelskapasiteter: NorNed var utilgjengelig fra 20. mars til 26. april grunnet kabelfeil, og Skagerrak 2 var utilgjengelig fra 6. april til 9. mai på grunn av feil på en transformator i Kristiansand. Feil på et filter i Eemshaven reduserte kapasiteten på NorNed med cirka 200 MW begge retninger, fra 4. juli til 9. august.

Magasinfylling Norge per uke

Produksjon og Forbruk Norge per uke

Utvikling av kraftsystem og -marked

Som systemansvarlig har Statnett ansvar for rasjonell drift og utvikling av kraftsystemet og kraftmarkedet i Norge. Dagens løsninger må videreutvikles og tilpasses store endringer og nye rammebetingelser. Dette skjer gjennom utbygging og fornyelse i transmisjonsnettet, samt utvikling av systemdriftsløsninger nasjonalt og i samarbeid med øvrige nordiske TSO-er. Utviklingen skal tilrettelegge for økende integrering av markedene i Norden og Europa.

Et helhetlig bilde av fremtidig behov for kraftoverføring og investeringer opparbeides gjennom markedsanalyser, konseptvalgutredninger og grunnleggende tekniske analyser. Statnett har utredningsansvar for transmisjonsnettet og utarbeider en kraftsystemutredning (KSU) hvert annet år, i henhold til forskrift om energiutredninger. Utredningen beskriver dagens kraftsystem ved produksjon, forbruk og nivå av forsyningssikkerhet samt tilgjengelig nettkapasitet for innmating av ny produksjon. Utredningen skisserer også mulig utvikling i overføringsbehov og potensielle tiltak med inntil 20 års horisont.

Nettutviklingsplanen (NUP) er den offentlige versjonen av kraftsystemutredningen. Denne har en mer overordnet tilnærming og beskriver de viktigste driverne og behovene for å utvikle kraftsystemet, pågående utbyggingsprosjekter og planlagte tiltak. NUP oppdateres hvert annet år, sist utgitt i 2017. Hver annet år, motsatt av NUP, utgis en oppdatert investeringsplan, hvor siste utgave er fra oktober 2018. NUP viser at Statnett forventer å investere 35-45 milliarder kroner i nettprosjekter i perioden 2018-2022. Etter 2021 forventer Statnett en fase med lavere investeringsnivå, der fornyelse av eksisterende nettanlegg står sentralt. Arbeidet med neste versjon av Nettutviklingsplan (NUP) og Kraftsystemutredning (KSU) startet formelt med Nasjonalt kraftsystemmøte den 24. oktober 2018 og er planlagt ferdigstilt 1. oktober 2019.

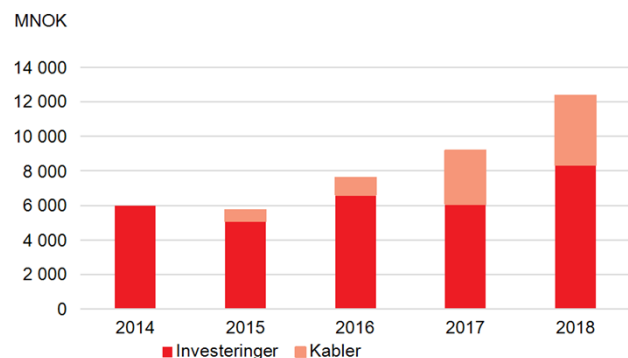
Systemdrifts- og markedsutviklingsplanen (SMUP) beskriver Statnetts oppgaver knyttet til systemansvaret, sentrale forhold i dagens systemdrift, konsekvensene av endringer og prioriterte tiltak fremover. Tiltakene er beskrevet i en egen tiltaksplan, som i 2018 ble oppdatert for perioden 2018-2022. Planen er ambisiøs og offensiv og viser behovet for betydelige tiltak for å møte et mer komplekst kraftsystem og nye krav i nytt europeisk regelverk.

Sammen med SMUP gir NUP og KSU en beskrivelse av hvordan Statnett vil løse sitt samfunnsoppdrag i årene som kommer. Gjennom disse dokumentene ønsker Statnett å gi alle interesserte en mulighet til å sette seg inn i helheten av tiltak, samt å legge til rette for bred involvering.

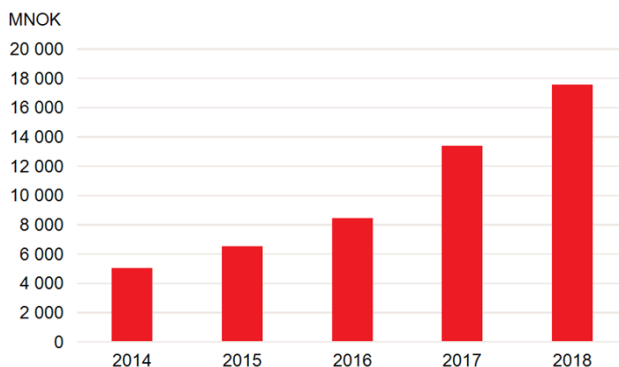
Markedsdesign og riktig utforming av tariff har stor betydning for en effektiv utvikling og utnyttelse av nettet. Statnett har derfor en pågående prosess med å videreutvikle tariffmodellen. Et sentralt premiss for en fremtidig tariffmodell er at alle aktører skal betale for kostnadene de påfører nettet. Dette blir spesielt viktig i en situasjon der kostnadene i nettet øker som følge av økt tilknytning fra nytt stort forbruk og ny produksjon. Statnett mener dette viser at det er viktig å heve taket som EU har besluttet og som i dag begrenser hvor mye kraftprodusentene skal dekke.

Kraftsystemet vil bli mer komplekst, og dette vil kreve nye løsninger for systemdriften. Årsakene til økt kompleksitet er blant annet utviklingen i europeisk regelverk og utviklingen og integreringen av nordiske markeds løsninger. Statnett forventer å gjøre større IKT-investeringer knyttet til system- og anleggsdriften de neste årene. I dette inngår Elhub og Statnetts andel av regulerings- og markeds løsninger som utvikles gjennom det svensk/ norske samarbeidet Fifty.

Investeringer Statnett, konsern

Utvikling i anlegg under utførelse, konsern

Investeringer og prosjekter

I 2018 investerte Statnett i nettanlegg for 9 783 millioner kroner (8 377 millioner kroner). Statnett bygde dette året 225 kilometer ny ledning, oppgraderte 119 kilometer eksisterende ledninger og satte i drift 67 nye bryterfelt i stasjoner. I tillegg var det betydelig aktivitet og fremdrift på mellomlandsforbindelsene til Tyskland og England.

Statnetts samlede investeringer i 2018 var 12 377 millioner kroner (9 235 millioner kroner). Investeringene inkluderer idriftsatte nettprosjekter, prosjekter under utførelse, reinvesteringer, IKT-prosjekter og administrasjonsbygg samt kjøp av nettanlegg.

Idriftsatte nettanlegg fra egne prosjekter utgjorde 6 487 millioner kroner i 2018 (3 969 millioner kroner). I tillegg har Statnett kjøpt ferdigstilte deler av ytre ring utenfor Bergen og Honna stasjon. Samlet utgjorde nye idriftsatte nettanlegg 8 153 millioner kroner i 2018. Disse prosjektene bidrar til fortsatt stabil drift, god forsyningsikkerhet og verdiskaping for eksisterende og ny produksjon og forbruk. Ved utgangen av 2018 var verdien av anlegg under utførelse 17 581 millioner kroner (13 393 millioner kroner).

Viktige hendelser i prosjektene

Idriftsatte større nettanlegg

- *Ofoten - Balsfjord*: Stasjoner i Balsfjord, Bardufoss og Kvandal ble ferdigstilt i februar, og hele prosjektet er nå ferdigstilt.
- *Indre Oslofjord*: Kabelen ble spenningsatt som planlagt i august.
- *Namsos - Åfjord og Snilldal - Surna*: Strekningen Namsos - Hofstad og Hofstad stasjon ble spenningsatt i september.
- *Reaktorer for spenningsreduksjon*: Prosjektet er ferdigstilt.
- *Sildvik Rehabilitering stasjon*: Stasjonen er idriftsatt og prosjektet er ferdigstilt.
- *Midlertidig tiltak Hamang stasjon*: Prosjektet er ferdigstilt, og forsyning til Asker og Bærum er sikret under bygging av nye Hamang transformatorstasjon.
- *Håvik midlertidig kompensering*: Kondensatorbatteri ble idriftsatt, og prosjekt er ferdigstilt.

Nettanlegg under bygging

- *Vestre korridor*: Ertsmyra stasjon og ledning 420kV Ertsmyra - Kvinesdal1 og Ertsmyra - Tonstad1 ble satt i drift som planlagt i august. Flere viktige ledninger er lagt om og satt i drift mot nye Kvinesdal stasjon. Nytt 420kV

anlegg i Saurdal er satt i drift, og ledningen mellom Kvinesdal og Kristiansand er satt i drift på 420kV.

- *Balsfjord - Skaidi*: Det er fattet beslutning om å starte gjennomføring av strekningen Skillemoen - Skaidi.
- *Lyse - Fagrafjell*: Det er fattet investeringsbeslutning, og konsesjonssøknaden er under behandling i OED.
- *North Sea Link (kabel til England)*: Første del av den undersjøiske strømkabelen mellom Norge og Storbritannia ble lagt i 2018.
- *NordLink (kabel til Tyskland)*: Legging av den undersjøiske strømkabelen mellom Norge og Tyskland ble ferdigstilt i norsk sektor i 2018. I tillegg ble installasjon av sjøkabel i dansk og tysk sektor påbegynt.
- *Nettplan Stor-Oslo*:
  - Smestad - Sogn kabelanlegg: Tunnelarbeidene startet opp i januar 2018.
  - Sogn, oppgradering av stasjon: Endelig konsesjon er mottatt og beslutning om oppstart fattet.
  - Ulven, transformator: Prosjektet ble ferdigstilt siste kvartal 2018.
  - Røykås transformator: Investeringsbeslutning er fattet.
  - Hamang transformatorstasjon: Det er besluttet revidert løsningsvalg for å ta hensyn til endringer i fundamentering, eierskap og interne krav.
  - Hamang – Bærum - Smestad: Løsningsvalg er besluttet.

Andre stasjonsinvesteringer under gjennomføring: Det er fattet investeringsbeslutning for Mauranger økt transformering, Leirdøla økt transformeringskapasitet og Salten ny stasjon. I tillegg er det fattet beslutning om oppstart for Ålfoten økt transformatorkapasitet og Kobbvatnet transformatorstasjon.

Prosjekter under utvikling

- Løsningsvalg er besluttet for Sogn – Ulven med ny kabelforbindelse i tunnel, fornyelse av ledningen Kvandal – Kanstadbotn, Haugalandet nettforsterkning, Karmøy stasjon, Åsen transformatorstasjon og Rød kontroll og apparatanlegg
- Konsesjon er mottatt for Samnanger stasjon
- Konsesjonssøknad er sendt for fornyelse av Kvandal - Kanstadbotn

En oversikt over de største prosjektene er vist på neste side.

Oversikt over større investeringsprosjekter

Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om prosjektene.

Prosjekt	Region	Forventet investering (MNOK)
Idriftsatt		
Ofoten - Balsfjord, ny 420 kV kraftledning	Nord	
Indre Oslofjord, reinvestering kabelforbindelser	Øst	
Klæbu - Namsos, spenningsoppgradering	Midt	
Fornyelse av Statnetts driftssentralsystem		
Under gjennomføring		
Vestre korridor, spenningsoppgradering	Sør	6 600 - 6 800
Balsfjord - Skaidi, ny 420 kV kraftledning	Nord	4 000 - 4 500
Namsos - Åfjord og Snilldal - Surna, ny 420 kV kraftledning ¹⁾	Midt	2 700 - 2 780
Smestad - Sogn stasjon og kabelanlegg	Øst	1 250 - 1 390
Nedre Røssåga - Namsos, spenningsoppgradering	Nord	900 - 1 000
Bjerkreim, ny transformatorstasjon ²⁾	Sør	500 - 540
Sogn, transformatorstasjon reinvestering	Øst	545 - 580
Sylling, reinvestering	Øst	450 - 490
Mellomlandsforbindelser, under gjennomføring		
Kabel til England (North Sea Link) ³⁾		MEUR 750 - 1 000
Kabel til Tyskland (NordLink) ³⁾		MEUR 750 - 1 000
Mottatt endelig konsesjon		
Åfjord - Snilldal, ny 420 kV kraftledning og kabelanlegg	Midt	1 900 - 2 700
Aura/Viklandet - Surna, spenningsoppgradering	Midt	500 - 700
Salten, ny stasjonsløsning	Nord	520 - 620
Hamang, ny transformatorstasjon	Øst	480 - 700
Under planlegging og konsesjonsbehandling		
Lyse - Fagrafjell, ny ledning og stasjon	Sør	1 800 - 2 100
Haugalandet nettførsterkning	Vest	1 150 - 1 350
Sogn - Ulven, ny 420 kV kabelanlegg	Øst	1 050 - 1 250
Karmøy reinvestering / ny stasjon	Vest	530 - 640
Aurland - Sogndal, spenningsoppgradering	Vest	500 - 900
IKT-prosjekter		
Elhub		600 - 800

¹⁾ Estimater omfatter ikke delstrekningen Åfjord - Snilldal som også har mottatt endelig konsesjon.

²⁾ Estimater er vist som samlet estimat for hele prosjektet, inkludert Statnett og Lyse Elnett sine andeler.

³⁾ Statnetts andel. Eksponering hovedsakelig i Euro og tilsvarer et spenn på 7-9 mrd. NOK per prosjekt. Avtaler med partnere i Tyskland og England er i Euro.

Beløpene i tabellen viser et forventet intervall for kostnader ved prosjektet.

Prosjekter under gjennomføring viser alle kostnader i løpende valuta, øvrige prosjekter vises i 2018-valuta, ekskl. byggelånsrente og valutausikkerhet

Økonomiske resultater

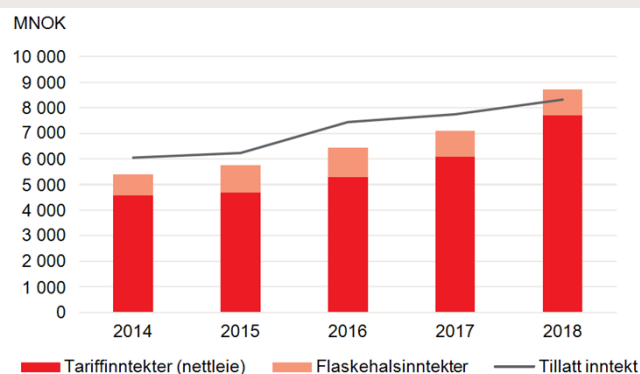
Årsregnskapet for konsernet er avlagt i samsvar med International Financial Reporting Standards (IFRS) og fortolkninger fastsatt av International Accounting Standards Board (IASB), som er godkjent av EU. Utviklingen er kommentert for konsernets regnskap og gjelder samtidig for morselskapet.

Driftsinntekter

I 2018 oppnådde konsernet regnskapsmessige driftsinntekter på 9 138 millioner kroner (7 401 millioner kroner). Driftsinntekter fra regulert virksomhet var 8 651 millioner kroner (7 103 millioner kroner), mens andre driftsinntekter var 488 millioner kroner (298 millioner kroner).

- Fastleddet i tariffen til forbrukskunder økte fra 275 kr/kW i 2017 til 360 kr/kW i 2018 og forklarer i hovedsak økningen i inntekter fra regulert virksomhet. Dette er en naturlig konsekvens av at tillatt inntekt er økt på grunn av investeringene i nettanlegg i senere år. Tariffinntekter fra energileddet økte på grunn av høyere kraftpriser.
- Samlede flaskehalsinntekter var på om lag samme nivå som i 2017. Mindre prisforskjeller enn normalt og lavere kapasitet på NorNed ga noe reduserte flaskehalsinntekter mot utlandet. Samtidig var inntektene noe høyere internt i Norge, blant annet på grunn av mange utkoblinger i forbindelse med arbeid i nettet og lange perioder med høyt forbruk på Østlandet. Nær 60 prosent av flaskehalsinntektene i 2018 var knyttet til handel ut av synkronområdet.
- De største enkeltpostene under andre driftsinntekter er 122 millioner kroner (0 millioner kroner) for reversering av for mye avsatte fjerningsforpliktelser og 129 millioner kroner (76 millioner kroner) i inntekter for avregningsansvarlig.

Utvikling i driftsinntekter, konsern

Konsernets driftsinntekter kommer hovedsakelig fra nettvirksomheten, som er regulert ved at NVE setter en grense (tillatt inntekt, se note 4) for Statnetts inntekter. Tillatt inntekt var 8 323 millioner kroner i 2018 (7 749 millioner kroner). Økt tillatt inntekt kommer i hovedsak av at flere ferdigstilte prosjekter har medført økt nettkapital og økt avkastning i 2018. I tillegg ga høye kraftpriser økt tillatt inntekt for overføringstap.

Dersom de regnskapsmessige inntektene fra nettvirksomheten et år avviker fra tillatt inntekt, oppstår en mer- eller mindreinntekt. Mer-/mindreinntekten utjevnes over tid ved justering av fremtidige tariffen. I 2018 hadde Statnett en merinntekt på 362 millioner kroner (mindreinntekt på 646 millioner kroner i 2017), inklusive renter. Ved utgangen av 2018 var akkumulert merinntekt, inkludert renter, 59 millioner kroner (-303 millioner kroner). Mer-/mindreinntekten er ikke balanseført.

Driftskostnader

Konsernets driftskostnader i 2018 var totalt 6 018 millioner kroner (6 089 millioner kroner).

- Systemtjenester er kostnader knyttet til Statnetts ansvar for å opprettholde momentan balanse i kraftsystemet og for å sikre tilfredsstillende leveringskvalitet. Høyere kostnader til systemtjenester er i hovedsak knyttet til kjøp av reserver gjennom året. Kaldt vær i første kvartal, etterfulgt av en varm og nedbørfattig vår/sommer og lave vannmagasiner, medførte høye kraftpriser i 2018. Flom på Vestlandet økte kostnadene på høsten.
- Overføringstap økte sammenlignet med året før, og i all hovedsak på grunn av høye kraftpriser.
- Lønns- og personalkostnader har økt som følge av høyere aktivitetsnivå, noe motvirket av en økning i balanseførte interne timer til investeringsprosjekter.
- Reduserte avskrivninger i forhold til fjoråret skyldes i hovedsak høye avskrivninger i 2017 som følge av endring i estimerte restverdier på reservekraftverk. Justert for dette har avskrivninger økt som følge av større aktiveringer i løpet av 2018. Dette gjelder blant annet prosjektene Vestre korridor, Namsos-Surna, samt kjøp av anlegg fra BKK.
- Andre driftskostnader var lavere i 2018 i forhold til året før. Dette skyldes lavere aktivitet knyttet til drift og vedlikehold og at en betydelig del av ressursinnsatsen i 2018 har vært rettet mot investeringsaktiviteter. Lavere IKT-kostnader og lavere kostnader til konsulenttjenester, kombinert med noe økte kostnader til andre eksterne tjenester, har sammenheng med

realiseringen av Statnetts kostnadseffektivitetsprogram.

Statnett avsluttet ved utgangen av året det omfattende effektivitetsprogrammet der målet har vært å oppnå 15 prosent effektivitetsøkning fra 2013 til 2018. Målsettingen er nådd, og programmet har bidratt til en lavere kostnadsøkning enn den økte aktiviteten i selskapet ellers skulle tilsi. Målsettingen har omfattet hele Statnett og har medført økt effektivitet i drift av eksisterende anlegg,

utbyggingsprosjekter og støttefunksjoner. Programmet har bidratt til kontinuerlig fokus på kostnader og effektivitet gjennom konkrete tiltak, løpende målinger og ledelsens oppfølging. Det er beregnet at programmet har bidratt til 5 milliarder kroner lavere tariff over tiårsperioden 2016-2025. Det er omtrent 5 prosent av det totale tariffgrunnlaget i perioden, og tilsvarer tariffinntektene for 2016.

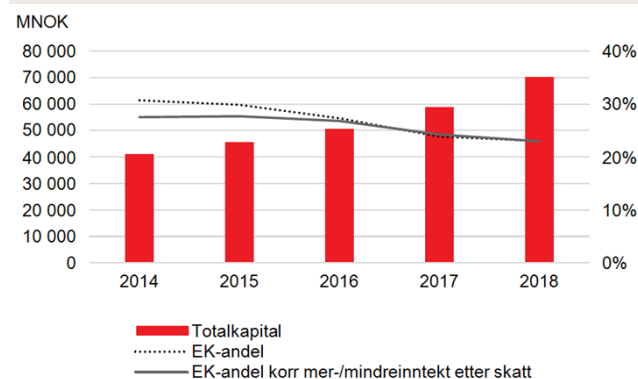
Resultat

Konsernet oppnådde et driftsresultat i 2018 på 3 120 millioner kroner (1 312 millioner kroner). Økningen i driftsresultat kommer i all hovedsak av økte inntekter. Underliggende driftsresultat (korrigert for årets endring i ikke balanseført mer-/mindreinntektssaldo) var 2 758 millioner kroner (1 958 millioner kroner).

Netto finansposter for konsernet var -419 millioner kroner (-336 millioner kroner).

- Økningen i netto finanskostnader har sammenheng med høyere rentebærende gjeld som følge av høyt aktivitets- og investeringsnivå. Økte byggelånsrenter belastet investeringsprosjektene, i tråd med utviklingen i anlegg under utførelse, som går i motsatt retning. Utviklingen i valutamarkedet har medført et urealisert tap på frittstående derivater, mot en urealisert gevinst i 2017.

Utvikling i balanseverdi og egenkapitalandel, konsern

- Netto finansposter inkluderer inntekt fra tilknyttede selskaper som i 2018 ga inntekter på 25 millioner kroner (19 millioner kroner).

I 2018 oppnådde konsernet et resultat etter skatt på 2 213 millioner kroner (813 millioner kroner). Økningen kommer hovedsakelig fra økte driftsinntekter. Underliggende resultat etter skatt, korrigert for endring i ikke balanseført mer-/mindreinntekt, var 1 934 millioner kroner (1 304 millioner kroner).

Kontantstrøm og balanse

Netto kontantstrøm for perioden var 637 millioner kroner (-981 millioner kroner).

- Den operasjonelle virksomheten i konsernet ga en akkumulert kontantstrøm ved utgangen av 2018 på 3 983 millioner kroner (3 615 millioner kroner).
- Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter utgjorde -8 392 millioner kroner (-10 764 millioner kroner).
- Rentebærende gjeld ble nedbetalt med 4 355 millioner kroner (5 801 millioner kroner).
- Innbetaling ved opptak ny rentebærende gjeld var 9 862 millioner kroner (12 549 millioner kroner).
- Konsernets beholdning av betalingsmidler og markedsbaserte verdipapirer ved utgangen av 2018 var 3 750 millioner kroner (2 405 millioner kroner).
- De totale ubenyttede trekkrettighetene utgjorde 10 200 millioner kroner ved utgangen av 2018.

Konsernet hadde ved utgangen av 2018 en total kapital på 70 281 millioner kroner (58 721 millioner kroner).

- Rentebærende gjeld utgjorde 45 737 millioner kroner (39 189 millioner kroner), og inkluderer sikkerhetsstillelser under CSA på 3 305 millioner kroner (2 795 millioner kroner). Markedsverdien av balanseførte rente- og valutabytteavtaler (virkelig verdisikringer) knyttet til rentebærende gjeld utgjorde 3 451 millioner kroner (2 701 millioner kroner). Rentebærende gjeld, korrigert for dette, utgjorde 42 286 millioner kroner (36 488 millioner kroner).
- Egenkapitalen var 16 194 millioner kroner ved utgangen av 2018 (14 011 millioner kroner). På grunn av en lav saldo for merinntekt er egenkapitalandel i konsernet på 23 prosent både før og etter korrigerings for mer-/mindreinntekt.

Datterselskaper og tilknyttede selskaper

Statnett SF er pålagt å stille til disposisjon en tungtransportberedskap for norsk kraftforsyning. Det heleide datterselskapet Statnett Transport AS skal sikre en effektiv og konkurransedyktig gjennomføring av disse forpliktelsene.

Det heleide datterselskapet NordLink Norge AS står for bygging og drift av Statnetts andel av NordLink, et sjøkabelanlegg mellom Norge og Tyskland.

Det heleide datterselskapet Elhub AS står for utvikling, og fra februar 2019 også drift, av en sentral datahub for måleverdier og markedsprosesser i det norske kraftmarkedet (Elhub). Dette er et oppdrag Statnett er pålagt av NVE gjennom avregningskonsesjonen.

Fifty AS ble opprettet av Statnett i 2017. Svenska kraftnät gikk inn med 50 prosent eierandel i februar 2018. Fifty AS har som formål å utvikle og drifte regulerings- og markeds-system for å balansere det nordiske kraftsystemet.

Statnett SF har en eierandel på 33,3 prosent i eSett OY. Selskapet leverer balanseavregningstjenester til markeds-aktører i Finland, Sverige og Norge og ble lansert i mai 2017.

Statnett SF har en eierandel på 33,3 prosent i KraftCERT AS, som overvåker energiselskapers IT-systemer og håndterer uønskede IT-sikkerhetshendelser. I tillegg skal selskapet bistå andre aktører i den norske kraftbransjen med å håndtere og forebygge angrep på IKT-systemer.

Statnett SF har en eierandel på 28,2 prosent i Nord Pool AS.

Medarbeidere

Rekruttering og medarbeiderutvikling

Statnett har et viktig og komplekst samfunnsoppdrag og må sikre riktig kompetanse til selskapets ulike oppgaver. Statnett nærmer seg samtidig slutten av en vekstfase selskapet har vært gjennom som følge av et omfattende og ressurskrevende investeringsprogram. Ved utgangen av 2018 var det 1 461 faste ansatte i Statnett, mot 1 415 ved utgangen av året før.

Selskapet jobber målrettet med merkevarebygging av Statnett som arbeidsgiver og med rekrutteringsaktiviteter mot relevante målgrupper. Statnett prioriterer å tiltrekke seg markedsutsatt kompetanse, hovedsakelig IKT-kompetanse. Generell aktivitet mot høyskoler og

universiteter er også viktig for å styrke kjennskapet til Statnett som arbeidsgiver.

Selskapet satser på å utvikle kompetansen hos ansatte. Dette inkluderer både et trainee-program og et lærlingeprogram for energimontørfaget. Selskapet benytter systemer for kompetansestyring der det inngår utviklingsplaner for ansatte, og gjennomfører jevnlig kompetanseutvikling for ledere. Dette danner et viktig fundament for en attraktiv og fremtidsrettet arbeidsplass.

Statnett gjennomfører en årlig medarbeiderundersøkelse. Undersøkelsen gir informasjon om medarbeidernes engasjement, tilfredshet, påvirkningsmuligheter, ledelse og utviklingsmuligheter. Resultatene fra undersøkelsen gir selskapet et godt utgangspunkt for videre utvikling. I årets organisasjonsundersøkelse scorer Statnett høyt på medarbeidernes trivsel og engasjement (4,3 av 5,0).

Statnett legger vekt på å være en attraktiv arbeidsgiver for nåværende og fremtidige arbeidstakere i alle livsfaser gjennom arbeidslivet. Intern mobilitet og kompetanseutvikling er viktige faktorer for en god arbeidsplass med fornøyde og engasjerte ansatte, og avgjørende for at virksomheten skal være rustet til å møte fremtidens utfordringer.

I 2018 ansatte Statnett 103 nye medarbeidere. I løpet av året valgte 40 ansatte å slutte, noe som gir en relativt lav turnover på 3,0 prosent. Samtidig har 43 personer byttet jobb internt, og dette viser at det interne jobbmarkedet fortsatt står sterkt. Gjennomsnittlig pensjoneringsalder i 2018 var 67,4 år.

Likestilling og mangfold

Statnett arbeider aktivt for å ivareta mangfoldet blant de ansatte med hensyn til kjønn, alder og bakgrunn. Selskapets rekrutterings- og anskaffelsesprosess ivaretar at alle kandidater til ansettelse eller innleie får like muligheter. Statnett er tydelig utad i sitt ønske om mangfold, spesielt gjelder dette i rekrutteringsprosesser. Målet om å øke mangfoldet gjennom nyrekruttering, følges opp årlig.

Selskapet jobber tett med fagforeningene for å sikre like muligheter og rettferdig behandling av alle ansattgrupper. Det jobbes også internt med periodevise gjennomganger av medarbeidermassen for å avdekke eventuelle skjevheter og fatte korrigerende tiltak.

Selskapet har gjennomgått ansattes lønn for å sikre at det ikke er ubegrunnede forskjeller i lønn mellom kvinner og

menn med tilnærmet lik utdanning og erfaring i sammenlignbare stillinger.

Ni prosent av medarbeidere rekruttert i 2018 hadde utenlandsk bakgrunn. Andelen kvinnelige ansatte økte fra 26,5 prosent i 2017 til 27,0 prosent i 2018. Andelen kvinner i energibransjen for øvrig er cirka 20 prosent. Ved utgangen av 2018 var fire av ni representanter i Statnetts styre og to av syv medlemmer i konsernledelsen kvinner. Av alle ledere i konsernet var 29,1 prosent kvinner.

Arbeidstakere og leverandører

Statnett legger ILOs (International Labour Organization) kjernekonvensjoner til grunn for selskapets virksomhet og sikrer i avtalen med leverandørene at dette følges opp i hele verdikjeden. Statnetts plikt til å påse at dette skjer, ivaretas gjennom jevnlig kontroll hos våre leverandører. ILOs hovedmålsetting er anstendig arbeid for alle.

Risiko

Statnett utøver helhetlig risikostyring som reflekterer at virksomheten forvalter en kritisk infrastruktur i samfunnet. God risikostyring og høy beredskapsevne er avgjørende i en situasjon hvor selskapet både gjennomfører et historisk høyt investeringsnivå og samtidig skal ha en forsvarlig drift av et aldrende nett med høy utnyttelsesgrad. Risikostyringen dekker hele virksomhetens perspektiv, med prioritering av potensiell konsekvens for HMS, forsyning av elektrisk kraft, økonomi og omdømme. For nærmere redegjørelse av Statnetts rammeverk for risikostyring samt konkrete risikoer henvises til eget kapittel om risikostyring og internkontroll i årsrapporten.

Samfunnsansvar

Statnetts samfunnsoppdrag er å sikre strømforsyningen, bidra til verdiskaping i samfunnet gjennom et effektivt og velfungerende kraftsystem og legge til rette for bruk av elektrisitet slik at Norge kan realisere sine klimamål. Samfunnsoppdraget skal løses på en ansvarlig og samfunnsøkonomisk rasjonell måte.

Utøvelsen av samfunnsansvar i Statnett tar utgangspunkt i samfunnsoppdraget, men har et bredere perspektiv. Det er viktig å forstå samfunnets forventninger til hvordan Statnett løser sitt samfunnsoppdrag, og å forholde seg til disse på en måte som skaper gjensidig tillit og respekt. Slik bidrar samfunnsansvar til gjennomslagskraft og gjennomføringssevne, og til at Statnett løser samfunnsoppdraget på en bærekraftig måte.

Statnett rapporterer på samfunnsansvar i henhold til Global Reporting Initiative (GRI), nivå «Core». I tillegg rapporterer Statnett på relevante sektorspesifikke indikatorer og retningslinjer for energibransjen (GRI Sustainability Reporting Guidelines & Electric Utility Sector Disclosures). Statnett anser at rapporteringen dekker de krav som er nedfelt i utvidelsen av regnskapsloven § 3–3c, som ble vedtatt i 2013. For nærmere redegjørelse om samfunnsansvar henvises til egen beretning i årsrapporten.

Klima og miljø

Statnett skal være en klima- og miljøansvarlig utbygger og eier av transmisjonsnettet. Selskapets ambisjon er å være ledende på miljø- og klimaarbeid i bransjen. Statnett oppdaterte i 2018 selskapets miljø- og klimastrategi, inkludert en handlingsplan for tiltak frem mot 2021. Prioriterte områder er å opprettholde det ledende arbeidet med å bevare naturmangfold og landskapsverdier, samt redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet, innkjøp og tjenester.

Statnetts viktigste bidrag til å redusere klimagassutslipp er å legge til rette for bruk av elektrisitet på nye områder og å legge til rette for utbygging av fornybar energiproduksjon. Samtidig skal Statnett kontinuerlig redusere miljø- og klimaavtrykket fra egen virksomhet, blant annet gjennom å begrense bruk av nye naturområder og redusere egne klimagassutslipp. For å oppnå dette er miljøarbeidet integrert i planlegging, utbygging og drift av selskapets anlegg. Systematisk miljøarbeid resulterte i at Statnett i 2018 ble resertifisert etter miljøstandard ISO 14001:2015.

For nærmere redegjørelse om klima og miljø henvises det til beretning om samfunnsansvar i årsrapporten.

Innovasjon og teknologiutvikling

OED og NVE forventer at Statnett er aktiv innen forskning og utvikling (FoU). Dette er blant annet vist gjennom stortingsmeldinger og ved at NVE har gitt insentiver til FoU gjennom den økonomiske reguleringen. Statnett har i 2018 hatt økt oppmerksomhet på denne muligheten og har innrettet prosjekter slik at de tilfredsstiller kravene under NVE-ordningen. I 2018 var Statnett aktivt inne i 42 prosent av prosjektene som støttes av ordningen.

Hovedmålet med satsingen på FoU er å bidra til økt verdiskaping og til en sikker, kostnadseffektiv og bærekraftig utnyttelse av de norske energiresursene. FoU er et verktøy for å realisere Statnetts langsiktige ambisjoner. Statnett har delt FoU-satsingen i tre

hovedprogrammer, bærekraftig systemutvikling, innovativ teknologi og smarte nett.

Det nordiske kraftnettet er i økende grad integrert, og Statnett jobber med å finne felles løsninger sammen med de øvrige nordiske TSOene. I likhet med året før har Statnett i 2018 ledet det nordiske FoU-samarbeidet mellom Statnett, Fingrid, Svenska Kraftnät, Energinet og Landsnet. Statnett er også medlem av FoU-utvalget i den europeiske samarbeidsorganisasjonen for systemoperatører, ENTSO-E's Research and Development Committee (RDIC), hvor blant annet nye EU-prosjekter planlegges, diskuteres og følges opp. I tillegg kommer omfattende utvikling av løsninger gjennom IKT-prosjekter, som drifts-sentralsystem, regulerings- og markedssystemer (Fifty), Elhub og støtte til anleggsforvaltning. Statnett har også besluttet å opprette et nytt senter for innovasjon og teknologi.

For nærmere redegjørelse om innovasjon og teknologi-utvikling henvises til beretning om samfunnsansvar i årsrapporten.

Foretaksstyring

God foretaksstyring er en forutsetning for stabil verdiskaping over tid og bidrar til at Statnett leverer produkter og tjenester i henhold til de krav og forventninger som stilles. Statnetts rammeverk for foretaksstyring tar utgangspunkt i konsernets styringsmodell som klargjør rollefordelingen mellom eieren, styret og administrasjonen. Statnett følger Statens prinsipper for godt eierskap og etterlever relevante deler av anbefaling fra Norsk utvalg for eierstyring og selskapsledelse (NUES). Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om foretaksstyring.

Styrets fokusområder i 2018

Styret arbeider for å videreutvikle Statnett i henhold til politisk gitte rammer og gjeldende konsernstrategi. Sentrale hensyn er effektiv og sikker drift, bærekraftig utvikling av fremtidens kraftsystem, åpenhet og transparens i selskapets forhold til omverden samt utøvelse av selskapets samfunnsansvar.

Styret har i flere år vært opptatt av HMS-forbedringsarbeid i konsernet og blant underleverandører. Til tross for dette viste utviklingen gjennom 2018 en forverring i H-verdiene, samtidig som antall alvorlige hendelser ble vesentlig redusert. Styret vil fortsatt sette HMS høyt på agendaen, med mål om at Statnett skal være blant de ledende TSO-ene i Europa på HMS.

Styret holder seg løpende orientert om driftssituasjonen i kraftsystemet og hvordan eksempelvis utfordringer knyttet til ekstremvær og omfattende utkoblinger påvirker forsyningssikkerheten. I 2018 ble et eget styreseminar viet systemdrift og omvisning på landsentralen.

Samarbeid med andre nettselskaper i Norge er viktig for håndteringen av fremtidige systemutfordringer og for å sikre en samlet og effektiv nettinfrastruktur. Styret vektlegger at man har lykket med etablering av i alt tre pilotprosjekter for samarbeid mellom operatør av distribusjonssystem og operatør av transmisjonssystem (DSO-TSO-samarbeid), og at Digital Norway-initiativet nå videreføres som et bransjeprojekt. Videre digitalisering er etter styrets mening en forutsetning for å utnytte mulighetene og løse de fremtidige behovene i kraftbransjen.

Samarbeid på nordisk nivå har vært viktig for styret også i 2018, og det er inngått avtaler om fremtidige felles balanseringsløsninger i Norden. Dette samarbeidet er nødvendig for driften av kraftsystemet. Samarbeidet forventes å gi betydelige besparelser, og det tilrettelegger for velfungerende markedsløsninger. I utviklingen av et stadig mer integrert europeisk kraftmarked er det behov for et tett samarbeid med premissgivere i Norge og med Statnetts søsterselskaper i Europa både direkte og gjennom ENTSO-E, samt med europeiske myndigheter.

Styrets oppfølging av prosjektporteføljen er systematisk og forberedes i styrets underutvalg, prosjektutvalget. Fremdriften i porteføljen er tilfredsstillende, og en rekke omfattende utbyggingsprosjekter er gjennomført og idriftsatt som forventet i forhold til målene tid, kost og HMS. For NordLink-prosjektet (mellomlandsforbindelsen til Tyskland) vil anleggene på norsk side være ferdig i 2019.

Det forventes spenningstest av hele kabelstrekningen i 2019 og prøvedrift av hele strekningen på slutten av 2020.

Statnett investerer betydelige ressurser i nye digitale løsninger for kraftmarkedet, systemdriften, anleggsforvaltningen og administrative støttesystemer. Behovene systemene skal dekke, er komplekse. Styret har vektlagt at den fremtidige IKT-utviklingsporteføljen må baseres på kortere utviklingsforløp med begrenset omfang heller enn omfattende totalløsninger.

Styret legger stor vekt på effektivisering av virksomheten. Det såkalte 15 prosent-programmet ble sluttført i 2018, med oppnådde resultater i henhold til målsettingen. Et nytt effektiviseringsprogram er under utvikling og her vil det bli lagt mer vekt på den regulatoriske målingen av Statnetts effektivitet. Generelt vil det bli lagt vekt på å sammenligne Statnett med andre virksomheter, og spesielt innen de utvalgte forbedringsområdene. Et viktig mål for det nye programmet er å effektivisere Statnetts prosjektgjennomføring og byggherrekostnader gjennom Prosjektmodell 2.0. Det er etablert en omfattende tiltakspakke knyttet til gjennomføring av prosjekter. Dette er viktig, ikke minst med bakgrunn i at prosjektporteføljen til Statnett vil bli vesentlig endret i årene som kommer. Ytterligere effektivitetstiltak rettet mot system- og anleggsdrift pågår også, herunder benyttes sammenligninger som International Transmission Operations & Maintenance Study (ITOMS) som har gitt verdifull innsikt. Det er også etablert en målsetting om å effektivisere stab og støttefunksjoner med 20 prosent innen 2022. Programmet vil omfatte hele virksomheten, og konkrete målsettinger for andre deler av virksomheten er under etablering.

I en fase hvor investeringene, og dermed tariffgrunnlaget, vokser betydelig, er tariffing en vesentlig og krevende oppgave for styret. Styret har diskutert utviklingen av Statnetts tariffmodell i lys av den fremtidige utviklingen av kraftsystemet og Statnetts strategi. Styret vil fortsette arbeidet med endringer i tariffmodellen, i dialog med kundeorganisasjoner, myndigheter og andre interessenter. Styrets vurdering er at tariff til alminnelig forsyning bør flates ut etter endt gjennomføring av påværende investeringsprogram i 2023. I tariffvedtaket for 2019 er maksimal tariffreduksjon for stort forbruk redusert fra 90 prosent til 75 prosent. Det forventes at dette taket for de to kommende år reduseres videre.

Arbeidet med etterlevelse og internkontroll er en viktig oppgave for styret. Statnett er en regulert TSO og er derfor gjenstand for en rekke kontrollhandlinger. Organisasjonen

er i hovedsak fagbasert, med høy kompetanse og stabil og erfaren arbeidskraft. Risikoen for manglende etterlevelse er vurdert som moderat.

I 2018 er det konstatert overtredelser i henhold til norske lovbestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår hos flere leverandører og underleverandører. Styret legger stor vekt på at Statnett skal håndheve sine forpliktelser på en god måte og at selskapet skal ha virkningsfulle tiltak som bidrar til å sikre etterlevelse.

Styret gir IKT-sikkerhet høy prioritet. Samarbeidet med andre aktører i kraftbransjen, relevante fagmiljøer og myndigheter er et viktig virkemiddel for felles kompetanseutvikling.

Til tross for et høyt aktivitetsnivå har Statnett lavt sykefravær, høy score på medarbeiderundersøkelser og lav turnover. Styret er opptatt av at det fremdeles skal være en hensiktsmessig sammensetning av fast ansatte og innleide i Statnetts ulike divisjoner og avdelinger.

Styret er opptatt av Statnetts finansielle stilling. Samlet verdi av anlegg under utførelse øker betydelig i den fasen selskapet nå er inne i, blant annet med utbyggingen av to kapitalintensive mellomlandsforbindelser til Tyskland og Storbritannia. En robust A-rating setter selskapet i stand til å tiltrekke seg finansiering på konkurransemessige betingelser og er et viktig bidrag til at samfunnsoppdraget kan løses kostnadseffektivt.

Statnett har totalt sett hatt en god utvikling i 2018. Styret vil rette en stor takk til alle medarbeidere for en betydelig innsats med å gjennomføre et historisk høyt investeringsnivå parallelt med løpende drift og innfrielse av målene for 15 prosent-programmet. Styret ser frem til en fortsatt felles innsats for utviklingen av Statnett.

For informasjon om styrets ansvar og roller henvises det til www.statnett.no

Oppmøte i styremøter

Styret hadde et oppmøte på 100 prosent i 2018. Tabellen under viser det enkelte styremedlems oppmøte i styremøter og underutvalg. Nye styremedlemmer fra juni 2018 er årsaken til avvik mellom antall møter og oppmøte i tabellen.

Endringer i styret

Statnett fikk i 2018 ny styreleder, Jon Fredrik Baksaas, i tillegg til eiervalgt styremedlem Tove Elisabeth Pettersen, og to nye ansattvalgte styremedlemmer, Pernille Dørstad og Ole Bjørn Kirstihagen. Samtidig trådte Per Hjorth og Kirsten Indgjerd Værdal ut av styret etter henholdsvis 10 og 9 år, i tillegg til de ansattvalgte representantene Karianne Burhol og Nils Ole Kristensen.

	Styret (10 møter)	Revisjons- utvalget (9 møter)	Prosjektutvalget (9 møter)	Kompensasjons- utvalget (4 møter*)
Jon Fredrik Baksaas (styrets leder)	5			
Synne Larsen Homble (nestleder styret, leder kompensasjonsutvalget)	10			4
Maria Sandsmark (kompensasjonsutvalget og prosjektutvalget)	10		9	4
Egil Gjesteland (leder prosjektutvalget)	10		9	
Einar A. Strømsvåg (leder revisjonsutvalget)	10	9		
Tove Elisabeth Pettersen (revisjonsutvalget)	5	4		
Pernille Dørstad (revisjonsutvalget)	5	4		
Steinar Jøråndstad (prosjektutvalget)	10		9	
Ole Bjørn Kirstihagen (kompensasjonsutvalget)	5			1

*fjerde møte i kompensasjonsutvalget for 2018 ble utsatt til starten av januar 2019

Fremtidsutsikter

For at Norge skal kunne realisere sine klimamål, må økt elektrifisering av samfunnet fortsette. Elektrisitet er den mest effektive storskala energibæreren, og økt elektrifisering bidrar derfor samtidig til økt verdiskaping i samfunnet. For å belyse effekten av elektrifisering ville et fullelektrifisert Norge kunne opprettholde samme aktivitet med nær 30 prosent lavere energiforbruk. Realisering av klimamål er derfor også god samfunnsøkonomi. Dette stiller krav til et kraftsystem som er fleksibelt, smart og robust nok til å håndtere den utviklingsdynamikk og de volumer og svingninger som dette vil innebære.

Lavere utbyggingskostnader og forventning om høyere kraftpriser enn tidligere gjør det i økende grad lønnsomt å bygge vindkraft i Norge uten støtte. Samtidig gir kraftoverskudd på lang sikt forventninger om lavere priser på kraft i Norge og Norden og dermed gode betingelser for kraftkrevende industri. I tillegg kan tilknytning av flere og større datasentre gi økt etterspørsel etter kapasitet i nettet både på kort og lang sikt. Et sterkt nett gjør det mulig å utnytte de fornybare ressursene til utslippskutt og økt verdiskaping.

Elektrifisering gjør samfunnet mer avhengig av sikker strømforsyning, noe som vil utfordre forsyningssikkerheten i fremtiden, spesielt i de store byene. Sammen med mer fornybar kraft og større utvekslingskapasitet øker dette kompleksiteten i kraftsystemet. For å håndtere denne utviklingen må Statnett benytte de mulighetene som digitalisering kan gi gjennom bedre beslutningsstøtte og kostnadseffektivitet. Spesielt gjelder dette innen systemdrift, markedsoperasjoner, nettplanlegging, tilknytning av forbruk og produksjon, samt anleggsforvaltning. Det blir også stadig viktigere med tett samarbeid både på tvers av nettnivå og med nye aktører.

Klimautfordringen med tilhørende politiske mål og virkemidler vil ha mye å si for utvikling av kraftsystemet i Norge og Europa fremover. Det pågår en omfattende utvikling av regelverk i EU for å skape mer effektive system- og markedsløsninger som kan bidra til å nå målsettingene i Paris-avtalen.

Aktive kunder får en mer sentral plass i dette regelverket fremover. Statnett søker å utvikle effektive internasjonale løsninger som samtidig svarer på behovet for å beholde nasjonal kontroll. Det krever et smart strømnnett som på en kostnadseffektiv måte møter kundenes behov for kraft gjennom et velfungerende kraftmarked i Norge og Norden.

De investeringene i transmisjonsnettet som Statnett nå realiserer, vil sammen med nye system- og markedsløsninger bidra til nasjonal verdiskaping gjennom å tilrettelegge for betydelige mengder ny fornybar produksjon og økt forbruk. Dette vil skje samtidig som forsynings-sikkerheten ivaretas. Teknologisk utvikling på produksjons- og forbrukssiden går stadig raskere, og dette øker usikkerheten rundt fremtidig kapasitetsbehov i nettet. For å sikre samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling er det viktig å gi riktige prissignaler ved hjelp av prisområder, anleggsbidrag og utformingen av tariffer. Statnett utvikler også markeds- og systemløsninger som kan håndtere variasjoner i produksjon og forbruk mer effektivt enn i dag, for eksempel ved mindre lokale overføringsbegrensninger som kan oppstå på grunn av ny vindkraft.

Mer vind

Flere krav fra EU

Forsynings-sikkerhet

Selskapskapital og utbytte

I 2014 fikk Statnett tilført 3,25 milliarder kroner i egenkapital med målsetting om å sikre minimum 25 prosent egenkapitalandel ved utgangen av 2017.

I forbindelse med tilførsel av ny egenkapital ble det ikke utbetalt utbytte for regnskapsåret 2013, og utbytteandel for regnskapsårene 2014-2017 har vært fastsatt til 25 prosent av underliggende resultat i konsernet. Også for regnskapsåret 2018 er utbyttet foreslått til 25 prosent, i tråd med regjeringens forslag i statsbudsjettet for 2019. Med dette har Statnett SF hatt en egenkapital som er tilpasset konsernets virksomhet og risikoprofil i perioden fra 2014.

Fortsatt drift

I samsvar med regnskapslovens § 3-3a bekrefter styret at årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

Resultatdisponering

Statnett hadde et resultat etter skatt på 2 213 millioner kroner i 2018. Styret i Statnett foreslår et utbytte på 484 millioner kroner, tilsvarende 25 prosent av utbyttegrunnlaget. Utbyttegrunnlag er definert som konsernets årsresultat etter skatt, justert for årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt. Det foreslåtte utbyttet er i henhold til vedtatt utbyttepolitikk for foretaket, og vurdert som forsvarlig ut fra Statnetts egenkapital og likviditet.

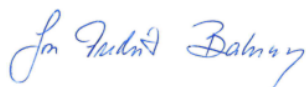
Styret foreslår på denne bakgrunn følgende disponering av årsresultatet fra morselskapet Statnett SF:

Til utbytte	484
Til opptjent annen egenkapital	1 677
Sum disponert	2 161

Erklæring fra styret og konsernsjef

Vi erklærer etter beste overbevisning at årsregnskapet for 2018 er utarbeidet i samsvar med IFRS med tilleggsopplysninger som følger av regnskapsloven, og at opplysningene i regnskapet gir et rettviseende bilde av foretakets og konsernets eiendeler, gjeld, finansielle stilling og resultat som helhet, og at opplysningene i årsberetningen gir en rettviseende oversikt over utviklingen, resultatet og stillingen til foretaket og konsernet, sammen med en beskrivelse av de mest sentrale risiko- og usikkerhetsfaktorer konsernet står overfor.

Oslo, 4. april 2019
Styret i Statnett SF

Jon Fredrik Baksaas
Styrets leder

Synne Larsen Homble
Nestleder

Maria Sandsmark
Styremedlem

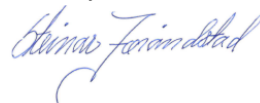
Egil Gjesteland
Styremedlem

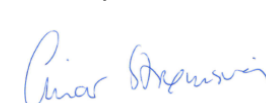
Tove Elisabeth Pettersen
Styremedlem

Pernille Dørstad
Styremedlem

Steinar Jøråndstad
Styremedlem

Einar Anders Strømsvåg
Styremedlem

Ole Bjørn Kirstihagen
Styremedlem

Auke Lont
Konsernsjef

Totalresultat

Morselskap		(Beløp i mill. kr)	Note	Konsern	
2017	2018			2018	2017
Driftsinntekter					
7 135	8 634	Driftsinntekter regulert virksomhet	4	8 651	7 103
359	492	Andre driftsinntekter	4	488	298
7 494	9 127	Sum driftsinntekter		9 138	7 401
Driftskostnader					
435	541	Systemtjenester	5	541	435
642	1 033	Overføringstap	5	1 033	642
962	985	Lønns- og personalkostnader	6, 7, 23	973	951
2 488	1 950	Avskrivning, amortisering og nedskrivning	8, 9	1 980	2 403
1 743	1 534	Andre driftskostnader	27	1 491	1 658
6 270	6 043	Sum driftskostnader		6 018	6 089
1 224	3 084	Driftsresultat		3 120	1 312
Finansinntekter og kostnader					
177	220	Finansinntekter	10	59	112
508	655	Finanskostnader	10	478	448
-331	-436	Netto finansinntekter/-kostnader		-419	-336
893	2 648	Resultat før skattekostnad		2 701	976
Skattekostnader					
165	486	Skattekostnad	19	488	163
728	2 161	Årsresultat		2 213	813
Øvrige resultatelementer					
-6	-1	Endringer i virkelig verdi for finansielle instrumenter	28	-1	-6
-110	267	Endringer i kontantstrømssikringsreserve	15, 28	267	-110
23	-62	Skatteeffekt	19, 28	-62	23
-93	204	Øvrige resultatelementer som resirkuleres gjennom resultatet i senere perioder		204	-93
-293	79	Endringer i estimatavvik på pensjonsforpliktelser	7, 28	79	-293
67	-20	Skatteeffekt	7, 19, 28	-20	67
-226	59	Øvrige resultatelementer som ikke resirkuleres gjennom resultatet i senere perioder		59	-226
-319	262	Sum øvrige resultatelementer		262	-319
409	2 424	Totalresultat		2 475	494

Balanse

Morselskap			Konsern		
31.12.2017	31.12.2018	(Beløp i mill. kr)	Note	31.12.2018	31.12.2017
Eiendeler					
Anleggsmidler					
-	47	Utsatt skattefordel	19	51	-
360	451	Immaterielle eiendeler	8	1 054	413
35 335	40 636	Varige driftsmidler	8	40 948	35 653
8 519	10 536	Anlegg under utførelse	9	17 581	13 393
2 318	2 384	Investering i datterselskaper	20	-	-
54	59	Investeringer i felleskontrollert og tilknyttet selskap	20	111	94
6 355	8 166	Finansielle anleggsmidler	14	3 863	3 200
52 941	62 279	Sum anleggsmidler		63 608	52 753
Omløpsmidler					
3 223	2 553	Kunde- og andre kortsiktige fordringer	11	2 630	3 563
652	1 365	Markedsbaserte verdipapirer	12	1 794	1 086
-	293	Eiendeler holdt for salg	29	293	-
870	1 545	Betalingsmidler	13	1 956	1 319
4 745	5 756	Sum omløpsmidler		6 673	5 968
57 686	68 035	Sum eiendeler		70 281	58 721
Egenkapital og gjeld					
Egenkapital					
5 950	5 950	Innskuddskapital		5 950	5 950
7 736	9 869	Opptjent annen egenkapital		10 244	8 061
13 686	15 819	Sum egenkapital		16 194	14 011
Langsiktig gjeld					
902	1 871	Utsatt skatt	19	1 926	944
352	311	Pensjonsforpliktelser	7	313	354
578	455	Andre forpliktelser	24	455	578
35 418	40 421	Langsiktig rentebærende gjeld	16	40 388	35 217
37 250	43 058	Sum langsiktig gjeld		43 082	37 093
Kortsiktig gjeld					
4 128	5 349	Kortsiktig rentebærende gjeld	16	5 349	3 972
2 303	3 809	Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	17	5 653	3 310
319	-	Betalbar skatt	19	3	335
6 750	9 158	Sum kortsiktig gjeld		11 005	7 617
57 686	68 035	Sum egenkapital og gjeld		70 281	58 721

Oslo, 4. april 2019
Styret i Statnett SF

Jon Fredrik Baksaas
Styrets leder

Synne Larsen Homble
Nestleder

Maria Sandmark
Styremedlem

Egil Gjesteland
Styremedlem

Tove Elisabeth
Pettersen
Styremedlem

Pernille Dørstad
Styremedlem

Steinar Jøråndstad
Styremedlem

Einar Anders Strømsvåg
Styremedlem

Ole Bjørn Kirstihagen
Styremedlem

Auke Lont
Konsernsjef

Endringer i egenkapital

Morselskap				Konsern				
Innskudds- kapital	Øvrige poster	Opptjent annen egen- kapital	Sum egen- kapital		Sum egen- kapital	Opptjent annen egen- kapital	Øvrige poster	Innskudds- kapital
				(Beløp i mill. kr)				
5 950	-178	7 855	13 627	01.01.2017	13 867	8 095	-178	5 950
-	-	728	728	Årsresultat	813	813	-	-
-	-93	-226	-319	Øvrige resultatelementer, note 28	-319	-226	-93	-
-	-	-350	-350	Vedtatt utbytte	-350	-350	-	-
5 950	-271	8 007	13 686	31.12.2017	14 011	8 332	-271	5 950
5 950	-271	8 007	13 686	01.01.2018	14 011	8 332	-271	5 950
-	-	2 161	2 161	Årsresultat	2 213	2 213	-	-
-	204	59	262	Øvrige resultatelementer, note 28	262	59	204	-
-	-	-326	-326	Vedtatt utbytte	-326	-326	-	-
-	-	35	35	Implementeringseffekt IFRS 15	35	35	-	-
5 950	-68	9 937	15 819	31.12.2018	16 194	10 312	-68	5 950

Kontantstrøm

Morselskap		(Beløp i mill. kr)	Note	Konsern	
2017	2018			2018	2017
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter					
893	2 648	Resultat før skattekostnad		2 701	976
-3	-2	Tap/ gevinst(-) ved salg av anleggsmidler	8	-2	-3
2 488	1 950	Avskrivning, amortisering og nedskrivning	8	1 980	2 403
-	63	Nedskrivning aksjer	20	-	-
-	24	Netto betalte skatter	19	20	-10
375	434	Resultatførte renter	10	422	362
24	7	Mottatte renter	10	17	33
-396	-499	Betalte renter, eksklusiv byggelånsrenter	10	-499	-396
262	-719	Endring i kundefordringer/leverandørgjeld	11, 17	-610	76
239	-58	Endring i andre tidsavgrensingsposter	11, 17	-46	174
3 882	3 848	Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter		3 983	3 615
Kontantstrøm fra investeringsaktiviteter					
88	75	Innbetalinger ved salg av varige driftsmidler	8	75	88
-8 262	-6 728	Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler, andre immaterielle eiendeler og anlegg under utførelse	8, 9	-8 175	-10 661
-148	-198	Utbetalte byggelånsrenter	9	-312	-216
-745	-373	Utbetalinger ved kapitalinnskudd i datterselskap	20	-	-
9	-	Endring i investeringer i felleskontrollerte, tilknyttede og andre selskaper	20	-6	9
-1 942	-1 010	Endring i langsiktige lånefordringer	14	17	-
-	3	Endring i kortsiktige lånefordringer	11	-	-
19	9	Mottatt utbytte og konsernbidrag	10, 20	9	16
-10 981	-8 222	Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter		-8 392	-10 764
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter					
12 549	9 862	Innbetalinger ved opptak av ny rentebærende gjeld	16	9 862	12 549
-5 801	-4 355	Utbetalinger ved nedbetaling av rentebærende gjeld	16	-4 355	-5 801
105	569	Endring i sikkerhetsstillelser under CSA (Credit Support Annex)	18	569	105
818	199	Innbetalinger ved salg av markedsbaserte verdipapirer	12	372	958
-1 150	-900	Utbetalinger ved kjøp av markedsbaserte verdipapirer	12	-1 076	-1 293
-350	-326	Utbetalinger av utbytte		-326	-350
6 171	5 049	Netto kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		5 046	6 168
-928	675	Netto kontantstrøm for perioden		637	-981
1 798	870	Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	13	1 319	2 300
870	1 545	Kontanter og kontantekvivalenter ved periodens slutt	13	1 956	1 319

Note 1 Overordnet informasjon og grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Generell informasjon

Statnett SF (morselskapet) er et norsk statsforetak som ble stiftet 20. desember 1991. Staten ved Olje- og energidepartementet er eiere. Foretaket har utstedt obligasjonslån som er notert på Oslo Børs. Hovedkontoret har adresse Nydalen allé 33, 0484 Oslo.

Konsernregnskapet og selskapsregnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med gjeldende International Financial Reporting Standards (IFRS), slik de er godkjent av EU, og den norske regnskapsloven.

Referanser til "IFRS" skal heretter bety referanser til IFRS-standardene som er godkjent av EU.

Regnskapene er utarbeidet basert på historisk kost-prinsippet, med unntak av:

- Derivater, finansielle eiendeler og forpliktelser vurderes til "virkelig verdi over resultatet, amortisert kost eller virkelig verdi over øvrige resultatelementer"
- Balanseført verdi på eiendeler og gjeld som er sikret, justeres for å registrere endringer i virkelig verdi som følge av sikringen
- Eiendeler blir vurdert ved hver rapporteringsdato med tanke på verdifall. Hvis gjenvinnbart beløp på eiendelen er lavere enn balanseført verdi, blir eiendelen nedskrevet til gjenvinnbart beløp

Konsolideringsprinsipper

Konsernregnskapet består av regnskapet til morselskapet, Statnett SF, og dets datterselskaper, presentert som om de var én enhet.

Konsernregnskapet er utarbeidet etter ensartede regnskapsprinsipper for like transaksjoner og andre hendelser under like forutsetninger. Klassifiseringen av poster i resultat og balanse er gjennomført etter ensartede definisjoner. Utarbeidelse av konsernregnskapet skjer etter oppkjøpsmetoden og viser konsernet som om det var én enhet. I konsernregnskapet er alle mellomværender og interne transaksjoner mellom selskaper innenfor konsernet eliminert.

Tilknyttet selskap er selskaper der Statnett har betydelig innflytelse, dvs. kan påvirke finansielle og operasjonelle beslutninger i selskapet, men ikke har kontroll over selskapet. Tilknyttede selskaper vurderes etter egenkapitalmetoden.

Felleskontrollert driftsordning er en ordning der de partene som har felles kontroll over ordningen, har rettigheter til eiendelene og ansvar for forpliktelsene knyttet til ordningen. Felleskontrollert driftsordning innregnes etter prinsippet om proporsjonal konsolidering, «bruttometoden».

Felleskontrollert virksomhet er en ordning hvor de partene som har felles kontroll over ordningen, har rett til ordningens netto eiendeler. Felleskontrollert virksomhet regnskapsføres etter egenkapitalmetoden.

Investering i selskaper hvor konsernet eier mindre enn 20 prosent av den stemmeberettigede aksjekapital, balanseføres til virkelig verdi dersom virkelig verdi kan måles pålitelig. Verdiendring føres over øvrige resultatelementer. Disse investeringene er ikke nærmere omtalt i note.

Klassifisering som kortsiktig eller langsiktig post

En eiendel klassifiseres som kortsiktig (omløpsmiddel) når den er knyttet til varekretsløpet, fordring som tilbakebetales innen ett år samt "eiendeler som ikke er bestemt til varig eie eller bruk for virksomheten". Andre eiendeler er anleggsmidler. Skillet mellom kortsiktig og langsiktig gjeld trekkes ved ett år til forfallstidspunktet. Første års avdrag på langsiktige lån er klassifisert som kortsiktig gjeld.

Utbytte

Avgitt utbytte regnskapsføres i konsernets regnskap i den perioden det blir vedtatt i foretaksrådet. Skjer vedtak og utbetaling i forskjellige perioder, henføres beløpet til kortsiktig gjeld inntil utbetaling finner sted.

Valuta

Konsernregnskapet presenteres i norske kroner, som også er morselskapets funksjonelle valuta. Samtlige datterselskaper har norske kroner som funksjonell valuta.

Ettersom alle selskaper i konsernet har samme funksjonelle valuta, oppstår det ingen omregningsdifferanser ved konsolidering av konsernselskapene.

Transaksjoner i utenlandsk valuta regnskapsføres til dagskurs på transaksjonstidspunktet. Pengeposter i valuta omregnes til norske kroner ved å benytte balansedagens kurs. Ikke-pengeposter i valuta som måles til anskaffelseskost, omregnes til norske kroner ved å

Note 1 Overordnet informasjon og grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

benytte valutakursen på transaksjonstidspunktet. Ikke-pengeposter i valuta som måles til virkelig verdi uttrykt i utenlandsk valuta, omregnes til valutakursen fastsatt på balansetidspunktet. Valutakursendringer resultatføres løpende i regnskapsperioden og presenteres som finansinntekter/-kostnader.

Konsernet benytter seg av sikringsbokføring for alle langsiktige lån i utenlandsk valuta. Langsiktig rentebærende gjeld i valuta knyttes derfor sammen med rente- og valutabytteavtaler (swap) og behandles som opplåning i norske kroner.

Leieavtaler

Under skisseres prinsippene som er anvendt for 2018. Se note 2 for nærmere omtale av implementering av ny standard for leiekontrakter som gjelder fra 1. januar 2019, IFRS 16 Leieavtaler.

Konsernet som utleier

Finansielle leieavtaler

Leieavtaler hvor leietaker overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, er finansielle leieavtaler. Konsernet presenterer utleide eiendeler som fordringer lik nettoinvesteringen i leiekontraktene. Konsernets finansinntekt fastsettes slik at det oppnås konstant avkastning på utestående fordringer over kontraktstiden. Direkte kostnader pådratt i forbindelse med å opprette leiekontrakten er inkludert i fordringen.

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, ikke er overført leietaker, er klassifisert som operasjonelle leieavtaler. Konsernet presenterer eiendeler som er utleid, som anleggsmidler i balansen. Leieinntekten inntektsføres lineært over leieperioden. Direkte kostnader pådratt for å etablere den operasjonelle leieavtalen, er tillagt den utleide eiendelens balanseførte verdi, og blir kostnadsført i leieperioden på samme grunnlag som leieinntekten.

Konsernet som leietaker

Finansielle leieavtaler

Leieavtaler hvor konsernet overtar den vesentlige del av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, er finansielle leieavtaler. Ved leieperiodens begynnelse balanseføres finansielle leieavtaler til et beløp tilsvarende det laveste av virkelig verdi og minsteleiens nåverdi, fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Ved beregning av leieavtalens nåverdi benyttes den implisitte rentekostnaden i leiekontrakten dersom det er mulig å beregne denne, i motsatt fall benyttes selskapets marginale lånerente. Direkte utgifter knyttet til etablering av leiekontrakten er inkludert i eiendelens kostpris.

Samme avskrivningstid benyttes som for selskapets øvrige avskrivbare eiendeler. Dersom det ikke foreligger en rimelig sikkerhet for at selskapet vil overta eierskapet ved utløpet av leieperioden, avskrives eiendelen over den korteste av leieavtalens løpetid og for eiendelens estimerte utnyttbare levetid.

Operasjonelle leieavtaler

Leieavtaler hvor det vesentligste av risiko og avkastning som er forbundet med eierskap av eiendelen, ikke er overført konsernet, er klassifisert som operasjonelle leieavtaler. Leiebetalinger klassifiseres som driftskostnad og resultatføres lineært over kontraktsperioden.

Offentlig tilskudd

Tilskudd fra myndighetene er ikke regnskapsført før det foreligger rimelig sikkerhet for at konsernet vil møte betingelsene som er fastsatt i forbindelse med mottak av tilskuddene, og at tilskuddene vil bli mottatt. Tilskudd blir regnskapsført som fradrag i den kostnad det er ment å dekke.

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter inkluderer bankbeholdning. Kontantekvivalenter er kortsiktig likvide investeringer som omgående kan konverteres til kontanter med et kjent beløp, og med maksimal løpetid på tre måneder.

Segmentrapportering

Statnett har identifisert sitt rapporteringssegment basert på hvilken risiko og avkastning som påvirker virksomheten. Basert på IFRS sin definisjon er det konsernets vurdering at man kun har ett segment. Virksomheten følges opp som ett geografisk segment. Datterselskaper kvalifiserer heller ikke som særskilte rapporteringspliktige virksomhetssegmenter etter kriterier i IFRS. Selskapet og konsernet rapporteres derfor som ett virksomhetssegment.

Note 1 Overordnet informasjon og grunnlag for utarbeidelse av regnskapet

Hendelser etter balansedagen

Vesentlige hendelser etter balansedagen som inntreffer før styret har godkjent regnskapet, kan medføre enten at årsregnskapet må endres, eller at det må opplyses om forholdet i noter. Hvis det fremkommer opplysninger om forhold som eksisterte på balansedagen, og forholdet er vesentlig, må regnskapet endres.

Det har ikke fremkommet hendelser etter balansedagen som ville ha påvirket regnskapet eller gjennomførte vurderinger i vesentlig grad.

Note 2 Endringer i regnskapsprinsipper og nye regnskapsstandarder

Nye relevante standarder i år

Konsernet har implementert følgende standarder og endringer for første gang med virkning for 2018-regnskapet:

IFRS 15 Inntekter fra kundekontrakter

Standarden erstatter alle eksisterende standarder og fortolkninger for inntektsføring. Kjerneprinsippet i IFRS 15 er at inntekter innregnes for å reflektere overføringen av avtalte varer eller tjenester til kunder, og da til et beløp som gjenspeiler vederlaget selskapet forventer å ha rett til i bytte for disse varene eller tjenestene. Standarden gjelder med noen få unntak, alle inntektsbringende kontrakter med kunder og inneholder en modell for innregning og måling av salg av enkelte ikke-finansielle eiendeler (f.eks. salg av eiendom, anlegg og utstyr). IFRS 15 skal implementeres enten ved bruk av full retrospektiv eller modifisert metode. Endringene trådte i kraft fra og med regnskapsåret 2018.

Konsernet har implementert standarden fra 1. januar 2018 etter den modifiserte metoden.

Konsernet har identifisert at salg av programvarelisenser medførte en positiv egenkapitaleffekt på om lag 35 millioner kroner ved implementering 1. januar 2018 som følge av endret tidspunkt for innregning av inntekten. Utover dette har konsernet ikke identifisert effekter for innregning og måling av inntekter fra kundekontrakter.

En betydelig andel av Statnetts inntekter er regulert av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) som fastsetter en årlig inntektsramme. Således vil det oppstå differanser mellom årets faktiske inntekter og endelig tillatt inntekt i henhold til årets inntektsramme (mer- og mindreinntekt). Ettersom mer- og mindreinntekt kun kan gjøres opp gjennom Statnetts fremtidige leveranser, anses ikke mer- og mindreinntekt å tilfredsstille eiendels- og gjeldsdefinisjonen i IFRS-rammeverket. Implementering av IFRS 15 har således ikke medført endringer på inntektsføring for driftsinntekter regulert virksomhet.

IASB arbeider med en ny standard «rate regulated assets» som vil kunne medføre endringer i inntektsføringsprinsipper ved balanseføring av mer- og mindreinntekt. Standarden er dog ikke godkjent eller vedtatt på tidspunktet for avleggelse av Statnett sitt konsernregnskap for 2018, og det er usikkert om og når den vil tre i kraft.

IFRS 9 Finansielle instrumenter

Konsernet har med virkning fra 1. januar 2018 implementert IFRS 9 for regnskapsmessig håndtering av finansielle instrumenter. Standarden erstatter IAS 39 Finansielle instrumenter - innregning og måling og innebærer endringer knyttet til:

1. Klassifisering og måling av finansielle instrumenter,
2. Nedskrivning av finansielle eiendeler
3. Sikringsbokføring

Overgangsbestemmelsene gir ingen krav om å utarbeide sammenlikningstill.

De endringene som er relevant for konsernet og de effektene de har hatt for årsregnskapet, beskrives kort nedenfor:

1. Klassifikasjon og måling av finansielle instrumenter

Finansielle eiendeler som faller innenfor IFRS 9, skal måles til amortisert kost eller virkelig verdi. Finansielle eiendeler definert som egenkapitalinstrumenter og derivater måles alltid til virkelig verdi, mens eiendeler definert som gjeldsinstrument måles i forhold til konsernets forretningsstrategi og eiendelens kontraktuelle bestemmelser. Forretningsstrategien beskriver hvordan konsernet skal administrere sine eiendeler for å generere kontantstrømmer:

- Gjeldsinstrumenter som ut i fra en forretningsstrategi holdes for å samle kontantstrømmer, og hvor de kontraktuelle bestemmelsene utelukkende gjelder betaling av renter og hovedstol, måles til amortisert kost.
- Gjeldsinstrumenter som ut i fra en forretningsstrategi holdes både for å samle kontantstrømmer og å selge de finansielle eiendelene, og de kontraktuelle bestemmelsene utelukkende gjelder betaling av renter og hovedstol, måles til virkelig verdi over andre resultatelementer (FVTOCI).
- Alle andre gjeldsinstrumenter måles til virkelig verdi over resultat (FVTPL).

IFRS 9 innebærer ingen vesentlige endringer for klassifisering og måling av konsernets finansielle forpliktelser

Note 2 Endringer i regnskapsprinsipper og nye regnskapsstandarder

Tabellen nedenfor viser hvordan finansielle instrumenter er klassifisert i IAS 39 og IFRS 9.

Eiendeler	Klassifisering under IAS 39	Klassifisering under IFRS 9
Kundefordringer og andre kortsiktige og langsiktige fordringer	Lån og fordringer	Amortisert kost
Ansvarlig kapital i Statnetts Pensjonskasse	Virkelig verdi over resultat	Virkelig verdi over resultat
Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg	Tilgjengelig for salg	Virkelig verdi over resultat
Derivater*	Virkelig verdi over resultat	Virkelig verdi over resultat
Markedsbaserte verdipapirer	Virkelig verdi over resultat	Virkelig verdi over resultat
Betalingsmidler	Virkelig verdi over resultat	Virkelig verdi over resultat
Kortsiktig og langsiktig rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	Amortisert kost
Lev.gjeld og annen korts. og langs. ikke-rentebærende gjeld	Andre forpliktelser	Amortisert kost

* Hovedregel for måling og klassifisering av derivater. Derivater knyttet til kontantstrømsikring måles til virkelig verdi over øvrige resultatelementer.

Konsernets beholdning av egenkapitalinstrumenter ble klassifisert som eiendeler tilgjengelig for salg og målt til virkelig verdi over andre resultatelementer (FVTOCI) under IAS 39. Ved overgang til IFRS 9 har konsernet har valgt å endre verdsettelsesprinsipp til virkelig verdi over resultat. Tidligere regnskapsført verdiendring over Andre resultatelementer utgjør 1 MNOK og har blitt omklassifisert over resultat.

Finansielle instrumenter klassifisert som «Lån og fordring» eller «Andre forpliktelser» under IAS 39 ble målt til amortisert kost og innebærer ingen endring i måling ved overgang til IFRS 9.

2. Nedskrivning av finansielle eiendeler

Reglene for nedskrivning av finansielle eiendeler er endret fra en «påløpt kredittapsmodell» under IAS 39 til en forventet kredittapsmodell under IFRS 9. Formålet med nedskrivningskravene er å innregne forventede kredittap i levetiden for alle finansielle instrumenter der det har vært en betydelig økning i kredittrisikoen siden førstegangsinnregning. Konsernet har følgende finansielle eiendeler som omfattes av endringene:

- Kundefordringer og andre kortsiktige og langsiktige fordringer som måles til amortisert kost
- Fordringer tilknyttet leieavtaler
- Finansielle garantikontrakter

Standarden krever forenklet metode for kundefordringer og kontraktseiendeler med varighet på inntil ett år. Forenklet metode innebærer tapsavsetning som tilsvarer forventet kredittap i levetiden for eiendelen. Metoden vil ikke medføre vesentlige effekter for konsernet, da nedskrivninger av fordringer historisk sett har vært av begrenset omfang og kundemassen er av en slik karakter at det ikke forventes økt tapsrisiko fremover.

Heller ikke for langsiktige fordringer vil endrede tapsavsetningsregler innebære vesentlige endringer. Langsiktige fordringer består i hovedsak av lån til datterselskap og tilknyttede selskap. Kredittrisikoen for lån til datterselskap og tilknyttede selskap anses å være lav da eiernes rating legges til grunn i vurderingen.

3. Sikringsbokføring

IFRS 9 har en mer prinsipiell tilnærming til sikringsbokføring som innebærer krav om tettere sammenheng mellom risikostyringsstrategi og faktisk risikostyring. Dette gir økt fleksibilitet og åpner for flere sikringsrelasjoner uten at foretaket ser behov for andre typer sikringsinstrumenter enn det som finnes i dag. Forenklede krav til effektivitetstesting der krav til retrospektiv, kvantitativ testing av sikringseffektivitet innenfor fastsatte effektivitetsintervall erstattes med mer kvalitativ prospektiv sikringsvurdering og vil kunne innebære at sikringsforhold i mindre grad avbrytes på grunn av ineffektivitet. Forenklingen vil for øvrig ikke medføre vesentlige endringer da ineffektivitet fremdeles må måles og bokføres. På grunn av betydelig økte krav til tilleggsopplysninger i noter har konsernet identifisert behov for endring i interne rapporteringsrutiner for å tilfredsstillende de nye kravene. Konsernet har gjennom året tydeliggjort sin risikostyringsstrategi for å bedre sammenhengen med faktisk risikostyring. Konsernet har implementert nye bokføringsrutiner for sikringsbokføring for å kunne møte de økte opplysningskravene i 2018.

Endringer i standarder med fremtidig ikrafttredelsestidspunkt

Standardene og fortolkningene som er vedtatt frem til tidspunkt for avleggelse av konsernregnskapet, men hvor ikrafttredelses-tidspunkt er frem i tid, er oppgitt under. Konsernets intensjon er å implementere de relevante endringene på ikrafttredelses-tidspunktet.

Note 2 Endringer i regnskapsprinsipper og nye regnskapsstandarder

IFRS 16 Leieavtaler

IFRS 16 leieavtaler trådte i kraft 1. januar 2019. Standarden erstatter eksisterende IFRS-standard for leieavtaler, IAS 17 Leieavtaler. Den nye standarden krever at leietager skal innarbeide alle vesentlige leieavtaler med varighet over et år i balansen. Leietager skal innarbeide en forpliktelse til å betale leie samt tilhørende «rett til bruk eiendel» for bruk av den leide eiendelen over leieperioden. Etter IFRS 16 vil det for leietager ikke lenger være et skille mellom finansielle og operasjonelle leieavtaler. For utleier viderefører IFRS 16 i det alt vesentlige eksisterende prinsipper i IAS 17.

Statnett eier i all hovedsak sine driftsmidler, men har enkelte leieavtaler knyttet til leie av grunn, lokaler og fiberkabler. Hovedtyngden av leieavtalene er klassifisert som operasjonelle leieavtaler, mens enkelte avtaler knyttet til fiber er klassifisert som finansiell leasing i henhold til dagens standard for leieavtaler (IAS17).

Ved implementeringen vil Statnett legge modifisert retrospektiv metode uten omarbeidelse av sammenligningstall til grunn. Implementeringseffekt tas mot inngående balanse 1. januar 2019 ved at verdien av eiendelene (bruksrett) settes lik tilsvarende verdi av leieforpliktelsene. For leieavtaler klassifisert som finansiell leasing etter IAS 17 vil balanseførte verdier og forpliktelser knyttet til disse videreføres.

Statnett vil benytte unntaksregelen ved at leie for kortsiktige leieavtaler med inntil 12 måneders varighet og avtaler med lav verdi, kostnadsføres direkte i resultatregnskapet. Ved fastsettelse av leieperiode vil beste estimat for leieperiode og utnyttelse av opsjoner bli lagt til grunn. For kontrakter som inkluderer andre produkt- eller tjenesteleveranser har Statnett valgt at «ikke-leiekomponentene» kostnadsføres som driftskostnad.

Ved beregning av estimert implementeringseffekt for leieavtaler som eksisterer 1. januar 2019, er diskonteringsrenten fastsatt basert på den marginale lånerenten for det aktuelle selskap, eiendel og avtalens gjenværende leieperiode basert på årlig nedbetaling. For avtaler som inngås etter implementeringstidspunktet vil diskonteringsrente tilsvarende implisitt rente i leieavtalen benyttes, hvis denne enkelt kan beregnes og fastsettes. Alternativt vil den marginale lånerenten bli benyttet.

Implementeringen er estimert til å medføre en økning av konsernets totalbalanse med omlag 230 millioner kroner ved balanseføring av de fremtidige leieforpliktelsene og en tilhørende «rett til bruk-eiendel». Dette utgjør under 1 % av konsernets totalbalanse. Den beregnede effekten er beste estimat på tidspunkt for avleggelse av regnskapet og kan endre seg. Endelig implementeringseffekt vil bli presentert i regnskapet for første halvår 2019.

Note 3 Regnskapsestimater og forutsetninger

Utarbeidelse av finansregnskap i overensstemmelse med IFRS krever at ledelsen utarbeider vurderinger og estimater og tar forutsetninger som påvirker anvendelsen av regnskapsprinsipper. Dette påvirker regnskapsførte beløp for eiendeler og gjeld på balansedagen, samt rapportering av betingede eiendeler og forpliktelser, og rapporterte inntekter og kostnader i perioden.

Prinsipp

Enkelte beløp som påvirker konsernets regnskap, må estimeres. Det krever at ledelsen må ta forutsetninger med hensyn til verdier eller usikre forhold på tidspunktet for utarbeidelse av regnskapet. Sentrale regnskapsestimater er estimater som er viktig for presentasjonen av konsernets økonomiske stilling og resultater, og som krever ledelsens subjektive og komplekse vurderinger, ofte relatert til forhold beheftet med usikkerhet. Ledelsen vurderer slike estimater løpende ut fra historiske resultater og erfaringer, konsultasjoner med eksperter, trender, prognoser og andre metoder som ledelsen anser som rimelige i de enkelte tilfeller.

Avsetninger regnskapsføres når konsernet har en gjeldende forpliktelse (rettslig eller antatt) som følge av en hendelse som har skjedd, og det kan sannsynliggjøres (mer sannsynlig enn ikke) at det vil skje et økonomisk oppgjør som følge av forpliktelsen, samt at beløpets størrelse kan måles pålitelig. Avsetninger gjennomgås ved hver balansedato, og nivået reflekterer det beste estimatet for forpliktelsen. Ved vesentlig tidseffekt er forpliktelsen regnskapsført til nåverdi av fremtidige forpliktelser.

Vesentlige poster knyttet til bruk av estimater for Statnett er relatert til:

Regnskapspost	Note	Estimat/forutsetninger	Konsern
			Balansført verdi
Andre immaterielle eiendeler	8	Estimat på gjenvinnbart beløp og gjenværende utnyttbar levetid	1 001
Varige driftsmidler	8	Estimat på gjenvinnbart beløp og gjenværende utnyttbar levetid	40 948
Pensjonsforpliktelser	7	Økonomiske og demografiske forutsetninger	313
Fjerningsforpliktelser	24	Estimat på kostnad for fjerning, NVE-rente, tidspunkt for fjerning og prisstigning frem til fjerning	461

Note 4 Driftsinntekter

Statnett har konsesjon som netteier i Norge og henter sine inntekter i hovedsak fra virksomhet som er regulert av Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). Driftsinntekter knyttet til konsesjon som netteier presenteres som «Driftsinntekter regulert virksomhet».

Statnett har også konsesjon som avregningsansvarlig i Norge. Som avregningsansvarlig er Statnett gitt et nasjonalt ansvar for å koordinere måling og avregning av all kraftomsetning og sørge for at all innmating og alt uttak av elektrisk energi blir korrekt avregnet slik at det oppnås økonomisk balanse i kraftmarkedet. Driftsinntekter knyttet til konsesjon som avregningsansvarlig er inkludert i «Andre driftsinntekter».

Andre driftsinntekter er inntekter utenfor den regulerte virksomheten. I tillegg til driftsinntekter knyttet til rollen som avregningsansvarlig, består Andre driftsinntekter av blant annet konsulentoppdrag for eksterne, bygging for distribusjonsnettsiere (kunde-prosjekter) og leieinntekter.

Prinsipp

Driftsinntekter regulert virksomhet

Driftsinntekter fra regulert virksomhet innregnes slik:

- a) *Tariffinntekter faste ledd regnskapsføres jevnt gjennom året basert på fastsatt tariff for det aktuelle år.*
- b) *Tariffinntekter energiledd regnskapsføres i takt med kundens målte innmating og uttak fra nettet.*
- c) *Andre leieinntekter regnskapsføres i hovedsak i takt med kundens målte bruk av nettet.*
- d) *Flaskehalsinntekter regnskapsføres i takt med målt innmating og uttak fra nettet mellom prisområder og på hver sin side av mellomlandsforbindelser.*
- e) *Inntekter til øvrige eiere i fellesnettene regnskapsføres jevnt gjennom året basert på estimat på de øvrige eiernes tillatte inntekt.*

Driftsinntekter består av faktisk levert energi multiplisert med en tariffmodell fastsatt på bakgrunn av retningslinjer gitt av NVE.

Tillatt inntekt

Statnetts faktiske driftsinntekter fra den regulerte virksomheten kommer fra tariffinntekter i transmisjons- og distribusjonsnettet samt flaskehalsinntekter. På grunn av differansen mellom årets faktiske inntekter og endelig tillatt inntekt, som NVE fastsetter etter årets utløp, vil det årlig oppstå avvik mellom Statnetts faktiske driftsinntekter fra den regulerte virksomheten og Statnetts tillatte inntekt. Avviket kalles mer- eller mindreinntekt.

Mer-/mindreinntekt

Forskrift fra NVE krever at merinntekt, tillagt renter, tilbakeføres kundene i form av reduksjon i fremtidige tariff, mens mindreinntekt, tillagt renter, kan hentes inn fra kundene i form av økning i fremtidige tariff. Forpliktelsen til å redusere fremtidige tariff samt muligheten til å kreve inn økte tariff oppfyller ikke kravene i IFRS til balanseføring, og representerer derfor en betinget forpliktelse eller fordring. Årlig endring i disse postene vil derfor heller ikke inngå i resultatregnskapet etter IFRS, men rapporteres som en del av underliggende resultat. Merinntekt oppstår når faktiske driftsinntekter er høyere enn tillatt inntekt i det enkelte år. Mindreinntekt innebærer at foretakets faktiske driftsinntekter er lavere enn tillatt inntekt.

I de tilfeller hvor Statnett primært opptre som avregningsfunksjon knyttet til fellesnett og krafthandel, rapporteres inntekter netto.

Andre driftsinntekter

Driftsinntekter knyttet til balanseavregning regnskapsføres i det vesentlige i takt med faktisk målt innmating og uttak fra nettet. Inntekter knyttet til kunde-prosjekter innregnes etter hvert som kunden overtar kontroll over det Statnett leverer. Ved konsulentoppdrag for eksterne anses kunden å overta kontroll løpende etter hvert som tjenesten ytes. Når Statnett bygger anlegg for distribusjonsnettsiere kan overføring av kontroll enten skje løpende under byggingen, eller når anlegget er ferdigstilt, avhengig av de konkrete kontraktsvilkårene. Fakturerte og opptjente kunde-prosjektinntekter inngår i Kunde- og andre kortsiktige fordringer.

For kunde-prosjekter som forventes å gi tap, er hele det forventede tap kostnadsført.

Note 4 Driftsinntekter

Tillatt inntekt – monopolvirksomhet

Statnett eier overføringsanlegg og er det systemansvarlige nettselskapet. Denne virksomheten er monopolregulert. Det innebærer at NVE årlig setter en øvre grense for Statnetts inntekt, såkalt tillatt inntekt. Grunnlaget for Statnetts tillatte inntekter er inntektsrammen. Inntektsramme baseres på kostnader, inkludert kapitalkostnader, fra to år tilbake i tid. Videre er overføringstap og årets systemdriftskostnader inkludert. Overføringstap i inntektsrammen, fastsettes ved at faktisk målt tap i MWh fra to år tilbake i tid verdsettes til en regulert referansepris basert på elspotpris i inntektsrammeåret. Inntektsrammen til Statnett normeres for at foretaket skal ha insentiver til effektiv drift. Utover inntektsrammen består Statnetts tillatte inntekt av følgende tillegg: Årets eiendomsskatt, transittkostnad og tillegg for investeringer. Tillegg for investeringer sørger for at kapitalkostnader reflekteres i tillatt inntekt fra det året investeringer settes i drift. Statnetts tillatte inntekt justeres også for samfunnets avbruddskostnader gjennom KILE (kvalitetsjustert inntektsramme ved ikke levert energi).

Tariffinntekter

Statnett er operatør av transmisjonsnett og to regionale fellesnett. Som operatør er Statnett ansvarlig for å fastsette årlige tariffer i det enkelte fellesnett.

Statnett har som operatør for transmisjonsnett og to regionale fellesnett ansvar for å fakturere brukerne for de tjenestene de mottar. Faktureringen skjer på grunnlag av en tariffmodell som er utarbeidet i henhold til retningslinjer gitt av NVE. Prissystemet består av faste ledd og variable ledd; energiledd. Faste ledd faktureres jevnt over året, mens energileddet faktureres i takt med kundens målte innmating og uttak fra nettet.

Note 4 Driftsinntekter

Driftsinntekter regulert virksomhet

Fordeling av inntekter mellom distribusjonsnett (D-nett) og transmisjonsnett (T-nett)

(Beløp i mill. kr)

Morselskap

Driftsinntekter	D-nett	T-nett	Sum 2018	D-nett	T-nett	Sum 2017
Tariffinntekt faste ledd produksjon	51	1 653	1 703	50	1 612	1 662
Tariffinntekt faste ledd forbruk	116	4 915	5 031	133	3 769	3 902
Andre leieinntekter	-	151	151	-	125	125
Tariffinntekt energiledd	-3	1 054	1 051	3	652	655
Flaskehalsinntekter	-	961	961	-	1 030	1 030
Inntekter til øvrige eiere i fellesnettene	-69	-194	-263	-69	-169	-238
Sum driftsinntekter regulert virksomhet	95	8 539	8 634	117	7 018	7 135

Tillatt inntekt

Inntektsramme uten nettap	68	6 600	6 668	127	5 534	5 661
Inntektsramme nettap	18	1 084	1 102	14	682	696
Tillegg til inntektsramme	15	522	537	10	1 414	1 424
Sum tillatt inntekt	101	8 206	8 307	151	7 630	7 781

Statnett hadde i 2018 en merinntekt på 362 millioner kroner (mindreinntekt på 646 millioner kroner i 2017). Denne justeringen mellom Driftsinntekter regulert virksomhet og Tillatt inntekt rapporteres som en del av underliggende resultat

Mer-/mindreinntekt - årets endringer og samlet saldo

	D-nett	T-nett	Sum 2018	D-nett	T-nett	Sum 2017
Årets ikke regnskapsførte mer-/mindreinntekt (-/+)	5	-333	-328	35	611	646
Årets ikke regnskapsførte avsetning renter mer- /mindre inntekt (-/+)	1	1	2	-	-	-
Årets ikke regnskapsførte justeringer tidligere mer/mindreinntekt (-/+)	-	-36	-36	-	-	-
Årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt (-/+)	6	-368	-362	35	611	646
Saldo mer-/mindreinntekt (-/+), inkl. renter 01.01.	48	255	303	13	-356	-343
Endret saldo for mer-/mindreinntekt (-/+), inkl. renter	6	-368	-362	35	611	646
Saldo mer-/mindreinntekt (-/+) inklusiv renter 31.12.	54	-113	-59	48	255	303

Note 4 Driftsinntekter

Konsern

Driftsinntekter	D-nett	T-nett	Sum 2018	D-nett	T-nett	Sum 2017
Tariffinntekt faste ledd produksjon	51	1 653	1 703	50	1 612	1 662
Tariffinntekt faste ledd forbruk	116	4 915	5 031	133	3 769	3 901
Andre leieinntekter	-	151	151	-	125	125
Tariffinntekt energiledd	-3	1 054	1 051	3	652	655
Flaskehalsinntekter	-	961	961	-	1 030	1 030
Inntekter til øvrige eiere i fellesnettene	-69	-176	-245	-69	-202	-271
Sum driftsinntekter regulert virksomhet	95	8 555	8 651	117	6 986	7 102

Tillatt inntekt

Inntektsramme uten nettap	68	6 616	6 684	127	5 502	5 629
Inntektsramme nettap	18	1 084	1 102	14	682	696
Tillegg til inntektsramme	15	522	537	10	1 414	1 424
Sum tillatt inntekt	101	8 222	8 323	151	7 598	7 749

Statnett hadde i 2018 en merinntekt på 362 millioner kroner (mindreinntekt på 646 millioner kroner i 2017). Denne justeringen mellom Driftsinntekter regulert virksomhet og Tillatt inntekt rapporteres som en del av underliggende resultat

Mer-/mindreinntekt - årets endringer og samlet saldo

	D-nett	T-nett	Sum 2018	D-nett	T-nett	Sum 2017
Årets ikke regnskapsførte mer-/mindreinntekt (-/+)	5	-333	-328	35	611	646
Årets ikke regnskapsførte avsetning renter mer- /mindre inntekt (-/+)	1	1	2	-	-	-
Årets ikke regnskapsførte justeringer tidligere mer-/mindreinntekt (-/+)	-	-36	-36	-	-	-
Årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt (-/+)	6	-368	-362	35	611	646
Saldo mer-/mindreinntekt (-/+), inkl. renter 01.01.	48	255	303	13	-356	-343
Endret saldo for mer-/mindreinntekt (-/+), inkl. renter	6	-368	-362	35	611	646
Saldo mer-/mindreinntekt (-/+) inklusiv renter 31.12.	54	-113	-59	48	255	303

Note 4 Driftsinntekter

Driftsresultat innenfor og utenfor nettvirksomheten

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
1 167	2 999	Driftsresultat innenfor nettvirksomheten	3 004	1 126
57	85	Driftsresultat utenfor nettvirksomheten	116	186
1 224	3 084	Sum driftsresultat	3 120	1 312

Grunnlag for avkastning på investert nettkapital

Avkastningsgrunnlag er definert som gjennomsnittet av inngående og utgående saldo for investert nettkapital, tillagt en prosent for netto arbeidskapital. Investert nettkapital er gitt ved førstegangs historisk anskaffelseskostnad. Andel av felles driftsmidler er inkludert.

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
34 678	38 404		38 404	34 678

Avkastning på investert nettkapital

Avkastning er definert som driftsresultat sett i forhold til avkastningsgrunnlaget. Beregningsgrunnlaget er regnskapsmessig driftsresultat for egen nettvirksomhet justert for endringer i ikke-regnskapsført mer-/mindreinntekt.

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Avkastning i prosent)	2018	2017
5%	7%		7%	5%

Balanseavregning (kraftkjøp og -salg)

Inntekter fra balanseavregning inngår i Andre driftsinntekter. Avregningsansvarlig sin virksomhet er gebyrfinansiert. Gebyrene skal også dekke en bestemt andel av systemdriftskostnadene.

Inntektene for avregningsansvarlig utgjorde 129 millioner kroner i 2018 (76 millioner kroner i 2017), hvorav gebyrinntekter utgjorde 56 millioner kroner i 2018 (38 millioner kroner i 2017).

Note 5 Systemtjenester og overføringstap

Systemtjenester er kostnader knyttet til Statnetts ansvar for å opprettholde momentan balanse i kraftnettet og for å sikre tilfredsstillende leveringskvalitet, definert i forskrift om systemansvar (FoS). Frekvensen i strømmettet skal være 50 Hz, og det er Statnett som systemansvarlig operatør sin oppgave å sørge for at frekvensen holdes stabil. Kravet om reservekapasitet for reguleringsformål skilles i primær-, sekundær- og tertiærreserver.

Statnett kjøper overføringstap (volum) til spotpris (markedspris) via Nord Pool AS, for den timen overføringstapet gjelder. Resultat for overføringstap i transmisjonsnett fordeles mellom anleggseierne i henhold til forholdsmessig økonomisk eierandel i transmisjonsnettet. 2 prosent av anleggenes verdi eies av andre enn Statnett SF.

Prinsipp

Kostnader til systemtjenester og overføringstap regnskapsføres løpende ved anskaffelse.

Systemtjenester kan deles inn i følgende kategorier:

Primærreserver

Primærreguleringen er automatisk og trer i kraft momentant ved frekvensendringer i strømmettet. Dette skjer ved hjelp av en på forhånd avtalt reservekapasitet. Kravet om reservekapasitet for reguleringsformål legger begrensninger på produsentene ved at de ikke kan produsere og selge full kapasitet på alle sine generatorer. Primærreserver er kostnader Statnett har ved at foretaket kjøper reservekapasitet hos produsentene. Omfang av primærreserver er bestemt av avtaler på nordisk nivå, og reservene blir anskaffet gjennom markedsløsninger.

Sekundærreserver

Automatiske sekundærreserver aktiveres for å frigi den aktiverte primærreserven slik at den igjen blir i stand til hurtig å håndtere eventuelle nye feil og ubalanser. Automatiske sekundærreserver fungerer ved at et signal sendes fra TSO til en aktør/kraftverk, som da endrer produksjonen i anlegget. Sekundærreserven omtales også som Automatic frequency regulating reserve (aFRR), og i Norden anvendes den hovedsakelig for å håndtere frekvensavvik. Omfang av sekundærreserver er bestemt av avtaler på nordisk nivå, og reservene blir anskaffet gjennom en markedsløsning.

Tertiærregulering

I Norge er det et regulerkraftopsjonsmarked som benyttes for å sikre nok regulerressurser tilgjengelig i den norske delen av regulerkraftmarkedet også i perioder med økt etterspørsel etter effekt, som i vintersesongen. Systemansvarlig arrangerer i vinterhalvåret et marked der de kjøper en garanti for at aktører legger inn bud på regulerkraftlisten for påfølgende uke. Garantiene kan gjelde både forbruk og produksjon.

Transittkostnader

Transittkostnader er kompensasjon for bruk av nett i utlandet. Kraftsystemet i Europa er knyttet sammen via overføringslinjer/-kabler som går over landegrenser.

Spesialregulering

I enkelte tilfeller kan begrensninger i overføringskapasiteten (flaskehals) medføre at budene i regulerkraftmarkedet ikke kan anvendes i "prisriktig" rekkefølge. Aktiverte reguleringer utenom prisrekkefølge kategoriseres som spesialreguleringer og kompenseres med tilhørende budpris uten at de påvirker fastsettelsen av regulerkraftprisen. Statnett påføres da en kostnad lik differansen mellom pris på aktiverte bud som er benyttet til spesialreguleringer og aktuell timepris i hovedretning i regulerkraftmarkedet multiplisert med spesialregulert volum.

Note 5 Systemtjenester og overføringstap

Spesifikasjon av systemtjenester

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
10	8	Netto balanse- og effektkraft	8	10
87	114	Primærreserver	114	87
13	32	Sekundærreserve	32	13
66	106	Tertiærreserver	106	66
110	100	Transittkostnader	100	110
110	121	Spesialregulering	121	110
39	60	Øvrige systemtjenester	60	39
435	541	Sum systemtjenester	541	435

Spesifikasjon av overføringstap

Morselskap			Konsern	
2017	2018		2018	2017
2 362	2 444	Volum (GWh)	2 444	2 362
272	422	Pris (kr/MWh)	422	272
641	1 031	Overføringstap	1 031	641
1	2	Overføringstap andre netteiere	2	1
642	1 033	Sum overføringstap	1 033	642

Note 6 Lønns- og personalkostnader

Lønns- og personalkostnader er kostnader forbundet med avlønning av personell i konsernet, inklusiv godtgjørelser til konsernets styre. Lønnskostnadene gjelder bare konsernets egne ansatte, ikke innleid arbeidskraft. Ordinær lønn kan være både fastlønn og timebasert lønn og utbetales løpende. Ferielønn utbetales normalt i feriemånedene i etterfølgende år. Arbeidsgiveravgift betales normalt etterskuddsvis annenhver måned.

Prinsipp

Lønnskostnader kostnadsføres når de opptjenes. Ordinær lønn opptjenes løpende. Ferielønn opptjenes på basis av ordinær lønn. Arbeidsgiveravgift beregnes og kostnadsføres for alle lønnsrelaterte kostnader. Pensjoner opptjenes i henhold til egne regler (se note 7). Godtgjørelse til styret opptjenes løpende ut fra egne avtaler godkjent av generalforsamlingen. Lønnskostnadene er redusert med verdien av egne aktiverte investeringsarbeider.

Spesifikasjon av lønns- og personalkostnader

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
1 161	1 213	Lønninger	1 240	1 190
205	194	Arbeidsgiveravgift	198	210
197	220	Pensjonskostnader (note 7)	226	201
129	132	Andre ytelser	132	130
1 692	1 759	Brutto lønns- og personalkostnader	1 796	1 731
-730	-774	Herav aktiverte egne investeringsarbeider	-823	-780
962	985	Lønns- og personalkostnader	973	951
1 367	1 414	Antall sysselsatte årsverk	1 454	1 404

Lån til ansatte

Ansatte har lån i foretaket på tilsammen 1 million kroner per 31. desember 2018. Lånene nedbetales ved trekk i lønn over en periode på inntil 2 år. Lånene er rentefrie for den ansatte. Rentefordelen av lån som overstiger 3/5 av grunnbeløpet, beskattes etter den til enhver tid gjeldende normalrentesats som er gitt av myndighetene.

Note 7 Pensjoner

Morselskapet og datterselskapene har pensjonsordninger som gir de ansatte rett til fremtidige pensjonsytelser i form av ytelsesplaner og innskuddsplaner. Alle ytelsesplanene er lukket, og innskuddsplaner er konsernets generelle pensjonsordning for alle nyansatte. Konsernets pensjonsordninger tilfredsstiller krav i lov om obligatorisk tjenestepensjon. For de innskuddsbaserte planene betaler konsernet et årlig bidrag til de ansattes pensjonsordning, og risikoen for fremtidig avkastning påhviler den enkelte ansatte. Pensjonen vil avhenge av de løpende innskuddenes størrelse og oppnådd avkastning over tid. For de ytelsesbaserte planene har bedriften ansvaret for å yte en avtalt pensjon til den ansatte i forhold til sluttlønn. Periodens kostnad viser de ansattes pensjonsopptjening av fremtidig avtalt pensjon i regnskapsåret.

Prinsipp

Innskuddsbasert pensjonsplan

I den innskuddsbaserte pensjonsplan har foretaket ansvar for å yte et avtalt tilskudd til den ansattes pensjonsbeholdning. Den fremtidige pensjonen er avhengig av bidragenes størrelse og avkastning på pensjonssparingen. Når innskuddene er betalt, gjenstår ingen ytterligere betalingsforpliktelse knyttet til tilskuddsordningen, og det foreligger ingen pensjonsforpliktelse å balanseføre. Pensjonskostnaden for innskuddsplaner vil være lik periodens innskudd til de ansattes pensjonssparing.

Ytelsesbasert pensjonsplan

I de ytelsesbaserte pensjonsplanene har foretaket gitt de ansatte rett til et fremtidig pensjonsnivå, normalt gitt i prosent av sluttlønn ved pensjonstidspunktet. Foretaket har ansvaret for størrelsen på den fremtidige pensjonsytelsen, og den økonomiske verdien av denne forpliktelsen må resultat- og balanseføres.

Den påløpte forpliktelsen beregnes etter en lineær opptjeningsmodell, og måles som nåverdien av den estimerte fremtidige pensjonsutbetalingen som er opptjent på balansedagen. Den balanseførte nettoforpliktelsen utgjør summen av påløpt pensjonsforpliktelse minus virkelig verdi av eventuelle tilknyttede pensjonsmidler.

Endringer i forpliktelsen for ytelsesplaner som skyldes endringer i pensjonsplaner, resultatføres i sin helhet for de endringene som gir en umiddelbar fripoliserett. Estimataavvik føres mot egenkapitalen gjennom «øvrige resultatelementer» i perioden de oppstår. Diskonterings-effekten av pensjonsforpliktelsen og forventet avkastning på pensjonsmidler presenteres netto under «Lønns- og personalkostnader» da dette gir best informasjon knyttet til konsernets pensjonskostnader.

Nærmere om de enkelte pensjonsplanene

Innskuddsplaner

Ansatte i konsernet er i stor grad tilknyttet pensjonsordninger som er definert som innskuddsplaner. Vedtatt innskuddsordning har et ytelsesnivå som er basert på maksimale innskuddssatser etter "Lov om innskuddspensjon". Innskuddsplaner omfatter også pensjonsordninger som er felles for flere selskaper, hvor pensjonspremien fastsettes uavhengig av demografisk profil i det enkelte selskap (flerforetaksplan).

Ytelsesplaner

Konsernet har en lukket pensjonsordning som er klassifisert som fondsbaserte ytelsesplaner i tillegg til lukkede ytelsesplaner som dekkes over selskapenes drift. For ansatte i en viss aldersgruppe ble det ved overgang til innskuddsplan etablert en kompensasjonsplan. Denne ordningen er en usikret ytelsesplan med årlig opptjening frem til 67 år. Utbetaling under kompensasjonsordningen skjer ved 67 år eller ved en eventuell tidligere fratreden.

Netto pensjonsforpliktelse består av lukket ytelsesplan i Statnett SF Pensjonskasse for eldre ansatte ved overgang til innskuddsplan. Sikret ytelsespensjon er basert på antall opptjeningsår og lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder. Full alderspensjon utgjør 70 prosent av pensjonsgrunnlaget redusert med beregnet folketrygd. Pensjonsgrunnlaget er begrenset oppad til 12 ganger folketrygdens grunnbeløp. Full opptjeningstid er 30 år, og ordinær pensjonsalder er 67 år.

Konsernledelsen har egne tilleggsavtaler der ordinær pensjonsalder er 65 år, men med mulighet for fratredelse fra fylte 62 år. For nærmere omtale av pensjonsordninger for ledelsen, se note 23 Ytelser til ledende ansatte.

Konsernet deltar i den private avtalefestete ordningen for førtidspensjonering (AFP-ordningen). Ordningen innebærer at de ansatte får et tillegg på sin pensjon som en livsvarig ytelse. Ytelsen kan tas ut fra og med fylte 62 år også ved siden av å stå i jobb. AFP-ordningen er

Note 7 Pensjoner

en ytelsesbasert flerforetakspensjonsordning som organiseres gjennom et felleskontor, og finansieres gjennom premier som fastsettes som en prosentsats av lønn. Premienivået i ordningen har økt årlig siden ordningen trådte i kraft og forventes å øke i årene som kommer.

Netto pensjonsforpliktelse i balansen fremkommer etter korrigerende resultatføring av virkning av endringer i estimater i øvrige resultatelementer. Netto pensjonsforpliktelser vises som Pensjonsforpliktelser. Når en ordning har midler som er større enn beregnede forpliktelser, vises netto pensjonsmidler som Pensjonsmidler.

Opptjente pensjonsrettigheter er i hovedsak sikret gjennom pensjonsordninger i Statnett SFs Pensjonskasse. I tillegg har morselskapet førtidspensjonsforpliktelser som dekkes over driften.

Ansatte som forlater konsernet før pensjonsalder, mottar fripolise. Disse forvaltes av Statnett SFs Pensjonskasse og Storebrand Livsforsikring AS. Fra tidspunkt for utstedelse av fripolisene er Statnett SF fritatt for ytterligere forpliktelser overfor de ansatte som fripolisene gjelder. Midler og forpliktelser verdsettes på tidspunkt for utstedelse av fripolisen, og skilles ut fra pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler.

Pensjonsforpliktelsen er beregnet av ekstern aktuar. Ved beregning av pensjonsforpliktelse er det tatt hensyn til den arbeidsgiveravgift som foretaket må betale ved utbetaling av direkte pensjoner og ved innbetaling av premier til fondsbaserte ordninger.

Forutsetninger ytelsesplaner

Konsernet tar utgangspunkt i Norsk Regnskapsstiftelses forutsetning for pensjonsberegninger og gjør egne vurderinger på hvorvidt disse er aktuelle for konsernet.

Diskonteringsrenten blir fastsatt med utgangspunkt i obligasjonsrenter med fortrinnsrett (OMF). Statnett legger til grunn at OMF-markedet representerer et tilstrekkelig dypt marked til å kunne brukes for beregning av diskonteringsrenten.

Pensjonskostnad

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
89	94	Ytelsesordninger	96	91
2	9	Rentekostnad (-inntekter)	9	2
-	-	Effekt av planendring	-	-
89	98	Innskuddsordninger	101	91
17	19	Flerforetaksordninger	20	17
197	220	Pensjonskostnad	226	201
25	25	Arbeidsgiveravgift	25	26
222	245	Total pensjonskostnad inklusiv arbeidsgiveravgift	250	226
293	-79	Endring i estimatavvik i øvrige resultatelementer	-79	293

Nettoberegnet pensjonsforpliktelse

Morselskap			Konsern	
31.12.2017	31.12.2018	(Beløp i mill.kr)	31.12.2018	31.12.2017
2 213	2 270	Brutto pensjonsforpliktelse	2 286	2 229
-1 861	-1 959	Brutto pensjonsmidler	-1 973	-1 875
352	311	Netto pensjonsforpliktelse	313	354
-	-	Netto pensjonsmidler sikrede ordninger	-	-
112	85	Netto pensjonsforpliktelse sikrede ordninger	85	113
240	226	Usikret pensjonsforpliktelse	228	241
352	311	Netto pensjonsforpliktelse	313	354

Note 7 Pensjoner

Sikrede og usikrede pensjonsforpliktelser

Morselskap			Konsern	
31.12.2017	31.12.2018	(Beløp i mill.kr)	31.12.2018	31.12.2017
Endring i brutto pensjonsforpliktelse				
1 918	2 212	Brutto pensjonsforpliktelse 01.01.	2 228	1 934
101	110	Nåverdien av årets pensjonsopptjening	111	103
-56	-	Effekt av planendring	-	-56
-	-	Servicekost planendring (klassifisert som kortsiktig gjeld)	-	-
49	50	Rentekostnader av pensjonsforpliktelsen	51	51
263	-48	Gevinster og tap	-46	259
-20	-9	Arbeidsgiveravgift av innbetalt premie	-9	-20
-43	-45	Utbetaling av pensjon / fripoliser	-46	-43
2 212	2 270	Brutto pensjonsforpliktelse 31.12.	2 289	2 228

Sikrede og usikrede pensjonsforpliktelser

Morselskap			Konsern	
31.12.2017	31.12.2018	(Beløp i mill.kr)	31.12.2018	31.12.2017
Endring i brutto pensjonsmidler				
1 798	1 860	Virkelig verdi på pensjonsmidler 01.01.	1 873	1 812
47	44	Faktisk renteinntekter på pensjonsmidler	44	48
-57	-	Effekt av planendringen	-1	-57
-31	31	Aktuarmessige gevinster og tap	29	-33
160	78	Premieinnbetalinger	80	161
-58	-53	Utbetaling av pensjon / fripoliser	-54	-59
1 859	1 960	Virkelig verdi på pensjonsmidler 31.12.	1 971	1 872
353	311	Netto pensjonsforpliktelse 31.12.	313	354

Årets endring i estimatavvik

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
104	-119	Diskonteringsrente	-119	104
31	-32	Renteinntekter på midler	-32	31
23	20	Lønnsvekst	20	23
79	79	Pensjonsregulering	79	79
-	-	Dødelighet	-	-
56	-27	Effekt av endring pensjonsbestand	-27	56
293	-79	Sum årets endring estimatavvik	-79	293

Note 7 Pensjoner

Økonomiske/aktuarmessige forutsetninger morselskap og konsern	2018	2017
Diskonteringsrente foretaksobligasjoner (OMF)	2,60%	2,30%
Renteinntekter på pensjonsmidler	2,60%	2,30%
Forventet lønnsregulering	2,50%	2,25%
Forventet pensjonsregulering	1,75%	1,50%
Forventet regulering av grunnbeløp (G)	2,50%	2,25%
Dødelighetsgrunnlag*	K2013FT	K2013FT

* Estimert for dødelighet blir fastsatt med utgangspunkt i dødelighetstabell K2013FT.

Sensitivitetsanalyse

Tallene nedenfor viser et estimat for en potensiell effekt ved en endring i visse forutsetninger for ytelsesbaserte pensjonsplaner. De følgende estimater og estimerte pensjonskostnader for 2018 er basert på fakta og omstendigheter per 31. desember 2018. Faktiske resultater kan i vesentlig grad avvike fra disse estimatene.

Sensitivitetsanalyse reduksjon (økning) av brutto pensjonsforpliktelse ved årets utgang.

(Alle beløp i mill. kr, unntatt prosent)

Morselskap			Konsern		
182	-8,0 %	Diskonteringsrente økning 0,5 prosent	182	-8,0 %	
-46	2,0 %	Lønnsregulering økning 0,5 prosent	-46	2,0 %	
-169	7,5 %	Pensjonsregulering økning 0,5 prosent	-169	7,5 %	

Prosentvis fordeling av pensjonsmidlene på investeringskategorier morselskap og konsern pr 31.12.	2018	2017
Eiendom	10%	9%
Anleggsobligasjoner	8%	8%
Nordiske obligasjoner	23%	23%
Alternative investeringer	2%	2%
Utenlandske obligasjoner	18%	18%
Bank	2%	2%
Nordiske pengemarked	5%	5%
Aksjer fremvoksende markeder	6%	7%
Utenlandske aksjer	20%	20%
Norske aksjer	6%	6%
Sum	100%	100%

Aktive personer i ytelsesordningen

Morselskap			Konsern	
2017	2018		2018	2017
814	809	Medlemmer i pensjonskassen	819	824
430	453	Herav pensjonister	458	435
384	356	Antall aktive personer i ytelsesordningen	361	389

Utbetalingsstrøm Statnett SF

Gjennomsnittlig vektet løpetid for pensjonsforpliktelsen, knyttet til hovedordningen i Statnett SF, er beregnet til 15 år basert på pensjonsforutsetningene per 31. desember 2018. Statnett SFs Pensjonskasse sammenstiller ikke pensjonsmidler mot forfallsstruktur på pensjonsforpliktelsen i ordningene slik de foreligger per 31. desember 2018.

Note 8 Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Varige driftsmidler omfatter ledningsanlegg, stasjonsanlegg, bygninger, grunn, IKT-utstyr med mer som er nødvendige for konsernets virksomhet. Immaterielle eiendeler er i hovedsak egenutviklet programvare og er lagt i kategorien «IKT» i tabellene under. Goodwill utgjør kun et lite beløp og er lagt i kategorien «Øvrig».

Prinsipp

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres til kostpris med fratrukk for akkumulerte avskrivninger og nedskrivninger. Avskrivningene reduserer balanseført verdi av varige driftsmidler, eksklusive tomter, til estimert restverdi ved utløpet av estimert utnyttbar levetid. Driftsmidlene avskrives lineært fra det tidspunkt driftsmidlene var klare til bruk. Tilsvarende gjelder også driftsmidler anskaffet fra andre netteiere. Vesentlige komponenter av et driftsmiddel avskrives hver for seg. Vesentligheten vurderes ut fra komponentenes kostpris i forhold til hele driftsmidlets kostpris.

Estimater på kostnader til fjerning av varige driftsmidler innregnes som en del av anskaffelseskostnaden på det tidspunktet konsernet anser å ha en juridisk eller faktisk forpliktelse til fjerning. Estimater vurderes til nåverdien av de utgiftene som forventes å påløpe på det fremtidige tidspunktet. Den årlige rentekostnaden som følge av at forpliktelsen er ett år nærmere oppgjør, kostnadsføres. Estimater kan senere bli endret som følge av endring i estimat for utgiftens størrelse, endring i forventet tidsplan og/eller endring i diskonteringsrente. Endringene regnskapsføres som økning eller reduksjon av balanseført verdi på driftsmidlet. Dersom eventuell reduksjon er større enn balanseført verdi av driftsmidlet, resultatføres det overskytende.

Gevinst eller tap ved salg eller utrangering av varige driftsmidler beregnes som differansen mellom salgsinntekt og driftsmidlets balanseførte verdi. Gevinst/tap ved salg resultatføres som annen driftsinntekt/-kostnad. Tap ved utrangering resultatføres som avskrivning, amortisering eller nedskrivning.

Engangserstatninger i forbindelse med grunnnerv og lignende inkluderes i kostpris på driftsmidlet. Løpende erstatninger utgjør mindre beløp og resultatføres i det året hvor erstatningen utbetales.

Vedlikeholdskostnader resultatføres når de er påløpt. Det foretas ikke avsetninger knyttet til periodisk vedlikehold av nettet (transformatorstasjoner eller strømledninger/-kabler). Selv om vedlikeholdet er periodisk for den enkelte transformatorstasjon eller strømledning, anses det ikke periodisk for hele nettet ettersom hele nettet blir sett på som én kontantgenererende enhet.

Ved utskifting av driftsmidlet blir eventuell gjenværende regnskapsmessig verdi resultatført som tap ved utrangering. Kostnader som vesentlig forlenger driftsmidlets utnyttbare levetid og/eller øker kapasiteten, balanseføres.

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler måles ved førstegangs innregning til anskaffelseskost. I senere perioder regnskapsføres immaterielle eiendeler til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte amortiseringer og nedskrivninger. Immaterielle eiendeler med bestemt levetid amortiseres over utnyttbar levetid som vurderes minst en gang i året. Immaterielle eiendeler amortiseres lineært siden dette best reflekterer forbruket av eiendelene.

Forskning og utvikling

Utgifter til forskning kostnadsføres løpende. Forskning er en intern prosess som ikke gir opphav til selvstendige immaterielle eiendeler som genererer fremtidige økonomiske fordeler.

Utgifter knyttet til utviklingsaktiviteter blir balanseført i den grad produktet eller prosessen er teknisk og kommersielt gjennomførbar og konsernet har tilstrekkelige ressurser til å ferdigstille utviklingen. Utgifter som balanseføres, inkluderer materialkostnader, direkte lønnskostnader og en andel av direkte henførbare fellesutgifter. Balanseførte utviklingskostnader føres i balansen til anskaffelseskost fratrukket akkumulerte av- og nedskrivninger. Balanseførte utviklingskostnader avskrives lineært over eiendelens estimerte utnyttbare levetid.

Goodwill

Goodwill amortiseres ikke, men testes årlig for verdifall. Nedskrivning foretas hvis balanseført verdi er lavere enn gjenvinnbart beløp. Gjenvinnbart beløp er det høyeste av netto salgsverdi og bruksverdi. Ved vurdering av verdifall, grupperes goodwill sammen med anleggsmidlene på det laveste nivået der det er mulig å skille ut uavhengige kontantstrømmer (kontantgenererende enheter) som for Statnetts tilfelle er transmisjonsnettet. Nedskrivning av goodwill kan ikke reverseres i senere perioder.

Note 8 Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Avskrivninger

Avskrivninger er basert på ledelsens vurdering av utnyttbar levetid for varige driftsmidler. Vurderingene kan endres med bakgrunn i blant annet teknologisk utvikling og historisk erfaring. Dette kan medføre endringer i estimert utnyttbar levetid og dermed avskrivninger. Teknologisk utvikling er vanskelig å forutse, og ledelsens syn på hvor hurtig endringene vil komme, kan endres over tid. Hvis forventningene endres vesentlig, vil avskrivningene justeres med effekt på fremtidige perioder. Estimert utnyttbar levetid, avskrivningsmetode og restverdi vurderes minst en gang per år. Restverdien anslås til null ved utløp av utnyttbar levetid for de fleste eiendeler.

Nedskrivninger

Ved hvert rapporteringstidspunkt vurderer konsernet om det foreligger indikasjoner på verdifall for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler. Hvis det foreligger indikasjoner på verdifall, estimeres det gjenvinnbare beløpet for eiendelene for å vurdere eventuell nedskrivning. Estimer av gjenvinnbare beløp av eiendeler må delvis baseres på ledelsens vurderinger, herunder beregning av eiendelenes inntektsgenererende kapasitet og sannsynlighet for konsesjoner ved utbyggingsprosjekter. Endringer i omstendighetene og i ledelsens forutsetninger kan føre til nedskrivninger i de aktuelle perioder. Varige driftsmidler i morselskapet anses som én kontantgenererende enhet og vurderes samlet siden morselskapet har én samlet inntektsramme. I andre selskaper i konsernet vurderes hvert driftsmiddel individuelt.

Note 8 Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Morselskapet

(Beløp i mill. kr)

	Luftlinjer	Jord- og sjøkabler	Apparat-anlegg	Kontroll- og hjelpe-anlegg	IKT	Bygning-er og grunn	Øvrig	Sum
Anskaffelseskost 01.01.17	15 700	4 787	10 894	3 293	3 124	8 045	2 507	48 350
Tilgang anskaffelseskost	1 316	382	622	281	483	967	254	4 305
Avgang anskaffelseskost	-9	-3	-138	-103	-141	-13	-11	-418
Anskaffelseskost 01.01.18	17 008	5 166	11 377	3 471	3 466	8 999	2 750	52 237
Tilgang anskaffelseskost	1 528	1 164	1 481	453	865	1 879	46	7 417
Avgang anskaffelseskost	-7	-20	-50	-16	-189	-23	-11	-317
Omklassifisering til Eiendeler holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-730	-730
Anskaffelseskost 31.12.18	18 529	6 310	12 808	3 908	4 142	10 855	2 054	58 606
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 01.01.17	4 974	1 218	3 160	1 246	1 422	1 288	1 198	14 506
Avskrivninger og amortiseringer	337	126	356	193	448	232	666	2 358
Avgang avskrivninger og amortiseringer	-9	-	-84	-80	-134	-5	-8	-319
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 01.01.18	5 303	1 343	3 431	1 358	1 736	1 515	1 857	16 543
Avskrivninger og amortiseringer	329	151	339	198	528	269	98	1 912
Avgang avskrivninger og amortiseringer	-132	-91	-20	-12	-176	-4	-62	-498
Omklassifisering til Eiendeler holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-437	-437
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 31.12.18	5 499	1 403	3 749	1 543	2 088	1 781	1 456	17 520
Balansført verdi 31.12.17	11 705	3 823	7 947	2 112	1 730	7 484	894	35 695
Balansført verdi 31.12.18	13 030	4 907	9 059	2 364	2 054	9 074	599	41 087
Herav immaterielle eiendeler								
Balansført verdi 31.12.17	-	-	-	-	360	-	-	360
Balansført verdi 31.12.18	-	-	-	-	442	-	9	451
Herav finansiell leasing								
Balansført verdi 31.12.17	-	-	-	-	149	-	-	149
Balansført verdi 31.12.18	-	-	-	-	168	-	-	168
Herav fremtidig fjerning av anlegg								
Balansført verdi 31.12.17	58	11	83	-	-	-	-	152
Balansført verdi 31.12.18	56	-	113	-	-	-	-	170
Anskaffelseskostnad for varige driftsmidler som er fullt ut avskrevet, men som fortsatt er i bruk	257	329	541	501	826	370	627	3 450
Avskrivningssatser (lineære)	2%	2-7%	2-5%	3-13%	5-33%	0-7%	0-33%	

Note 8 Varige driftsmidler og immaterielle eiendeler

Konsern

(Beløp i mill. kr)

	Luftlinjer	Jord- og sjøkabler	Apparat-anlegg	Kontroll- og hjelpe-anlegg	IKT	Bygning-er og grunn	Øvrig	Sum
Anskaffelseskost 01.01.17	15 731	4 787	10 956	3 304	3 134	8 112	2 946	48 970
Tilgang anskaffelseskost	1 316	382	622	281	539	967	141	4 248
Avgang anskaffelseskost	-40	-3	-201	-115	-150	-39	-13	-561
Anskaffelseskost 01.01.18	17 008	5 166	11 376	3 471	3 523	9 039	3 085	52 668
Tilgang anskaffelseskost	1 528	1 164	1 481	453	865	1 879	619	7 989
Avgang anskaffelseskost	-7	-20	-50	-16	-189	-23	-11	-317
Omklassifisering til Eiendeler holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-730	-730
Anskaffelseskost 31.12.18	18 529	6 310	12 807	3 908	4 199	10 895	2 962	59 610
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 01.01.17	4 999	1 218	3 173	1 249	1 426	1 300	1 323	14 688
Avskrivninger og amortiseringer	337	126	355	193	448	234	580	2 273
Avgang avskrivninger og amortiseringer	-34	-	-97	-83	-138	-8	-8	-368
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 01.01.18	5 302	1 344	3 431	1 359	1 736	1 526	1 895	16 593
Avskrivninger og amortiseringer	329	151	339	198	534	271	121	1 941
Avgang avskrivninger og amortiseringer	-132	-91	-20	-12	-176	-4	-53	-489
Omklassifisering til Eiendeler holdt for salg	-	-	-	-	-	-	-437	-437
Akkumulerte avskrivninger og amortiseringer 31.12.18	5 499	1 403	3 749	1 544	2 094	1 792	1 527	17 608
Balansført verdi 31.12.17	11 705	3 823	7 947	2 112	1 787	7 514	1 179	36 067
Balansført verdi 31.12.18	13 030	4 907	9 059	2 364	2 105	9 102	1 433	42 002
Herav immaterielle eiendeler								
Balansført verdi 31.12.17	-	-	-	-	355	-	58	413
Balansført verdi 31.12.18	-	-	-	-	992	-	62	1 054
Herav finansiell leasing								
Balansført verdi 31.12.17	-	-	-	-	155	-	-	155
Balansført verdi 31.12.18	-	-	-	-	168	-	-	168
Herav fremtidig fjerning av anlegg								
Balansført verdi 31.12.17	58	11	83	-	-	-	-	152
Balansført verdi 31.12.18	56	-	113	-	-	-	-	170
Anskaffelseskostnad for varige driftsmidler som er fullt ut avskrevet, men som fortsatt er i bruk	257	329	541	501	826	370	548	3 371
Avskrivningssatser (lineære)	2%	2-7%	2-5%	3-13%	5-33%	0-7%	0-33%	

Betalingsforpliktelser knyttet til finansielle leieavtaler er i sin helhet forskuddsbetalt slik det ikke foreligger noen fremtidig leieforpliktelse.

Note 9 Anlegg under utførelse

Statnett er i gang med betydelige investeringer. I stor grad skjer det via egenregiprosjekter som balanseføres som anlegg under utførelse inntil driftsmidlet er klart til bruk.

Prinsipp

Anlegg under utførelse balanseføres til anskaffelseskost med fradrag for eventuelle nedskrivninger. Anlegg under utførelse blir ikke avskrevet.

Utbyggingsprosjekter starter med en mulighets- og alternativsstudie. Balanseføring starter når konklusjonen fra studien foreligger, og løsningsvalg for utbyggingen er gjort. På dette tidspunktet er konsesjon ikke oppnådd, og endelig investeringsbeslutning er ikke fattet. Erfaringer i Statnett viser at det er overveiende sannsynlig at prosjektet blir gjennomført hvis det først er gjort et løsningsvalg for utbyggingen.

Konsernet har to sjøkabler under bygging, NordLink til Tyskland og North Sea Link til England. Den samlede kabelens anskaffelseskostnad deles likt med partner på utenlandsk side. Kabelens påløpte kostnad måles ut i fra fremdriften på konsernets andel av kabelen, og ikke hele kabelen sett under ett.

Det vurderes løpende om konsesjonsforhold eller andre årsaker betinger hel eller delvis nedskrivning av påløpte prosjektkostnader. Vurderingen gjøres per prosjekt. Nedskrivninger reverseres dersom grunnlaget for nedskrivning ikke lenger er til stede.

Låneutgifter knyttet til egne anlegg under utførelse balanseføres som kapitaliserte byggelånsrenter. Rentene beregnes ut fra en gjennomsnittlig innlånsrente og investeringens omfang, da finansieringen ikke er identifisert spesifikt til det enkelte prosjekt.

Spesifikasjon av årets endringer i anlegg under utførelse

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
6 403	8 598	Anskaffelseskost 1. januar	13 472	8 432
6 091	7 768	Tilgang	10 398	8 923
148	198	Kapitaliserte byggelånsrenter	313	216
-3 914	-5 914	Overført til varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler	-6 487	-3 969
-130	-39	Nedskrivning	-39	-130
8 598	10 612	Anskaffelseskostnad 31. desember	17 657	13 472
-79	-76	Effekt sikringsbokføring	-76	-79
8 519	10 536	Anlegg under utførelse 31. desember	17 581	13 393

Gjennomsnittlig kapitaliseringssats som er benyttet for å fastsette beløpet for låneutgifter som kan kapitaliseres:

	2018	2017
	2,00%	1,92%

Kontraktsmessige bindinger per 31. desember 2018

Sum kontraktsmessige bindinger per 31. desember 2018 er 11,2 milliarder kroner. Summen gjelder utbyggingsprosjekter hvor kontraktsmessige fremtidige bindinger er større enn 50 millioner kroner.

Statnett overtok pr. 1. januar 2018 300 kV-nettet på strekningen Fana-Kollsnes-Mongstad fra BKK Nett AS. Anleggene ble i forbindelse med overtakelsen omklassifisert til transmisjonsnett av NVE fra samme dato. Kjøpesummen for anlegget var 1 418 millioner kroner. For strekningen Mongstad – Modalen ble det 11. august 2017 inngått en avtale som gir BKK Nett AS rett til å overdra anleggene ved ferdigstilling i 2019. Anslått kjøpesum for Mongstad – Modalen er 2,0 milliarder kroner.

Note 10 Finansinntekter og finanskostnader

Finansinntekter og finanskostnader består i hovedsak av renteinntekter og rentekostnader knyttet til konsernets finansiering. Videre inngår andre finansposter som ikke kan knyttes til operasjonelle forhold.

Prinsipp

Renteinntekter og rentekostnader på lån og fordringer er beregnet etter effektiv rentemetode og bokføres når de er opptjent/påløpt. Mottatte utbytter og konsernbidrag inntektsføres når det er vedtatt i det avgivende selskapet, noe som i hovedsak er sammenfallende med betalingstidspunkt.

Nedskrivning og tilbakeført nedskrivning av aksjer datterselskap og gevinst/tap ved salg av aksjer i datterselskap presenteres som Netto finansinntekt konsern eller som Netto finanskostnad konsern.

For tilknyttede selskaper presenteres mottatte utbytter, innarbeidede resultatandeler og nedskrivning av aksjer netto som Netto finansinntekt tilknyttede selskap eller Netto finanskostnad tilknyttede selskap.

Renteinntekter, urealiserte og realisert verdiendringer på Markedsbaserte verdipapirer presenteres netto som Netto gevinst/tap markedsbaserte verdipapirer.

Beredskapsprovisjon og kostnader ved låneopptak presenteres som en del av «Annen finanskostnad».

Rentekostnader knyttet til estimerte fremtidige fjerningsforpliktelser presenteres som en del av «Rentekostnader». Renteelementet i fjerningsforpliktelser er nærmere forklart i note 24 Andre forpliktelser.

Rentekostnader knyttet til anlegg under utførelse balanseføres sammen med anlegget, se note 9.

Valutagevinster eller tap som oppstår fra operasjonelle eiendeler og gjeld, samt sikring av slike klassifiseres som «Andre driftskostnader», se note 27. Valutagevinst eller tap knyttet til sikring av lån presenteres netto som verdiendring derivater. Andre valutaeffekter presenteres netto som valutainntekt/valutakostnad.

Renteelementet i pensjonskostnadene inngår i lønnskostnaden, se note 7.

Note 10 Finansinntekter og finanskostnader

Spesifikasjon av finansinntekter og finanskostnader

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
Finansinntekter				
4	58	Mottatt konsernbidrag og utbytte fra datterselskap	-	-
16	-	Netto finansinntekter fra konsernselskap	-	-
16	9	Netto finansinntekt tilknyttede selskap	25	19
73	120	Renteinntekter fra konsernselskap	-	-
25	15	Øvrige renteinntekter	19	49
7	13	Netto gevinst/tap markedsbaserte verdipapirer	17	-
11	-6	Verdiendring derivater	-6	11
14	9	Netto valutainntekt	5	2
11	1	Annen finansinntekt	-1	30
177	220	Sum finansinntekter	59	112
Finanskostnader				
-	58	Netto finanskostnader fra konsernselskap	-	-
5	4	Rentekostnader fra konsernselskap	-	-
615	772	Øvrige rentekostnader	772	615
-148	-198	Kapitaliserte byggelånsrenter	-313	-216
36	19	Annen finanskostnad	19	48
508	656	Sum finanskostnader	478	448

Note 11 Kunde- og andre kortsiktige fordringer

Noten viser kundefordringer og andre fordringer knyttet til konsernets operasjonelle virksomhet. Andre kortsiktige fordringer kan være både rentebærende og ikke rentebærende.

Prinsipp

Kundefordringer er innregnet og presentert til opprinnelig fakturabeløp (transaksjonsprisen) på faktureringstidspunktet. Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer måles deretter til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Renteelementet er sett bort fra da det ansees å være uvesentlig for de aller fleste av konsernets fordringer.

Nedskrivning for verdifall

Verdifall på kundefordringer og andre kortsiktige fordringer vurderes løpende. Nedskrivning for tap på kundefordringer følger forenklet metode og måles til et beløp som tilsvarer forventet kreditttap i levetiden. Tapsavsetning foretas på egen avsetningskonto dersom tapspotensialet er vesentlig og det ansees svært sannsynlig at fordringen ikke vil innfris. Fordringen nedskrives direkte dersom forsøk på inndrivning av fordringen ikke har ført frem og det foreligger objektive kriterier på at det har inntruffet tapsutløsende hendelser som kan måles pålitelig og vil påvirke betalingen av fordringen.

For andre kortsiktige fordringer foretas en løpende vurdering av de enkelte eiendelenes kreditt risiko. Dersom det vurderes å være vesentlig økning i forventet kreditt risiko for eiendelen, foretas tapsavsetning med et beløp tilsvarende forventet tap i levetiden.

Derivater måles til virkelig verdi etter verdsettelsesnivå 2. Både derivatene og målehierarkiet er beskrevet nærmere i note 15.

Spesifikasjon av kunde- og andre kortsiktige fordringer

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
871	731	Kundefordringer	711	865
78	118	Derivater, rentebærende	118	78
4	81	Derivater, ikke-rentebærende	81	4
2 270	1 624	Andre kortsiktige fordringer	1 720	2 616
3 223	2 553	Sum kunde- og andre kortsiktige fordringer	2 630	3 563

Spesifikasjon av aldersfordelte kundefordringer

(Beløp i mill. kr)	Ikke forfalt	1-30 dager	31-60 dager	61-90 dager	Over 90 dager	Sum kundefordringer
Morselskap	711	16	1	-	3	731
Konsern	691	16	1	0	3	711

Vurdering av verdifall

Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer utgjør en forholdsvis liten del av konsernets balanse og feil i vurdering av kundenes/gjeldshavernes betalingsevne vil normalt ikke innebære vesentlige feil i regnskapet. En vesentlig del av konsernets inntekter (ca. 85%) er knyttet til egne nettavtaler med nettkundene om tilknytning og bruk av Sentralnettet. Strenge sanksjonsmuligheter og muligheter for å kreve sikkerhetsstillelse innebærer at risikoen for tap på disse kundefordringene anses å være svært lav. For øvrige kundefordringer foretas særskilt vurdering av vesentlige poster som har forfalt.

Basert på vurderingen ved årets utgang er det ikke foretatt tapsavsetninger av kundefordringer eller andre kortsiktige fordringer per 31. desember 2018.

Note 12 Markedsbaserte verdipapirer

Noten viser hvor stor del av konsernets overskuddslikviditet som er plassert i markedsbaserte verdipapirer.

Prinsipp

Markedsbaserte verdipapirer er del av en handelsportefølje eller har kontantstrømmer utover hovedstol og renter og klassifiseres til virkelig verdi med verdiendringer over resultat.

Markedsbaserte verdipapirer

Morselskap		(Beløp i mill. kr)	Konsern	
Anskaffelseskost	Balanseført verdi		Anskaffelseskost	Balanseført verdi
Obligasjoner og rentefond				
-	-	Stat	14	14
-	-	Kommuner/kommunal forretningsdrift	26	27
-	-	Finansinstitusjoner inkl. bank	324	324
1 370	1 365	Norske rente - og pengemarkedsfond	1 370	1 365
1 370	1 365	Sum obligasjoner og rentefond	1 734	1 729
Aksjefond				
-	-	Norske aksjefond	17	31
-	-	Utenlandske aksjefond	21	34
-	-	Sum aksjefond	38	65
1 370	1 365	Sum markedsbaserte verdipapirer	1 772	1 794

Markedsbaserte verdipapirer er regnskapsført til virkelig verdi etter verdsettelsesnivå 1 fordi verdipapirene er notert på børs og fritt omsettelige, samt målt til siste børskurs. Se beskrivelse av målehierarkiet i note 15.

Note 13 Betalingsmidler

Noten viser konsernets beholdninger av kontanter og bankinnskudd.

Prinsipp

Betalingsmidler består av kontanter og bankinnskudd. Bankinnskudd inkluderer innskudd under CSA-avtaler (credit support annex) som kan disponeres fritt av konsernet. Bundne midler er midler som i begrenset grad er disponible for konsernet.

Spesifikasjon av betalingsmidler

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
629	1 272	Bankinnskudd	1 681	1 077
241	273	Bundne midler	275	242
870	1 545	Sum betalingsmidler	1 956	1 319

Ubenyttede trekkrettigheter på 10,2 milliarder kroner er ikke inkludert i betalingsmidler.

Note 14 Finansielle anleggsmidler

Noten viser finansielle poster av langsiktig karakter og omfatter både rentebærende og ikke rentebærende poster

Prinsipp

Finansielle anleggsmidler er klassifisert som langsiktige når de ikke er en del av løpende drift eller konsernet har en ubetinget rett til å utsette betaling i minst 12 måneder.

Langsiktige fordringer og langsiktige lån til konsernselskap innregnes til transaksjonsprisen på avtaletidspunkt og måles senere til amortisert kost ved bruk av forenklet effektiv rentemetode, det vil si at fordringen amortiseres lineært over fordringens levetid.

Aksjer som ikke er del av handelsportefølje bokføres til virkelig verdi over resultat.

Nedskrivning for verdifall

Verdifall for langsiktige fordringer og langsiktige lån til konsernselskap vurderes løpende. Tapsavsetning foretas ved vesentlig økning i forventet kredittrisiko med et beløp tilsvarende forventet tap i levetiden.

Derivater måles til virkelig verdi etter verdsettelsesnivå 2. Både derivatene og målehierarkiet er beskrevet nærmere i note 15.

Spesifikasjon av finansielle anleggsmidler

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
61	46	Langsiktige fordringer	43	62
3 156	4 301	Langsiktige lån konsernselskap	-	-
75	75	Ansvarlig kapital i Statnett SFs Pensjonskasse	75	75
3	3	Aksjer og andeler	3	3
3 060	3 739	Derivater rentebærende	3 740	3 060
-	2	Derivater ikke rentebærende	2	-
6 355	8 166	Sum finansielle anleggsmidler	3 863	3 200

Ansvarlig kapital i Statnett SFs Pensjonskasse og Aksjer og andeler er regnskapsført til virkelig verdi etter verdsettelsesnivå 3 og derivater etter verdsettelsesnivå 2, se beskrivelse av målehierarkiet i note 15. Det har ikke vært overføringer mellom de ulike nivåene i 2017 og 2018. Det er ingen endringer i nivå 3 i 2018.

Langsiktige lån til datterselskap utgjør en vesentlig del av finansielle anleggsmidler. Misligholdsrisikoen for disse lånene ansees svært lav både på kort og lang sikt bl.a. pga selskapenes forsvarlige egenkapital, tilknytningen til regulert virksomhet, herunder leveranser til morselskapet, samt finansieringsavtaler og garantier hos morselskapet. Kredittrisikoen for lånene ansees lav.

Langsiktige fordringer forøvrig utgjør en uvesentlig del av selskapets balanse. Verdifall vurderes løpende og ved vesentlig endring i postenes kredittrisiko vil vi foreta tapsavsetning.

Basert på vurderinger ved årets utgang er det ikke foretatt tapsavsetninger av langsiktige fordringer eller lån til datterselskap per 31. desember 2018.

Note 15 Derivater og sikringsbokføring

Noten beskriver hvilke risikoeksponeringer konsernet har som sikres med derivater og som følger reglene for sikringsbokføring. Beskrivelsen omfatter hvordan risikoeksponeringer oppstår, hvilke derivater som anvendes som sikringsinstrument og konsernets sikringspolicy ved bruk av derivater. Informasjon og tabeller vil være lik for morselskap og konsern da det kun er morselskapet som benytter seg av finansielle derivater og sikringsbokføring.

Beskrivelse av risikoeksponering som sikres ihht reglene om sikringsbokføring

Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for at svingninger i valutakursen fører til endringer i Statnetts resultat og balanse. Valutarisiko oppstår når konsernet har inntekter eller kostnader, tar opp lån, har bankkonti eller foretar plasseringer i verdipapirer i utenlandsk valuta. Noe av valutarisikoen utlignes naturlig, men store investeringsprosjekter medfører at konsernet er eksponert for valutarisiko i vesentlige anskaffelseskontrakter og ved større låneopptak i utenlandsk valuta. Konsernets finanspolicy og rammer pålegger konsernet å sikre valutarisiko for alle lån og for store anskaffelseskontrakter.

Renterisiko

Konsernet er eksponert for renterisiko gjennom låneporteføljen, likviditetsbeholdningen og finansielle sikringer, hvorav renterisikoen knyttet til låneporteføljen sikres med rentebytteavtaler. Renter på lån kan sikres både fra fast til flytende rente og fra flytende til fast rente. Det er etablert rammer som gir retningslinjer for hvor stor andel av Statnetts lån som skal ha flytende rente og legger kriteriene for hvordan renten på lån sikres.

Beskrivelse av derivater som anvendes i sikringsforhold

Konsernet benytter ulike typer derivater for å håndtere valutarisikoen og renterisikoen som oppstår i anskaffelseskontrakter og ved opptak av lån. Valutaterminkontrakter benyttes for håndtering av valutarisiko i anskaffelseskontrakter. Rentebytteavtaler eller kombinerte valuta- og rentebytteavtaler benyttes for håndtering av rente og/eller valutarisiko i lånekontrakter.

Prinsipp

Derivater førstegangsinnregnes til virkelig verdi på datoen for inngåelse av avtalen og verdsettes deretter løpende til virkelig verdi. I regnskapet klassifiseres derivater med positiv verdi som eiendeler og derivater med negativ verdi som gjeld. Endring i virkelig verdi og gevinst/tap ved realisasjon resultatføres der derivatet ikke inngår i en sikringsrelasjon som tilfredsstiller kriteriene for sikringsbokføring. Innebygde valutaderivater i større anskaffelseskontrakter skilles ut og måles separat. Derivater som inngår i sikringsrelasjoner klassifiseres i balansen på samme måte som underliggende sikringsobjekt. Dvs at derivater som sikrer konsernets lån er klassifisert som rentebærende, og derivater som sikrer valutarisiko i anskaffelser er klassifisert som ikke-rentebærende. Derivater som gjøres opp innen 12 måneder klassifiseres som kortsiktig mens derivater som gjøres opp senere enn 12 måneder klassifiseres som langsiktige.

Sikringsbokføring

Konsernet benytter reglene for sikringsbokføring når derivater benyttes for å sikre rente- og valutarisiko. Et sikringsforhold oppfylder kravene til sikringsbokføring bare dersom følgende kriterier er oppfylt:

1. Sikringsforholdet består bare av sikringsinstrumenter og sikringsobjekter som oppfylder kriteriene
2. Det er etablert tilfredsstillende dokumentasjon ved inngåelse av sikringen som beskriver sikringsforholdet, arten av risiko som sikres og hvordan konsernet vil vurdere om sikringsforholdet oppfylder kravene til sikringseffektivitet.
3. Kravene til sikringseffektivitet er som følger:
  - a. Det er en økonomisk sammenheng mellom sikringsobjekt og sikringsinstrument
  - b. Effekten av kredittrisiko dominerer ikke verdiendringene som følger av det økonomiske forholdet
  - c. Ineffektiviteten i sikringen påvirker ikke sikringsgraden

Konsernet benytter følgende typer sikringsforhold

Virkelig verdisikringer

Virkelig verdisikring defineres som sikring av eksponeringen for endringer i virkelig verdi av en innregnet eiendel, forpliktelse eller en bindende avtale, som kan henføres til en bestemt risiko, og som kan påvirke resultatet.

Endring av virkelig verdi på derivatet utpekt som sikringsinstrument resultatføres løpende. Endring i virkelig verdi på sikringsobjektet resultatføres tilsvarende. For virkelig verdisikringer av objekter som regnskapsføres til amortisert kost, amortiseres verdiendringen i resultatregnskapet over den gjenværende perioden til forfall.

Konsernet avbryter virkelig verdisikring dersom:

Note 15 Derivater og sikringsbokføring

1. sikringsinstrumentet er forfalt, solgt, terminert eller utøvd,
2. sikringen ikke oppfyller vilkårene for sikringsbokføring eller
3. konsernet av andre grunner opphever sikringen

Skulle en sikringsrelasjon opphøre, vil verdiendringen på sikringsobjektet og sikringsinstrumentet som er regnskapsført i balansen, amortiseres over gjenværende levetid ved bruk av effektiv rentemetode.

Kontantstrømsikring

Kontantstrømsikring er sikring av eksponeringen for variabilitet i kontantstrømmer som kan henføres til en bestemt risiko tilknyttet hele eller en bestanddel av en innregnet eiendel eller forpliktelse eller en svært sannsynlig forventet transaksjon, og som kan påvirke resultatet. Den effektive delen av endringer i virkelig verdi på sikringsinstrumentet regnskapsføres som øvrig resultatelement, og reklassifiseres til resultat ved gjennomføring av transaksjonen som derivatet sikrer, og presenteres på samme linje som den sikrede transaksjonen. Den ineffektive delen resultatføres løpende.

Hvis den forventede fremtidige transaksjonen ikke lenger forventes gjennomført, blir beløp som tidligere er ført som øvrig resultatelement, ført som finansinntekt eller -kostnad. Hvis sikringsinstrumentet utløper eller selges, termineres eller utøves, eller Statnett velger å oppheve sikringsforholdet, til tross for at den sikrede transaksjonen forventes å inntreffe, forblir akkumulerte gevinster eller tap som øvrig resultatelement og innregnes i resultatregnskapet når transaksjonen gjennomføres. Dersom den sikrede transaksjonen ikke lenger forventes å inntreffe, resultatføres akkumulerte urealiserte gevinster eller tap på sikringsinstrumentet umiddelbart.

Måling av finansielle instrumenter

Konsernet bruker følgende målehierarki for å måle og presentere virkelig verdi av finansielle instrumenter:

Nivå 1: Virkelig verdi måles ved bruk av noterte priser fra aktive markeder for identiske finansielle instrumenter. Ingen justering foretas mht. disse prisene.

Nivå 2: Virkelig verdi måles ved bruk av annen observerbar input enn den som benyttes på nivå 1, enten direkte (priser) eller indirekte (utledet fra priser).

Nivå 3: Virkelig verdi måles ved bruk av input som ikke baseres på observerbare markedsdata.

Informasjon om målehierarki er gitt i de aktuelle notene for de ulike finansielle instrumentene (note 11 til 17).

Note 15 Derivater og sikringsbokføring

Konsernets sikringsstrategi

Tabellen beskriver hvordan konsernet gjennomfører sikring for ulike kategorier av risikoeksponering:

Kategori risiko-eksponering	Sikringsobjekt	Sikringsinstrument	Sikringsstrategi	Sikringstype
Valutarisiko i store kontrakter med betalingsmilepæler til usikre betalingstidspunkt	Store anskaffelseskontrakter med utenlandske leverandører i fremmed valuta. Kontrakten har mange milepæler som faktureres ihht prosjektets fremdrift. Nøyaktig betalingstidspunkt for den enkelte milepæl er ukjent ved kontraktinngåelse, men endelig ferdigstillelse og totalt kontraktsbeløp er definert som «firm commitment».	Valutaterminkontrakt med et beløp tilsvarende totalt sikret kontraktsbeløp. Valutaterminkontraktene forfaller til betaling etter et år. Ny valutaterminkontrakt etableres for å sikre gjenstående kontraktsbetalinger.	Hele eller andel av kontrakten er sikret. Ineffektivitet føres over resultat og er klassifisert som «Andre driftskostnader». For å oppnå tilstrekkelig økonomisk sammenheng, er sikringsobjektet sikret til valutaterminens spotkurs. Terminpunktene (terminpremie) regnskapsføres over resultat som Andre driftskostnader.	Virkelig verdisikring
Valutarisiko i store kontrakter med faste betalingsmilepæler	Store anskaffelseskontrakter med utenlandske leverandører i fremmed valuta og faste betalingstidspunkt.	Valutaterminkontrakt med samme beløp og betalingstidspunkt som sikret kontantstrøm.	Hele eller andel av kontrakten valutasikres. Det forventes i utgangspunktet ikke endringer i betalingsplan. Ved mindre endringer i betalingsplan rulleres terminkontrakten til bankkonto. Ved større endringer i betalingsplan rulleres terminkontrakten til ny terminkontrakt. Sikringskurs: valutaterminens terminkurs (spotkurs pluss terminpunkter)	Virkelig verdisikring
Valutarisiko i lånekontrakter	Lån med fast eller flytende rente i utenlandsk valuta.	Rente- og valutabytteavtale som bytter lån fra utenlandsk valuta til lån i NOK til flytende NOK-rente.	Lån i utenlandsk valuta skal sikres til NOK, og totale lån med flytende rente skal utgjøre en nærmere definert andel av antatt nettkapital per kalenderår ihht rammer for finansforvaltningen. Lånet vil være eksponert for svingninger i rentenivå. Dette kan sikres på et senere tidspunkt.	Lån med fast rente: Virkelig verdisikring Lån med flytende rente: Kontantstrømsikring
Valuta- og renterisiko i lånekontrakter	Lån med fast eller flytende rente i utenlandsk valuta.	Rente- og valutabytteavtale som sikrer lånet til lån i NOK med fast rente	Valuta og renterisiko sikres ihht rammer for finansforvaltningen.	Lån med fast rente: Virkelig verdisikring Lån med flytende rente: Kontantstrømsikring
Renterisiko på norske lån	Lån med flytende rente i NOK.	Rentebytteavtale der flytende rente byttes til fast rente.	Renterisiko sikres ihht rammer for finansforvaltningen.	Kontantstrømsikring
Renterisiko på norske lån	Lån med fast rente i NOK.	Rentebytteavtale der fast rente byttes til flytende rente.	Renterisiko sikres ihht rammer for finansforvaltningen.	Virkelig verdisikring

Note 15 Derivater og sikringsbokføring

Beskrivelse av sikringseffektivitet og hvordan denne måles for de ulike risikokategoriene:

<i>Risikokategori</i>	<i>Vurdering av effektivitet</i>	<i>Måling av effektivitet</i>
Valutarisiko i store kontrakter med mange betalingsmilepæler til usikre betalingstidspunkt	Ulike oppgjørstidspunkt for milepæler i sikringsobjektet og sikringsinstrumentet skaper ineffektivitet som må måles	Dollar offset-metoden
Valutarisiko i store kontrakter med faste betalingsmilepæler	Kvalitativ vurdering basert på Principal Terms Match-metoden så lenge kritiske faktorer i sikringsobjekt og sikringsinstrument er sammenfallende. Kritiske faktorer: <ul style="list-style-type: none"> • valuta • beløp • betalingstidspunkt Så lenge kritiske faktorer er sammenfallende, er sikringen vurdert å være tilnærmet 100 % effektiv. Ineffektivitet oppstår når betalingstidspunkt endres og sikringsinstrumentet må rulleres	Når kritiske faktorer ikke er sammenfallende: Dollar offset-metoden
Rente- og valutarisiko på lån	Kvalitativ vurdering basert på Principal Terms Match-metoden så lenge kritiske faktorer i sikringsobjekt og sikringsinstrument er sammenfallende. Kritiske faktorer: <ul style="list-style-type: none"> • hovedstol (beløp og valuta) • forfallstidspunkt • rentedatoer Så lenge det vi mottar i rente- og valutabytteavtalen er sammenfallende med hva vi skal betale på lånet, vil sikringen være 100% effektiv.	Når kritiske faktorer ikke er sammenfallende: Dollar offset-metoden

Beregning av virkelig verdi

Valutaterminer er målt til virkelig verdi basert på observert terminkurs på kontrakter med tilsvarende løpetid på balansedagen. Virkelig verdi for rente- og valutabytteavtaler er nåverdien av fremtidige kontantstrømmer beregnet ut fra observerte markedsrenter og valutakurser på balansedagen. Virkelig verdi av rene rentebytteavtaler beregnes som nåverdien av fremtidige kontantstrømmer ut fra observerbare markedsrenter på balansedagen.

Regnskapsmessig håndtering av derivater

Kontantstrømsikringer

Alle derivater utpekt som sikringsinstrumenter i kontantstrømsikringer er regnskapsført til virkelig verdi i balansen. Effekten regnskapsføres som egenkapital sikringsreserve og verdiendringene på sikringsinstrumentet presenteres som Øvrige resultatetelementer. Når kontantstrømmen forfaller føres tidligere verdiendring av sikringsinstrumentet ut av egenkapitalen slik at sikringsinstrument og sikringsobjekt påvirker resultat i samme periode.

Virkelig verdisikringer

Ved virkelig verdisikring regnskapsføres både sikringsinstrument og sikringsobjekt til virkelig verdi over resultat.

Ved virkelig verdisikring av lån vil beregnet virkelig verdi av sikringsinstrument også benyttes som virkelig verdi av sikringsobjekt når alle kritiske faktorer er sammenfallende og sikringen ansees 100% effektiv. Det har i regnskapsåret ikke vært ineffektivitet i virkelig verdisikring av lån.

Ved virkelig verdisikring av store anskaffelseskontrakter i utenlandsk valuta beregnes virkelig verdi for både sikringsinstrument og sikringsobjekt. Ulike forfallstidspunkt på sikringsinstrument og sikringsobjekt og rulling av sikringsinstrument vil medføre ineffektivitet

Note 15 Derivater og sikringsbokføring

som regnskapsføres i resultat som «Andre driftskostnader». Realiserte effekter av sikringen for sikringsinstrument og sikringsobjekt påvirker resultatet i samme periode.

Økonomisk sikring - derivater som ikke inngår i regnskapsmessig sikring

Statnett har både rentebytteavtaler og valutaterminer som ikke kvalifiserer til sikringsbokføring i henhold til IFRS. Slike derivater måles til virkelig verdi, og alle verdiendringer innregnes i resultatet. Denne typen derivater er omtalt som "frittstående" derivater.

Innebygde valutaderivater

Statnett skiller ut innebygde valutaderivater i større, langsiktige kontrakter der det er avtalt betaling i valuta som avviker fra kontraktspartenes funksjonelle valuta, eller den avtalte valutaen ikke anses å være den normale handelsvaluta for handel mellom de landene som er involvert i transaksjonen. Det innebygde valutaderivatet regnskapsføres til virkelig verdi over resultat.

Forfallsstruktur for derivater tilknyttet lån

Morselskap og konsern

(Beløp i mill. kr)	1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	> 15 år	Sum markedsverdi	Sikringsbokføring
Eiendeler							
Rentebytteavtaler fast til flytende	1	97	236	49	-	383	Virkelig verdisikring
Rentebytteavtaler flytende til fast	-	-	10	-	-	10	Kontantstrømsikring
Rentebytteavtaler fast til flytende	-	-	-	-	-	-	Frittstående
Rente- og valutabytteavtaler	117	575	1 181	1 355	196	3 423	Virkelig verdisikring
Rente- og valutabytteavtaler	-	-	-	34	-	34	Kontantstrømsikring
Rente- og valutabytteavtaler	-	7	-	-	-	7	Frittstående
Sum eiendeler	118	679	1 427	1 438	196	3 858	
Gjeld							
Rentebytteavtaler fast til flytende	-	-	-	-36	-	-36	Virkelig verdisikring
Rentebytteavtaler flytende til fast	-	-102	-30	-	-	-132	Kontantstrømsikring
Rentebytteavtaler fast til flytende	-	-	-	-	-	-	Frittstående
Rente- og valutabytteavtaler	-	-	-	-320	-	-320	Virkelig verdisikring
Rente- og valutabytteavtaler	-	-	-	-	-	-	Kontantstrømsikring
Rente- og valutabytteavtaler	-	-	-	-	-	-	Frittstående
Sum gjeld	-	-102	-30	-356	-	-488	

Note 15 Derivater og sikringsbokføring

Tabellen nedenfor viser effekten av kontantstrømsikringer som presenteres som sikringsreserve i egenkapitalen (negative tall reduserer konsernets egenkapital). Det er i løpet av regnskapsårene 2018 eller 2017 ikke resultatført effekter knyttet til sikringsineffektivitet eller sikringsinstrumenter som ikke lenger kvalifiserer for sikringsbokføring.

Utvikling i sikringsreserven i egenkapitalen

(Beløp i mill. kr)

	31.12.2018	31.12.2017
Inngående sikringsreserve før skatt	-355	-245
Nye swaper i løpet av året	-28	-2
Verdiendring i året	295	-108
Utgående sikringsreserve før skatt	-88	-355
Utsatt skatt sikringsreserve	-19	-82
Utgående sikringsreserve etter skatt, jf. note 28	-69	-273

Derivater tilknyttet investeringer i valuta

Terminkontrakter

Terminkontrakter i valuta inngås for å valutasikre større anskaffelser i annen valuta enn norske kroner.

Oversikt over derivater tilknyttet investeringer i valuta

Morselskap og konsern

(Beløp i mill. kr)

	Valuta	Nominelt beløp valuta	Sikringskurs	Markedskurs	1 år	1-5 år	Sum markedsverdi
Eiendeler							
Virkelig verdisikringer	EUR	117	9,70	10,08	42	2	44
Virkelig verdisikringer	SEK	814	0,93	0,98	37	-	37
Frittstående derivater	EUR	3	9,62	10,00	1	-	1
Innebygde derivater	SEK	38	-	-	1	-	1
Sum eiendeler		-			81	2	83
Gjeld							
Virkelig verdisikringer	EUR	-29	9,88	10,07	-6	-	-6
Virkelig verdisikringer	USD	-43	8,32	8,68	-15	-	-15
Innebygde derivater	EUR	22	-	-	-7	-4	-11
Sum gjeld		-			-28	-4	-32
Sum valutaderivater					53	-2	51

Note 15 Derivater og sikringsbokføring

Endring i virkelig verdi og resultateffekter ved sikring av valuta i anskaffelseskontrakter, innebygde valutaderivater og derivater uten sikringsbokføring

	Sikringsinstrument			Sikringsobjekt			Resultateffekter		
	31.12.2018	31.12.2017	Årets endring	31.12.2018	31.12.2017	Årets endring	Urealisert ineffektivitet	Realisert ineffektivitet	Realisert terminpremie
Total virkelig verdi	60	76	-16	-61	-79	18	2	-1	-26
Innebygde valutaderivat	-11	-21	10	-	-	-	10	10	-
Derivater uten sikringsbokføring	1	3	-2	-	-	-	-2	-4	-

Note 16 Rentebærende gjeld

Noten viser kortsiktig og langsiktig rentebærende gjeld for konsernet, inklusiv finansielle derivater klassifisert som rentebærende gjeld. Sammensetningen av og nivået på rentebærende gjeld styres gjennom selskapets finansieringsaktivitet og er beskrevet nærmere i note 15 Derivater og sikringsbokføring.

Prinsipp

Rentebærende gjeld er regnskapsført til mottatte midler, netto etter transaksjonskostnader. Lånene er deretter regnskapsført til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode, hvor forskjellen mellom netto midler og innløsningsverdi blir resultatført over låneperioden.

Derivater bokføres som hovedregel til virkelig verdi over resultat. Derivater som er knyttet til kontantstrømsikring bokføres til virkelig verdi over øvrige resultatelementer. Se for øvrig note 15 for nærmere omtale av derivater.

Spesifikasjon av rentebærende gjeld

Morselskap (Beløp i mill. kr)

Gjeld	2018		2017	
	Balansført verdi	Virkelig verdi	Balansført verdi	Virkelig verdi
Langsiktig rentebærende gjeld	39 901	39 012	34 510	35 563
Langsiktig rentebærende gjeld til konsernselskaper	32	33	201	202
Derivater, rentebærende	488	488	707	707
Sum langsiktig rentebærende gjeld	40 421	39 533	35 418	36 472

Kortsiktig rentebærende gjeld	5 349	6 581	3 953	3 919
Kortsiktig rentebærende gjeld til datterselskaper	-	-	156	157
Derivater, rentebærende	-	-	19	19
Sum kortsiktig rentebærende gjeld	5 349	6 581	4 128	4 095

Konsern (Beløp i mill. kr)

Gjeld

Langsiktig rentebærende gjeld	39 900	39 012	34 510	35 563
Derivater, rentebærende	488	488	707	707
Sum langsiktig rentebærende gjeld	40 388	39 500	35 217	36 270

Kortsiktig rentebærende gjeld	5 349	6 581	3 953	3 919
Derivater, rentebærende	-	-	19	19
Sum kortsiktig rentebærende gjeld	5 349	6 581	3 972	3 938

Derivater måles til virkelig verdi etter verdsettelsesnivå 2, se beskrivelse av målehierarkiet i note 15.

Note 16 Rentebærende gjeld

Morselskap

Avdragsprofil rentebærende gjeld

Lånene er vurdert til amortisert kost justert for effekt av verdisikring

Forfallstidspunkt (Beløp i mill. kr)	1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	> 15 år	Sum
Fast rente						
Sertifikatlån	500	-	-	-	-	500
Obligasjonslån	619	4 069	11 524	14 806	569	31 588
Sum fast rente	1 119	4 069	11 524	14 806	569	32 088
Flytende rente						
Sikkerhetsstillelse under CSA-avtaler	3 305	-	-	-	-	3 305
Annen rentebærende gjeld	-	135	30	356	-	521
Obligasjonslån	700	187	2 001	-	-	2 888
Lån fra finansinstitusjoner	224	1 689	1 960	3 094	-	6 967
Sum flytende rente	4 229	2 011	3 991	3 450	-	13 681
Sum langsiktig gjeld	5 349	6 080	15 515	18 256	569	45 769
Løpetid på rentebinding (Beløp i mill. kr)						
Rentebærende gjeld	40 074	821	3 627	1 247	-	45 769

Konsern

Konsernets avdragsprofil for rentebærende gjeld vil tilsvare oppstillingen for morselskapet med unntak av at konserninterne lån er eliminert i konsernoppstillingen. Statnett har 1 konserninterne lån på 32 millioner kroner som forfaller ved påkrav og klassifisert som langsiktig.

Note 16 Rentebærende gjeld

Sammenstilling av lån og derivater	Hovedstol lån Valuta (Beløp i mill.)	Hovedstol lån NOK (Beløp i mill.)	Hovedstol swap NOK (Beløp i mill.)	Rente lån	Rente swap	Markeds-verdi swap
Sikrede lån - virkelig verdi-sikring						
NOK	4 660	4 660	4 660	4,12%	1,89%	348
JPY	4 000	201	201	1,97%	1,23%	117
CHF	150	923	923	2,39%	1,69%	224
SEK	1 700	1 553	1 553	0,98%	1,73%	101
USD	1 080	7 208	7 208	3,17%	2,10%	1 700
EUR	1 070	10 025	10 025	1,13%	1,76%	961
Sikrede lån - kontantstrømsikring						
NOK	2 693	2 693	2 693	1,78%	3,47%	-94
USD	360	3 039	3 039	2,79%	2,14%	34
EUR	312	3 000	3 000	0,88%	2,49%	-28
Usikrede lån						
NOK - fast rente	4 300	4 300	-	2,86%	0,00%	-
NOK - flytende rente	6 976	6 976	-	1,72%	0,00%	-
Frittstående derivater						
NOK	-	-	700	1,73%	1,83%	-
SEK	-	-	180	0,00%	1,21%	7
CSA						
NOK	1 467	1 467	-	*	-	-
EUR	185	1 838	-	**	-	-
Sum	-	-	-			3 369

* NOWA (Norwegian Overnight Weighted Average rate) - daglig rentenotering for innskudd i NOK

** EONIA overnight - daglig rentefastsettelse kunngjort gjennom European Banking Federation (EBF)

Note 17 Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld

Noten viser leverandørgjeld og annen kortsiktig ikke-rentebærende gjeld. Leverandørgjeld er knyttet direkte til operasjonell drift, mens annen kortsiktig gjeld gjelder øvrig gjeld som skyldig offentlig avgifter, skyldig lønn og feriepenger, påløpte renter mm.

Prinsipp

Ikke-rentebærende gjeld er klassifisert som kortsiktig når den er del av ordinær drift, gjelder handelsformål og har forfall innen 12 måneder. Annen gjeld er langsiktig.

Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld måles til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode. Renteelementet er sett bort fra da det ansees å være uvesentlig for det aller meste av konsernets kortsiktige ikke-rentebærende gjeld.

Derivater måles til virkelig verdi etter verdsettelsesnivå 2. Både derivatene og målehierarkiet er beskrevet nærmere i note 15.

Spesifikasjon av leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
659	572	Leverandørgjeld	571	853
53	-	Kortsiktig gjeld til datterselskap	-	-
129	25	Skyldig offentlig avgifter	28	132
231	376	Skyldig lønn og feriepenger	381	237
-	-2	Derivater, ikke-rentebærende	-2	-
213	272	Påløpte renter	272	213
1 019	2 566	Annen kortsiktig gjeld	4 404	1 874
2 303	3 809	Sum leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	5 653	3 310

Avsetninger knyttet til fremdriftsmåling av investeringsprosjekter er klassifisert som annen kortsiktig gjeld.

Note 18 Finansiell risikostyring

Finansiell risiko

Statnett SFs finanspolicy har som formål å sikre at foretaket oppnår den nødvendige finansieringen av planlagt drifts- og investeringsprogram til lavest mulig kostnad hensyntatt risiko. Statnett SFs finanspolicy omfatter også mål og rammer for å minimere foretakets kreditt-, rente- og valutarisiko. Statnett SF benytter seg av finansielle derivater for å styre den finansielle risikoen.

Kapitalstyring

Låneavtalene pålegger ikke foretaket noen kapitalkrav som ventes å kunne begrense kapitalstrukturen i konsernet. Det finnes heller ingen eksplisitte krav til egenkapital utover det som følger av lovgivingen. Hovedmålsettingen for foretakets styring av kapitalstruktur er at Statnett skal ha en solid finansiell posisjon, som gir grunnlag for at Statnett kan gjennomføre en samfunnsøkonomisk rasjonell drift og utvikling av transmisjonsnettet i tråd med planer og eiers forventninger. Statnetts styre er opptatt av at foretaket opprettholder en robust A-rating eller bedre. På bakgrunn av store investeringsbehov, fikk foretaket ny egenkapital i 2014 samtidig som utbytte har blitt redusert fra 50 til 25 prosent av konsernets underliggende resultat i perioden 2013 til 2018. Underliggende resultat er konsernets årsresultat etter skatt justert for årets endring i saldo for mer-/mindreinntekt etter skatt. For øvrig styres kapitalstrukturen gjennom opptak og nedbetaling av kort- og langsiktig gjeld, samt endringer i likviditetsbeholdningen. Det har ikke vært vesentlige endringer i målsetning og retningslinjer for kapitalstyring gjennom året.

Oversikt over kapital som inngår i styring av kapitalstruktur

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
35 377	40 388	Langsiktig rentebærende gjeld	40 388	35 217
4 169	5 381	Kortsiktig rentebærende gjeld	5 349	3 972
1 522	2 910	Betalingsmidler og markedsbaserte verdipapirer	3 750	2 405
38 024	42 859	Netto gjeld	41 987	36 784

Likviditetsrisiko

Statnett SF har som mål å kunne gjennomføre 12 måneders drift, investeringer og refinansiering uten å ta opp ny gjeld. Det vil gjøre Statnett mindre sårbar for perioder med lav tilgjengelighet på kapital i finansmarkedene og perioder med lite gunstige lånevilkår. Likviditeten følges opp løpende med ukentlig rapportering.

Statnett reduserer likviditetsrisiko knyttet til forfall på finansielle forpliktelser ved hjelp av spredt forfallsstruktur, rammer for hvor stor del av låneporteføljen som kan forfalle innenfor en 12-måneders periode, tilgang til flere finansieringskilder i Norge og internasjonalt, samt tilstrekkelig likviditet til å dekke planlagt drifts-, investerings- og refinansieringsbehov uten opptak av ny gjeld innenfor en tidshorisont på 12 måneder.

Likviditeten ved utgangen av rapporteringsperioden består av bankinnskudd, markedsbaserte verdipapirer og en trekkfasilitet på 8 milliarder kroner som løper til januar 2024. Det er foreløpig ikke trukket på trekkfasiliteten. Inntil 4 milliarder kroner av trekkfasiliteten kan trekkes på meget kort varsel. Sammen med øvrige kilder til likviditet gir det Statnett god evne til å håndtere store likviditetsbehov som kan oppstå med kort varsel, f.eks. knyttet til sikkerhetsstillelse for derivater under CSA avtaler som har ukentlige oppgjør. I tillegg har Statnett ved utgangen av rapporteringsperioden en låneavtale på 300 millioner euro hvorav 200 millioner euro er uopptrukket, samt en trekkrettighet på 200 millioner NOK hos foretakets hovedbankforbindelse.

Statnett SF har høy kredittverdighet. Standard & Poor's og Moody's Investor Service har gitt Statnett SF kredittrater for langsiktige låneopptak på henholdsvis A+ og A2. Den høye kredittratingen gir Statnett SF gode lånemuligheter.

Note 18 Finansiell risikostyring

Tabellen under viser alle brutto kontantstrømmer knyttet til finansielle forpliktelser. Kontantstrømmene er ikke neddiskontert og forutsetter rentesatser og valutakurser som ved utgangen av rapporteringsperioden.

(Beløp i mill. kroner)

Morselskap

Per 31.12.2018	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år og utover	Totalt
Rentebærende gjeld og rentebetalinger	6 230	9 849	18 916	17 690	1 083	53 768
Fjerningsforpliktelser	-	211	171	-	-	382
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	3 809	-	-	-	-	3 809
Derivater	4 116	4 851	8 634	10 656	458	28 715
Sum	14 155	14 911	27 721	28 346	1 541	86 674

Derivater	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år og utover	Totalt
Innbetalinger	4 432	5 842	10 352	12 657	770	34 053
Utbetaling	-4 116	-4 851	-8 634	-10 656	-458	-28 715
Netto derivater	316	991	1 718	2 001	312	5 338

(Beløp i mill. kroner)

Konsern

Per 31.12.2018	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år og utover	Totalt
Rentebærende gjeld og rentebetalinger	6 197	9 849	18 916	17 690	1 083	53 735
Fjerningsforpliktelser	-	211	171	-	-	382
Leverandørgjeld og annen kortsiktig gjeld	5 653	-	-	-	-	5 653
Derivater	4 116	4 851	8 634	10 656	458	28 715
Sum	15 966	14 911	27 721	28 346	1 541	88 485

Derivater	Under 1 år	1-5 år	5-10 år	10-15 år	15 år og utover	Totalt
Innbetalinger	4 432	5 842	10 352	12 657	770	34 053
Utbetaling	-4 116	-4 851	-8 634	-10 656	-458	-28 715
Netto derivater	316	991	1 718	2 001	312	5 338

Note 18 Finansiell risikostyring

Kredittrisiko

Kredittrisiko refererer til risikoen for at motparten vil misligholde sine kontraktsforpliktelser, noe som medfører økonomisk tap for konsernet.

Spesifikasjon av maksimal kreditteksponering

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
870	1 545	Betalingsmidler	1 956	1 319
652	1 365	Markedsbaserte verdipapirer	1 794	1 086
3 142	3 940	Derivater	3 940	3 142
3 217	4 347	Langsiktige fordringer	43	62
3 141	2 355	Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer, ekskl. derivater	2 432	3 481
11 022	13 552	Sum maksimal kreditteksponering	10 165	9 090

Statnett SF er eksponert for kredittrisiko gjennom plassering av overskuddslikviditet hos utstedere av verdipapirer og ved bruk av ulike rente- og valutaderivater. For å begrense denne risikoen har Statnett rammer som setter krav til kredittverdighet for motparter og maksimal eksponering for hver enkelt motpart. I tillegg er kredittrisikoen i sikringsforhold svært lav da det er inngått avtaler om sikkerhetsstillelser gjennom Credit Support Annex-avtaler (CSA) for de viktigste derivatmotpartene.

Alle plasseringer av betalingsmidler gjøres innenfor sektorrammer og maksimumsrammer for enkeltmotparter med høy kreditt-rating der høyere rating gir høyere rammer. Markedsbaserte verdipapirer består av flere godt diversifiserte investment grade rentefond.

CSA-avtaler innebærer sikkerhetsstillelse av inngåtte derivater ved ukentlige oppgjør av urealiserte mer-/mindreverdi. Urealiserte gevinster medfører at Statnett mottar oppgjør som øker Statnetts bankbeholdning og kortsiktig gjeld. Tilsvarende vil urealiserte tap medføre at Statnett utbetaler oppgjør til våre motparter, noe som reduserer bankbeholdningen og øker kortsiktig fordringer.

Tabellen nedenfor viser sammenhengen mellom sikkerhetsstillelse under CSA-avtalene, urealiserte verdier for sikrede derivater og urealiserte verdier for alle inngåtte derivater med eksterne motparter. Innskuddene bokføres på egne konto, men er ikke regnet som bundne midler. Det kan derfor være avvik mellom innestående på bank og det som faktisk er mottatt fra derivatmotpart.

Spesifikasjon av sammenhengen mellom sikkerhetsstillelse og derivater

(Beløp i mill. kroner)	Totalt betalt	Virkelig verdi derivater under CSA	Virkelig verdi alle derivater
Mottatt sikkerhet under CSA	3 305	3 478	3 728
Sikkerhet under CSA stilt overfor motparter	-245	-298	-298

Interne rammer setter krav til minimum A-rating fra de mest anerkjente ratingbyråene for endelig motpart i nye derivatkontrakter når CSA-avtale finnes. For motparter uten CSA-avtaler, er kravene to hakk høyere rating (A+).

Konsernets kundemasse består hovedsakelig av kommunale kraftforetak, norske industrikunder og andre nordiske TSO-er. Det har historisk vært lite tap på kundefordringer og det er forventet at dette ikke vil endre seg i nær fremtid. Ved mislighold har konsernet gode rutiner for rask og tett oppfølging av kunden, strenge sanksjonsmuligheter og mulighet for å kreve sikkerhetsstillelse i nettverksavtalen og innebærer at konsernet vurderer kredittrisikoen på kundefordringer som svært lav.

Statnett SF har lån til datterselskap og tilknyttet selskap som per 31.12.2018 utgjør 4 323 millioner kroner for morselskapet og 22 millioner kroner for konsernet. Kredittverdigheten de aktuelle datterselskapene er nært knyttet til Statnett SF egen kredittverdighet gjennom eierskap, garantistillelser og/eller tjenestemottak. Statnett SF yter ved behov lån til eSett Oy (tilknyttet) og Fifty AS (felleskontrollert). Det gjøres en kredittvurdering ved etablering av lånebetingelser. Alle selskapene følges opp gjennom styrerepresentasjon. Noen av låneavtalene stiller krav til egenkapitalandel. Det er ikke registrert forhold som tilsier at nedskrivning av lån kan forventes.

Note 18 Finansiell risikostyring

Innregning og måling av forventet kredittap

Konsernet innregner tapsavsetning for forventet kredittap på finansielle eiendeler som måles til amortisert kost eller til virkelig verdi over «Øvrige resultatелеmenter» ihht reglene i IFRS 9. Tapsavsetningen er basert på konsernets vurdering av de finansielle eiendelens kredittisiko.

For banker, derivatmotparter og andre kredittinstitusjoner vil kredittverdigheten vurderes jevnlig gjennom året gjennom overvåking av offisielle ratinger, og motpartsrisikoen overvåkes og rapporteres løpende for å sikre at foretakets eksponering ikke går utover fastsatte kredittgrenser og er i henhold til interne regler. For kundefordringer, andre kortsiktige fordringer og langsiktige fordringer vil postenes kredittisiko vurderes månedlig dersom de er mislighold eller det foreligger annen informasjon som gir mistanke om at låntaker ikke vil kunne innfri hele eller deler av sine forpliktelser. Et finansielt instrument ansees misligholdt dersom den ikke er gjort opp til avtalt tid. Nedskrivning for verdifall bli foretatt etter følgende metoder:

1. Forventet kredittap over eiendelens løpetid

Det forventede kredittap som følge av alle mulige misligholdshendelser i løpet av et finansielt instruments levetid.

Tapsavsetningen for et finansielt instrument skal foretas til et beløp tilsvarende forventet kredittap i levetiden dersom kredittisikoen for det finansielle instrumentet har økt vesentlig siden førstegangsinnregning

2. Forventet kredittap over 12 måneder

Den delen av forventede kredittap i levetiden som utgjør de forventede kredittap som følge av misligholdshendelser for et finansielt instrument som er mulig innen tolv måneder etter rapporteringstidspunktet.

Tapsavsetningen for et finansielt instrument skal foretas til et beløp tilsvarende forventet kredittap over tolv måneder dersom kredittisikoen for det finansielle instrumentet ikke har økt vesentlig siden førstegangsinnregning

Konsernets metode for kredittisikovurdering har definert følgende kategorier for kredittvurdering

Kategori	Beskrivelse	Metode for nedskrivning for verdifall
Sikker betaler	Ingen forfalte forpliktelser og ingen økning i kredittisiko siden førstegangsinnregning	Forventet kredittap over 12 måneder
Tvilsom betaler – ikke kredittverdig	Forpliktelser har forfalt med mer enn 30 dager, eller det er en betydelig økning i kredittisiko siden førstegangsinnregning	Forventet kredittap over eiendelens løpetid, effektiv rente beregnes på bruttobeløp
Tvilsom betaler - kredittverdig	Forpliktelser har forfalt med mer enn 90 dager, men det er forhold som tilsier at eiendelen er kredittverdig	Forventet kredittap over eiendelens løpetid, effektiv rente beregnes på amortisert kost
Tapsavskrives	Det er forhold som tilsier at fordringshaver har så store økonomiske problemer at fordringen må ansees tapt	Fordringen tapsavskrives i sin helhet.

Se for øvrig note 11 Kundefordringer og andre kortsiktige fordringer og 14 Finansielle anleggsmidler for tapsvurderinger.

Valutarisiko

Valutarisiko er risikoen for at svingninger i valutakursen fører til endringer i Statnetts resultat og balanse. Valutarisiko knyttet til store anskaffelseskontrakter og lån i utenlandsk valuta er sikret og omtales i note 15. Ved utgangen av rapporteringsperioden utgjør den valutabeholdning som ikke er swappet eller reservert til fremtidige forpliktelser, tilsvarende 229 millioner kroner for morselskapet og 383 millioner kroner for konsernet. Denne beholdningen består av bankinnskudd. I tillegg utgjør utenlandske aksjefond og aksjer 36 millioner kroner i konsernet.

Renterisiko

Konsernet er eksponert for renterisiko gjennom låneporteføljen, likviditetsbeholdningen og finansielle sikringer. Videre er Statnett SF eksponert for rentenivå som legges til grunn for nettvirksomhetens inntektsramme (NVE-renten).

For å redusere renterisikoen og minske svingningene i resultatet, skal renten til Statnetts gjeld korrelere mest mulig med NVE-renten. NVE-renten beregnes med utgangspunkt i daglige snitt av effektiv rente på 5 års swaprente. I tillegg består NVE-renten av et fast rente-element med tillegg av inflasjon og et tillegg for kredittisiko. For å oppnå den ønskede rentebinding på foretakets gjeld, benyttes rentebytteavtaler som er knyttet opp mot underliggende gjeld.

Note 18 Finansiell risikostyring

Gjennomsnittlig effektiv rente

Tabellen under viser gjennomsnittlig effektiv rente for de enkelte finansielle instrumentene.

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill.kr)	2018	2017
1,43%	1,29%	Markedsbaserte verdipapirer	1,26%	1,74%
0,67%	0,24%	Innskudd	0,76%	0,68%
-	-	Aksjer og aksjefond	-3,64%	18,93%
1,97%	2,00%	Rentebærende gjeld	2,00%	1,97%

Sensitivitetsanalyse

Rentesensitivitet

(Beløp i mill.kr)

Morselskap		Endring i rentenivå	Konsern	
2017	2018	Prosentpoeng	2018	2017
-8	-11	+ 1	-18	-16
8	11	- 1	18	16

Tabellen viser morselskapet og konsernets følsomhet for potensielle endringer i rentenivået på aktivaplasseringer.

Den viser effekt på resultat ved endring i rentenivået på 1 prosentpoeng den 31. desember 2018.

Valutakurssensitivitet

(Beløp i mill.kr)

Morselskap		Endring i kronkursen	Konsern	
2017	2018	Prosent	2018	2017
-11	-13	+ 5	-20	-21
11	13	- 5	20	21

Tabellen viser selskapets følsomhet for potensielle endringer i kronkursen, dersom alle andre forhold er holdt konstant. Beregningen legger til grunn lik endring mot alle relevante valutaer. Effekten i resultatet skyldes verdiendring i pengeposter som ikke er fullt ut sikret.

Øvrige pengeposter og all gjeld i utenlandsk valuta er sikret, og endring i verdi motsvares av verdiendring på derivatet.

Note 19 Skatter

Resultatskatt blir beregnet etter ordinære skatteregler og anvender til enhver tid vedtatt skattesats. Skattekostnaden knyttes til det regnskapsmessige resultatet og består av betalbar skatt og endring i utsatt skatt/skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Utsatt skatt/skattefordel beregnes på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskapsmessig og skattemessig verdi, samt skattevirkninger av underskudd til fremføring.

Prinsipp

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endringene i utsatt skatt/-skattefordel. Betalbar skatt beregnes på grunnlag av årets skattemessige resultat. Netto utsatt skatt/-skattefordel er beregnet på grunnlag av midlertidige forskjeller mellom regnskaps- og skattemessige verdier og ligningsmessig underskudd til fremføring.

Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverseres eller kan reverseres, er utlignet. Utsatt skattefordel er oppført når det er sannsynlig at selskapet vil ha tilstrekkelig skattemessig overskudd til å nyttiggjøre skattefordelen. Utsatt skatt og -skattefordel som kan balanseføres, er balanseført til nominell verdi og oppført netto i balansen.

Skatteeffekt av poster ført mot øvrige resultatelementer er ført mot øvrige resultatelementer, og skatteeffekt på poster knyttet til egenkapitaltransaksjoner føres mot egenkapital.

Note 19 Skatter

Skattekostnad i resultatregnskapet

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
350	-	Betalbar skatt	19	368
-1	-374	Betalbar skatt tidligere år	-375	-1
-141	945	Endring utsatt skatt/skattefordel	933	-158
-43	-85	Endring i skattesats	-89	-46
165	486	Sum skattekostnad	488	163

Betalbar resultatskatt

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
350	-	Beregnet resultatskatt årets resultat	19	368
-	-	Skattevirkning av konsernbidrag	-	-
350	-	Betalbar resultatskatt	19	368

Betalbar skatt i balansen

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
350	-	Årets betalbare skatt	19	368
-31	-	Betalbar skatt knyttet til konsernbidrag	-16	-33
319	-	Sum betalbar skatt i balansen	3	335

Avstemming av nominell skattesats mot effektiv skattesats

Tabellen nedenfor gir en avstemming av rapportert skattekostnad mot skattekostnad basert på nominell skattesats på 23 prosent for 2018 (24 prosent for 2017).

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
893	2 648	Resultat før skattekostnad	2 701	976
214	610	Forventet skattekostnad etter nominell sats	621	218
		Skatteeffekter av:		
-7	-	Permanente forskjeller	-11	-10
2	1	Andel resultat i tilknyttet selskap	1	2
-1	-40	Tidligere års skatter	-33	-1
-43	-85	Endring i skattesats	-89	-46
165	486	Sum skattekostnad	488	163
18%	18%	Effektiv skattesats	17%	17%

Note 19 Skatter

Spesifikasjon av utsatt skatt og utsatt skattefordel

Nedenfor er det gitt en spesifikasjon av netto utsatt skatt og utsatt skattefordel. Utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynliggjort at den vil bli utnyttet. Ved verdsettelsen av utsatt skatt pr 31. desember 2018 er det anvendt en skattesats på 22 prosent (23 prosent pr. 31. desember 2017).

Morselskap

(Beløp i mill. kr)	31.12.17	Resultatført	Øvrige resultat- elementer	Konsern- bidrag	31.12.18
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	45	-6	-	-37	2
Varige driftsmidler	1 091	578	-	-	1 669
Pensjonsforpliktelser	-81	-8	20	-	-68
Andre langsiktige poster	-153	689	62	-	598
Implementeringseffekt IFRS 15	-	-10	10	-	-
Fremførbart underskudd	-	-382	-	6	-376
Sum	902	861	92	-31	1 824

Konsern

(Beløp i mill. kr)	31.12.17	Resultatført	Øvrige resultat- elementer	Konsern- bidrag	31.12.18
Omløpsmidler/kortsiktig gjeld	-4	-51	-	-	-55
Varige driftsmidler	1 196	606	-	-	1 802
Pensjonsforpliktelser	-82	-8	20	-	-70
Andre langsiktige poster	-125	693	62	-	630
Implementeringseffekt IFRS 15	-	-10	10	-	-
Fremførbart underskudd/fremførbare rentekostnader	-44	-404	-	16	-432
Sum	941	826	92	16	1 875

Utsatt skatt ført mot øvrige resultatelementer

Morselskap			Konsern		
31.12.17	31.12.18	(Beløp i mill. kr)	31.12.18	31.12.17	
-67	20	Estimatavvik pensjoner	20	-67	
-23	62	Verdiendring kontantstrømsikring	62	-23	
-90	82	Sum utsatt skatt ført mot øvrige resultatelementer	82	-90	

Note 20 Investeringer i datterselskaper, felleskontrollerte og tilknyttede selskaper

Virksomheten i konsernet er i hovedsak konsentrert i morselskapet, Statnett SF. I konsernet inngår i tillegg sju datterselskaper, ett felleskontrollert selskap og eierandeler i enkelte tilknyttede selskaper. Det henvises til note 22, nærstående parter, for beskrivelse av virksomheten i datterselskapene..

Prinsipp

Konsoliderte selskaper

Konsernregnskapet omfatter Statnett SF og datterselskaper, der Statnett SF alene har kontrollerende eierandeler. Normalt antas Statnett SF å ha kontroll når direkte eller indirekte eierinteresser utgjør mer enn 50 prosent av de stemmeberettigede aksjene. Dersom Statnett eier mindre enn 100 prosent av stemmeberettigede aksjer, eller gjennom avtale har mindre enn 100 prosent av stemmene, vurderes det særskilt om konsernet faktisk har kontroll.

Utarbeidelse av konsernregnskapet skjer etter oppkjøpsmetoden og viser konsernet som om det var én enhet. Kostprisen på aksjer i datterselskaper er eliminert mot egenkapitalen på oppkjøpstidspunktet. Merverdier utover den balanseførte egenkapital i datterselskaper fordeles til de eiendeler og gjeldsposter som merverdien kan knyttes til. Den del av kostprisen ved kjøp av virksomhet som ikke kan tilskrives bestemte eiendeler, presenteres som goodwill.

Statnett SFs Pensjonskasse er ikke en del av konsernet. Innskutt egenkapital i pensjonskassen er vurdert til virkelig verdi med verdiendring over resultatet, og klassifisert som finansielt anleggsmiddel.

Felleskontrollert selskap

Det er for tiden ett felleskontrollert selskap i Statnett konsern, Fifty AS, som vurderes som en felleskontrollert driftsordning. For det første er selskapet vurdert som en felleskontrollert ordning siden Statnett sammen med en annen part er bundet av kontrakt, og kontrakten gir partene felles kontroll over Fifty AS. Dernest er selskapet vurdert som en felleskontrollert driftsordning siden partene har rettigheter til eiendelene og ansvar for forpliktelsene i Fifty AS. Investeringen i felleskontrollert selskap regnskapsføres etter prinsippet om proporsjonal konsolidering («bruttometoden») som innebærer at Statnett regnskapsfører sin andel av inntekter, kostnader, eiendeler og gjeld på hver enkelt regnskapslinje.

Investering i tilknyttet selskap

Tilknyttet selskap er selskaper der Statnett har betydelig innflytelse, dvs. kan påvirke finansielle og operasjonelle beslutninger i selskapet, men ikke har kontroll over selskapet. Normalt vil dette være selskaper hvor konsernet eier mellom 20 og 50 prosent av de stemmeberettigede aksjene. Tilknyttede selskaper vurderes etter egenkapitalmetoden. Dette innebærer at konsernets andel av årets resultat etter skatt og avskrivninger på eventuelle merverdier resultatføres. Regnskapet i det tilknyttede selskap er omarbeidet til Statnetts regnskapsprinsipper i tråd med IFRS. I konsernbalansen er eierandel i tilknyttet selskap klassifisert som finansielle anleggsmidler til opprinnelig kostpris med tillegg av akkumulerte resultatandeler og fradrag for utbytte, og eventuelle nedskrivninger.

Kjøp/salg av datterselskaper, felleskontrollerte og tilknyttede selskaper

Ved kjøp og salg av datterselskaper, felleskontrollerte selskaper og tilknyttede selskaper er disse inkludert i konsernregnskapet for den del av året de har vært del av eller tilknyttet konsernet.

Investering i datterselskaper, felleskontrollerte selskaper og tilknyttet selskap i Statnett SF (selskapsregnskapet)

Investeringer i datterselskaper, felleskontrollerte selskaper og tilknyttet selskaper behandles etter kostmetoden i selskapsregnskapet. Avgitt konsernbidrag (netto etter skatt) tillegges kostpris på investering i datterselskap. Mottatt konsernbidrag og utbytte resultatføres som finansinntekt i den grad utbytte og konsernbidrag ligger innenfor opptjente resultater i eierperioden. Utbytte utover opptjente resultater i eierperioden behandles som reduksjon av aksjeinvesteringen. Konsernbidrag og utbytte regnskapsføres i det året det er vedtatt.

Nedskrivning

Konsernet vurderer på hvert rapporteringstidspunkt om det foreligger objektive indikasjoner på verdifall. Hvis slike indikasjoner foreligger, testes investeringen for nedskrivning. Nedskrivning foretas dersom gjenvinnbart beløp (høyeste av virkelig verdi fratrukket salgskostnader og bruksverdi) er lavere enn balanseført verdi.

Virksomhetssammenslutninger

Virksomhetssammenslutninger innregnes i henhold til oppkjøpsmetoden. Anskaffelseskost er summen av virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet av eiendeler som overdras, gjeld som pådras eller overtas som vederlag for kontroll av den oppkjøpte virksomheten, samt kostnader som kan henføres direkte til virksomhetssammenslutninger.

Note 20 Investeringer i datterselskaper, felleskontrollerte og tilknyttede selskaper

Den kjøpte virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser som tilfredsstiller vilkårene for regnskapsføring under IFRS 3, innregnes til virkelig verdi på oppkjøpstidspunktet. Goodwill som oppstår ved oppkjøp, innregnes som en eiendel målt til overskytende av totalt overført vederlag og verdi av ikke kontrollerende interesser i oppkjøpt selskap utover nettoverdi av oppkjøpte identifiserbare eiendeler og overtatte forpliktelser. Hvis konsernets andel av netto virkelig verdi av den kjøpte virksomhetens identifiserbare eiendeler, gjeld og betingede forpliktelser etter revurdering overstiger totalt vederlag, innregnes det overskytende beløpet i resultatregnskapet umiddelbart.

Statnett SF har følgende investeringer per 31. desember 2018:

Selskap	Virksomhetens art	Anskaffel- sestids- punkt	Forretnings- kontor	Eierandel	Stemme- andel	Balansført verdi (beløp i tusen kr)
Datterselskaper						
Statnett Transport AS	Transport og rederi	1996	Drammen	100%	100%	108 021
Statnett Forsikring AS	Skadeforsikring	1998	Oslo	100%	100%	30 200
NordLink Norge AS	Utvikle og drifte transmisjonsnett	2010	Oslo	100%	100%	2 000 262
NorGer AS	Komplementar	2010/2011	Oslo	100%	100%	27 102
NorGer KS	Pt ingen virksomhet	2010/2011	Oslo	100%	100%	2 776
Nydalshøyden Bygg C AS	Eiendom	2013	Oslo	100%	100%	6 342
Elhub AS	Datahub for måledata for strøm	2014	Oslo	100%	100%	209 719
Sum datterselskaper						2 384 422
Felleskontrollerte og tilknyttede selskaper						
Fifty AS	Utvikle og drifte regulerings- og markedssystem	2017	Oslo	50,0 %	50,0 %	5 000
Nord Pool AS	Markedsplass	2002/2008	Bærum	28,2 %	28,2 %	36 320
eSett OY	Balanseavregning i Norden	2013	Finland	33,3 %	33,3 %	16 891
KraftCERT AS	IKT-sikkerhet	2014	Oslo	33,3 %	33,3 %	692
Sum felleskontrollerte og tilknyttede selskaper						58 903
Totalt eierandel i datterselskaper, felleskontrollert og tilknyttede selskaper						2 443 325

Note 20 Investeringer i datterselskaper, felleskontrollerte og tilknyttede selskaper

Konsernverdi for selskap regnskapsført etter egenkapitalmetoden

(Beløp i tusen kr)

	Konsern- verdi 01.01.	Årets resultat	Utbytte	Konsern- verdi 31.12.
2018				
Nord Pool AS, 28,2%	85 328	16 598	-9 357	92 569
eSett OY, 33,3%	8 750	9 142	-	17 892
KraftCERT AS, 33,3%	420	272	-	692
Sum tilknyttede selskaper	94 498	26 012	-9 357	111 153
2017				
Nord Pool AS, 28,2%	88 850	12 082	-15 604	85 328
eSett OY, 33,3%	817	7 933	-	8 750
KraftCERT AS, 33,3%	819	-399	-	420
Sum tilknyttede selskaper	90 486	19 616	-15 604	94 498

Note 21 Felleskontrollerte driftsordninger

Ved bygging av undersjøiske kabler for overføring av energi mot utlandet har konsernet inngått avtaler om bygging og drift med systemansvarlige i Nederland, Danmark, Tyskland og England. Disse ordningene er vurdert til å være «felleskontrollerte driftsordninger» under IFRS.

Prinsipp

En "felleskontrollert driftsordning" er en felleskontrollert ordning der de partene som har felles kontroll over ordningen, har rettigheter til eiendelene og ansvar for forpliktelsene knyttet til ordningen. Konsernet innregner sin andel av eiendeler, forpliktelser, inntekter og driftskostnader i tilknytning til sine interesser i felleskontrollerte driftsordninger.

Sjøkabler satt i drift

TenneT TSO BV og Statnett SF har bygget en kabel for overføring av energi mellom Norge og Nederland, omtalt som NorNed-kabelen. Partene eier hver sin fysiske halvdel av kabelen. Statnett SF eier den nordre del, og TenneT eier den søndre delen av kabelen. NorNed-kabelen ble satt i drift i mai 2008. Kostnader og handelsinntekter knyttet til drift av NorNed-kabelen deles likt mellom TenneT og Statnett.

Statnett SF eier Skagerrak-kabler 1-3, mens Energinet.dk har en langsiktig leieavtale om halve kabelkapasiteten. Inntekten fra utleien er inkludert i posten "Andre driftsinntekter". I slutten av desember 2014 ble Skagerrak kabel 4 (SK-4) satt i drift. Statnett SF og Energinet.dk eier hver sin fysiske halvdel av SK-4, hvor Statnett SF eier den nordre delen og Energinet.dk den sørlige delen. Kostnader og handelsinntekter knyttet til drift av Skagerrak-kablene deles likt mellom Energinet.dk og Statnett.

Statnett SFs eierandeler i kablene er inkludert i kategorien Land- og sjøkabler i note for varige driftsmidler og immaterielle eiendeler.

Sjøkabler under bygging

Statnett SF inngikk høsten 2012 en samarbeidsavtale med tyske TenneT og KfW med sikte på å realisere en HVDC-sjøkabel mellom Norge (Tonstad) og Tyskland (Wilster). Prosjektet kalles NordLink og overføringskapasiteten vil bli 1400 MW. Forbindelsen består av 53 km ledning på norsk side, 514 km sjøkabel og 55 km landkabel på tysk side. Eierskapet vil bli delt likt der Statnett SF gjennom datterselskapet NordLink Norge AS vil eie den nordlige delen og TenneT og KfW vil eie den sørlige delen gjennom et felleseid tysk selskap. Kostnader og handelsinntekter vil deles likt mellom Tyskland og Norge. Utenlands- og anleggskonsesjon for kabelen ble gitt i oktober 2014. Endelig investeringsbeslutning ble tatt i februar 2015. Legging av den undersjøiske strømkabelen mellom Norge og Tyskland ble ferdigstilt i norsk sektor i 2018. I tillegg ble installasjon av sjøkabel i dansk og tysk sektor påbegynt. Det er startet testing av strømrerteranlegget på Ertsmyra som forventes ferdigstilt i 2019. Kabelen skal være i prøvedrift fra slutten av 2020.

National Grid NSN Link Ltd (NLL) og Statnett SF prosjekterer en HVDC-sjøkabel mellom Kvilldal i Norge og Blyth i nordøst-England. Prosjektet kalles North Sea Link og overføringskapasiteten vil bli 1400 MW. Eierskapet vil bli delt likt der Statnett SF eier den østre delen og NLL den vestre delen. Kostnader og handelsinntekter skal deles likt mellom NLL og Statnett. Anleggskonsesjon forelå da utenlandskonsesjon ble gitt i oktober 2014. Endelig investeringsbeslutning ble tatt i mars 2015. Første del av den undersjøiske strømkabelen mellom Norge og Storbritannia ble lagt i 2018. Byggearbeidene for strømrerteranleggene i Kvilldal og i Blyth i Storbritannia er påbegynt. Kabelen skal settes i drift i 2021.

Verdien av utført arbeid på sjøkabler under bygging er inkludert i balanselinjen Anlegg under utførelse.

Note 22 Nærstående parter

Prinsipp

To parter er nærstående dersom en part kan påvirke den annen parts beslutninger. Transaksjoner med nærstående parter skal skje på markedsmessige betingelser.

Eier

Statnett SF var 100 prosent eid av den norske stat ved Olje- og energidepartementet (OED) per 31. desember 2018. Statnett har relasjoner til OED både som eier og reguleringsmyndighet.

Reguleringsmyndighet

Det er Stortinget som lovgivende myndighet som vedtar lover, basert på forslag fra regjeringen. Forskrifter vedtas av Kongen i statsråd. OED forvalter sine ansvarsområder, og delegerer forvaltning av de fleste områder i energiloven til Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE). I medhold av forvaltningsloven kan ethvert enkeltvedtak fattet av NVE, klages inn for OED som overordnet instans.

Andre nærstående parter

Oversikt over investeringer i datterselskap, felleskontrollerte og tilknyttede selskaper er spesifisert i note 20.

Morselskap

Statnett SF er låntaker for Statnettkonsernets eksterne låneopptak. Den sentrale finansfunksjonen i Statnett SF samordner og ivaretar den finansielle risiko knyttet til valuta, renter og likviditet i konsernet. Det er inngått låneavtaler mellom Statnett SF og datterselskaper. I tillegg er det inngått avtaler om kjøp og salg av tjenester. Alle transaksjoner er foretatt som en del av den ordinære virksomheten og til markedsmessige vilkår. De vesentligste transaksjonene er beskrevet nedenfor:

Statnett Forsikring AS

Statnett Forsikring AS har konsesjon til å dekke risiko og forestå reassuranse vedrørende selskaper i Statnett-konsernet, begrenset til selskaper hvor eierandelen utgjør mer enn 50 prosent. Selskapet opererer videre som direktetegnende person- og skadeforsikringsselskap.

Statnett Transport AS

Statnett Transport AS driver tungtransport på land og sjø og leverer transporttjenester til Statnett SF, herunder beredskapstjenester for transport av tunge enheter på land og sjø. Statnett SF har ytet Statnett Transport AS et ansvarlig lån som står tilbake for selskapets øvrige kreditorer. Statnett SF leverer også enkelte administrative støttetjenester innenfor IKT, juridisk, anskaffelser og økonomi.

NordLink Norge AS

NordLink Norge AS skal bygge og eie den nordlige delen av NordLink-kabelen. De tyske selskapene TenneT og KfW vil gjennom sitt felleseide selskap, bygge og eie den sørlige delen av NordLink. NordLink vil bli den første kabelforbindelsen mellom det norske og tyske kraftmarkedet. NordLink vil bli driftet av de respektive lands transmisjonsnettoperatører (Statnett SF og TenneT).

Statnett SF er forpliktet til å finansiere prosjektet og har inngått "Capital Contribution Agreement" med NordLink Norge AS. Kapitalforpliktelsen tilsvarer NordLink Norge AS' 50 prosent andel av de totale investeringskostnader knyttet til prosjektet. For å sikre at NordLink Norge AS skal kunne oppfylle sine finansielle forpliktelser skal midler tilføres på de tidspunkt hvor disse forfaller. Statnett SF stiller morselskapsgarantier for NordLink Norge AS' hovedleverandører i henhold til bestemmelser i kontraktene med disse. For disse garantiene svares det en garantipremie priset til markedsmessige betingelser. NordLink Norge AS har ingen ansatte. Statnett SF utfører prosjektjenester knyttet til utbyggingen i tillegg til administrative støttetjenester til selskapets drift.

Elhub AS

Elhub AS skal utvikle og drifte den sentrale datahuben for måleverdier og markedsprosesser i det norske kraftmarkedet. Elhub AS' hovedfunksjoner er automatisert måleverdiprosessering og måleverdidistribusjon samt prosessering av markedsprosesser som leverandørbytter, flyttinger og rapportering. Datahuben ble satt i drift 18. februar 2019.

Statnett SF har vært forpliktet til å yte nødvendig finansiering av prosjektet. Elhub AS har betalt Statnett en provisjon på den til enhver tid ubenyttede del av lånerammen tilsvarende (0,21 prosent p.a.). Statnett SF leverer også enkelte administrative støttetjenester innenfor IKT, juridisk, anskaffelser og økonomi.

Statnett Rogaland AS

Statnett Rogaland AS var et heleid datterselskap av Statnett SF. Selskapet ble avviklet i desember 2018.

Note 22 Nærstående parter

NorGer AS og NorGer KS

Statnett SF eier 100 prosent av aksjene i NorGer AS og 90 prosent eierandel i NorGer KS. I tillegg eier NorGer AS 10 prosent eierandel i NorGer KS, slik at Statnett SF inklusive indirekte eierskap også kontrollerer 100 prosent av eierandelene i NorGer KS. Det er begrenset virksomhet i begge selskapene.

I desember 2018 ble selskapskapitalen i NorGer KS nedsatt med 269 millioner kroner, med en tilbakebetaling til deltakerne på 156 millioner kroner.

Fifty AS

Fifty AS er et felleskontrollert selskap eid 50 prosent av Statnett SF og 50 prosent av Affärsverket svenska kraftnät. Fifty AS forvalter og utvikler IKT-systemer for å sikre balansering av det nordiske kraftsystemet. Fifty AS selger både lisenser, vedlikehold- og forvaltningstjenester til Statnett SF. Fifty AS har ingen ansatte. Statnett SF utfører prosjektjenester knyttet til forvaltning og utvikling av IKT-systemer i tillegg til administrative støttetjenester til selskapet.

Transaksjoner mellom Fifty AS og Statnett SF inngår i linjen for felleskontrollert selskap i tabellen under. I tillegg har Statnett SF solgt rettigheter til videreutvikling av programvare til Fifty AS for 6,5 millioner kroner.

Nord Pool AS

Statnett SF kjøper overføringstap fra Nord Pool AS daglig. Kjøpet skjer til kraftbørsens markedspriser.

eSett OY

eSett OY leverer balanseavregningstjenester til markedsaktører i Finland, Sverige og Norge. Statnett SF har innvilget lån til selskapet i forbindelse med etableringen sammen med øvrige eiere. Lånet utgjør 22 millioner kroner per 31. desember 2018.

Utbytte og konsernbidrag

Statnett SF har i 2018 mottatt utbytte og konsernbidrag på totalt 68 millioner kroner fra datterselskaper og tilknyttet selskap.

Statnett SFs mellomværende med selskaper i samme konsern

(Beløp i mill. kr)	Kundefordringer		Utlån		Innlån		Leverandørgjeld	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Datterselskaper	50	11	3 156	4 300	357	32	28	12
Felleskontrollert selskap	-	68	-	-	-	-	-	-

Renter

Rentesatsen på inn- og utlån er avtalt til 6 måneders NIBOR med et påslag i intervallet 0,5 - 2,5 prosent.

Statnett SFs handel med selskaper i samme konsern

(Beløp i mill. kr)	Driftsinntekter regulert		Andre driftsinntekter		Driftskostnader	
	2017	2018	2017	2018	2017	2018
Datterselskaper	33	-16	59	76	-132	-101
Felleskontrollert selskap	-	-	-	21	-	20

(Beløp i mill. kr)	Finansinntekter		Finanskostnader	
	2017	2018	2017	2018
Datterselskaper	89	126	-5	-4

(Beløp i mill. kr)	Mottatt konsernbidrag		Mottatt utbytte	
	2017	2018	2017	2018
Datterselskaper	4	-	16	68

Note 23 Ytelser til ledelsen

Styrets erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte 2018

Erklæring vedrørende godtgjørelse til konsernsjef og konsernledelsen er utarbeidet i tråd med foretakets vedtekter, allmennaksjelovens regler, samt "Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel" fastsatt av Nærings- og fiskeridepartementet 13. februar 2015.

Lederlønnspolitik

Det førende prinsipp for konsernet er at lønn og andre ytelser til konsernledelsen skal være konkurransedyktige, slik at konsernet kan tiltrekke seg og beholde dyktige ledende ansatte. Kompensasjonen skal ikke være lønnsledende, men likevel konkurransedyktig i forhold til vår bransje og andre selskaper som rekrutterer i det samme marked som Statnett. Lønnen skal samtidig reflektere den enkeltes erfaring, ansvarsområde og oppnådde resultater. Lederlønnspolitikken gjelder for Statnett SF og datterselskaper.

Retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse

Med utgangspunkt i Nærings- og fiskeridepartementets "Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel", har styret faste rammer for hvilke elementer som kan inngå i konsernets lønns- og kompensasjonspakke når det inngås nye avtaler for ledende ansatte. Følgende retningslinjer gjelder:

Fastlønn: Fastlønnen fastsettes etter en stillings- og markedsvurdering som vurderes opp mot Statnetts lønnspolicy om å tilby konkurransedyktige vilkår, men ikke være lønnsledende. Når fastlønn fastsettes, skal verdiene av de samlede ytelser legges til grunn.

Pensjonsordning: Medlemskap i Statnetts kollektive innskuddspensjonsordning. Dette innebærer at det ikke inngås nye individuelle pensjonsavtaler.

Personforsikringer: De ordninger som til enhver tid er etablert for øvrige ansatte, herunder gruppelevs-, ulykkes-, sykeforsikring, samt yrkesskade- og reiseforsikring gjelder også for ledende ansatte.

Bilordning: Det kan ytes bilgodtgjørelse. Unntaksvis kan firmabil tilbys som alternativ når hensynet til behov i tjenesten tilsier det.

Andre ytelser: Dekning av aviser, mobiltelefon og bredbåndskommunikasjon i samsvar med interne retningslinjer.

Interne styreverv: Det gis ingen godtgjørelse for interne styreverv, men det er tegnet styreforsikring for alle styremedlemmer.

Disse retningslinjene gjelder Statnett SF og datterselskaper og blir videreført i 2019.

Gjeldende ordninger for konsernledelsen

Kompensasjon for konsernledelsen fastsettes i henhold til retningslinjene som er angitt ovenfor. Av historiske grunner kan medlemmer av konsernledelsen ha avvikende individuelle ordninger i henhold til avtaler som er inngått før gjeldende retningslinjer ble fastsatt.

I tillegg til den faste lønnen har konsernledelsen bilordning, medlemskap i konsernets kollektive pensjonsordning og, i henhold til tidligere inngåtte arbeidsavtaler, individuelle pensjonsavtaler for pensjonsgrunnlag over 12 G. Fire av konserndirektørene har firmabil med utgangspunkt i det som ble avtalt ved inngåelse av arbeidsavtalen. Det er ikke etablert bonusordninger, aksjebasert avlønning eller andre incentivordninger for ledende ansatte. Pensjonsalder er i henhold til inngått avtaler 65 år for konsernsjef og konsernledelse.

Konsernsjef har pensjonsavtale som sikrer 66 prosent av årslønn ved fratredelse. Konsernsjef har avtale om 12 måneders etterlønn utover oppsigelsestid ved oppsigelse fra selskapets side. Ingen andre medlemmer i konsernledelsen har avtale om etterlønn. To ledere i datterselskaper har avtale om seks måneders etterlønn, utover oppsigelsestid på seks måneder fra selskapets side.

Gjennomføring av lederlønnsprinsippene i 2018

Lederlønnfastsettelsen for 2018 ble gjennomført i samsvar med ovennevnte retningslinjer i Statnett og datterselskaper. Det ble ikke inngått nye avtaler om lederlønn med medlemmer av konsernledelsen i 2018. Styret vedtar årlig lønnsjustering for selskapets konsernsjef, og vedtar en ramme som konsernsjefen disponerer for lønnsjustering av konsernledergruppen for øvrig. Konsernsjef og ledende ansattes lønn ble i 2018 regulert innenfor rammer tilsvarende det som ble gitt i konsernet for øvrig.

Etter styrets vurdering er fastsettelsen av lønn og godtgjørelse til ledende ansatte i samsvar med kravene fastsatt i Nærings- og fiskeridepartementets "Retningslinjer for lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte i foretak og selskaper med statlig eierandel".

Organisering

Styret har nedsatt et eget kompensasjonsutvalg. Dette består av to eieroppnevnte styremedlemmer og et styremedlem valgt av de ansatte. Kompensasjonsutvalget er et rådgivende og saksforberedende organ for styret, og fremsetter forslag til lønnsjustering i samsvar med retningslinjene gjengitt i denne erklæringen. Det er utarbeidet egen instruks for utvalget. Konsernsjef møter fast i utvalget. Direktør for arbeidslivsavdelingen ivaretar sekretærfunksjonen for utvalget.

Note 23 Ytelser til ledelsen

Ytelser til styret (Beløp i kroner)		Styrehonorar	
Styret		2018	2017
Per Hjorth (til juni 2018)	styrets leder	216 000	422 000
Jon Fredrik Baksaas (fra juni 2018)	styrets leder	216 000	-
Synne Larsen Homble	styrets nestleder	294 000	288 000
Kirsten Indgjerd Værdal (til juni 2018)	styremedlem	135 000	265 000
Tove Elisabeth Pettersen (fra juni 2018)	styremedlem	135 000	-
Egil R Gjesteland	styremedlem	290 000	285 000
Maria Sandsmark	styremedlem	275 000	270 000
Einar Strømsvåg	styremedlem	290 000	285 000
Steinar Jøråndstad	styremedlem *)	270 000	265 000
Nils Ole Kristensen (til juni 2018)	styremedlem *)	117 500	230 000
Karianne Burhol (til juni 2018)	styremedlem *)	135 000	265 000
Pernille Dørstad (fra juni 2018)	styremedlem *)	117 500	-
Ole Bjørn Kirstihagen (fra juni 2018)	styremedlem *)	135 000	-
Samlede godtgjørelser		2 626 000	2 575 000

Alle tall er eksklusiv arbeidsgiveravgift.

Styremedlemmer som deltar i revisjonsutvalget, kompensasjonsutvalget eller prosjektutvalget har kompensasjon for dette, og styrehonorarene vil derfor variere.

*) For ansattvalgte styremedlemmer oppgis kun styrehonorar og ikke annen lønn knyttet til arbeidsforholdet i foretaket.

Ytelser til konsernledelsen 2018 (Beløp i kroner)		Lønn	Andre godtgjørelser *)	Pensjonskostnad	Samlet godtgjørelse
Konsernsjef					
Auke Lont		3 051 146	185 596	2 401 516	5 638 258
Konserndirektører					
Håkon Borgen	Teknologi og utvikling	2 097 502	141 590	622 626	2 861 718
Øivind Kristian Rue	Drift og marked	2 293 449	137 084	1 352 711	3 783 244
Bente Monica Haaland **)	Strategi og kommunikasjon	1 828 388	152 003	402 450	2 382 841
Knut Hundhammer	Konsernstab, CFO	2 448 160	135 273	753 185	3 336 618
Peer Olav Østli	IKT	1 981 918	153 971	943 267	3 079 156
Elisabeth Vike Vardheim	Bygg og anlegg	2 043 850	216 883	631 829	2 892 562
Samlede godtgjørelser		15 744 414	1 122 399	7 107 584	23 974 397

Alle tall er eksklusiv arbeidsgiveravgift.

*) Inkluderer bl.a. verdi av firmabilfordel eller fast bilgodtgjørelse, telefon, aviser og personalforsikringer.

***) Bente Monica Haaland var lånt ut til DigitalNorway fra 1. mai til utgangen av 2018, og Knut Hundhammer har fungert i hennes rolle.

Fra 2019 har Haaland påtatt seg nye oppgaver i konsernet og Knut Hundhammer har overtatt som leder for divisjonen.

Note 23 Ytelser til ledelsen

Ytelser til konsernledelsen 2017 (Beløp i kroner)	Lønn	Andre godtgjørelser *)	Pensjonskostnad	Samlet godtgjørelse	
Konsernsjef					
Auke Lont	2 965 666	183 234	2 152 461	5 301 361	
Konserndirektører					
Håkon Borgen	Teknologi og utvikling	2 041 681	125 599	544 619	2 711 899
Øivind Kristian Rue	Drift og marked	2 255 692	145 795	1 229 446	3 630 933
Bente Monica Haaland	Strategi og kommunikasjon	1 740 886	151 370	396 512	2 288 768
Knut Hundhammer	Konsernstab, CFO	2 380 190	120 104	746 421	3 246 715
Peer Olav Østli	IKT	1 840 780	155 875	863 229	2 859 884
Elisabeth Vike Vardheim	Bygg og anlegg	1 993 334	210 882	624 764	2 828 980
Samlede godtgjørelser	15 218 229	1 092 859	6 557 452	22 868 540	

Alle tall er eksklusiv arbeidsgiveravgift.

*) Inkluderer bl.a. verdi av firmabilfordel eller fast bilgodtgjørelse, telefon, aviser og personalforsikringer.

Betingelser knyttet til konsernledelsen

Tittel/navn	Betingelser vedrørende pensjonsalder, førtidspensjon, alderspensjon og etterlønn
Konsernsjef Auke Lont	<p>Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Fra fylte 67 år samordnes den årlige alderspensjon på 66 prosent med ytelser fra Statnett SFs Pensjonskasse og folketrygden.</p> <p>Ved død vil gjenlevende ektefelle og barn under 21 år motta pensjon.</p> <p>Ved uførhet før fylte 65 år ytes det uførepensjon. Full uførepensjon tilsvarer alderspensjon ved fylte 65 år. Uførepensjon avkortes i forhold til uføregrad.</p> <p>Ved oppsigelser fra selskapets side ytes det 12 måneders etterlønn, etter utløpet av oppsigelsestiden på 6 måneder.</p>
Konserndirektørene: Håkon Borgen Øivind Kristian Rue	<p>Pensjonsalder er 65 år, med rett til å fratre med førtidspensjon etter fylte 62 år. Ved fratreden mellom 62 og 65 år utbetales en årlig godtgjørelse på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Dersom eventuell inntekt mottas fra andre og den sammen med utbetalt førtidspensjon fra Statnett overstiger sluttlønn, skal førtidspensjonen avkortes med 50 prosent av det beløp som overstiger sluttlønn.</p> <p>Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp.</p> <p>Ved død vil gjenlevende ektefelle og barn under 21 år motta pensjon.</p> <p>Rett til pensjonsytelser utover det som er opparbeidet gjennom den kollektive pensjonsordningen, bortfaller dersom de ikke lenger er ansatt i Statnett SF når de fyller 62 år.</p> <p>Ved uførhet før fylte 65 år ytes det uførepensjon. Full uførepensjon tilsvarer alderspensjon ved fylte 65 år. Uførepensjon avkortes i forhold til uføregrad.</p> <p>For Øivind Rue samordnes den årlige alderspensjon på 66 prosent med ytelser fra Statnett SFs Pensjonskasse og folketrygden fra fylte 67 år.</p> <p>Håkon Borgen er inkludert i foretakets innskuddspensjonsordning med tilhørende kompensasjonsordning.</p>

Note 23 Ytelser til ledelsen

Betingelser knyttet til konsernledelsen

Tittel/navn	Betingelser vedrørende pensjonsalder, førtidspensjon og alderspensjon
Konserndirektør: Peer Olav Østli	<p>Pensjonsalder er 65 år, med rett til å fratre med førtidspensjon etter fylte 62 år. Full opptjeningstid er 30 år. Ved fratreden mellom 62 og 65 år skal det utbetales en årlig godtgjørelse på 66 prosent av pensjonsgrunnlaget avkortet med ett prosentpoeng for hvert år mellom 62 og 65 år. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Utbetaling av pensjon kan reduseres med eventuell lønn, pensjon eller honorar fra andre selskaper i Statnett konsernet.</p> <p>Fra fylte 65 år utgjør full årlig alderspensjon 66 prosent av pensjonsgrunnlaget. Pensjonen reguleres årlig med samme prosentvise økning som folketrygdens grunnbeløp. Fra fylte 67 år dekkes alderspensjon gjennom folketrygden og selskapets kollektive pensjonsordning, med et tillegg på 66 prosent av den del av pensjonsgrunnlaget som overstiger 12 ganger folketrygdens grunnbeløp, forutsatt full opptjeningstid (30 år).</p> <p>Ved død vil barn under 21 år motta barnepensjon.</p> <p>Ved fratreden før pensjonsalder vil det utstedes et rettighetsbevis som sikrer alderspensjonsutbetalinger fra fylte 65 år. Rettighetsbeviset reguleres med 75 prosent av økningen i folketrygdens grunnbeløp frem til pensjonering.</p> <p>Ved uførhet før fylte 65 år ytes det uførepensjon. Full uførepensjon tilsvarer alderspensjon ved fylte 67 år, basert på pensjonsgrunnlaget på tidspunktet da uførhet inntreffer. Uførepensjon avkortes i forhold til uføregrad.</p>
Konserndirektørene: Knut Hundhammer Bente Monica Haaland Elisabeth Vike Vardheim	<p>Pensjonsalder er 65 år. I tillegg til ordinært medlemskap i foretakets kollektive pensjonsordning er det inngått en privat pensjonsavtale, hvor pensjon er sikret gjennom opparbeidet sparesaldo inkludert renter som utbetales til den forsikrede. Statnett skal, hvert år frem til tidspunkt for pensjonering eller eventuell fratredelse, innbetale inntil 30 prosent av forskjellen mellom ordinær lønn og 12 ganger folketrygdens grunnbeløp til pensjonsspareordningen. Ved død skal samboer/ektefelle eller etterlatte ha utbetalt sparesaldo inkl. renter fra Statnett SF. Engangsbeløpet vil være skattepliktig for mottaker.</p> <p>Knut Hundhammer og Elisabeth Vike Vardheim er i tillegg berettiget til pensjon fra foretakets kollektive ytelsesordning fra fylte 67 år. Bente Monica Haaland er inkludert i foretakets innskuddspensjonsordning med tilhørende kompensasjonsordning.</p>

Det er ikke gitt lån eller stilt sikkerhet til medlemmer av konsernledelsen eller styret.

Note 24 Andre forpliktelser

Andre forpliktelser består i hovedsak av fjerningsforpliktelser knyttet til nettanlegg.

Prinsipp

Estimater på kostnader til fjerning av varige driftsmidler innregnes som forpliktelse på det tidspunktet konsernet anser å ha en juridisk eller faktisk forpliktelse til fjerning. Fjerningsforpliktelser neddiskonteres ved bruk av estimat på fremtidig inflasjon og NVE-rente. Endring i estimat som følge av at fjerningsforpliktelsen har kommet nærmere det antatte oppgjørstidspunktet, regnskapsføres som rentekostnad. For øvrig vises det til note 8 Varige driftsmidler og andre immaterielle eiendeler for nærmere beskrivelse av regnskapsføring av fjerningsforpliktelser.

Spesifikasjon av endringer i andre forpliktelser

Morselskap/konsern

(Beløp i mill. kr)	Fjernings- forpliktelser	Andre forpliktelser	Sum
Forpliktelser 1. januar 2017	512	9	521
Nye eller endrede estimater	115	23	138
Benyttede beløp	-96	-	-96
Rentekostnad	15	-	15
Forpliktelser 31. desember 2017	546	32	578
Nye eller endrede estimater	97	43	140
Benyttede beløp	-63	-	-63
Tilbakeførte ubenyttede beløp	-136	-	-136
Rentekostnad	16	-	16
Omklassifisert til kortsiktig forpliktelse	-80	-	-80
Forpliktelser 31. desember 2018	381	75	455

Det er ingen forskjeller mellom morselskapet og konsernet.

For forventet tidspunkt for utbetaling vises det til note 18 Finansiell risikostyring.

Se note 3 Regnskapsestimater og forutsetninger for en forklaring av de viktigste kildene til usikkerhet i estimater.

Note 25 Pantstillelser og garantiansvar

Morselskapet har ikke anledning til å stille pant eller annen sikkerhet i foretakets eiendeler, bortsett fra å stille sikkerhet overfor finansinstitusjoner i forbindelse med daglige banktransaksjoner, samt å stille sedvanlige sikkerheter som ledd i den daglige driften. For garantier stillet på vegne av datterselskap, vises det til noten for nærstående parter.

Note 26 Betingede eiendeler og forpliktelser

Prinsipp

Betingede eiendeler og forpliktelser er en mulig eiendel eller plikt hvis eksistens er usikker, og vil bli bekreftet ved at det i fremtiden enten inntreffer eller ikke inntreffer en spesiell hendelse, for eksempel utfallet av en rettssak eller slutføring av et forsikringsoppgjør. Betingede forpliktelser innregnes i regnskapet, basert på estimert utfall, dersom det er sannsynlig (mer enn 50 prosent) at forpliktelsen har oppstått. Ved lavere sannsynlighet opplyses det om forholdene i noter til regnskapet hvis det er vesentlig og dersom sannsynligheten for utbetaling er svært liten. En eiendel vil kun balanseføres dersom det er overveiende sannsynlig (mer enn 90 prosent) at konsernet vil motta eiendelen. Dersom det er en viss sannsynlighet for at fordeler vil tilflyte konsernet, vil opplysninger om dette tas inn i note til årsregnskapet.

Mer-/mindreinntekter er betingede forpliktelser/eiendeler etter IFRS og balanseføres således ikke, men det vises til note 4 Driftsinntekter for nærmere opplysninger.

Det er ikke balanseført betingede eiendeler og forpliktelser i årsregnskapet.

Statnett solgte i 2014 sitt tidligere hovedkontor på Husebyplatået i Oslo til Husebyplatået AS med en regnskapsført gevinst på 56 millioner kroner. Videre solgte Statnett i 2016 Noreveien 26 med et regnskapsmessig tap på 39 millioner kroner, til samme kjøper. Endelig oppgjør er ikke avklart, og er avhengig av hvilken utnyttelse av eiendommen som Husebyplatået AS får byggetillatelse for. Statnett estimerer at foretaket vil motta innbetalinger på inntil om lag 800 millioner kroner i tidsrommet 2021 – 2026 dersom utbyggingsplanene som Husebyplatået har skissert, blir realisert. Disse forventede innbetalingene er ikke regnskapsført, og estimatet er beheftet med usikkerhet.

Note 27 Andre driftskostnader

Andre driftskostnader utgjør kostnadsarter som ikke klassifiseres på de øvrige linjer under driftskostnader.

Prinsipp

Andre driftskostnader regnskapsføres når de påløper.

Eiendomsskatter klassifiseres som andre driftskostnader og resultatføres i regnskapsåret når faktura som gjelder inneværende år, mottas fra kommunene.

Implementering IFRS 16

Konsernet vil implementere IFRS 16 (Leieavtaler) fra 2019. Det vises til nærmere omtale i note 2 (Endringer i regnskapsprinsipper og nye regnskapsstandarder).

Spesifikasjon av andre driftskostnader

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
69	83	Leiekostnader	86	72
378	368	Innleie personell/konsulenter/kjøp av tjenester	389	431
97	96	Forsikring	69	31
409	253	Materialer og underentreprenører	192	408
243	248	Eiendomsskatt	259	248
136	174	IT-kostnader	180	143
411	312	Øvrig	316	325
1 743	1 534	Sum andre driftskostnader	1 491	1 658

Operasjonelle leieavtaler (med forfall mindre enn ett år fra balansedagen)

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i mill. kr)	2018	2017
40	49	Bygninger	51	42
20	23	Innleie samband	23	20
9	11	Annet	12	10
69	83	Sum leiekostnader	86	72

Operasjonelle leieavtaler med forfall senere enn ett år fra balansedagen

Konsernet har en rekke mindre leieavtaler for bygninger, innleie av samband og øvrige driftsmidler knyttet til ordinær stedlig drift og gjennomføring av prosjekter. Leieforhold varierer fra noen måneder til 15 år. Leie blir betalt og kostnadsført i henhold til hver enkel kontrakt.

Honorar til nåværende revisor - Deloitte

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i tusen kr)	2018	2017
-	519	Lovpålagt revisjon	641	-
-	320	Andre attestasjonstjenester	364	-
-	373	Skatterelatert bistand	373	-
-	942	Annen bistand	989	-
-	2 154	Sum honorar (ekskl. mva.)	2 367	-

Note 27 Andre driftskostnader

Honorar til tidligere revisor - EY

Morselskap			Konsern	
2017	2018	(Beløp i tusen kr)	2018	2017
1 131	584	Lovpålagt revisjon	813	1 462
280	298	Andre attestasjonstjenester	313	362
63	17	Skatterelatert bistand	17	64
840	-	Annen bistand	-	844
2 314	899	Sum honorar (ekskl. mva.)	1 143	2 732
2 314	3 053	Sum honorar til revisor	3 510	2 732

Note 28 Øvrige resultatелеmenter

Årets øvrige resultatелеmenter er en del av totalresultatet, og inngår også i oppstillingen av endringer i egenkapital. Øvrige resultatелеmenter som resirkuleres gjennom resultat i senere perioder, føres mot øvrige poster i egenkapitaloppstillingen, mens øvrige resultatелеmenter som ikke resirkuleres gjennom resultat i senere perioder, føres mot opptjent annen egenkapital i egenkapitaloppstillingen.

Spesifikasjon av øvrige resultatелеmenter

Morselskap/konsern

(Beløp i mill. kr)

	Virkelig verdi for finansielle instrumenter	Kontantstrømsikringsreserve, se note 15	Sum øvrige resultatелеmenter ført mot øvrige poster	Estimatavvik på pensjonsforpliktelser	Sum øvrige resultatелеmenter ført mot opptjent annen egenkapital	Sum Øvrige resultatелеmenter
Balansført verdi 1.1.17	7	-185	-178	1	1	-177
Endring, brutto	-6	-110	-116	-293	-293	-409
Skatteeffekt	-	23	23	67	67	90
Balansført verdi 31.12.17	1	-272	-271	-225	-225	-496
Balansført verdi 1.1.18	1	-272	-271	-225	-225	-496
Endring, brutto	-1	267	266	79	79	345
Skatteeffekt	-	-62	-62	-20	-20	-82
Balansført verdi 31.12.18	-	-68	-68	-166	-166	-234

Note 29 Eiendeler holdt for salg

Prinsipp

Når et driftsmiddels balansførte verdi hovedsakelig vil bli gjenvunnet ved en salgstransaksjon heller enn ved fortsatt bruk, skal driftsmidlet klassifiseres som holdt for salg. Driftsmidlet må da faktisk være tilgjengelige for umiddelbart salg, og et fremtidig salg må være svært sannsynlig og forventes å skje innen ett år. Ved omklassifiseringen opphører avskrivningene selv om driftsmidlet fortsatt er i bruk, og driftsmidlet skal regnskapsføres til laveste av balansført verdi og virkelig verdi fratrukket salgskostnader.

Konsernet har inngått avtale om salg av gassturbiner og tilhørende anlegg fra reservekraftverket på Tjeldbergodden. Balansført verdi var 293 millioner kroner, og anlegget ble omklassifisert til eiendeler holdt for salg i andre kvartal 2018. Salget ble gjennomført i slutten av mars 2019 og regnskapsføres i første kvartal 2019.

Deloitte AS
Dronning Eufemias gate 14
Postboks 221 Sentrum
NO-0103 Oslo
Norway

Tel: +47 23 27 90 00
www.deloitte.no

Til foretaksmøtet i Statnett SF

UAVHENGIG REVISORS BERETNING

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Statnett SFs årsregnskap, som består av:

- selskapsregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, totalresultat, oppstilling av endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper, og
- konsernregnskapet, som består av balanse per 31. desember 2018, totalresultat, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening:

- er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter
- gir det medfølgende selskapsregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til Statnett SF per 31. desember 2018 og av selskapets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.
- gir det medfølgende konsernregnskapet et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til konsernet Statnett SF per 31. desember 2018 og av konsernets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU.

Grunnlag for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av selskapet og konsernet slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske forpliktelser i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Sentrale forhold ved revisjonen

Sentrale forhold ved revisjonen er de forhold vi mener var av størst betydning ved revisjonen av årsregnskapet for 2018. Disse forholdene ble håndtert ved revisjonens utførelse og da vi dannet oss vår mening om årsregnskapet som helhet. Vi konkluderer ikke særskilt på disse forholdene.

Sentrale forhold identifisert i revisjonen er:

- Investeringer i varige driftsmidler og anlegg under utførelse
- Sikring av valuta

side 2
Uavhengig revisors beretning -
Statnett SF

Investeringer i varige driftsmidler og anlegg under utførelse

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Det vises til note 8 og note 9 i konsernregnskapet hvor Statnett SF spesifiserer investeringer i varige driftsmidler og anlegg under utførelse. Det vises også til note 3 for en beskrivelse av skjønnsmessige vurderinger og estimat knyttet til postene, samt beskrivelse av varige driftsmidlers og anlegg under utførelses påvirkning på årlig inntektsramme i note 4.</p> <p>Per 31. desember 2018 beløper balanseført verdi av varige driftsmidler seg til NOK 40.948 millioner og balanseført verdi av anlegg under utførelse beløper seg til NOK 17.581 millioner. Konsernets investeringer utgjorde i 2018 NOK 12.377 millioner. Investeringer består av tilganger inkludert aktiverte byggelånsrenter på anlegg under utførelse og kjøpte anlegg i perioden.</p> <p>For investeringer er det skjønnsmessige vurderinger spesielt knyttet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> fastsettelse av hvorvidt kostnader skal aktiveres eller kostnadsføres, regnskapsmessig og skattemessig estimering av påløpte kostnader og ferdigstillelsesgrad på kabelprosjekter på balansetidspunktet <p>For anlegg under utførelse er det skjønnsmessige vurderinger knyttet til fastsettelse av tidspunkt for overføring av prosjekter fra anlegg under utførelse til varige driftsmidler, ferdigstillingstidspunktet.</p> <p>Ved ferdigstillingstidspunktet av prosjekter og kjøp av anlegg er det skjønnsmessige vurderinger knyttet til dekomponering av kostpris og fastsettelse av forventet levetid.</p> <p>På grunn av regnskapspostenes størrelse og kompleksitet, graden av skjønn som ledelsen må utøve og vurderingens påvirkning på fremtidig årlige inntektsrammer, er investeringer i varige driftsmidler og anlegg under utførelse identifisert som et sentralt forhold i revisjonen.</p>	<p>Vi har gjennomgått Statnett sin prosess for oppfølging av investeringsprosjekter og vurdert utforming og implementering av kontroller knyttet til aktivering og dekomponering av ferdigstilte prosjekter og kjøpte anlegg, estimering av forventet levetid, estimering av ferdigstillelsesgrad og fastsettelse av ferdigstillingstidspunkt.</p> <p>Vi har vurdert og utfordret ledelsens skjønnsmessige vurderinger, spesielt i forhold til:</p> <ul style="list-style-type: none"> vurdering av hvorvidt kostnader skal aktiveres eller kostnadsføres, regnskapsmessig og skattemessig tidspunkt for overføring av prosjekter fra anlegg under utførelse til varige driftsmidler forventet levetid grad av dekomponering metode for estimering av ferdigstillelsesgrad på kabelprosjekter, og estimering av påløpte kostnader knyttet til prosjektene på balansetidspunktet <p>Vi har testet et utvalg av årets tilganger og vurdert om disse er riktig klassifisert med tanke på aktivering eller kostnadsføring. Vi har videre testet et utvalg av estimater for ferdigstillelsesgrad og påløpte prosjektkostnader.</p> <p>For prosjekter som er ferdigstilt i 2018 har vi testet et utvalg med tanke på tidspunkt for overføring fra anlegg under utførelse til varige driftsmidler, dekomponering av kostpris og fastsettelse av forventet levetid.</p> <p>For anlegg som er kjøpt i 2018 har vi testet et utvalg med tanke på dekomponering av kostpris og fastsettelse av forventet levetid.</p> <p>Vi har vurdert om de tilknyttede noteopplysningene i konsernregnskapet er dekkende.</p>

Sikring av valuta

Beskrivelse av sentrale forhold	Hvordan vår revisjon adresserte sentrale forhold
<p>Det vises til note 15 i konsernregnskapet hvor det er gitt en beskrivelse av Statnetts bruk av valutaderivater for sikring av valutarisiko i anskaffelseskontrakter, samt regnskapsmessig</p>	<p>Vi har vurdert Statnett sin prosess for identifisering, etablering og oppfølging av sikringsforhold knyttet til valuta i anskaffelseskontrakter, måling av ineffektivitet i sikringsrelasjoner og beregning av virkelig verdi</p>

side 3
Uavhengig revisors beretning -
Statnett SF

<p>behandling av valutaderivater og innebygde valutaderivater i anskaffelseskontrakter.</p> <p>Balanseført verdi av derivater tilknyttet investeringer i valuta beløper seg per 31. desember 2018 til eiendeler på NOK 83 millioner og gjeld på NOK 32 millioner.</p> <p>Det er knyttet kompleksitet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • estimering av betalingstidspunkt ved valutasikring av anskaffelseskontrakter med betalingstidspunkt som fastsettes basert på prosjektets fremdrift • beregning av virkelig verdi på innebygde valutaderivater i anskaffelseskontrakter som er nominert i valutaer som vanligvis ikke benyttes i transaksjoner mellom kjøper og selger, og • måling og innregning av ineffektivitet i sikringsrelasjoner i henhold til IFRS 9 <p>På grunn av kompleksiteten i beregningene og regnskapsføringen er sikring av valuta identifisert som et sentralt forhold i revisjonen.</p>	<p>for innebygde derivater. Vi har testet utforming og implementering av relevante kontroller.</p> <p>Vi har testet et utvalg sikringsforhold knyttet til anskaffelseskontrakter i valuta med tanke på om sikringsdokumentasjonen, beregnet ineffektivitet og regnskapsmessig presentasjon er i samsvar med IFRS 9.</p> <p>For innebygde derivater i anskaffelseskontrakter har vi gjennomgått anvendt beregningsmodell og etterregnet beregnet virkelig verdi for et utvalg.</p> <p>Vi har vurdert om de tilknyttede noteopplysningene i konsernregnskapet er dekkende.</p>
--	--

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon.

Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med International Financial Reporting Standards som fastsatt av EU. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll som den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet er ledelsen ansvarlig for å ta standpunkt til selskapets og konsernets evne til fortsatt drift, og på tilbørlig måte å opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet med mindre ledelsen enten har til hensikt å avvikle konsernet eller å legge ned virksomheten, eller ikke har noe realistisk alternativ til dette.

side 4
Uavhengig revisors beretning -
Statnett SF

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål med revisjonen er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i regnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av internkontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets og konsernets interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av regnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om selskapets og konsernets evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i regnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at selskapet og konsernet ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet representerer de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.
- innhenter vi tilstrekkelig og hensiktsmessig revisjonsbevis vedrørende den finansielle informasjonen til enhetene eller forretningsområdene i konsernet for å kunne gi uttrykk for en mening om det konsoliderte regnskapet. Vi er ansvarlige for å lede, følge opp og gjennomføre konsernrevisjonen. Vi alene er ansvarlige for vår revisjonskonklusjon.

Vi kommuniserer med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Vi gir dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll en uttalelse om at vi har etterlevd relevante etiske krav til uavhengighet, og om at vi har kommunisert og vil kommunisere med dem alle relasjoner og andre forhold som med rimelighet kan tenkes å kunne påvirke vår uavhengighet, og, der det er relevant, om tilhørende forholdsregler.

Av de sakene vi har kommunisert med dem som har overordnet ansvar for styring og kontroll, tar vi standpunkt til hvilke som var av størst betydning for revisjonen av årsregnskapet for den aktuelle perioden, og som derfor er sentrale forhold ved revisjonen. Vi beskriver disse sakene i

Deloitte.side 5
Uavhengig revisors beretning -
Statnett SF

revisjonsberetningen med mindre lov eller forskrift hindrer offentliggjøring av saken, eller dersom vi, i ekstremt sjeldne tilfeller, beslutter at en sak ikke skal omtales i beretningen siden de negative konsekvensene av en slik offentliggjøring med rimelighet må forventes å oppveie allmennhetens interesse av at saken blir omtalt.

Uttalelse om andre lovmessige krav*Konklusjon om årsberetningen*

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen og i redegjørelsene om foretaksstyring og samfunnsansvar om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringssskikk i Norge.

Oslo, 4. april 2019
Deloitte AS

Gry Kjersti Berget
statsautorisert revisor

Kostnadsutvikling

Innledning

Statnett publiserer annethvert år en rapport om selskapets kostnadsutvikling. Utgangspunktet for dette er at Norges Vassdrags- og energidirektorat (NVE) gjennomgikk den økonomiske reguleringen av Statnett i en rapport som var på høring i 2015. I rapporten ble det foreslått en ny regelmessig rapportering av kostnadsutviklingen i Statnett, som for første gang ble publisert i 2017, sammen med årsrapporten for 2016. En god forståelse av hvordan Statnetts kostnader utvikler seg, og årsakene til utviklingen, er relevant for Statnetts interessenter og et viktig supplement til den økonomiske reguleringen.

For ferdigstilte prosjekter pålegger NVE Statnett også å rapportere på utviklingen i kostnader fra konsesjonssøknad til ferdigstillelse. Denne rapporten vil bli publisert til høsten, samtidig som nettutviklingsplanen (NUP).

Denne rapporten er Statnetts svar på NVEs pålegg for kostnadsrapportering for perioden 2014-2023. Dette omfatter historiske kostnader i 2014-2018, samt prognoser for 2019-2023. Illustrasjon av forventet utvikling i tillatt inntekt vises til 2025. Større avvik mellom prognose fra forrige rapportering og faktiske kostnader for årene 2017 og 2018 er begrunnet. Rapporteringen dekker all virksomhet i Statnett SF. Datterselskaper er ikke inkludert siden disse per utgangen av 2018 ikke utgjør en vesentlig del av den regulerte virksomheten. Alle kostnader presenteres i løpende (nominelle) kroner hvis ikke annet er spesifisert.

I tillegg til rapportering på foretaksnivå skal utviklingen vises per funksjon. Funksjonene er definert på samme måte som ved tilsvarende kostnadsrapportering i 2017, og er basert på inndeling av virksomheten som ble benyttet i den europeiske TSO-benchmarkingen e3-Grid i 2013.

Rapporten fra 2017 viste et økt aktivitetsnivå i Statnett, både historisk og fremover. Årsaken til økningen var hovedsakelig knyttet til investeringer og økt anleggsmasse, samt overtakelse av transmisjonsnett og nye oppgaver fra NVE. Samtidig ble det vist til reduserte driftskostnader, sett i forhold til utvikling i anleggsmasse. Det ble konkludert med at det interne effektiviseringsprogrammet har gjort Statnett til et mer effektivt foretak og har bidratt til lavere vekst i tariffgrunnlaget.

Sammendrag

Statnett er inne i en periode med historisk høyt investeringsnivå og har prosjekter under planlegging og bygging i hele landet, og mot utlandet. I 2018 oppnådde Statnett en planmessig investeringstopp, og det er forventet at investeringsnivået fremover vil avta. Mellomlandsforbindelsene til Tyskland og England, samt innenlandske nettforsterkninger knyttet til disse, utgjør en stor andel. I tillegg er det høy aktivitet på store prosjekter i Nord-Norge, Osloregionen og tilknytning av vindkraft i Midt-Norge. Det oppgraderte transmisjonsnettet vil sikre strømforsyningen fremover, og bidra til verdiskapning for samfunnet. Som en del av innføringen av tredje energimarkedspakke vil det bli besluttet at Statnett blir eneeier av transmisjonsnettet. Det medfører overtakelse av en mengde nettanlegg fra andre, og gjør at selskapet må etablere driftsorganisasjoner i nye områder.

Kostnadsgrunnlaget og tillatt inntekt for Statnett har vokst i perioden 2014-2018, hovedsakelig som følge av økt anleggsmasse. Det er veksten i kapitalkostnadene, som består av avskrivninger og avkastning på nettkapital, som har bidratt mest til utviklingen. Driftskostnader har også økt i perioden, men i mindre grad enn veksten i anleggsmasse skulle tilsi. Etter hvert som de større prosjektene ferdigstilles mot 2022, vil tillatt inntekt i Statnett fortsette å øke, fortrinnsvis som følge av økte kapitalkostnader. Dette gjelder hele perioden 2019-2023, men veksten vil avta etter 2021 i tråd med et lavere investeringsnivå og reduksjon av aktiverte kostnader fra ferdigstilte prosjekter i perioden. Etter 2022 vil en større andel av porteføljen bestå av mindre stasjonsprosjekter, spesielt fornyelser. Samtidig er det stor usikkerhet i investeringsomfanget etter 2022, hvor større utbygginger av vindkraft, ny industri og annet forbruk kan øke behovet for nettinvesteringer.

Statnett har i 2013-2018 gjennomført et omfattende effektiviseringsprogram. Resultatet ble 17 prosent økt effektivitet i perioden. Dette har ført til lavere vekst i driftskostnader enn veksten i anleggsmasse skulle tilsi. Programmet har ført til økt effektivitet i drift av eksisterende anlegg, samt i utbyggingsprosjekter og støttefunksjoner. Disse resultatene, i tillegg til lavere markedsrenter, har ført til et lavere samlet tariffgrunnlag for perioden 2013-2018 enn det som lå til grunn i forbindelse med Regjeringens nettmelding fra 2012 og Statnetts egenkapitalsøknad i 2013.

Statnett arbeider nå med å sette rammene for det effektiviseringsarbeidet som skal sikre at Statnett både på kort og lang sikt opprettholder sin posisjon blant de mest

effektive TSOene i Europa. Dette går blant annet på effektivisering av prosjektgjennomføringen sett i lys av endret prosjektportefølje, reduksjon av byggherrekostander og anskaffelser til prosjekter, samt tiltak som bidrar til ytterligere 20 prosent økt effektivitet innen drift og vedlikehold samt stabs- og støttefunksjoner. Dette er en viktig forutsetning for å kunne levere på målsettingen om en utflating av tariffen til alminnelig forbruk etter 2023.

1 Utvikling på foretaksnivå

I dette kapitlet beskrives kostnadsutvikling på foretaksnivå¹. Rapporteringen er basert på tiltatt inntekt for Statnett uten kvalitetsjustering for ikke-levert-energi (KILE). Først beskrives historisk utvikling i tillatt inntekt i årene 2014-2018 og avvik mot forrige kostnadsrapportering for årene 2017 og 2018. Deretter beskrives forventet utvikling i årene 2019-2025, basert på prognoser for tillatt inntekt. Historisk og forventet utvikling i lønn, kjøp av tjenester og andre driftskostnader blir beskrevet nærmere. Det er videre en redegjørelse av historisk og forventet utvikling i aktiveringer og anlegg under utførelse, samt saldo mer-/mindreinntekt.

1.1 Historiske kostnader

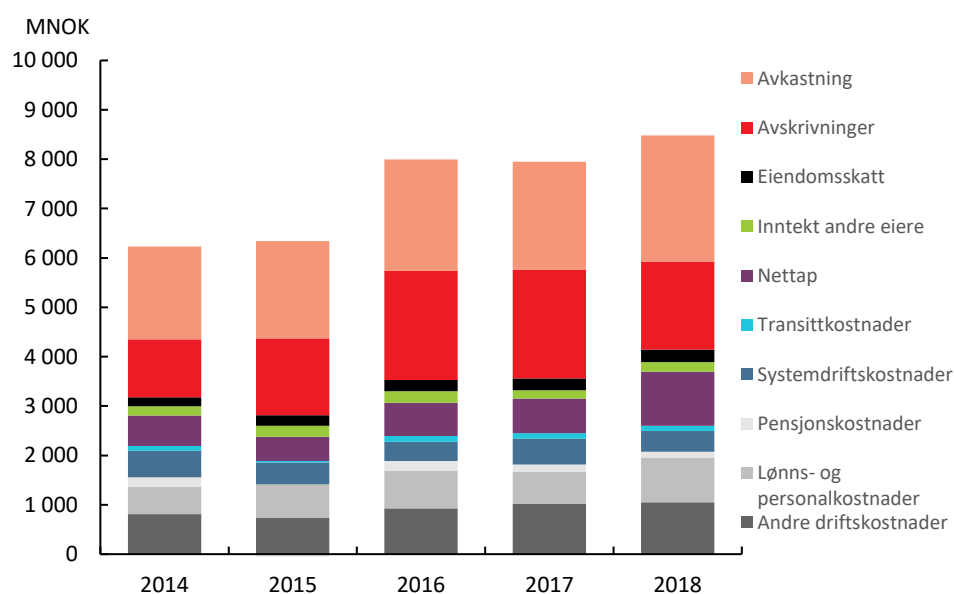
Fordi nettvirksomhet er naturlig monopol, reguleres og kontrolleres Statnetts inntekter av myndighetene ved Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE), som årlig fastsetter en tillatt inntekt. Tillatt inntekt skal dekke kostnadene knyttet til å utvikle og vedlikeholde nettet, samt gi en rimelig avkastning på investert kapital. Forutsetningen er at transmisjonsnettet blir planlagt, bygget, driftet, utnyttet og vedlikeholdt på en kostnadseffektiv måte.

Utviklingen av tillatt inntekt i den siste femårsperioden (2014-2018) er illustrert i figur 1. Tillatt inntekt har økt med drøye 2 milliarder kroner i løpet av perioden. Kapitalkostnader, det vil si avskrivninger og avkastning på investert kapital, representerer over halvparten av kostnadene. I de videre avsnittene gis en kort forklaring av ulike kostnadspostene, og beskrivelse av historisk utvikling der det er hensiktsmessig.

Avkastning

Regulert avkastning beregnes ved NVE-renten multiplisert med bokført nettkapital fra to år tilbake med et tillegg på 1 prosent for arbeidskapital. Tillatt inntekt inkluderer et tillegg som fjerner effekten av tidsetterslepet. Det innebærer i praksis at Statnetts tillatte inntekt inkluderer avkastning av årets bokførte verdier. Dette er vist samlet i figur 1. Selskapets avkastningsgrunnlag har økt som følge av ferdigstillelse av større investeringsprosjekter som blant

Figur 1: Historisk utvikling i tillatt inntekt

¹ I denne rapporten betyr selskap, foretak og Statnett det samme, og refererer til morselskapet Statnett SF i Statnett-konsernet.

annet Ørskog-Sogndal, deler av Vestre Korridor og Ofoten-Balsfjord, i tillegg til et stort antall mindre lednings- og stasjonsprosjekter. Regulert avkastning avhenger også av referanserenten i reguleringen (NVE-renten), som har hatt en nedadgående trend fra 6,6 prosent til 6,1 prosent i løpet av perioden. Periodens tilgang i avkastningsgrunnlaget er nærmere analysert i kapittel 2.3.

Avskrivninger

Avskrivninger av nettkapital fra to år tilbake inngår i inntektsrammegrunnlaget, men tillatt inntekt inkluderer et tillegg som fjerner effekten av tidsetterslepet på lik linje med avkastning. Det innebærer, forutsatt 100 prosent effektivitet, at Statnett kan hente inn avskrivninger samme år som de oppstår. Grafen viser avskrivninger fra to år tilbake og tillegget samlet. Som følge av at konsesjon for bruk av reservegasskraftverkene på Nyhamna og Tjeldbergodden gikk ut ved utgangen av 2016 ble anleggene avskrevet ned til salgbar verdi, noe som medfører noe høyere avskrivninger i kostnadsgrunnlaget for 2016 og 2017. Veksten i avskrivninger for øvrig skyldes økt anleggsmasse som følge av nyinvesteringer og overtatte anlegg.

Eiendomsskatt

Statnetts nettanlegg og bygg er gjenstand for eiendomsskatt, som inngår i selskapets tillatte inntekt uten tidsetterslep. Disse kostnadene har økt som følge av nye nettanlegg og til dels av at flere kommuner har innført eiendomsskatt eller økt eiendomsskattesatsen.

Tillatt inntekt for øvrige eiere av transmisjonsnett

Statnett henter inn tillatt inntekt for hele transmisjonsnettet, inkludert for øvrige eiere av transmisjonsnettanlegg. Statnett har overtatt en del transmisjonsnett i perioden 2014-2018 og har planer om å overta resten i de kommende årene. Reduksjon i tillatt inntekt for øvrige eiere vil medføre en tilsvarende økning i øvrige poster, ettersom Statnett vil få tillatt inntekt for anleggene. Denne posten inkluderer mellomlandsforbindelsen til Tyskland ettersom eierskapet av NordLink ligger i et datterselskap, men det utgjør lite i historiske år.

Nettap

Kostnader knyttet til dekning av nettap (også kalt overføringstap) i nettet settes ut fra volumet fra to år tilbake, og referansepris for kraft beregnet ut fra årets kraftpris og forbruksmønster. Volumene svinger relativt lite i perioden, og det er i hovedsak endringer i kraftprisen som forklarer

utviklingen. Nettapet for de siste fem år er på høyeste nivå i 2018, på grunn av høye kraftpriser gjennom året.

Transittkostnader

Den europeiske transittordningen (ITC) går ut på at TSOer i randsoner betaler en kompensasjon til TSOer i land som kraften flyter gjennom (gjennomstrømsland), siden dette tar opp kapasitet i deres nett. Som eier av nett i en randzone betaler Statnett årlig transittkostnader, som inngår i tillatt inntekt som et tillegg. Kostnadene har vært tilnærmet like hvert år i perioden.

Systemdriftskostnader

Systemdriftskostnader er knyttet til Statnetts ansvar for å opprettholde momentan balanse i kraftsystemet og for å sikre tilfredsstillende leveringskvalitet. Kostnadene består hovedsakelig av kjøp av reserver og reguleringstjenester. I Statnetts tillatte inntekt inngår 40 prosent av faktiske systemdriftskostnader og 60 prosent av systemdriftsnorm fastsatt av NVE. Systemdriftskostnader har vært historisk lave i 2014-2016, hovedsakelig på grunn av hydrologiske forhold og lave priser, samtidig som tiltak knyttet til Statnetts effektivitetsprogram har bidratt positivt. Systemdriftsnormen for 2018-2019 er satt lavere enn forrige norm², og reduserer systemdriftskostnader som inngår i tillatt inntekt i 2018.

Driftskostnader, lønns-, personal- og pensjonskostnader og FoU-kostnader

Driftskostnader inngår med to års etterslep i tillatt inntekt, justert for prisvekst. Denne posten omfatter alle drifts- og vedlikeholdskostnader knyttet til Statnetts monopolvirksomhet, men inkluderer ikke avskrivninger, eiendomsskatt, nettap, systemdriftskostnader og transittkostnader da disse er egne poster i Statnetts tillatte inntekt. Se kapittel 1.4 for mer informasjon om driftskostnader.

I beregning av tillatt inntekt inngår lønns- og personalkostnader, samt pensjonskostnader, under kostnadsposten driftskostnader. Disse er skilt ut som egne poster i figur 1 på grunn av ønsket fordeling i pålegget fra NVE. Pensjonskostnader var negative i 2015. Det skyldes en engangseffekt ved overgang fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjonsordning for en stor andel av foretakets ansatte. Se kapittel 1.3 for nærmere informasjon om lønnskostnader og kjøp av tjenester.

² Forrige norm for systemdriftskostnader gjaldt for perioden 2013-2017

FoU-kostnader i NVE-godkjente prosjekter er også en egen post ved beregning av Statnetts tillatte inntekt. Kostnadene inngår som tillegg til inntektsramme samme år som de oppstår. NVE-godkjente FoU-kostnader utgjør en liten andel av Statnetts tillatte inntekt, og er lagt sammen med driftskostnader i figur 1 på basis av ønsket fordeling i pålegget fra NVE.

Avvik mot forrige rapportering

Tabellen nedenfor viser avvik mellom prognose for kostnadsutvikling ved forrige rapportering, og faktisk kostnadsutvikling de siste to årene.

Tillatt inntekt (MNOK)	2017	2018
Prognose	7 400	8 370
Faktisk	7 780	8 310
Avvik	380	-60

Felles for begge årene er at en lavere NVE-rente enn forventet har bidratt til lavere avkastning. I forrige rapportering ble det lagt til grunn en stigende rente, men rentenivået har holdt seg relativt konstant.

Hovedforklaringen til høyere kostnader enn prognose for 2017 er endrede estimerte restverdier (salgbar verdi) på reservegasskraftverkene på Nyhamna og Tjeldbergodden, som medførte høyere avskrivninger i kostnadsgrunnlaget både for 2016 og 2017. Høyere kraftpriser i løpet av 2017 har også bidratt til å øke avviket fra forrige prognose. Samtidig ga reduserte utbyggingskostnader og utsatte investeringer lavere aktiveringer og avkastningsgrunnlag enn antatt, og i tillegg til lavere systemdriftskostnader drar dette i motsatt retning og demper avviket for 2017.

Samlet sett er det et relativt lite avvik mellom faktisk og prognosert tillatt inntekt i 2018. De avvikene som har oppstått i kostnadsgruppene har i stor grad utjevnet hverandre. På den ene siden har reduserte utbyggingskostnader gitt lavere avkastning og avskrivninger enn prognosert. Ny norm for systemdriftskostnader i 2018 har også gitt lavere tillatt inntekt. På den andre siden har inntektsramme for nettapet økt på grunn av høye kraftpriser gjennom året.

Statnett legger grunnlaget for fremtidens kraftsystem

Statnett er inne i en periode med et historisk høyt investeringsnivå. I løpet av de neste 2-3 årene vil Statnett ha slutført en viktig investeringsfase i transmisjonsnettet gjennom ferdigstillelse av en omfattende portefølje med utbyggingsprosjekter, i tillegg til oppgraderinger og fornying

av et stort antall eksisterende anlegg. Denne rapporten har hovedfokus på Statnetts kostnadsutvikling, og nyttevirkningene av virksomhetens aktiviteter og økte ressursbruk vil ikke bli presentert på tilsvarende måte. Det er likevel viktig å påpeke at den økte ressursbruken i Statnett, hvor en stor del skyldes utbyggingsprosjekter, bidrar til fortsatt stabil drift, god forsyningssikkerhet og verdiskaping for eksisterende og ny produksjon og forbruk. Statnetts rapport «Langsiktig markedsanalyse 2018-40» viser at utviklingen mot et mer fornybart kraftsystem og økt elektrifisering vil gå vesentlig raskere enn tidligere antatt. De tiltakene i transmisjonsnettet som nå er i ferd med å bli realisert, sammen med nye system- og markedsløsninger, gjør det mulig å ta imot betydelige mengder ny fornybar produksjon og økt forbruk samtidig som forsyningssikkerheten ivaretas. Tiltakene legger også til rette for økt elektrifisering, som vil ha en sentral rolle for å skape en klimavennlig fremtid med videre verdiskaping i samfunnet.

I henhold til energiloven og Statnetts vedtekter, skal utviklingen av strømmettet være samfunnsmessig rasjonell. Det innebærer at når Statnett tar beslutninger, skal selskapet vurdere og sannsynliggjøre at den samfunnsmessige nytten er større enn den samfunnsmessige kostnaden. Statnett følger økonomiregelverket til staten og gjennomfører samfunnsøkonomiske analyser av alle tiltak over en vesentlig størrelse for å vurdere om nettiltak er samfunnsmessig rasjonelle. Konseptvalgutredninger for nye, store kraftledningsanlegg oversendes OED for uttalelse. I tillegg vil den kvalitetssikres av en ekstern part. Departementet gjennomfører deretter en høring og gir en offentlig uttalelse om behovet for kraftledningsanlegget, det valgte konsept og eventuelle andre politisk viktige spørsmål. Statnetts investeringer i nettet bidrar til å sikre en kontinuerlig kraftforsyning til norske forbrukere, tilrettelegger for industriutvikling og ny kraftproduksjon, og har betydning for kraftpriser i ulike regioner. Videre påvirker tiltakene klima, miljø og arealbruk. Slik sett berører Statnetts tiltak det norske samfunnet på flere måter. På Statnetts nettsider finnes mer informasjon om prosjekter og samfunnsøkonomiske analyser. Rapporten om ferdigstilte investeringsprosjekter som publiseres sammen med NUP 2019 vil inneholde informasjon om kostnader og nyttevirkninger.

Statnett har redusert driftskostnader i forhold til utvikling i anleggsmasse

Kostnadseffektiv utbygging og drift av transmisjonsnettet følger av Statnetts vedtekter og er høyt prioritert i foretaket. Statnett ble i 2013, basert på 2011-tall, vurdert til å være blant de mest kostnadseffektive TSOer i Europa. For å sikre effektivitetsforbedringer også i en periode med sterk vekst i aktivitetsnivå, etablerte Statnett i 2013 et program med mål om å forbedre kostnadseffektiviteten med 15 prosent. Målsetningen omfattet hele Statnett, og innebærer økt effektivitet i drift av eksisterende anlegg, utbyggingsprosjekter og støttefunksjoner.

I forbindelse med denne rapporten er det brukt resultater fra sluttrapportering til "15 prosent-programmet" ved utgangen av 2018. Dette måler utvikling fra budsjett 2013 til realisert 2018. De overordnede beregningene viser at Statnetts effektivitet, målt som totale påvirkbare driftskostnader over veide vedlikeholdsobjekter (VVOer). Sluttrapporteringen viser til at programmet bidrar til 5 milliarder kroner lavere tariff over tiårsperioden 2016-2025. Det er omtrent 5 prosent av det totale tariffgrunnlaget i perioden, og tilsvarer tariffinntektene for 2016. I reelle kroner var påvirkbare driftskostnader i 2018 omtrent på samme nivå som årene 2012 og 2013, til tross for økt anleggsmasse. Forbedringen er realisert samtidig som det har kommet til nye oppgaver og gjennomført kvalitetsheving innenfor beredskap og overvåking.

Statnett arbeider nå med å sette rammene for det effektiviseringsarbeidet som skal sikre at Statnett både på

kort og lang sikt opprettholder sin posisjon blant de mest effektive TSOene i Europa. Dette er en viktig forutsetning for å kunne levere på målsettingen om en utflating av tariffen til alminnelig forbruk etter 2023.

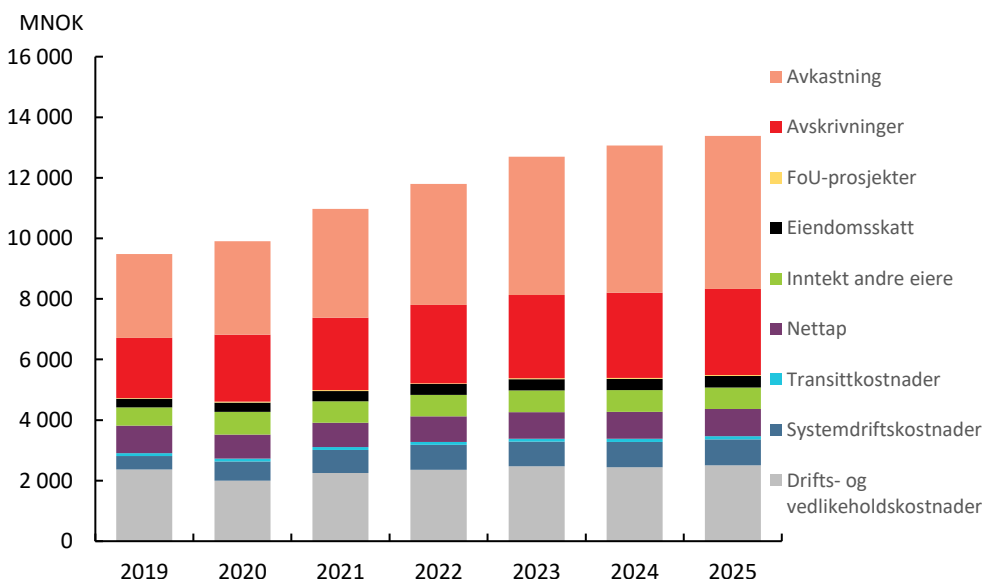
1.2 Forventet utvikling i tillatt inntekt

Figur 2 gir et bilde av forventet utvikling i tillatt inntekt for perioden 2017-2025, og kostnadselementene som inngår i den. I kommende periode vil det fremdeles være investeringer som driver utviklingen i tillatt inntekt. Aktiveringene som ligger bak veksten i regulert avkastning og avskrivninger beskrives nærmere i kapittel 1.5.

Statnett har gjennom det interne effektiviseringsprogrammet bidratt til å begrense veksten i investeringskostnader og aktiveringer i kommende femårsperiode. Statnett har blant annet gjennom opparbeiding av leverandørmarkedet og gjennom å forske frem og kvalifisere nye teknologiske løsninger redusert forventede kostnader for fremtidige prosjekter.

I prognosene er det forutsatt at Statnetts effektivitet fortsatt vurderes til å være 100 prosent i perioden, slik den har vært siden 2003. Det medfører at Statnetts inntektsramme for et gitt år settes lik kostnadsgrunnlaget for det aktuelle året. Dersom NVE hadde vurdert Statnetts effektivitet til å være lavere ville det ha medført en negativ virkning på inntektsrammen lik kostnadsgrunnlaget uten nettap multiplisert med en andel på 0,6 av effektivitetsreduksjonen. Tilleggene, som forklares

Figur 2: Forventet utvikling i tillatt inntekt

nedenfor, berøres ikke av dette og vil uansett inngå i tillatt inntekt med 100 prosent.

Avkastning:

Avkastningsgrunnlaget er basert på bokført verdi av anlegg i drift og gir høyest avkastning i starten av levetiden til anleggene. Det medfører at økningen i avkastning i figur 2 har brattere vekst enn avskrivninger, som er like gjennom den økonomiske levetiden til et anlegg. Avkastningen vil øke i perioden som følge av at aktiveringer overstiger årlige avskrivninger, i tillegg til forventede stigende renter. Årlig aktivering er relativt jevn i perioden, sett bort fra mellomlandsforbindelsene til Tyskland og England som gir større økninger i 2019 og 2021. NordLink vises i grafen under "Inntekt andre eier" ettersom kabelen eies av datterselskapet NordLink Norge AS. I slutten av perioden forventes veksten i avkastning å flate ut.

Avskrivninger:

Aktivert anleggsmasse er grunnlaget for avskrivninger, og flere store aktiveringer de neste årene vil derfor gi vekst i avskrivninger i hele perioden frem til 2025. Det årlige investeringsnivået vil imidlertid reduseres fra og med 2019, og etter 2021 vil også samlet mengde av aktiveringer reduseres kraftig. Dette gir en avtakende økning i avskrivninger, og fører til en utflating rundt 2025.

Eiendomsskatt:

Statnetts estimater tilsier at kostnaden til eiendomsskatt øker årlig i perioden 2019-2025. Det forventes at en vesentlig andel av Statnetts nyinvesteringer vil bli gjenstand for eiendomsskatt, flere kommuner innfører eiendomsskatt og at eiendomsskattesatsen øker i de kommunene der satsen i dag er under maksgrensen.

Nettap:

På grunn av at det forventes fortsatt høye kraftpriser i 2019, er estimert nettap høyest for dette året i perioden 2019-2025. Etter en reduksjon i 2020 forventes en gradvis økning i de påfølgende årene, men ikke til et nivå tilsvarende 2018. Idriftsettelse av de to nye kablene vil gi økte volumer som inngår i tillatt inntekt med to års etterslep.

Systemdriftskostnader:

NVE har varslet at de vil vedta en ny norm for systemdriftskostnader i 2018-2019, basert på et snitt for årene 2008-2017. Normen utgjør 60 prosent av systemdriftskostandene i tillatt inntekt, men 40 prosent er basert på faktiske kostnader. NVE vurderer å gå bort i fra normregulering av systemdriftskostnader etter det, og Statnett har lagt til grunn kostnadsdekning i prognosen fra og med 2020. Systemdriftskostnader forventes å øke fra 2020 som følge av idriftsettelse av NordLink og NSL.

Transittkostnader:

Det er som vanskelig å estimere transittkostnader, og prognosen som vist i figur 2 er derfor lagt på nivå med kostnader tidligere år.

Drift-, lønn- og personalkostnader, kjøp av tjenester:

Driftskostnader, korrigert for historiske svingninger i pensjoner, øker i perioden på grunn av inflasjon og lønnsvekst, samt økte oppgaver knyttet til transmisjonsnettanlegg som Statnett forentes å overta i perioden. Lønns- og personalkostnader, konsulenter/kjøp av tjenester og utstyr/materiell er eksempler på større kostnadsposter i driftskostnader. Statnett har fokus på videre effektivisering, som forventes å gi lavere vekst i driftskostnader enn den økte aktiviteten skulle tilsi for perioden 2019-2022 (som inngår i inntektsramme i 2021-2025).

Tabell 2: Parametere ved beregning av tillatt inntekt	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
NVE-rente (%)	6,10	5,67	5,76	5,87	5,93	5,97	6,01
Inflasjon (%)	1,80	1,60	1,90	2,00	2,00	2,00	2,00
Referansepris kraft (kr/MWh)	385	330	320	320	330	330	330

1.3 Utvikling i lønnskostnader og kjøp av tjenester

Utvikling i lønnskostnader, pensjonskostnader og kjøp av tjenester er vist i figur 3. Arbeid mot investeringsprosjekter er ikke inkludert. Lønnskostnader økte i perioden 2014-2018 på grunn av at antall ansatte økte med 24 prosent og en lønnsvekst på omtrent 15 prosent (nominelle kroner). Økning i antall ansatte er i hovedsak knyttet til en stor prosjektportefølje, høy investeringstakt, økt ny og overtatt anleggsmasse og flere oppgaver som systemansvarlig. En viktig forklaring til utviklingen er også at lønnskostnadene er fratrukket kostnad for timer utført på investeringsprosjekter og balanseført. I 2014 var netto lønnskostnader lave fordi en relativt stor andel av lønnskostnadene ble aktivert som investeringer.

I 2017 korrigerer Statnett praksis for bokføring av timekostnader knyttet til tidligfaseprosjekter som ikke oppfyller krav til balanseføring. Dette gjør at kostnader som tidligere ble ført på investeringsprosjekter er ført som driftskostnader fra og med dette året. Ordningen for differensiert arbeidsgiveravgift ble endret midtveis i 2014, som medførte en gradvis økning i kostnad fra 2014 til 2015 i fylkene Troms og Finnmark. Statnett har i de siste årene, spesielt 2016-2018, overtatt transmisjonsnett som tidligere var eid av andre. Blant annet ble transmisjonsnettanlegg i Rogalands- og Hordalandsområdet overført til Statnett (fra Lyse Elnett og BKK Nett). Dette har medført noe økning i antall ansatte, og bidratt til høyere lønnskostnader. Lofotrinen ble omklassifisert til transmisjonsnett og overdratt til Statnett (fra Lofotkraft og Trollfjord Kraft) i perioden. I tillegg har Statnett kjøpt transmisjonsnettanlegg

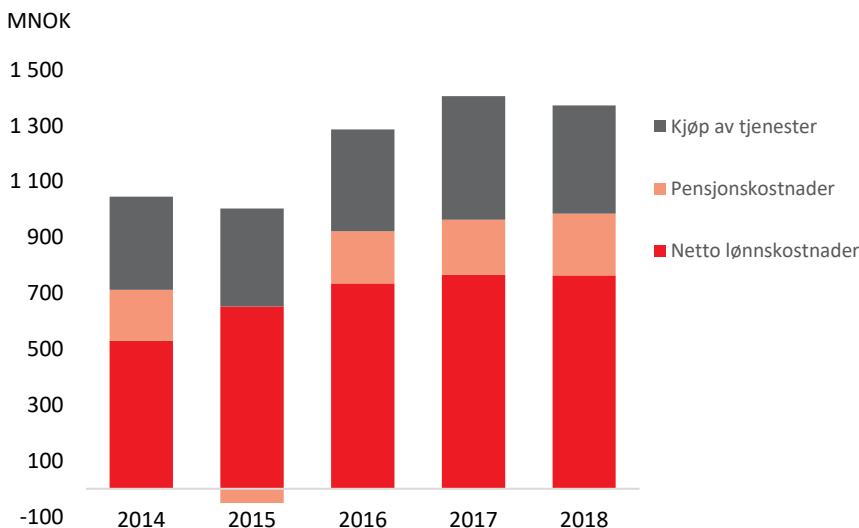
fra Skagerrak Nett, Hafslund Nett, Odda Energiverket og Agder Energi Nett.

I 2015 var pensjonskostnadene negative. Det skyldes en engangseffekt ved overgang fra ytelsesbasert til innskuddsbasert pensjonsordning for størsteparten av foretakets ansatte. Kjøp av tjenester endret seg lite i perioden, men er høyest i 2017. Dette samsvarer med prognose ved forrige kostnadsrapportering og skyldes blant annet styrket FoU-arbeid, økt fokus på beredskap, oppgradering og digitalisering av teknisk anleggsregister, parallelldrift av nytt og gammelt driftssentralsystem og HMS-satsing. I tillegg har balanse-tjenester fra eSett OY, for nordisk balanseavregning, medført en vekst i kjøp av tjenester. Bruk av innleide konsulenter og andre kjøp av tjenester har vært en bevisst strategi for å håndtere den store porteføljen med investeringsprosjekter i løpet av perioden. Det har vært et viktig grep for å begrense veksten i antall faste ansatte og tilrettelegge for en hensiktsmessig organisering også etter investeringstoppen.

Statnett planlegger å opprette en ny driftsorganisasjon på Vestlandet for å forberede overtagelse av drift av anleggene i området, blant annet anlegg som er overdratt fra BKK Nett i 2016, hvor det for en treårsperiode er inngått en drifts-, vedlikeholds- og beredskapsavtale (DVB-avtale). Dette vil øke lønnskostnadene i perioden fremover. Det forventes også at pensjonskostnader vil øke i takt med økning i antall ansatte.

Det forventes at kjøp av tjenester reduseres gradvis i de neste årene for deretter å holde seg stabilt. Reduksjonen i nivået kommer blant annet på grunn av utfasing av DVB-

Figur 3: Historisk utvikling i lønnskostnader, pensjonskostnader og kjøp av tjenester

avtaler for anlegg Statnett har overtatt fra andre netteiere, at nytt driftssentralsystem er i full drift og paralleldrift av tidligere system er faset ut, samt at flere andre interne forbedringsinitiativ er ferdigstilt i perioden 2018-2019. Et gradvis lavere investeringsnivå frem mot 2025 vil også bidra til at Statnetts ansatte kan utføre en større andel av ressursinnsatsen, og behovet for konsulentbistand reduseres. Dette vil innebære en konvertering av kostnader for kjøp av tjenester til lønns- og pensjonskostnader.

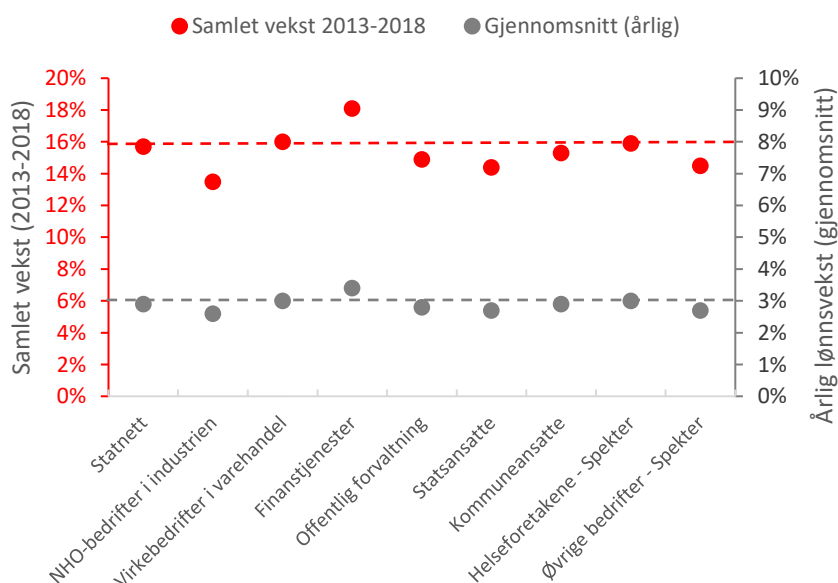
I Statnetts lønnspolicy er det beskrevet at selskapet ikke skal være lønnsledende i markedet. Samtidig skal selskapet ha et differensiert lønnsnivå som muliggjør rekruttering av dyktige folk utenfor selskapet og samtidig hindrer uønsket avgang til andre bedrifter av lønnsmessige årsaker. Lønnsutvikling i Statnett har ligget på tilnærmet samme nivå som lønnsutvikling i samfunnet for øvrig. Høy rekruttering av yngre arbeidstakere har bidratt til å holde en moderat utvikling i gjennomsnittslønnen. Statnetts største kunder utgjør markedet som det er naturlig for Statnett å sammenligne seg med lønnsmessig. Det finnes imidlertid ikke tilstrekkelig offentlig informasjon for å gi en god illustrasjon av lønnsutvikling per årsverk for Statnett i forhold til lønnsutvikling per årsverk for resten av bransjen. Der hvor statistikk foreligger, fremgår det ikke klart hva som inngår i lønnskostnader per årsverk. Figur 4 illustrerer lønnsutvikling i Statnett i forhold til utvikling i større forhandlingsområder i rapport fra Teknisk Beregningsutvalg (2018).

1.4 Utvikling i andre driftskostnader

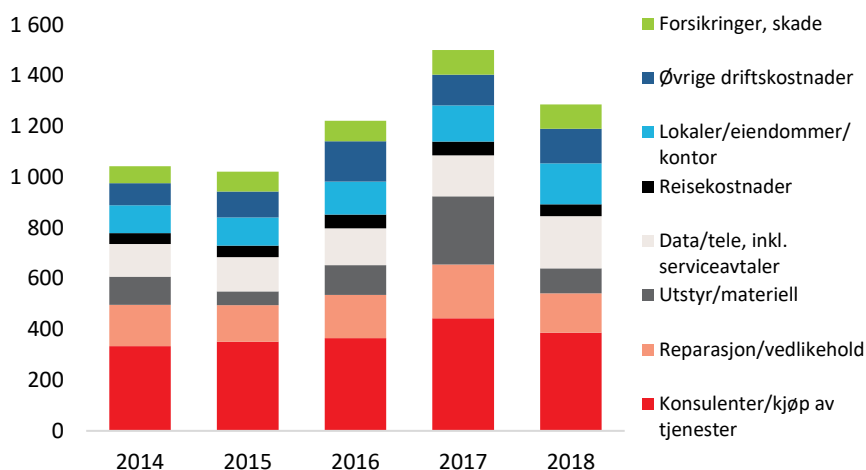
Figur 5 viser utviklingen i andre driftskostnader i perioden 2014-2018. Sett bort fra prisstigning, har en høyere aktivitet og bemanning i løpet av perioden gitt en økning i andre driftskostnader. Kostnadsposten "konsulenter/kjøp av tjenester" er forklart i kapittel 1.3, og bidrar til en kostnadstopp i 2017. Dette året er det også høye kostnader for "utstyr/materiell", som i hovedsak forklares av korrigeret praksis for prosjekter i tidligfase som ikke oppfylte krav for balanseføring, samt avsetning for erstatning i forbindelse med avlyst konkurranse. Kostnader knyttet til havari på Skagerrak 2-kabelen bidrar også til relativt høye kostnader under "utstyr/materiell". Disse kostnadene fikk Statnett delvis dekket via forsikring og bidrag fra Energinet.dk som betaler for halve overføringskapasiteten.

Kostnader knyttet til Data/tele, inkl. serviceavtaler øker i løpet av 2017 og 2018 på grunn av vekst i antall brukere og systemer. Nye satsningsområder innenfor digitalisering og økende investeringsnivå i IKT gir økte driftskostnader. I tillegg ble det i 2018 forlenget serviceavtale til forrige driftssentralsystem i overgangsperioden til nytt system. Kostnader for lokaler/eiendommer/kontor har økt i perioden, og særlig i 2016-2018 på grunn av behov for større lokaler til prosjektene for mellomlandsforbindelsene til Tyskland og England, samt IKT prosjekter. Øvrige driftskostnader har økt jevnt i perioden, men har en topp i 2016. Dette er på grunn av regnskapsmessige effekter av ikke-effektive valutasikringer på prosjekter som ikke tilfredsstiller krav til sikringsbokføring i balansen. Forsikringskostnadene økte jevnt på grunn av vekst i anleggsmassen.

Figur 4: Illustrasjon av samlet lønnsvekst for årene 2013-2018 (rød) og gjennomsnittlig årlig lønnsvekst i perioden (grå).

Figur 5: Historisk utvikling i andre driftskostnader

I 2019 forventes det at andre driftskostnader øker med om lag 100 millioner kroner i forhold til 2018. I årene etter forventes det at andre driftskostnader øker i takt med generell prisstigning. Konsulenter/kjøp av tjenester følger utviklingen som beskrevet tidligere.

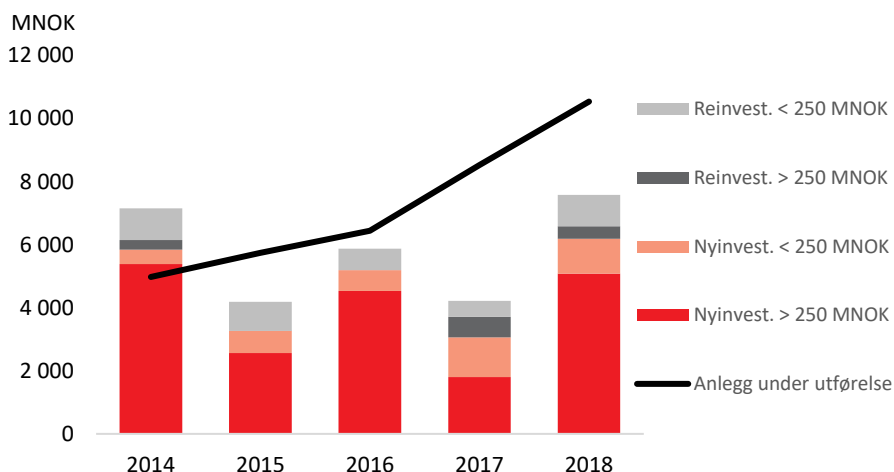
1.5 Utvikling i aktiverte investeringer

Figur 6 viser historisk utvikling i aktiverte investeringer for de siste fem årene, fordelt på ny- og reinvesteringer, samt "anlegg under utførelse". Anlegg under utførelse er saldo for investeringskostnader fra anlegg under bygging. Mellomlandsforbindelsen til Tyskland (NordLink) ligger i datterselskapet NordLink Norge AS, og kommer i tillegg. Anlegg under utførelse for NordLink utgjorde 7,1 milliarder kroner ved utgangen av 2018. Aktivering skjer når anlegg er klart for bruk. Investeringskostnad går da fra anlegg under utførelse til "varige driftsmidler". Anlegget blir fra og

med aktivering avskrevet og kommer med i grunnlaget for Statnetts tillatte inntekt, via avskrivninger og avkastning på bokført verdi.

Den største delen av Statnetts aktiverte investeringer kommer fra store investeringsprosjekter. Tabell 3 gir en oversikt over investeringsprosjekter med kostnad over 250 millioner kroner i årene 2014-2018, med informasjon om aktiveringsår. Flere prosjekter har delaktiveringer når deler av anleggsmassen er klar til bruk. Selv om disse prosjektene

Figur 6: Historisk utvikling i aktiverte investeringer

Tabell 3: Historisk aktiveringsår for investeringsprosjekter over 250 millioner kroner.

Aktiveringer	Investeringsstype	2014	2015	2016	2017	2018
Kabelanlegg ytre Oslofjord	Reinvestering	A				
Skagerrak 4, mellomlandsforbindelse til Danmark	Nyinvestering	A				
Østre Korridor, spenningsoppgradering	Nyinvestering	A				
Varangerbotn - Skogfoss, ny 132 kV ledning	Nyinvestering	A				
Kjøp av Kvitfossen - Kanstadbotn fra Lofotkraft	Kjøp			A	A	
Reaktorer for spenningsreduksjon	Nyinvestering	A	A	A	A	
Ørskog - Sogndal, ny 420 kV ledning	Nyinvestering	A	A	A	A	A
Transformatorkapasitet Østlandet	Nyinvestering	A	A	A	A	A
Ofoten - Balsfjord ny ledning, utvidelse stasjoner	Nyinvestering	A	A	A	A	A
Vestre Korridor, Pakke 1, 2	Nyinvestering	A	A	A	A	A
Systemoppgradering driftssentralsystemet	Nyinvestering		A	A	A	A
Balsfjord - Skaidi ny ledning og stasjoner	Nyinvestering			A	A	A
Nedre Røssåga - Namsos, spenningsoppgradering	Nyinvestering				A	A
Klæbu - Namsos, spenningsoppgradering	Nyinvestering				A	A
Indre Oslofjord, reinvestering kabelforbindelse	Reinvestering				A	A
Namsos - Åfjord og Snilldal-Surna	Nyinvestering					A
Kristiansand Reinvestering 300 kV	Reinvestering					A
Kjøp av deler av Ytre ring fra BKK Nett	Kjøp					A

A = Aktivering. Flere prosjekter har delaktiveringer når deler av anleggsmassen er klar til bruk. *Nyinvesteringer vil som regel bestå av en delmengde reinvestering, og motsatt.

utgjorde den største delen av veksten i anleggsmassen var det også en del mindre reinvesteringer på grunn av lokale behov for utskiftninger. I perioden beløper disse reinvesteringene seg til omkring 1 milliard kroner per år. Nesten halvparten av dette er investeringer i IKT (prosjekter under 250 millioner kroner), som er kategorisert som reinvestering selv om de også består av nyinvesteringer. Av IKT-prosjekter som er kategorisert under nyinvesteringer har systemoppgradering av driftssentralsystemet høyest kostnader.

Perioden starter i 2014, et år med historisk høyt nivå for aktiveringer. Flere større investeringsprosjekter hadde siste aktivering dette året, blant annet mellomlandsforbindelsen Skagerrak 4, Østre korridor og

kabelanlegg i ytre Oslofjord, i tillegg til en stor prosjektportefølje med delaktiveringer. Utover perioden har Statnett opprettholdt et høyt investeringsnivå med

delaktiveringer av større prosjekter og aktivering av mindre prosjekter. Samtidig har saldo for anlegg under utførelse vokst siden investeringer har vært høyere enn aktiveringer. 2018 var også et år med flere større aktiveringer, som vist i tabell 3.

Sammenlignet med prognoser for utvikling ved forrige kostnadsrapportering, ligger aktiverte investeringer for

årene 2017 og 2018 i overkant av 1 milliard kroner lavere hvert år. Årsaken til dette er hovedsakelig at prosjekter som ikke var investeringsbesluttet ved forrige kostnadsrapportering er skjøvet ut i tid, i tillegg til at flere prosjekter har hatt lavere investeringskostnader enn det som inngikk i forrige prognose. Det enkeltprosjektet med størst bidrag til dette er Vestre Korridor som nå anslås å koste mellom 6,6-6,8 milliarder kroner, mot tidligere 7,1-8,5 milliarder kroner.

I forbindelse med sluttrapportering av Statnetts 15 prosent-effektiviseringsprogram er det formidlet at det i perioden 2013-2018 er oppnådd en betydelig reduksjon av samlet kostnadsramme og styringsmål for en rekke prosjekter. Estimaten for investeringer viser en forbedring på henholdsvis 18 prosent og 12 prosent for ledning og stasjon i perioden. Kostnadsrammer for prosjekter er redusert med totalt 7,1 milliarder kroner, hvorav prognose forventet investeringskostnad utgjør 4,5 milliarder kroner.

Dette inkluderer prosjektene Vestre korridor, Ofoten – Balsfjord, Balsfjord – Skaidi, Indre Oslofjord, Namsos – Åsen, enkelte stasjonsprosjekter og North Sea Link, i tillegg til NordLink som ligger i eget datterselskap.

Figur 7 viser forventet utvikling i aktiveringer for perioden 2019-2023 for ny- og reinvesteringer, samt anlegg under utførelse. Også i kommende periode vil det være de store nyinvesteringsprosjektene som bidrar mest til aktiveringer. Det høye nivået av aktiveringer ved utgangen av 2018 vil vedvare til og med 2021, og det vil være et høyt trykk i gjennomføring av prosjekter. Sammen med et gradvis redusert investeringsnivå, vil dette etter hvert gi en betydelig reduksjon av saldo for anlegg under utførelse. Delaktiveringer og siste aktiveringer i prosjekter som North Sea Link, Balsfjord-Skaidi, Vestre korridor, deler av Nettplan Stor-Oslo og tilknytning av vindkraft på Fosen gjør at nivået på aktiveringer holdes på et høyt nivå i perioden, og at anlegg under utførelse blir redusert.

Aktivering av NordLink, som ligger i eget datterselskap med egen inntektsramme, kommer i tillegg til dette, med planlagt aktivering av den norske delen i 2019. Investering i og aktivering av NordLink er ikke inkludert i figurer og tabeller i dette kapittelet.

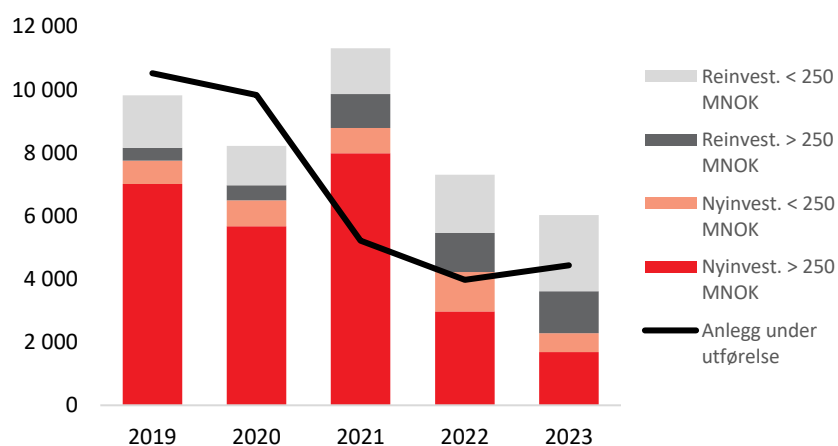
Tabell 4 og 5 gir en oversikt over aktiveringer for henholdsvis reinvesteringer og nyinvesteringer med kostnad over 250 millioner kroner i årene 2019-2023.

For å håndtere den store porteføljen med nyinvesteringer har det vært nødvendig å gjøre en stram prioritering av reinvesteringsprosjekter de siste årene. Dette har ført til at flere reinvesteringsprosjekter er forskjøvet i forhold til opprinnelig plan. Etter hvert som nye nettanlegg ferdigstilles vil det være behov for å håndtere en rekke investeringer i kontroll- og apparatanlegg på eksisterende

stasjoner. Det forventes derfor at andel mindre reinvesteringsprosjekter vil øke i hele perioden.

Oppdatert prognose for årene 2019-2021 har i sum et lavere aktiveringsnivå enn prognose som ble vist for de samme årene i forrige kostnadsrapportering. Dette skyldes en kombinasjon av reduserte kostnader og forskyvninger i enkelte prosjekter. Det største bidrag til reduserte kostnader er Vestre Korridor, hvor kostnadsreduksjonen skyldes redusert usikkerhet i prosjektgjennomføringen. Prognose for 2019 er høyere i forhold til forrige rapportering, mens prognose for 2020 er lavere. Dette skyldes hovedsakelig endret tidspunkt for kjøp av deler av Ytre ring fra BKK nett.

Figur 7: Forventet utvikling i aktiverte investeringer

Tabell 4: Planlagt aktiveringsår for reinvesteringer over 250 millioner kroner

Aktiverte reinvesteringer > 250 MNOK	2019	2020	2021	2022	2023
Indre Oslofjord, reinvestering kabelforbindelse	A				
Kristiansand reinvestering 300 kV	A	A	A		
Sylling Reinvestering	A	A	A	A	
Rød, Verdal og Sylling SVC		A	A	A	
NSO Sogn oppgradering av stasjon			A	A	
Leirdøla reinvestering				A	A
Rød kontroll- og apparatanlegg					A
NSO Hamang ny transformatorstasjon					A

A = Aktivering. Flere prosjekter har delaktiveringer når deler av anleggsmassen er klar til bruk.

Tabell 5: Planlagt aktiveringsår for nyinvesteringer over 250 millioner kroner

Aktiverte nyinvesteringer > 250 MNOK	2019	2020	2021	2022	2023
Namsos - Åfjord og Snilldal - Surna	A				
Klæbu - Namsos, spenningsoppgradering	A				
Nedre Røssåga - Namsos, spenningsoppgradering	A	A			
Vestre Korridor Pakke 1, 2	A	A			
Ørskog - Sogndal, ny 420 kV ledning	A	A			
Bjerkreim transformatorstasjon	A	A			
Vestre Korridor Pakke 3	A	A	A	A	
Balsfjord - Skaidi ny ledning og stasjoner	A	A	A	A	A
Kobbvatnet ny transformatorstasjon		A	A		
North Sea Link, mellomlandsforbindelse til England		A	A	A	
Smestad - Sogn stasjon og kabelanlegg			A	A	
Salten Ny stasjonsløsning	A			A	A
Lyse- Fagrafjell, ny ledning og stasjon	A			A	A
NSO Liåsen ny stasjon					A
Odda økt forbruk Boliden					A
Karmøy ny transformatorstasjon					A

A = Aktivering. Flere prosjekter har delaktiveringer når deler av anleggsmassen er klar til bruk.

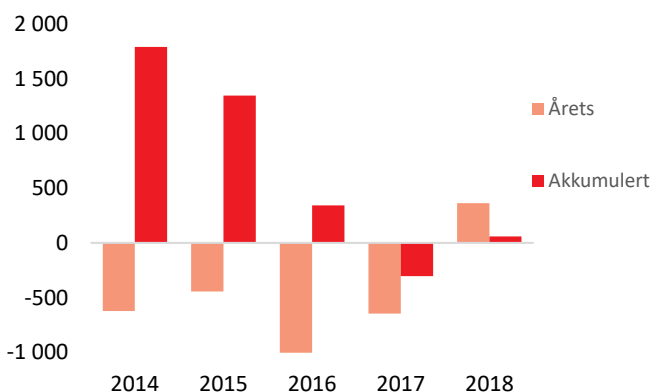
1.6 Utvikling i saldo for mer-/mindreinntekt

Det vil normalt være avvik mellom det enkelte års faktiske regnskapsmessige inntekt fra regulert virksomhet og endelig tillatt inntekt, som NVE fastsetter etter årets utløp. Avviket kalles mer- eller mindreinntekt, og skal i henhold til forskrifter fra NVE utjevnes over tid ved justering av fremtidig nettleie. Mer-/mindreinntekt er derfor midlertidige størrelser i Statnetts regnskap, som i henhold til IFRS ikke balanseføres.

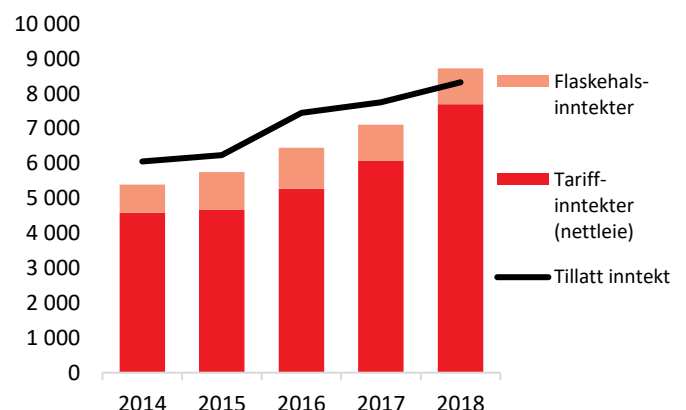
Figur 8 viser årets mer-/mindreinntekt de siste fem årene, i tillegg til utvikling i saldo. Statnett har utformet en strategi som legger føringer for fastsettelse av den årlige tariffen for transmisjonsnett. I tråd med retningslinjer fra NVE legger Statnett vekt på hensynet til jevne og forutsigbare tariffen over tid og har valgt å fordele tilbakebetalingen av tidligere akkumulert merinntekt over flere år. Siden 2012 har Statnett foretatt en bevisst tilbakebetaling av merinntekt til kundene. Tariffen de senere år, har derfor vært lavere enn tillatt inntekt skulle tilsi. Ved utgangen av 2018 hadde Statnett en akkumulert merinntekt på 59 millioner kroner. Fremover fastsettes tariffen slik at foretakets mer-/mindreinntekt ved utgangen av det enkelte år styres mot null.

Statnetts rapporterte inntekter i finansregnskapet består av fastsatt nettleie fra kundene i transmisjonsnett og flaskehalsinntekter. Flaskehalsinntekter oppstår når det overføres kraft fra områder med lav kraftpris til områder med høy kraftpris i Norden og på mellomlandsforbindelse mellom Norge og Nederland. Nettleien (tariffen) fastsettes i forkant av hvert kalenderår. Figur 9 viser utvikling i faktisk inntekt i forhold til tillatt inntekt for de siste fem årene. Faktisk inntekt er splittet i tariffinntekter og flaskehalsinntekter.

Figur 8: Historisk utvikling av mer-/mindreinntekt, fordelt på årets og akkumulert/saldo

Figur 9: Historisk utvikling i faktisk inntekt (splittet i flaskehalsinntekter og tariffinntekter) i forhold til tillatt inntekt

2 Utvikling på funksjonsnivå

For å gi mer innsikt i kostnadsutviklingen i Statnett både for perioden 2014-2018 og forventninger om kommende femårsperiode, vises virksomheten delt inn i funksjoner. Funksjonene er i årets rapport definert på samme måte som tilsvarende rapport i 2017, noe som gjør det enklere og mer oversiktlig å sammenligne med tidligere resultater. Funksjonene ved forrige rapportering ble basert på inndelingen av virksomheten som ble brukt i den europeiske TSO-benchmarkingen e3-Grid i 2013. I dette kapitlet vises det hvordan organiseringen av Statnett henger sammen med funksjonene, og hvor stor andel av Statnetts virksomhet som finnes innenfor de forskjellige funksjonene. I de etterfølgende kapitler vises historisk kostnads- og aktivitetsutvikling per funksjon. I tillegg gis det kommentarer knyttet til forventet kostnads- og aktivitetsutvikling på funksjonsnivå for de neste fem årene.

Beskrivelse av hver enkelt funksjon er lagt sammen med redegjørelse for historisk og forventet utvikling. Redegjørelsen er basert på antall årsverk, lønn- og personalkostnader (heretter kalt lønnskostnader), konsulentkostnader og kjøp av tjenester (heretter kalt kjøp av tjenester), samt andre driftskostnader uten kjøp av tjenester (heretter kalt driftskostnader). Dette knyttes også opp mot de ulike oppgavene som funksjonene utfører. Årsverk og lønnskostnader er justert for salg og kjøp av timer mellom funksjoner, slik at de reflekterer alle årsverk og lønnskostnader i den respektive funksjon.

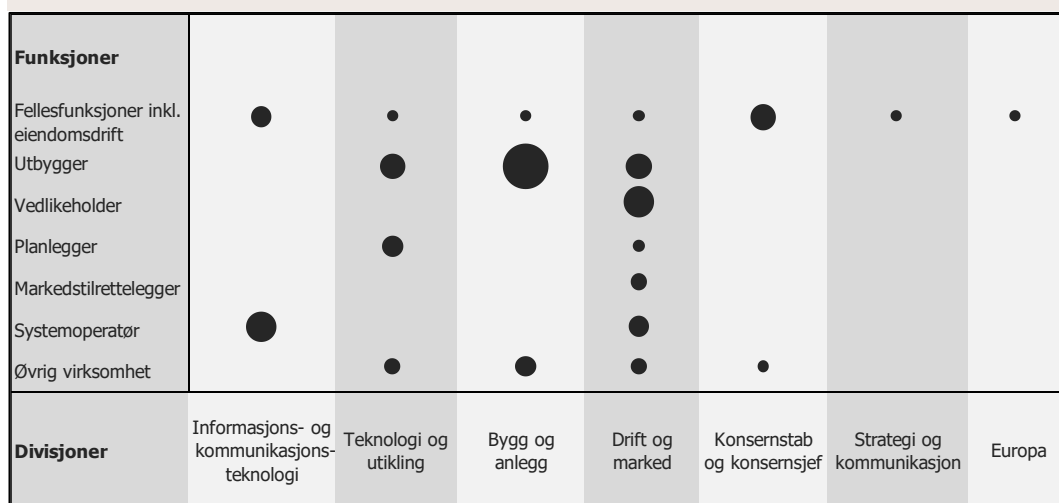
I figur 10 vises sammenhengen mellom organisasjonsstrukturen i Statnett ved utgangen av 2018 og funksjonene den påfølgende rapporteringen bygger på. Størrelsen på sirklene reflekterer hvor mye ressurser (drift- og

investeringskostnader) divisjonen benyttet innenfor den enkelte funksjon i 2018. De minste sirklene reflekterer ressursbruk under 50 millioner kroner, mens de største har ressursbruk over 1 000 millioner kroner per år. Det fremgår for eksempel at divisjonen Drift og marked hadde aktivitet innenfor alle funksjoner, men at det meste av ressursene gikk til drift og vedlikehold av nettanlegg i vedlikeholdsfunksjonen og reinvesteringer i eksisterende anlegg i utbyggerfunksjonen.

Det er lagt til grunn gjeldende organisasjon pr. 31.12.2018. Det er planlagt organisasjonsendringer i første halvdel av 2019. Den største endringen er at nesten hele utbyggerfunksjonen til divisjonen Teknologi og utvikling overføres til divisjonen Bygg og anlegg og at det opprettes en ny divisjon, System og marked som vil ha ansvar for systemdrift og markedstilrettelegging.

Innholdet i den enkelte funksjon beskrives nærmere i etterfølgende kapitler. Se www.statnett.no for ytterligere informasjon om Statnetts organisasjon.

Figur 10: Divisjonenes aktivitet innen funksjonene

2.1 Vedlikeholder

Vedlikeholdsfunksjonen består av alt drift og vedlikehold av nettanlegg. Alle time- og materialkostnader, havariprosjekter, samt øvrige ressurser som går med til drift og vedlikehold av nettet er inkludert i kostnadene. Planlagte tiltak som skal sørge for forsyningssikkerheten og kvaliteten på nettet, som for eksempel tilstandskontroll og skogrydding, er også inkludert.

Det meste av aktiviteten i denne funksjonen er inkludert i kostnadsgrunnlaget for inntektsrammen til Statnett. Enkelte små kostnader, som for eksempel tap ved salg av eiendeler, inkluderes ikke i kostnadsgrunnlaget slik det følger av regler bestemt av NVE. Vedlikeholder har kun driftskostnader, ettersom reinvesteringer er ført under Utbygger. Kostnader og inntekter vises som netto kostnader.

Kostnader i vedlikeholdsfunksjonen fordelt på oppgaver

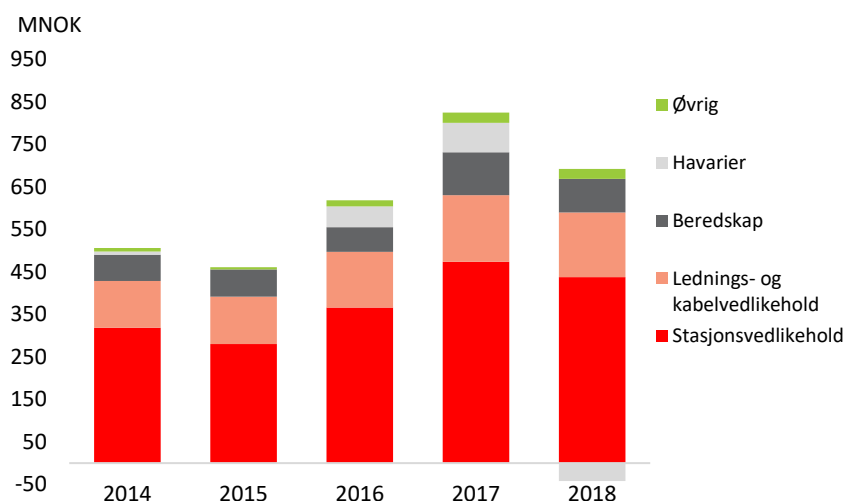
I figur 11 vises utviklingen i kostnader for vedlikeholder fordelt på oppgave.

Kostnader for vedlikehold av nettet øker i perioden, hovedsakelig på grunn av økt anleggsmasse. I tillegg til byggeprosjekter har Statnett i perioden overtatt transmisjonsnettvirksomheten i Rogalands- og Hordalandsområdet fra Lyse Elnett og BKK Nett og Lofotringen fra Lofotkraft og Trollfjord Kraft. Statnett har også kjøpt transmisjonsanlegg fra Skagerrak Nett, Hafslund Nett, Odda Energiverket og Agder Energi Nett. Det forventes at vedlikeholdskostnader vil øke noe som følge av økt anleggsmasse fremover, samtidig som målsetting om økt effektivitet vil begrense kostnadsveksten.

I 2016 var det høye havarikostnader. De største havariene var transformatorhavarier i Hasle og Viklandet stasjon, ledningshavari i nedre Røssåga og kabelhavari i indre Oslofjord. Statnett har forsikringsordninger knyttet til havarier. Det forventes derfor at netto havarikostnader over tid er en del lavere enn de faktiske havarikostnadene, men havariet i Indre Oslofjord oppfylte ikke vilkår for forsikring som følge av høy alder på anlegget. Høye havarikostnader i 2017 skyldes i all hovedsak havari på Skagerrak 2-kabelen. Forsikringsutbetalinger, samt dekning av halvparten av kostnadene fra Energinet, som leier halve kabelen, ble inntektsført i 2018, og gjør at havarikostnadene er negative i det året.

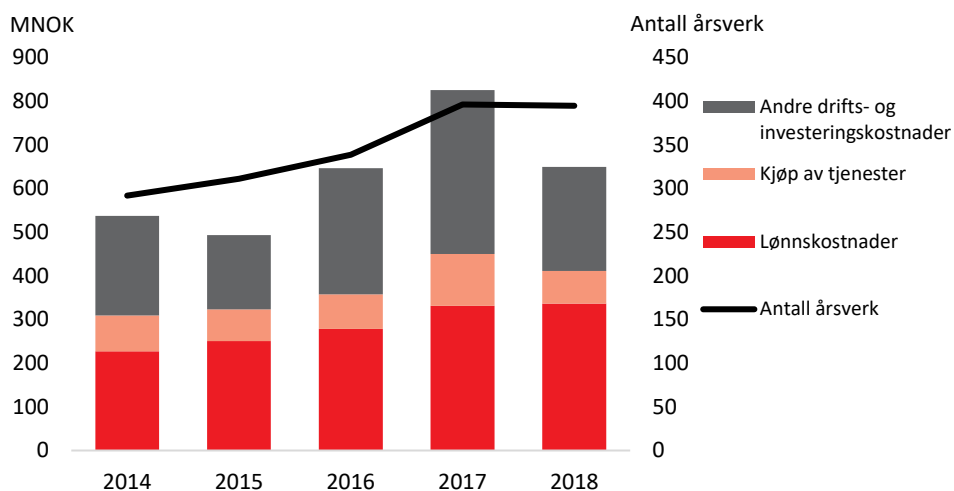
Beredskapskostnader økte i 2017. En stor del av kostnaden i 2017 og noe i 2018 skyldes oppgjør i forbindelse med avsluttet kabelberedskapsavtale med Statnett Transport, som vil medføre lavere beredskapskostnader fremover.

Figur 11: Vedlikeholder per oppgave

Figur 12: Vedlikeholder fordelt på kostnadstyper

Kostnader i vedlikeholdsfunksjonen fordelt på kostnadstyper

I figur 12 vises utviklingen i kostnader for vedlikeholder fordelt på kostnadstyper. Kostnader er vist netto.

Lønnskostnader og antall årsverk øker igjennom hele perioden. Den største delen av lønnskostnadene er knyttet til vedlikeholdsopgaven, men en del er under beredskap. Kjøp av tjenester er stabilt i perioden, bortsett fra 2017, der økningen skyldes kjøp av tjenester knyttet til havarier. Andre driftskostnader er også høye i 2017 av samme grunn, men går ned i 2018 grunnet erstatning.

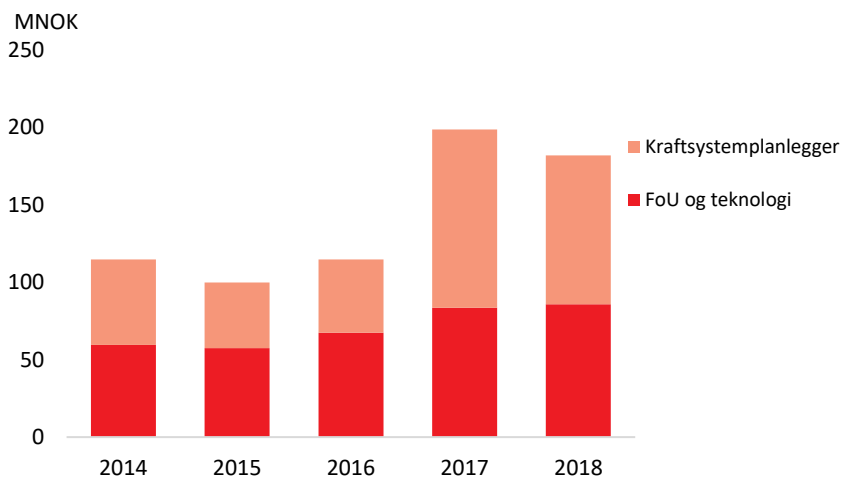
2.2 Planlegger

Planleggerfunksjonen består av Statnetts ansvar som kraftsystemplanlegger og av aktivitetene forskning og utvikling, samt teknologistandardisering og -kvalifisering.

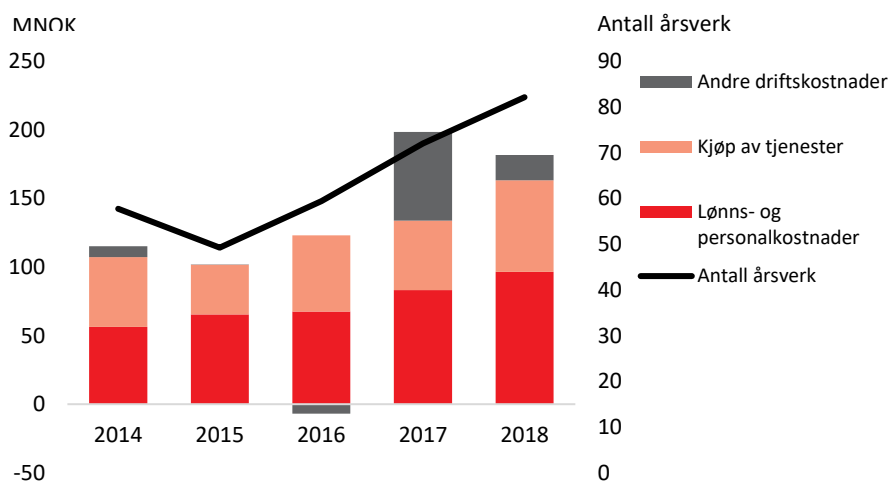
Kraftsystemplanlegger i Statnett spiller en sentral rolle i å ivareta foretakets nasjonale ansvar for å planlegge en samfunnsmessig rasjonell utvikling av det norske kraftsystemet. Dette omfatter støtte i spørsmål om nettilknytning til aktører som planlegger å starte ny virksomhet eller videreutvikle eksisterende, og holder oversikt over utviklingen i behovet for nettilknytning og økt overføringskapasitet som utløses av planer om ny eller endret produksjon eller forbruk. Videre ivaretar kraftsystemplanleggeren relasjonen til regionale nettselskaper og koordineringen med regionale

kraftsystemutredninger, og avgir høringsuttalelser til andre aktørers konsesjonssøknader. Kraftsystemplanlegger har ansvaret for å utarbeide Statnetts eksterne planprodukter, kraftsystemutredningen og Nettutviklingsplanen (NUP). Kraftsystemplanlegger har også ansvaret for Statnetts konseptvalgutredninger.

Figur 13: Planlegger per oppgave

Figur 14: Planlegger fordelt på kostnadstyper

Alle driftskostnader som er rapportert under denne funksjonen inngår i kostnadsgrunnlaget for inntektsrammen til Statnett. Etter at det er tatt løsningsvalg i et prosjekt, kan prosjektets kostnader i de fleste tilfeller balanseføres som investeringskostnad. Fra dette tidspunkt føres kostnadene på utbygger.

Kostnader for planlegger fordelt på oppgaver

Figur 13 viser kostnadsutvikling for planlegger fordelt på oppgave.

Økningen i kraftsystemplanlegging fra 2017 skyldes hovedsakelig korrigert praksis for balanseføring av prosjektkostnader i tidligfase. Det vil si at kostnader som tidligere har vært ført på utbygger er ført på planlegger fra 2017. Tilsvarende kostnader for 2014-2016 er korrigert i regnskapet som en nedskrivning, og fremstilles ikke her. I tillegg har det vært en økt pågang i perioden av tilknytningssaker, spesielt innen småkraft, vindkraft og datasentre. Statnett har i siste halvdel av 2018 gjennomført tiltak som har redusert køen av saker fra aktører som venter på svar om tilknytning. Det forventes ikke store endringer i planleggingskostnader i kommende periode.

FoU-kostnader øker i perioden, og for å utvikle en større portefølje med innovative løsninger for drift og utvikling av nettet, trappes FoU-satsingen i foretaket ytterligere opp i kommende femårsperiode. FoU- og teknologisatsingen i Statnett har gitt flere løsninger som har effektivisert utbygging og drift av nettet. Det har blitt utviklet nye mastetyper og fundamenter. For eksempel kan en ny type stålfundamenter bety besparelser på 0,5 milliard kroner bare på ledningen mellom Balsfjord og Skaidi. Utviklingen av lette mastetyper i kompositt gir også langt raskere og sikrere byggeprosess. Det kan påløpe betydelige kostnader ved å koble ut høyspentlinjer når det skal gjøres vedlikehold eller oppgradering. Statnett utviklet metoder

som gjør det mulig å gjøre arbeid på linjer under spenning (AUS). Programmet spenningsoppgradering har medført at 30 prosent av landets eksisterende 300 kV-master kan gjenbrukes fremfor å bygge nye 420 kV-master. Denne gjenbruken gir milliardbesparelser i tillegg til store natur- og miljøgevinster som følge av mindre anleggsarbeid. Flere prosjekter har et tungt digitaliseringsinnhold, fra robotutvikling, digital stasjon til maskinlæring og sanntidsstyring. Prosjektene grensesnitt mot Data Science- og IKT-miljøet i Statnett blir derfor stadig viktigere. I den kommende femårsperioden vil en rekke teknologikvalifiseringer bli implementert, for eksempel nye linjetyper og digitalisering av stasjoner. Dette forventes å gi betydelige besparelser. Ved utgangen av 2018 har Statnett 63 aktive FoU-prosjekter. For mer informasjon om FoU- og teknologisatsingen i Statnett, se kapittel "smarte løsninger" under Samfunnsansvar i Statnetts årsrapport.

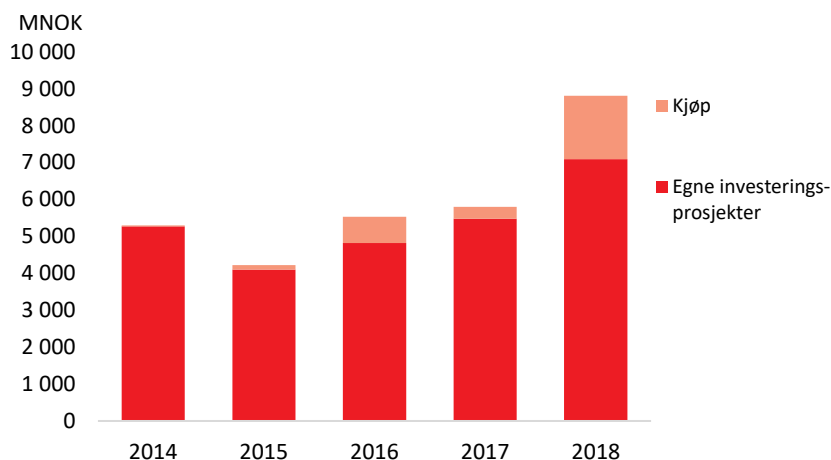
Kostnader for planlegger fordelt på kostnadstyper

Støtte til FoU-prosjekter fra Norsk forskningsråd og EU er håndtert som kostnadsreduksjon under andre driftskostnader. Som følge er andre driftskostnader knyttet til FoU små igjennom hele perioden. Økningen fra 2017 skyldes korrigert praksis for føring av tidligfasekostnader i investeringsprosjekter som beskrevet over. Lønnskostnader og kjøp av tjenester øker i perioden av samme grunn, og som følge av økt FoU-satsing.

2.3 Utbygger

Det meste av kostnadene til utbyggingsprosjekter blir aktivert som investeringer, mens det påløper beskjedne driftskostnader. Utbyggerfunksjonen inneholder også kjøp av nettanlegg. Alle kostnader i funksjonen inngår i kostnadsgrunnlaget for inntektsramme til Statnett. Gjennomføringen skal være kostnadseffektiv, og prosjekter følges opp enkeltvis, med særskilt fokus på store

Figur 15: Utbygger per oppgave

prosjekter. Informasjon om utvikling i prosjekter under bygging publiseres årlig på www.statnett.no, i forbindelse med publisering av NUP og oppdatert investeringsplan, i tillegg til generell informasjon om prosjektene. For store avsluttede investeringstiltak presenteres endelig kostnad

og avviksforklaring mot konsesjonsvedtak og investeringsbeslutning i egen rapport i tilknytning med NUP.

Kostnader for utbygger fordelt på oppgaver

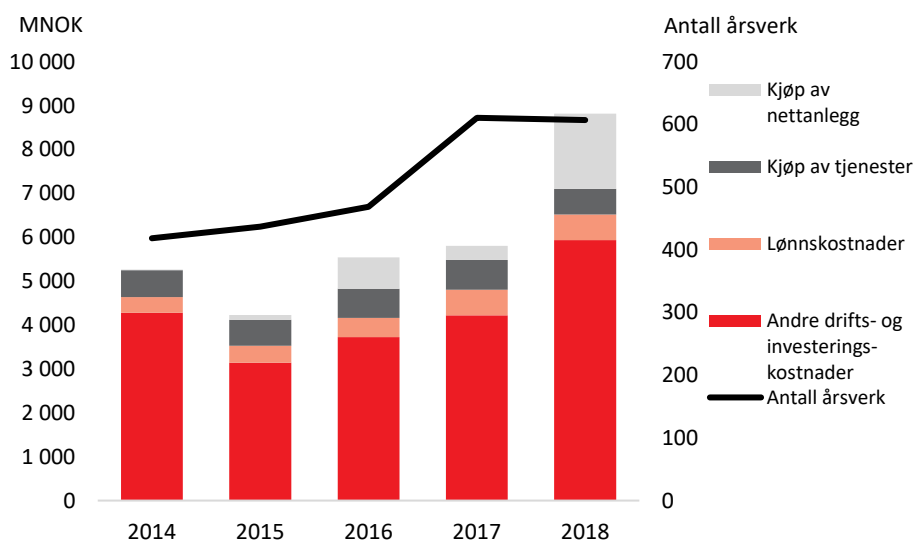
Figur 15 viser kostnader for perioden 2014-2018. Denne viser at investeringsaktiviteten har økt hvert år i perioden, med og uten kjøp, bortsett fra 2015. Dette er blant annet fordi prosjektet NordLink ble flyttet til datterselskapet NordLink Norge AS. En annen årsak til redusert investeringsnivå i 2015 var utsettelse i prosjektet Ørskog - Sogndal. Økningen i 2016 skyldes hovedsakelig større investeringsprosjekter som NSL, Balsfjord - Skaidi, Vestre

Korridor, Klæbu – Namsos - Nedre Røssåga og tilknytning av vindkraft på Fosen. Investeringer i NordLink utgjør om lag 7 milliarder kroner i perioden 2016-2018, men er ikke vist i figuren.

Det forventes at 2018 vil representere investeringstoppen for Statnetts omfattende prosjektportefølje. Fremover vil investeringsnivået reduseres noe frem til ferdigstilling av mellomlandsforbindelsen til England (NSL) i 2021. Det forventes at investeringsnivået etter dette vil være fallende, som beskrevet i kapittel 1.5.

Statnett har i de siste årene, spesielt 2016-2018, overtatt transmisjonsnett som tidligere var eid av andre. Dette er nærmere beskrevet under vedlikeholdsfunksjonen.

Figur 16: Utbygger fordelt på kostnadstyper

Kostnader for utbygger fordelt på kostnadstyper

For å være i stand til å øke gjennomføringskapasiteten har det vært et strategisk grep for Statnett å sette ut arbeid. Dette har ført til en betydelig oppbygging av et viktig leverandørmarked etter en lang periode nesten uten nettutbygging. Et prosjekt vil i tidligfase normalt bestå av byggherrekostnader som er en kombinasjon av interne timer og innleide tjenester fra rådgivingselskap. Statnett valgte å inngå rammeavtaler med en rekke selskaper for å dekke deler av byggherrefunksjonene, og innebærer at nær 50 prosent av byggherrefunksjoner er kontrahert i markedet. Dette gir en robust og fleksibel modell hvor kjøp av eksterne byggherretjenester nedskaleres når aktivitetsnivået er lavere. Anskaffelser av nettanlegg er basert på en strategi der innkjøp og bygging for de fleste anlegg settes ut til leverandører. For nyanlegg på stasjoner er det valgt totalkontrakter. Ved bygging av mellomlandskabler benyttes totalkontrakter som deles opp i pakker.

2.4 Systemoperatør

Systemoperatøren skal sørge for at det er balanse i kraftsystemet i Norge til enhver tid. Systemoperatøren håndterer flaskehals og sørger for reserver for å håndtere uforutsette hendelser. Videre sørger systemoperatøren for feilanalyser og kommunikasjon med og styring av kraftnettet, samarbeid med tilgrensende netteiere, til- og frakobling av komponenter og styring av tredjeparts adgang til nettet.

Det meste av aktiviteten i denne funksjonen er inkludert i kostnadsgrunnlaget for inntektsrammen til Statnett. Enkelte små kostnader, for eksempel tap ved salg av eiendeler, inkluderes ikke i kostnadsgrunnlaget slik det følger av regler bestemt av NVE. Statnett samarbeider med søsterselskapet Svenska kraftnät om utvikling av et

markeds- og reguleringsystem, Fifty. Statnetts andel av Fifty er rapportert under systemoperatør. I 2018 er det etablert et eget selskap, Fifty AS, for utvikling av systemet, men det vil fortsatt forekomme investeringskostnader i morselskapet i form av bruksretter som aktiveres i foretakets balanse.

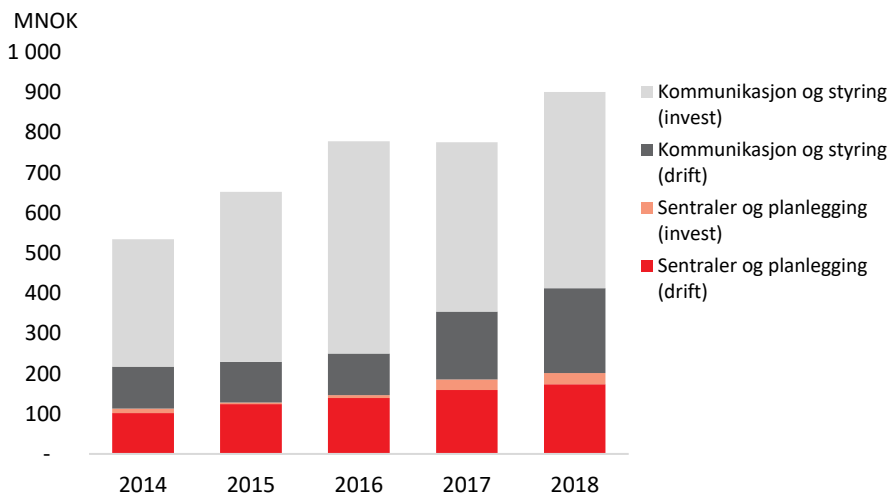
Kostnader for systemoperatør fordelt på oppgaver

I figur 17 vises utviklingen i kostnader for systemoperatør fordelt på oppgave.

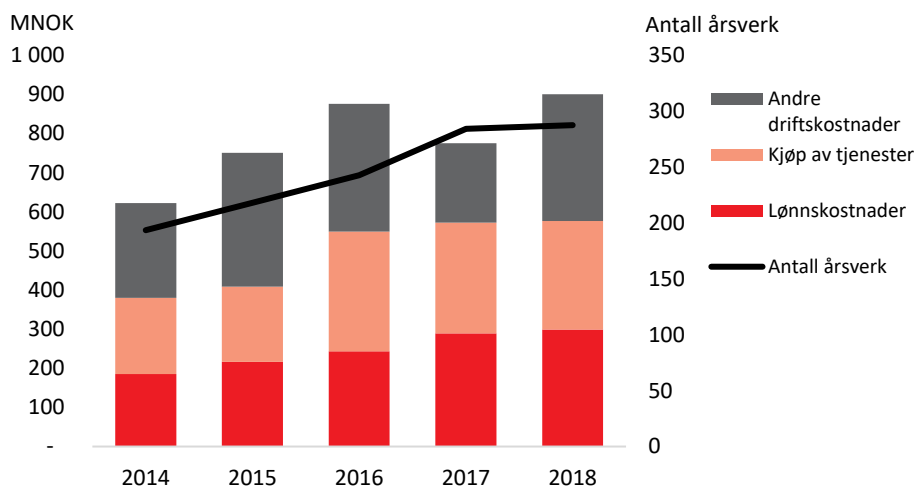
Kostnader til drift av sentraler og planlegging av kraftsystemet var høyere i 2015 og 2016 enn i 2014 som følge av overgangskostnader knyttet til sammenslåing av regionsentralene i Nord- og Midt-Norge. Videre medførte etablering av et felles nordisk kontor for driftssikkerhetskoordinering i Danmark (RSC) økte kostnader fra 2015. RSC utfører tjenester som sikkerhetsberegninger i driften, koordinering av kapasitetsberegninger, koordinering av utkoblingsplaner, analyser av effektbalanse og opprettelse en felles nettmodell for nordiske systemansvarlige. Investeringskostnader knyttet til sentraler og planlegging i 2017 og 2018 er i all hovedsak kjøp av bruksrett til IKT-systemet utviklet i RSC, samt utvikling av automatiserte analyseverktøy for feilanalyse. Det forventes økte kostnader knyttet til sistnevnte i starten av kommende femårsperiode.

Investeringer knyttet til IKT-infrastruktur for kommunikasjon med og styring av kraftnettet økte fra 2014. Dette er blant annet på grunn av investeringer i et nytt driftssentralsystem, som ble tatt i bruk i desember 2018. Migreringen medførte også økte driftskostnader som overlappet med driftskostnader for det gamle systemet i

Figur 17: Systemoperatør per oppgave

Figur 18: Systemoperatør fordelt på kostnadstyper

2018 og delvis i 2017. Videre er det i perioden investert i markeds- og reguleringsystemet Fifty.

I begynnelsen av kommende femårsperiode forventes det at kostnadsnivået vil øke ytterligere på grunn av implementering av europeiske regler, økt digitalisering og videreutvikling av regulerings- og markedsløsninger som er nødvendige for effektiv utøvelse av systemansvaret.

Kostnader for systemoperatør fordelt på kostnadstyper

I figur 18 vises utviklingen i årsverk, lønns- og personalkostnader, kjøp av tjenester og andre drifts- og investeringskostnader.

Av figur 18 fremgår det at årsverk og lønnskostnader økte i 2014-2017. Fra 2016 har det vært en økning i kjøp av tjenester og andre driftskostnader. Som det fremgår over kommer økningen hovedsakelig som følge av økt

investeringsaktivitet knyttet til IKT-infrastruktur og nytt markeds- og reguleringsystem og nytt driftssentralsystem.

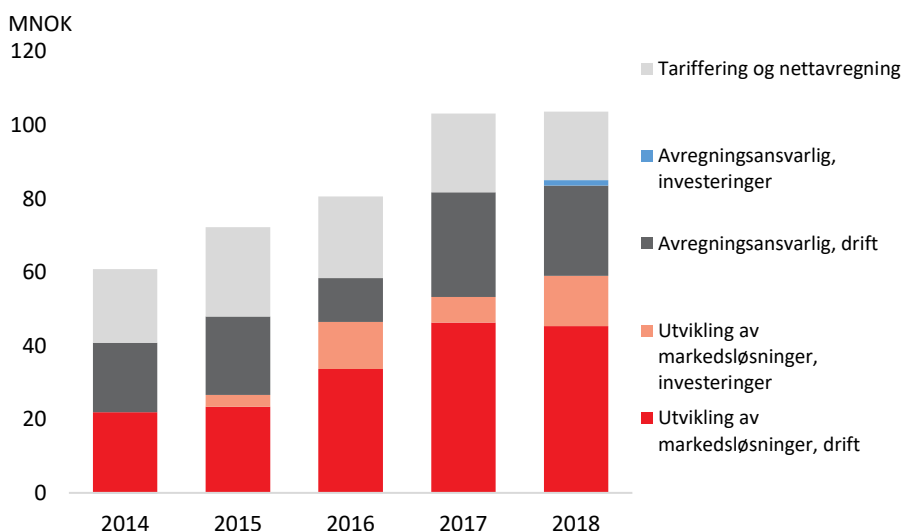
2.5 Markedstilrettelegger

Funksjonen inkluderer kostnader til tariffing og utvikling av markedsløsninger, samt kostnader som sorterer under avregningskonsesjonen til Statnett: Balanseavregningen, Ediel, elsertifikater og opprinnelsesgarantier. Avregningskostnader er ikke inkludert i kostnadsgrunnlaget for inntektsramme for Statnett, men hentes inn via gebyrinntekter. Oppgaven knyttet til Ediel opphørte når Elhub ble satt i drift i 2019. Elhub ligger i datterselskap (Elhub AS).

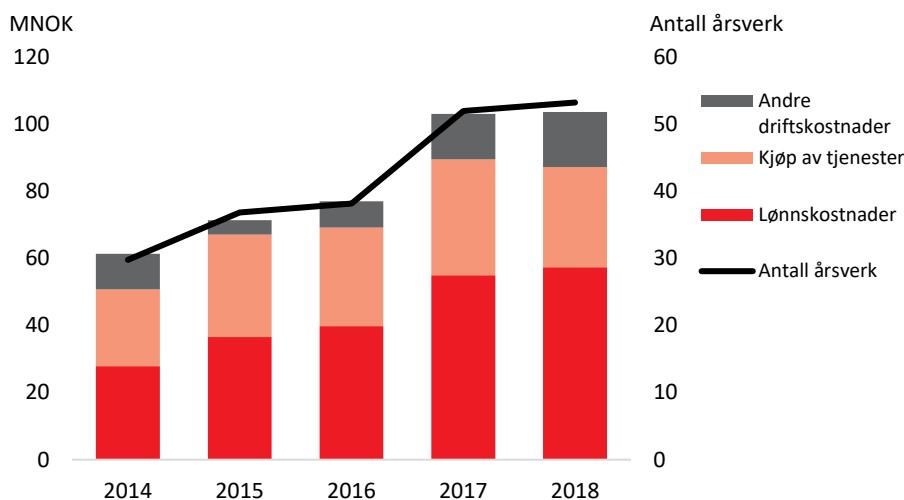
Kostnader for markedstilrettelegger fordelt på oppgaver

I figur 19 fremgår utviklingen i kostnader hos Markedstilrettelegger fordelt på oppgave. Hos markedstilrettelegger er det drifts- og

Figur 19: Markedstilrettelegger per oppgave

Figur 20: Markedstilrettelegger fordelt på kostnadstyper

investeringskostnader. Kostnader og inntekter vises netto, men inntekter hos balanseavregningen er ikke tatt med fordi de varierer mye på grunn av andelen av systemdriftskostnader som dekkes via balanseavregningen.

Kostnader for avregningsansvarlig var stabile frem til 2016. I det året ble lite brukt på vedlikehold av systemer som

utgikk når eSett OY tok over deler av oppgaven i 2017. I 2017 begynte eSett OY å fakturere Statnett for balanseavregningstjenester.

Kostnader knyttet til utvikling av markedsløsninger økte fra 2016. Blant årsakene var økt oppgave knyttet til implementering av regler fra Europa, herunder XBID (en felles europeisk handelsløsning), samt drifts- og investeringskostnader knyttet til flytbasert markedsklarering. Hovedårsaken til kostnadsøkningen er forberedelser og innføring av systemer for håndtering av drift av nye mellomlandskabler. Sistnevnte inkluderer både drifts- og investeringskostnader.

Kostnader knyttet til tariffing var stabile i femårsperioden og det forventes at de holdes stabile fremover.

Kostnader for Markedstilrettelegger fordelt på kostnadstyper

I figur 20 fremgår utviklingen i kostnader hos Markedstilrettelegger fordelt på kostnadstype. Alle kostnadstyper øker i perioden, på grunn av økte kostnader knyttet til utvikling av markedsløsninger, som beskrevet over.

2.6 Fellesfunksjoner inkludert eiendomsdrift

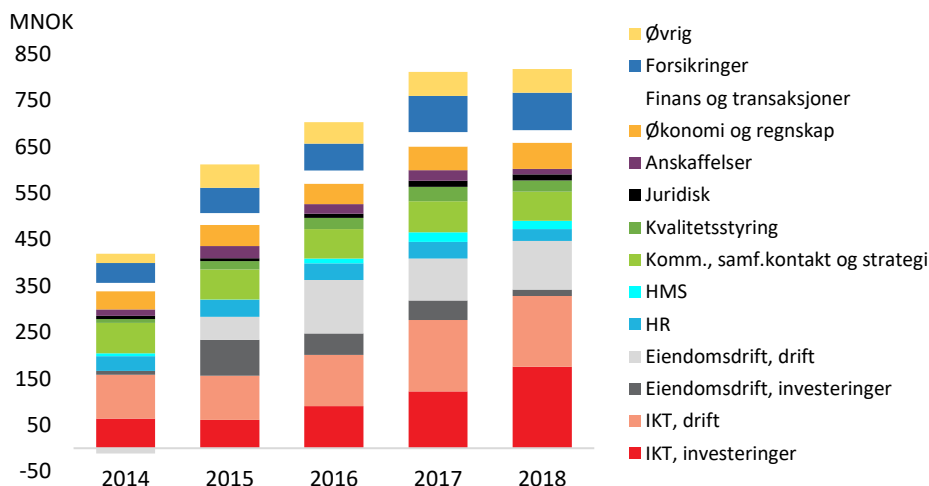
Funksjonen omfatter fellesfunksjoner i alle divisjoner og inneholder ressurser som brukes til administrasjon av ansatte, finanstjenester, juridiske tjenester, både nasjonal og internasjonal samfunnskontakt, kommunikasjon, organisasjonsutvikling, strategiarbeid, eiendomsdrift, felles IKT-utstyr og -tjenester, samt ledelse. Rundt halvparten av funksjonen er knyttet til forvaltning av eiendommer og administrasjonsbygg, samt felles IKT-utstyr og -tjenester.

Det meste av aktiviteten i denne funksjonen er inkludert i kostnadsgrunnlaget for inntektsrammen til Statnett. Enkelte små kostnader, som for eksempel tap ved salg av eiendeler, inkluderes ikke i kostnadsgrunnlaget slik det følger av regler bestemt av NVE.

En sentral driver for kostnader til fellesfunksjoner er antall ansatte og aktiviteter for øvrig i foretaket. Høye investeringsaktiviteter medfører blant annet behov for støtte fra anskaffelser, juridisk, eiendomsdrift, regnskap og finans. Videre påvirkes behovet for samfunnskontakt. Utbygging av infrastruktur for overføring av energi kan være omstridt, slik som Hardangerutbyggingen. Et stort antall prosjekter under planlegging og bygging medfører behov for støtte til samfunnskontakt og kommunikasjon slik at Statnett kan realisere sitt oppdrag på en mest mulig effektiv måte.

Antall faste ansatte i Statnett har økt fra 1120 til 1427 i perioden 2014-2018. I løpet av perioden har Statnett kommet opp på ønsket aktivitetsnivå knyttet til investeringer og videreutvikling av kraftnettet, noe som har medført at behovet for støtte fra fellesfunksjoner har økt, men veksten har vært lavere enn veksten i påvirkbare kostnader og investeringskostnader i foretaket for øvrig.

Figur 21: Fellesfunksjoner per oppgave

Det tilsier at man støtter et høyere aktivitetsnivå med en lavere vekst i fellesfunksjonene. Foretaket har satt i gang arbeid knyttet til utvikling av stab- og støttefunksjoner med formål om å øke effektiviteten for dette området med 20 prosent innen utgangen av 2022.

Kostnader for fellesfunksjoner inkludert eiendomsdrift fordelt på oppgaver

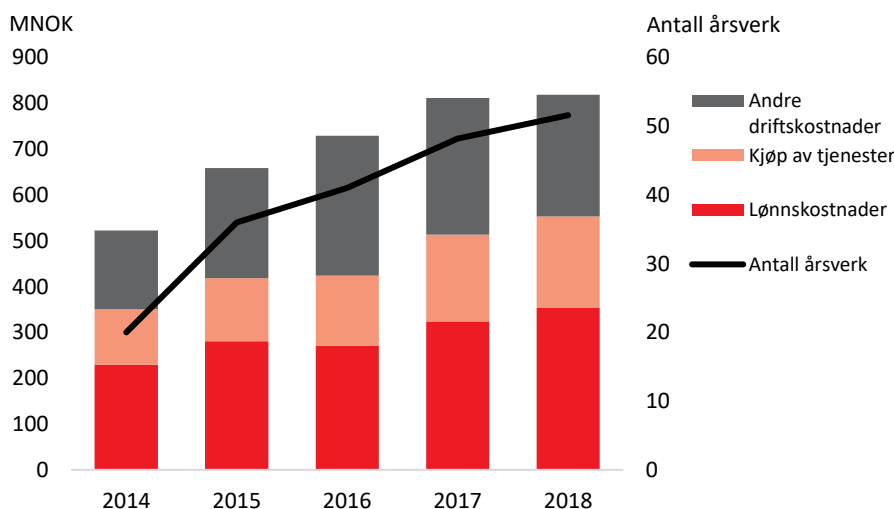
I figur 21 vises utviklingen i kostnader fordelt på oppgave. Både investerings- og driftskostnader er inkludert og kostnader og inntekter vises netto.

Driftskostnader knyttet til felles IKT-tjenester økte i perioden på grunn av flere ansatte, samt økt satsing på informasjonssikkerhet, virksomhetsarkitektur og digitalisering. Investeringskostnader knyttet til felles IKT-systemer økte av samme grunn. Blant prosjekter som inngår i perioden 2016-2018 er anskaffelse av et nytt HR-

system, oppgradering av møterom og datautstyr til ansatte, oppgradering til Windows 10 og ny nettside. Det forventes at felles IKT-kostnader vil øke i kommende fem-års-periode på grunn av økt digitalisering og innføring av ny teknologi.

Kostnader knyttet til eiendomsdrift har generelt økt i perioden i takt med økt bemanning. Statnett har i økende grad leid kontorplasser i nærheten av hovedkontoret for å håndtere økt aktivitet, som har medført økte leiekostnader. Gevinst ved salg av bygg og tomt på det tidligere hovedkontoret medførte negative driftskostnader i 2014. I 2016 oppsto en kostnad på grunn av et negativt periodiseringsavvik ved salg av ytterligere en del av det tidligere hovedkontoret, Noreveien 26. I 2015 og 2016 investerte Statnett i utvidelse av administrasjonsbygg i Alta. I 2016 og 2017 var det også kostnader til utvidelse av administrasjonsbygget i Trondheim. Det forventes at det vil være noe investeringer i administrasjonsbygg i Trondheim og på Sunndalsøra i perioden frem til 2020. Driftskostnader

Figur 22: Fellesfunksjoner fordelt på kostnadstyper

knyttet til eiendomsdrift forventes å være på linje som i 2018 fremover.

Forsikringer økte jevnt i perioden i takt med vekst i anleggsmassen. Forsikringer vil fortsatt øke gradvis i kommende femårsperiode som følge av ytterligere vekst i anleggsmassen.

Kostnader for transaksjoner økte igjennom perioden grunnet økt aktivitet til kjøp av transmisjonsnett i forbindelse med tredje elmarkeds pakke, samt salg av regionalnett. Økt prioritering av kvalitetsstyring førte til økte kostnader fra 2015. Mye av økningen kom fra etableringen av et treårig foretaksovergripende initiativ for å forbedre sentrale prosesser i 2015-2017. Kostnader til anskaffelser økte i perioden for å dekke behov for gode og effektive anskaffelser i investeringsprosjektene.

Kostnader kategorisert som øvrig var lave i 2014 på grunn av reversert avsetning fra 2009 (for overtredelsesgebyr etter havari på kabel over ytre Oslofjord i 2008) etter at Olje- og energidepartementet ga Statnett SF medhold i klage på NVEs vedtak om overtredelsesgebyr.

Kostnader for Fellesfunksjoner inkludert eiendomsdrift fordelt på kostnadstyper

I figur 22 vises utviklingen i årsverk, lønnskostnader, kjøp av tjenester, andre kostnader og andre driftsinntekter hos fellesfunksjon og eiendomsdrift.

I begynnelsen av kommende femårsperiode forventes det at kostnadsnivået vil øke noe, hovedsakelig grunnet økte IKT-kostnader som beskrevet over.

2.7 Øvrig Virksomhet

Den delen av Statnetts virksomhet som ikke henføres øvrige funksjoner omtales her. Funksjonen inkluderer noen oppgaver knyttet til konsesjonspliktig virksomhet, herunder drift av reservegasskraftverkene før de ble faset ut og utviklingen av Elhub, før et eget selskap ble etablert for å ta over oppgaven høsten 2015 (Elhub AS), samt arbeid mot andre nettselskaper i konsern. Salg av konserntjenester, slik som regnskapstjenester, er også henført øvrig virksomhet. I tillegg inkluderer øvrig virksomhet kommersiell virksomhet, slik som kundeprosjekter og salg av andre tjenester til ikke-tilknyttete selskaper, utleie av fiber og bygg, m.m.

Kostnader for øvrig virksomhet fordelt på oppgaver

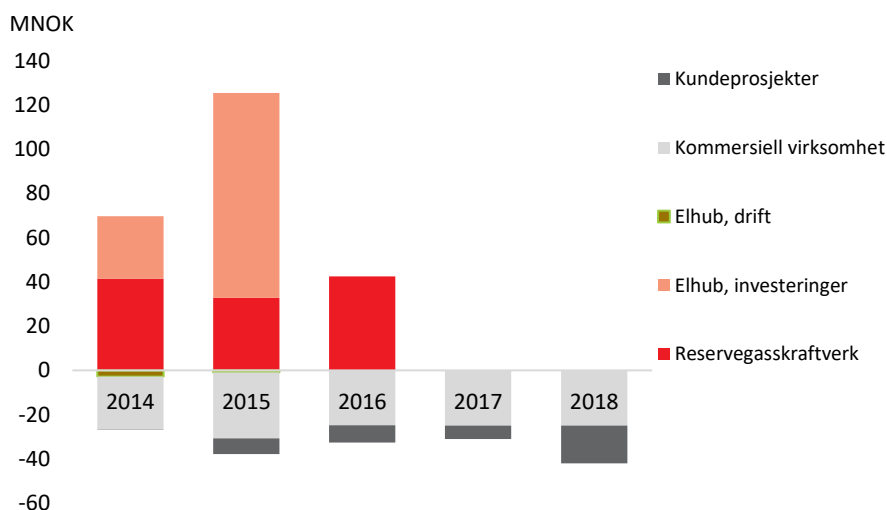
Figur 23 viser netto inntekter og driftskostnader (eksklusive avskrivninger), samt investeringskostnader i Statnetts øvrige virksomhet.

Høsten 2015 ble Elhub AS etablert og tok over utviklingen av datahuben med samme navn. Investeringsprosjektet ble overført fra Statnetts øvrige virksomhet etter det.

Kostnader ved drift av reservegasskraftverkene på Tjeldbergodden og Nyhamna var relativt stabile i perioden frem til 2016. Etter idriftsettelsen av Ørskog-Sogndal i 2016 har Statnett ikke lenger konsesjon til å drive anleggene og kraftverkene skal selges.

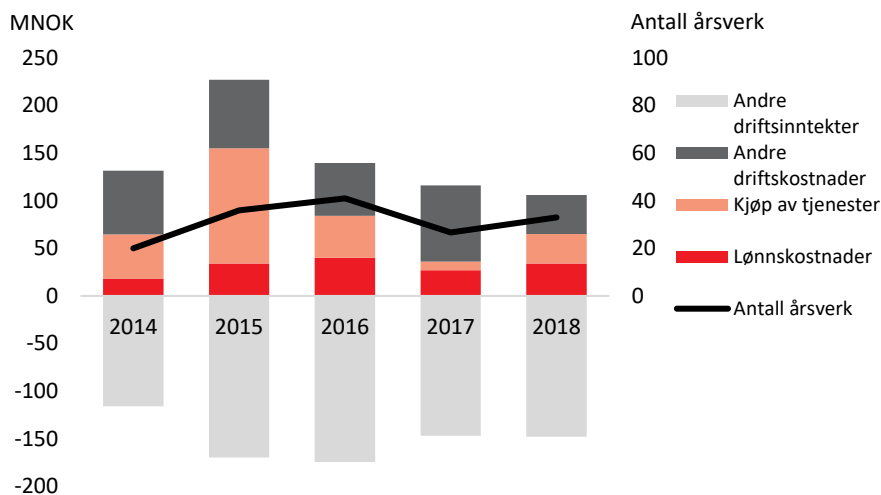
Statnett eier Skagerrak-kabler 1-3 i sin helhet, men Energinet dekker halvparten av drifts- og kapitalkostnader. Den delen inngår ikke i Statnetts inntektsrammegrunnlag. Netto kostnader er relativt stabile, ettersom Energinet

Figur 23: Øvrig virksomhet per oppgave

Figur 24: Øvrig virksomhet fordelt på kostnadstyper

dekker sin andel av kostnadene. Netto inntekt er som følge betaling for investeringskostnader.

Statnetts kundeprosjekter er hovedsakelig rettet mot nettselskaper i konsernet, NordLink Norge AS, Statnett Transport AS og Elhub AS. Nettobeløpet er relativt beskjedent og representerer fortjeneste i Statnett SF.

Kommersiell virksomhet er fortjeneste av utleie av fiber, bygninger, plass i stasjoner og master, m.m., samt fortjeneste på salg av tjenester til konsernselskaper og ikke-tilknyttete selskaper.

Kostnader for øvrig virksomhet fordelt på kostnadstyper

Figur 24 viser funksjonen øvrig virksomhet fordelt på kostnadstyper. Utvikling følger av forklaringen ovenfor.

Ansvarsfraskrivelse vedrørende fremtidsrettede uttalelser

Kostnadsrapporten inneholder "fremtidsrettede" utsagn og prognoser, herunder forventninger og prognoser for investeringer og kostnader, regulert inntekt og målsetninger og krav knyttet til effektiviseringsprogram. Alle fremtidsrettede uttalelser som er inntatt i denne rapporten er basert på informasjon tilgjengelig for Statnett, og gir uttrykk for Statnetts synspunkter og vurderinger, per dato for rapporten. Det bør ikke legges for stor vekt på disse fremtidsrettede uttalelsene, og Statnett fraskriver seg enhver forpliktelse til å oppdatere eller endre fremtidsrettede uttalelser i rapporten for å reflektere noen endring i Statnetts forventninger eller hendelser, betingelser eller forhold som slike uttalelser er basert på.

Statnett kan ikke gi noen forsikring om at fremtidsrettede uttalelser er korrekte, og investorer og andre advares om at enhver fremtidsrettet uttalelse ikke er garantier om fremtidig prestasjon. Fremtidsrettede uttalelser er gjenstand for kjente og ukjente risikoer, usikkerheter og andre faktorer. Dette kan medføre at

faktiske resultater, prestasjoner eller mål for Statnett, eller virksomhetsområdet som Statnett opererer i, vil avvike vesentlig fra ethvert fremtidig resultat, prestasjon eller mål som er angitt direkte eller indirekte i slike uttalelser, herunder resultater, prestasjoner eller mål knyttet til oppgaver, investeringer med tilhørende konsesjoner og myndighetskrav, kjøp og salg av nettanlegg, inflasjon, lønn, renter, kraftpriser, eiendomsforhold, leverandørmarked og -leveranser, selskapskatt, eiendomsskatt, systemdriftsmessige forhold knyttet til alle aktører i kraftsystemet og utveksling med utlandet. Statnetts strategi, policy og beslutninger kan endres, inkludert forhold knyttet til nettutviklingsplaner og prioriteringer, i tillegg til at forhold ved foretaket selv kan endres. Det henvises for øvrig til annen informasjon i årsrapporten samt risikofaktorer som beskrevet i Base Prospectus i Statnetts EMTN lånedokumentasjon. Informasjonen i rapporten er ikke revidert eller bekreftet av uavhengige parter. Statnett påtar seg ikke ansvar for tap forårsaket av bruk av rapporten eller dens innhold, og gir ingen garantier for nøyaktighet eller fullstendighet relatert til historisk og framoverskuende informasjon.